

తర్కవిన్యస

(అలితాసహస్ర నామాచ్ఛాంధ్ర పద్యవివృతి)

పరమభాగవత

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుఁడు

సంపాదకుఁడు

ఆచార్య ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి

ప్రకాశకుఁడు

కత్తా ఈశ్వరరావు

B. Com (Hons) B. L., F. C. A.

ప్రథమ ముద్రణము

ఆనంద మకరసంక్రాంతి

14-1-1975

ప్రతులు 1000

పర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకులవి

ప్రావీణానము

శ్రీ కట్టా ఈశ్వరరావు

Officer. I. L. T. D. Company,
G U N T U R.

వెల : 15 రూపాయలు

ముద్రణము

పి. రామకృష్ణమూర్తి

మేనేజింగు డైరెక్టరు

వెల్ కంప్లెస్, పి వి టి. లిమిటెడ్, బ్రాడీపేట 2వ లైను గుంటూరు-2.

విషయ సూచిక.



1. అలితాసహస్రనామావళి
2. మట్టు
3. తల్లివిన్ని కుదురు
4. తల్లివిన్ని
5. అఘటిప్పణి
6. అనుబంధములు :-
 ౧. దాసుగారి సూక్తులు
 ౨. నారాయణదాస జీవితపంచాంగము
 ౩. నారాయణదాస గ్రంథావళి

భూ మి క

దాన భారతీ ప్రచురణలలో నాలవదానిగా ఈ తల్లి విన్మి - లలితా సహస్రనామ వివృతి - ఆవిర్భవించినది. హరికథా రచనలు తరువాత శ్రీ దాసుగారు, అనేక గ్రంథములు అచ్చ తెనుగులోనే, నియమముతో రచించిరి. వారి అచ్చ తెనుగు అభిమానము ఈ క్రింది పద్యమువలన తేట తెల్ల మగును.

మొలక లేతదనము, తలిరులనవకము

మొగ్గ సోగదనము, పూవుతావి

తేనె తీయదనము, తెనుగునకేకాని

మోట లాతి నాటుమాటకేది.

నా అనుభవము, కొద్ది పరిశ్రమతో అచ్చ తెనుగు మాటల అర్థము తెలుసుకొనిన వారి రచనలు కడు సులువుగ సుబోధములగును. ఈ లలితా సహస్రనామ వివృతియందు ప్రతినామమును చక్కని అచ్చ తెలుగులో దాసుగారు వివరించిరి. పఠితలకు, మారు మూలనున్న అచ్చ తెనుగు పదములకు వెంటనే అర్థము చేసికొని అన్వయించుకొనుటకు, ౩2 పుటల “లఘు టిప్పణి” అకారాది క్రమములో ఇవ్వబడినది. దాని సాహాయ్యమున గ్రంథమంతయు అర్థము చేసికొని ఆనందించుటకు వీలగును.

ఈ గ్రంథము శ్రీ నారాయణదాసుగారు, పరిణత వయస్కులై, బాగుగా జ్ఞాన సముపార్జనచేసిన పిమ్మట సుమారు తమ ఎనుబదవ ఏట మొదలిడి, తమ అవతారమును చాలించు సమయమునకు పూర్తి చేసిరి. అట్టి వయస్సులో వారు వ్రాసిన చిత్తును తమ ప్రియశిష్యులైన పేరి నరసింహమునకు నోటితో చెప్పి శుద్ధప్రతిని వ్రాయించెడివారు. తమ అవసాన కాలము సమీపించుచున్నదని ఎఱిగి తమ శిష్యుని శుద్ధప్రతిని కొన్ని సవ

రింపులతో, త్వరగా వూర్తి చేయుమని ఒత్తిడి చేయుచుండెడివారు. వారికి ఈ గ్రంథము మీద ఎంతమక్కువ యనిన, 1943-44 సంవత్సరములు, యుద్ధ సమయము, ఆరోజులలో తను కష్టా ర్జితధనము సుమారు వెయ్యి రూప్యములు ఎప్పుడు సిద్ధముగానుంచుకొని, తగిన కాగితము దొరికిన వెంటనే అచ్చువేయు సంకల్పముతో, తత్సంపాదనకై ప్రయత్నములు చేసి చేసి, తుదకు మండలాధికారి సాహాయ్యము వడసియు కంప్రోలు దినములలో కాగితమును సంపాదించలేక విఫలరైరి. ఆపుస్తకము అచ్చుపడక ఆనాటినుండి ఇప్పటివరకు అటులనే యుండిపోయినది.

ఈ విషయమును గుర్తెఱిగినవాడను కాబట్టి, ఈ గ్రంథము బహుశ ప్రజకు ఉపయోగించునో లేదో తెలియదుకాని శ్రీ దాసాభిమతాను సారము, ప్రప్రథమముగా అచ్చు వేయించ వలెనని సంకల్పించి, నాకోరిక ఆచార్య యన్. వి. జోగరావుగారికి విన్నవించుకొంటిని. కాని వారు నన్ను ఆ ఉద్యమమున నిరుత్సాహ పరిచి ప్రప్రథమముగ శ్రీ నారాయణ దాస రచన “మేలుబంతి” అను గ్రంథము అచ్చువేసిన, సాహిత్యలోకమునకు ఉపయోగముగ నుండును. తదుపరి ఈ గ్రంథ ముద్రణ చేయవచ్చునని సలహాయించి, ముందు నాచే, దాసరచనలు మేలుబంతి, కచ్చపీఠులు, వ్యాసపీఠము - మూడూ అచ్చు వేయించిరి.

ఒకనాడు. నేను నామిత్రులు జోగరావుగారు దాస భారతీ ప్రచురణల ప్రణాళిక వేయు సమయములో మాకిద్దరకు చక్కని ఊహారేఖ పొడమి, ఇటువంటి గ్రంథ ముద్రణకు సాయము చేయువ్యక్తి ఎవరా అని ఆలోచించగా వెంటనే మాకు వదాన్య శేఖరులు, సాహితీప్రియం బావుకులు! ఆధ్యాత్మిక విద్యయందుమిక్కిలి ఆసక్తిగలవారు, రసజ్ఞశేఖరులు శ్రీ పోలిశెట్టి సీతారామాంజనేయులుగారు మనస్సులో మెదలిరి. ఆ మరునాడే మేమిద్దరము వారిని దర్శించి మా ఉద్యమమును విన్నవించుకొనగా. అంతయువిని, వెంటనే అచ్చువేయించుటకు తమ ఆమోదము తెలిపి, ఈ పుస్తక ముద్రణకు అగుఖర్చు ఎంతఅగునో తెలుపుమనిరి. తరువాత కొలది

దినములయిన పిమ్మట, ముద్రాపకులవద్ద పుస్తక ముద్రణకగు ఖర్చు జాబితా తీసుకొని శ్రీ సీతారామాంజనేయులగారి దగ్గరకు వెళ్లగా వారు అది చూచి 500 ప్రతులు అచ్చువేయుటకు అంగీకరించి, మమ్ములను కార్యోన్ముఖులను చేసిరి. తరువాత చక్కని లలితా పరమేశ్వరి త్రివర్ణ చిత్రము, శ్రీ చక్రముకూడ నున్న బాగుండునని శ్రీ ఆంజనేయులుగారు నెలవీయగా వానిని గూడ నేకరించి, ఇందులో వేయించితిమి. భక్తులు, సాహితీ వేత్తలు ఈ ముఖచిత్రములు చూచి ఆనందింతురని మా అభిసంధి. వారి సాహాయ్యమే లేకున్న ఈ పుస్తకము అచ్చు అగుట చాల పరిశ్రమ తోకూడుకొన్నపని. ఇంత త్వరలో మేము ప్రచురించి యుండెడివారము కాము వారి సాహాయ్యమునకు ఆ పరమేశ్వరియే తుష్టురాలై వారికి, వారి కుటుంబమునకు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములు ప్రసాదించుగాక అని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇది పారాయణ గ్రంథముగా నుండుటకు, నిత్యపారాయణ కనుకూలముగా, తొలుదొలుత లలితా సహస్రనామములు అచ్చువేయించితిమి తరువాత ప్రతినామము ప్రత్యేకముగా శ్రీ దాసుగారి వివరణతో అచ్చు వేయబడినది

వితద్గ్రంథమునకు సంపాదకత్వము వహింపుడని మేము కోరిన వెంటనే, వేదాంత పారీణులు, విద్యోభయ భాషా ప్రవీణులు బ్రహ్మ నిష్ఠులు శ్రీఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి మహాదయులు, సంతోషముతో అంగీకరించి గ్రంథమునంతయు అమూల్యగ్రామము చదివి, తమ అమూల్యమైన తొలిపలుకుతో పాఠకలోకమునకందించిరి. తాము విశ్వ విద్యాలయమున వరిశోధకులుగా తమకాలమునంతయు వినియోగించు చున్నపుడు, శ్రీదాసుగారి మీద భక్తివలన, మామీదనున్న అభిమానము పురస్కరించుకొని తమ అమూల్య కాలమును వీని కొరకై వినియోగించి ఈ పుస్తకము ఈ రూపముగా అచ్చు అగుటకు సహాయమునందచేసిరి. వారికి నాకృతజ్ఞతా పూర్వకములైన అభినందనములు,

శ్రీ నీలకంఠశాస్త్రి గారికి తోడుగ, మరి యిద్దరు పండితులు బ్రాహ్మీభూషణ శ్రీ రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు, పరమ మాహేశ్వరులు, పండిత పరమేశ్వరులు శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథ శర్మగారు శ్రీ దాసుగారి అచ్చతెనుగు అనువాదమును చదివి ఆనందించి వారి అభిప్రాయములొసగిరి వారికి గూడ మా అభినందనలు.

ఈ గ్రంథ ముద్రణ విషయములో అనేక సలహాలు ఇచ్చి ముద్రణ చేయురీతిని ప్రణాళికను చేసి, ఈ పుస్తకము చివరి నాలుగు అనుబంధములు రచించి, దాసభారతివి సుందరముగా ఉజ్జ్వలింపచేసిన మహాకవి, మధుర సరస్వతి, ఆచార్య యన్. వి. జోగారావు గారికి నానమస్సుమనస్సులు. అంతియేగాక ముద్రణ ప్రదాత అయిన శ్రీ పోలిశెట్టి సీతారామాంజనేయులు గారి వంశావళి పద్యములు మేము కోరినవెంటనే వ్రాసిపెట్టి మాకృతజ్ఞు ను ముద్రణ ప్రదాతలకు వెల్లడి చేసికొనుటకు సదవకాశము కల్పించిరి ఈ కార్యమునకు వారికి మాప్రత్యేక అభినందనలు సమర్పించు కొనుచున్నాను.

తెలుగు పాఠకులూ, కొంచెము ఓపికతో శ్రీ దాసుగారి అనువాదమును చదివి, దాస హృదయమును అర్థము చేసికొని ఆనందించి మా ప్రయత్నమును సార్థక పఱుతురు గాక! అచ్చ తెనుగుగ్రంథరాజములలో ఇయ్యది ఎనలేనిదై వెలుగుగాక!

ఇట్లు

కర్రా ఈశ్వరరావు,
ప్రకాశకుడు.

“మహామాన్య” శ్రీ పోలిశెట్టి సోమసుందరశ్రేష్ఠిగారి వంశ ప్రశంస

ఆచార్య శ్రీ యస్వీ శోగరావు

శ్రీ తారుణ్యవతీ కటాక్షతతి రాసిక్య ప్రమాతల్ మహా
దాతల్ సంతత ధర్మ కార్య సవన స్థాతల్ సదా వాసవీ
దూతల్ భారతదేశ భక్తి సముపేతుల్ శేముషీ ప్రాభవ
భ్యాతుల్ శ్రీ మహితార్య వైశ్యకుల దుగ్ధాంభోధి జాతుల్ మహిన్. 1

విక్రమార్కుని రాజ్య చక్రముం ద్రిప్పిన
మతి బృహస్పతి మహామంత్రి భట్టి
దండి భారవి కాళిదాసుల ఘనత గం

పల కెత్తి చూపిన మాఘ సుకవి
సంగీత రత్నాకరాంగణమ్మున వాణి
నావహించిన శార్ఙ్గదేవ బుధుడు
తనువు ప్రత్యణువు నాతత దేశ భక్తియై
గండు మీరిన మహాత్ముండు గాంధి

ప్రాణ మొడ్డి యాంధ్రులకు స్వరాష్ట్ర సిద్ధి
నామతించిన పొట్టి శ్రీరామ సుకృతి
ఆర్య వైశ్య వంశమ్మున కాభరణము
లందు శ్రీ. పోలిశెట్టివా రాత్త యశులు. 2

వాఙ్మయస గోత్రులు పరి
శుభ్ర చరిత్రులు బహువిధ శుభకార్యయశో

విభాజిత దిగ్భాతు లః

దత్త. శ్రీ పాత్ర లేత దన్వయ జాతుల్.

3

అ వణిగన్వవాయమున నందఱి కందఱు నార్ష ధర్మ స
ద్భావను లుత్తమోత్తము లుదారు లుదాత్తులు సాధువర్తన
శ్రీ వృతు లై న వా రవతరించిరి నందనమందుఁ గల్గు నా
నా విధ పాదపమ్ములు దనర్చిన కై వడి కల్పకాహ్వలన్.

4

వారల దాన ధర్మ కృతివారము వాలున జాలువారు వాః
పూరము; కాట్రపాటి చెలువుల్. తమ స్వస్థల మౌచు సొంపు పెం
పారు చమక్ల మూడి మడి మాన్యములున్ గుడి గోపురంబులున్
గీరితికిం బతాక లెసఁగింపఁగఁ గ్రాలిరి వారి పూర్వజుల్.

5

అమల తదీయ వంశ కలశాబ్ది సుధాంకుఁడు భక్త హంసు డు
త్తమ సుమనో రిరంసుఁడు వదాన్య వితాన వతంసుఁ డార్మ స
త్తముఁ డల జాపనయ్యకును దత్సతియౌ మహిళామతల్లి నీ
తమకును సోమసుందర బుద్ధై ఋధరుం దుదయించె శార్వరిన్.

6

ధన్యుఁ డగణ్య పుణ్యుఁడు వదాన్యవరేణ్యుఁడు కర్మవీరమూ
ర్ధన్యుఁ డనన్యతుల్య ధనధాన్యుఁడు సర్వజన ప్రకస్త సౌ
జన్యుఁడు సోమసుందరుఁడు సత్కుల దీపకుఁ డయ్యరే! “మహా
మాన్యుఁడు” నా మహా బిరుద మండితుఁడై పొలు పొందె నాధ్యుఁడై . 7

శ్రీకైల సీమలో శివభక్త వసతి ని

ర్మాణ మతని యుదారతకు గుర్తు
పార్వతీపురిఁ బుక్కుబడిదేవి గుడి కట్టు
బడి వాని భక్తి కేర్పడిన పడగ
గర్త పురస్థ శంకరమఠ స్థాపనం
బతని సత్కార్యదక్షతకు సాక్షి

హరిదాసులకు బాసు ఆ స్త్రీకులకుఁ దురు
 పాసు అజ్ఞాదాదిభట్ట దాసు
 కలికళాస్థితి కుల్కి కల్కి భారతి దాల్చు
 రాగవు తావీజు త్యాగరాజు
 నలుబది కోట్ల యెదల నదు లేకమై
 క్రాలిన జనశక్తికంది గాంది
 పరతత్వ చింతన పాలసంద్రమున మం
 దరము శ్రీ సోమసుందరము గారు

నల్వరును పుష్య దాత్యగుణాభిరతులె
 బహుళ భూత దయామయ భవ్యమతులె
 చెడుగు పంచమకారముల్ పడని వారె
 పుష్య బహుళ పంచమి కహో! స్ఫూర్తి యిదియొ!

13

ఆ మహితానుభావునకు నాత్మకులాంగన కాదిదేవ నే
 వా మధురాంతరంగ కనవద్య చరిత్రకు నాగరత్నమా
 నామ మహా పతివ్రతకు నల్లరు పుత్రులు నై కసద్గుణ
 స్తోములు నాగరార్యజన సోములు పుట్టిరి వంశవర్ధనుల్.

14

ఆ తేజస్వలఁ బ్రథముఁడు
 సీతారామాంజనేయ శిష్టాగ్రణి వి
 ఖ్యాత యశుఁడు విదురుఁడు మ
 ల్లా తను వెత్తిన పగిది నెలర్చుచు నుండున్.

15

తాతలనాటి సంస్కృతికిఁ దా నొక పెత్తనదారువోలె నా
 నా తపముల్ జనమ్ములు ఘనార్చనముల్ వ్రతముల్ ప్రతిష్ఠ లం
 తా తనివారునట్లు లవదాత చరిత్రుఁ డతండు దాన ధ
 ర్మతత పుణ్యకార్యము లనంత మొనర్చుచునుండు నిచ్చులున్.

16

నాగరిక పురందరుఁ డేకనాథ గుప్త
ప్రాజ్ఞరత్నము వెంకట బాపనయ్య
సాధువర్తనుఁడు హరిప్రసాదరావు
ముగురు రామధర్మజుల తమ్ములకు నీడు.

17

శృంగేరి పీఠేకు చేత చేయించిన
దగు శారదా విగ్రహ ప్రతిష్ఠ
ఆ కాట్రపాడ్పురి నాదర్శ పురముగా
రూపొందఁ జేయు నారూఢ నిష్ఠ
నెఱదాత జనకు పేర్నిలబెట్టు నొక మహా
ధర్మ సంస్థా వ్యవస్థాపనమ్ము
గర్తపురిని దండ్రీగారిపేర ఘన క
ళాశాల నెలకొల్పు లగునేత

ప్రత్యహానేక దాస ధర్మాచరణము
నార్తజన రక్ష వేద విద్యావనంబు
సోమ సుందరాత్మజ యశశ్శోభ లివ్వి
వంశ గౌరవ వర్ధనాస్పదులు వారు.

18

అచిర భావి వాచాణసి నన్నపూర్ణ
ప్రతిమకుఁ బునః ప్రతిష్ఠ, గోరంట్ల నగర
నన్నపూర్ణకు గుడి కట్టు నట్టి పూనిక
నమరుత తదాశ్రితులకు పూర్ణాశనములు

19

శ్రీయుతు లీ యుదాత్తులు రసీకృత చిత్తులు చిత్త సంస్థిత
స్వీయ కులాది దేవతలు వీరల కెల్లర కాదిభట్ట నా
రాయణదాస దివ్య హృదయస్థ లసల్ల లితా మహానుకం
పాయతనాయితాంచిత కటాక్ష మహాస్సు ప్రసన్న మయ్యెడున్.

20



‘మహామాన్య’ శ్రీ పోలిశెట్టి సోమసుందరం దంపతులు

తొలి పలుకు

అచార్య శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి

భారతదేశము అధ్యాత్మ విద్యకుఁ బుట్టినిల్లు. ప్రాచీన భారతీయులు ఐహిక సుఖములకంటెఁ బారలౌకిక సుఖములకుఁ బ్రాధాన్యము నిచ్చినవారు. వారు సామాన్య మానవుల కత్యంత ప్రీతిస్థానములగు నింద్రియసుఖములందు దోషమును గనిరి. ఇంద్రియములను నిగ్రహించి వశులై విషయవివర్జితమగు నధ్యాత్మ సుఖము ఉత్తమోత్తమమని భారతీయ తత్త్వవేత్తల విర్ణయము. కావున అధ్యాత్మ జ్ఞానము వీరలకుఁ బ్రాధాన్యస్థానము నాక్రమించినది. లోకమునఁ గోటానుగోటులగు జన సమూహమున ఆత్మజిజ్ఞాసువులు అల్పాల్పసంఖ్యగలవారు. అట్టివారల జ్ఞానమునకే ప్రాధాన్యమువిచ్చినచో మిగిలిన జనుల పురుషార్థముల గతియేమి కావలయును? మహర్షులీ విషయమును మఱువలేదు. తమ శాస్త్రములలోఁ బెక్కింటిని జనబాహుళ్యమునకే యుపయోగపడునట్లు చెప్పిరి. అట్లు చెప్పియుఁ దుదిని అధికారిని (యోగ్యతగలవానిని) బట్టి పురుషార్థ మతిశయించుచుండు ననుచుఁ గూడఁ దెచ్చుచుండిరి. ఇది భారతీయ శాస్త్రకారుల ఘక్కిక. కావుననే భారతదేశమున పాకశాస్త్రము మొదలు పరబ్రహ్మ శాస్త్రము వఱకు ననేక విధములగు తత్త్వశాస్త్రములు బహురూపములతో వెలసినవి.

ఇట్లు వెలసిన యీ శాస్త్రములు భారతీయులకుఁ బరమప్రమాణస్థానము నలంకరించిన శ్రుతివిహితమగు ధర్మమునకు విరుద్ధములగు సిద్ధాంతములను బ్రవచింపఁగూడదని శాస్త్రకారులయాజ్ఞ. శ్రౌతధర్మవిరుద్ధ సిద్ధాంతమును బ్రతిపాదించిన యాతఁడెట్టి మనీషియైనను ఎంతటి మహానుభావుడైనను ఆ సిద్ధాంతము అనుపాదేయమనియే వారల చండతరకాసనము.

భారతీయులకిట్టి ప్రధానప్రమాణ పదవి నలంకరించిన శ్రుతి సకల ప్రాణి జాతమునకుఁగూడఁ గల్యాణ సంధాత్రియే యగుచు నట్టి కల్యాణమును ఆయా యధికారులద్వారా లోకమునకు సమకూర్చుచున్నది. ఈశ్రుతి దాను కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానములనెడి మూడు భాగములతో నొప్పుచున్నది. ఇందుఁ గర్మభాగము మనుష్య మాత్రునకు వలయునట్టి ధర్మ - అర్థ - కామములను వారివారి యోగ్యతకుఁ దగు విధమునఁ బేర్కొనుచు నవ్యానికి సాధకములగు నుపాయములను బోధించును. ఇది

కేవలము బాహ్యసాధన ప్రధానమయి యొప్పుటచే అనంత భేదములతో వెలయుచుండును. కావుననే యొక్కొక్క వేదమున నీకర్మములే విపులమగు భాగముచే బోధింపబడుచుండును.

ఇక రెండవదియగు నుపాసన భాగముగూడఁ గర్మకాండముచే సాధింపబడు ప్రయోజనములనే గాక యవ్యావికంఠే విశిష్టములగు ప్రయోజనములను సాధింపఁగల ప్రస్థానము ; ఈ యుపాసనమంతయుఁ బ్రధానముగా మనోవ్యాపారాధీనమై యొప్పుచుండుట వలన దీనిని సాధింప యత్నించువారలు కర్మాధికారులకంటెఁ గూడ మానవశక్తి గలవారలు కావలయును. ఏలయన - ఉపాసనస్వరూపమే, విధివోదితమగు వేదేని యొక దేవత నుద్దేశించి యితరమానసవృత్తులు చొరకుండ తైలధారవలె ఏకాకార చిత్తవృత్తి కరణము. ఇట్లు ఏకాకారముగాఁ జిత్తవృత్తులను విలుపుటకు సాధకుఁడు అతిచంచలమగు మనస్సును నిగ్రహింపఁ గల్గియుండవలయును. ఇది చిరకాలాభ్యాససాధ్యము. అంతఃకరణమునకుఁగల తైక్షణ్యము కార్యసాధకతా సామర్థ్యము బాహ్యకరణములకు లేదు. కావుననే శిష్టులు అంతరంగ సాధనము ప్రవర్తించుచున్నప్పుడు తద్విరుద్ధముగ బహిరంగసాధనము ప్రవర్తించనేరదని చెప్పినారు.

ఇతరములగు సామాన్యైహిక ఫలములెట్లున్నను ఉపాసనమునకు ముఖ్యఫలము దేవతాసారూప్యము. ఇట్టి ప్రధానసారూప్యమునకే గౌణసారూప్యము శాస్త్రముచే విధింపబడుచున్నది. ఇట్టి గౌణసారూప్యముతో నభ్యస్తమగు నంతఃకరణము క్రమముగా ఉపాసనా నైశిత్యముతో ముఖ్యసారూప్యమునందును. 'నాదేవోదేవమర్చయేత్' 'నాశివశ్శివమర్చయేత్' అను మడులు ఈభావమునే తెల్పుచున్నవి. తానేదేవతనుపాసించునో యాదేవతాభావము దనయందు సంక్రమింపఁజేసికొని తన్నిమిత్రముగాఁ దాద్రూప్యమునంది యనంతరము తద్దేవతోపాసనమును గావింపవలయును. అట్లు గానిచో నాదేవతనుపాసింపఁగూడదని పైస్మృతివాక్యములకర్థము. కావుననే యుపాసకుఁడు సప్రమాణముగ నుపాస్య దేవతాభావమును దనయందుఁ గల్పించుకొని యవస్తరము ఆ దేవతారూపమును ధ్యానశ్లోకోక్తప్రకారము భావించుచు నుపాసనమును గావింప వలయునని శాస్త్రతాత్పర్యము. అట్లే సంప్రదాయముగూడఁ బరగుచున్నది. కావుననే మంత్రాత్మకమగు దేవతారూపములు ఉపాసకుఁడు దనయందుఁ దొలుత న్యాసము కావించుకొని (అరోపించుకొని) అనంతరము ఉపాస్యదేవతారూపమును భావించి యుపాసనము గావించును. అపరిశుద్ధమగు నీమానుష దేహమునకు, దేవతారూపధారణమునకుఁదగుయోగ్యత లేకపోవుటచేఁ బాంచభౌతికమగు నీదేహమును

దేవతారూపధారణమునకుఁ దగు యోగ్యతగల్గునట్లు తొలుత బరిశుద్ధముచేయవలయును. అట్లు పరిశుద్ధిచేసిన వెనుక ఈదేహము దేవతారూపధారణాయోగ్యమగును గావున అప్పుడు దేవతారూప మంత్రన్యాసమును దేహమునందుఁ గావింపవలయును. అప్పుడు పానకుఁడు దేవతారూపము నందినవాఁడగును గావునఁ దద్దేవతో పాననమున కర్హుఁ డగును. ఉపానకుఁడు దనయందు మంత్రన్యాసమును జేసికొనుటకుఁ బూర్వము తాను న్యసింఁచు మంత్రముయొక్క ఋషిచ్ఛందో దైవతాది రూపములను దొలుత గుర్తెఱింగి యనంతరము న్యాసము గావించుకొనవలయును. అట్లుగానిచో ననర్థము గల్గునని —

“యోహవా అవిదితాన్వేయ ఛందో దైవత బ్రాహ్మణేన మంత్రేణ యజతే యాజయతి వాఽధ్యాపయతి వా స్థాణుం వర్చతి, గర్త్రేవా పద్యతి, ప్రవామియతే, పావీయాన్ భవతి, యాతయామాన్యస్య ఛందాంసి భవన్తి । తస్మా స్మంత్రే మంత్రే ఏతాని విద్యాత్”

అని శ్రుతి పలుకుచున్నది. కావున ఋష్యాది పరిజ్ఞానముతోడనే యుపాసనమును గావింపవలయును.

ఈ యుపాసనము శాస్త్రప్రతిపాదితమగు దేవతానుగ్రహ సంపాదనమునకు సాధనమగుచుఁ దొలుత భేదదృష్టితో నొప్పుచున్నను గ్రమముగా నుపాసకుని యధికాలానుగుణముగ దేవతతో నభేదభావము నందింపఁజేయు సామర్థ్యముగలది. కావుననే యుపాసనము భేదాభేదరూపమున వెలయుచుండునని మునులు వాక్రుచ్చిరి. ఇట్టి యుపాసనము శ్రుతియందుఁ గేవల భేదబోధకమగు కర్మకాండమునకును గేవలా భేదబోధకమగు జ్ఞానకాండమునకును మధ్యస్థానము నలంకరించి కర్మజ్ఞానములకు పేరురూపమునఁ బ్రకాశించుచు మార్గత్రయమునను బ్రాధాన్యమును వహించి యున్నది. ఇఁకఁ దృతీయభాగముగా శ్రుతియందుఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన జ్ఞానకాండము అత్యుత్తమమైనను అధికారివై రక్ష్యముచేతను, విరళాధికారులు తమ చిత్తశుద్ధిగల్గిన వారగుటచే సూత్రప్రాయముగఁదెల్పినను గ్రహించు వారలగుటచేతను వేదాంతము లందుఁ గొలఁదిభాగముల చేతనే ప్రతిపాదింపఁబడుచున్నది. జనులలోఁ బెక్కురు పురుషార్థత్రయముననే యాసక్తులగుటచే సామాన్యాధికారముగల్గిన వారలనియే చెప్పవలయును. కావుననే యట్టివారల కుపయోగించు గ్రంథభాగము కర్మకాండ రూపమున విపులముగా నొప్పుచున్నది. అంతకంటె సునిశితప్రజ్ఞులయి పురుషార్థత్రయమునే గాక తురీయ పురుషార్థమును గూడ సాధింపయోగ్యతను బడయుటకుఁ దగుయత్నమును గావించువారలకు నుపాసన కాండము ప్రతిపాదింపఁబడినది. ఇఁకఁ బూర్వ

కాండ ద్వయానుష్ఠానముచేఁ జిత్తశుద్ధిగల్గి సాధనచతుష్టయ సంపత్తిచేఁ బరిణత ప్రజ్ఞులగు సుత్తమాధికారులకు నీ యాగమశిఖారూపమగు నుపనిషత్కాండము (జ్ఞానకాండము) అనుగ్రహింపఁబడినది.

ఇట్లు వేదమునందలి కాండత్రయమును గేవల పురుషార్థసిద్ధికైయే యను గ్రహింపఁబడినను గాలక్రమమున శ్రౌతమార్గము నవలంబింపఁ జాలనివారలు తత్ఫలములనొందుటకై స్మృతులు తంత్రములు వెలయింపఁబడినవి. మధ్యమార్థికారులగు జనులీ స్మృతితంత్ర గ్రంథముల ననుసరించియే తమ కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానములను దెలిసికొని తరించుటకుఁదగు నవకాశము కల్పింపఁబడినది. జనులకిట్టి యాదరము స్మృతి తంత్రములయందుఁ గల్గుచుండుటచే వైదికమార్గమునం దాసక్తి లేనివారలకూడఁ దమపిదాంతములను జనులలో వ్యాపింపఁజేయుటకు స్మృతితంత్రముల పేరఁ గొన్ని గ్రంథములను బ్రచురింపఁజేసిరి. కావునఁ బెద్దలు స్మృతి తంత్రములను వైదికములనియు నవైదికములనియు విభజించి వైదికమార్గానుయాయులచే వైదికస్మృతులు, వైదికతంత్రములే యనుసరణీయములుగాని పెరియవిగావని నిర్ణయించిరి. ఇట్టి స్థితిలో వైదిక మార్గరతులు ఏయవి వైదికములో ఏయవి కావో దెలిసికొని తత్తద్గ్రంథములను బ్రామాణ్యముతో గ్రహించుట యవసరము.

మఱియు ధర్మప్రవర్తకులగు నాచార్యులు ధర్మజిజ్ఞాసువులగు జనుల ఉద్ధరణము కొఱకు ఇట్టి కర్మ - ఉపాసన - జ్ఞానబోధకములగు స్మృత్యాదులను జన సామాన్యములందు విశేష ప్రాచుర్యమును గను పురాణాదులయందుఁ గూడ వేదేని యొక ప్రసంగమున నమకూర్చుటయుఁ గలదు. ఇట్టి యత్నమువలన నాయాగ్రంథములు సామాన్యజనులకుఁ గూడ వారల యోగ్యతనుబట్టి విషయావబోధకములగు చున్నవి. కావుననే సూత సంహితయందు రుద్రాధ్యాయము, మహాబారతమున భగవద్గీత, ననత్పుజాతీయము, విష్ణుసహస్రనామము మున్నగునవియు సమకూర్పఁ బడియెను.

వై న్యాయము ననుసరించియే బ్రహ్మాండ పురాణాన్తర్గతముగ లలితా రహస్యనామములను సుత్తమగ్రంథమును బ్రహ్మర్షులు సమకూర్చిరి. ఈ లలితా రహస్యనామముల విశిష్టతను దెలిసికొనుటకు ముందుగా నీ లలితోపాసనమును గూర్చి కొంచెము దెలిసికొనవలసియున్నది.

ఆవృత్త దేశీయుఁడగు బాలుఁడు వేదవిద్యను గ్రహించుటకుఁదగు చిత్త సంస్కారమునందుటకై వేదసారమగు గాయత్రీవిద్య తొలుత నాతనికిపదేశింపఁ

బడును. ఈ గాయత్రీ బ్రహ్మనిద్యయయుఁ బసిజాలునికి మపదేశింపవలసివ
యననరమున మాతృరూప విద్యాకల్పనముతో నుపదేశింపఁబడును. కావుననే
గాయత్రీ రూపకల్పనము ద్యానమున స్త్రీ జ్ఞానము నందినది. ఈ గాయత్రీయే ప్రకట
గుప్త భేదముతో ద్వివిధమగుచున్నది, శాస్త్ర చోదిత విధిని జనకుఁడు తన పుత్రునికి
అష్టవర్ష ప్రాయముననే యుపదేశించు నీ గాయత్రీ ప్రకటగాయత్రీయనియు, శాస్త్ర
పర్యాలోకనముచే విజ్ఞతా సంపాదనేచ్ఛతో యథావిధి గురూపసదనాదులఁ గావించి
జిజ్ఞాసువు గుర్వనుగ్రహమునంది తన ప్రయత్నముతో నుపదేశమునందు నీ లలితా
విద్యను గుప్తగాయత్రీ యనియు సంప్రదాయజ్ఞుల వ్యవహారము. కావున నీ లలితా
విద్య ప్రకట గాయత్రీవలె వయస్సుతో సంబంధింపక చిత్త సంస్కారము జిజ్ఞా
సుత్వములతో మాత్రమే సంబంధించియుండును. ఈ విద్య నిద్యలలోకెల్ల నుత్తమ
మైనదిగాఁ బ్రశంసింపఁబడుటవలన నిద్దానిని “శ్రీవిద్య” యనియుఁ బేర్కొందురు.
అట్లే లలితా పరదేవతోపాసనమునఁ బ్రధాన ప్రతీకమునకు “శ్రీచక్ర” మనియు
నందురు. దీనిని బట్టియే యీ విద్యయొక్క యతిశయము స్పష్టమగుచున్నది. కావుననే
కొన్ని జన్మలనుండి చిత్తకుద్ధి యేర్పడినఁగాని యీ విద్యయం దాసక్తి గలుగదనియు,
శ్రీ విద్యోపాసనము గావించు జన్మమే ద్విజునకుఁ దుదిజన్మమనియు —

“చరమే జన్మని యథా శ్రీవిద్యోపాసనో భవేత్ ।

నామ సాహస్ర పాఠశ్చ తథా చరమజన్మని॥”

అనుస్మృతి వచనము బోధించుచున్నది.

ఇట్టియుత్తమమగు శ్రీ విద్యోపాసనమునకుఁ బ్రధాన ప్రమాణ గ్రంథము
‘గుణనికా’ రూపమగు శ్రీ లలితా రహస్యనామములే. ఇయ్యవి లోకమున ‘లలితా
సహస్రనామ’ శబ్దముచేఁ బ్రథితములై యున్నవి. లోకమున ‘శత—సహస్ర’ శబ్దము
లన స్తపర్యాయములుగాఁ గూడఁ బ్రసిద్ధి నందుటచే ‘సహస్ర’ శబ్దమునకు సంఖ్యాపరత్వ
మే చెప్పవలయునను వియమము లేదు.

ఉపాసకుని కామనా విశేషమునుబట్టియు భక్త్యతిశయమును బట్టియు అంబికా
శివ విష్ణుగణనాథ సూర్యాయతనములలో నాతని యుపాసనము వరలుచుండును.
ఏయేదేవతలైనను నీ పంచాయతనములయందే యంతర్భవించుచుండురు. మహో
పాసకులగు మహర్షులు తమతమ యభీష్టదేవతోపాసనానుభవముచేఁ గొన్ని కొన్ని
దేవతావామ రహస్యములకు త్రుప్తలై వెలసిరి. వీరలనే యనుకరించుచుఁ గొందఱు
భక్తులగూడఁ దమ యభీష్టదేవతలకు నామసాహస్రములను సంతరించుకొనిరి. ఈ
విధముగా నేటికాలమున సహస్రనామ గ్రంథముల సంఖ్య సహస్రసాధికమే కాఁజొచ్చి

నది. ఏదియెట్లున్నను అవ్వాని ప్రసక్తితో మనకుఁబిలిరేదు. ప్రాచీన ఋషి దృష్టము లను మాత్రమే మనముపరిశీలించము. ఇయ్యవి శివ - విష్ణు - (రామ - కృష్ణ - హయ గ్రీవ) గణపతి - అంబికా - (లక్ష్మీ - సరస్వతీ) సూర్యాదిదేవతా సహస్రనామ రూప ములతోఁ బెక్కులు గలవు. వీని యన్నింటిలోను బ్రకృతమగు 'లలితారహస్యనామ స్తోత్రము' ఉత్తమోత్తమమైనదని చెప్పవలయును. ఈ ప్రకృతి 'వ్రతానామత్తమం వ్రతం' అను స్తుతిపండిది మాత్రముగాదు. ఏలయనఁగా మిగిలిన సహస్రనామములలోని పదములన్నియు తత్తద్దేవతానామ పర్యాయములు, దేవతా సామాన్యరూపబోధకములు, దేవతా విషయనాచకములు భక్తానుగ్రహ ప్రతిపాదకములే యగుచున్నవి. కాని యీ లలితారహస్యనామము లట్లుగాక 'శ్రీమాతా' యను తొలినామము మొదలు 'శ్రీశివాశివశ క్షైక్య రూపిణీ-లలితాంబికా' యను తుదినామమువఱకును గంభీర బహు రహస్యార్థ భావములతో వెలయుచు వ్యర్థమగు పదముగాని వర్ణముగాని యెందును గావఁబడక సూత్రకై లితోఁ బ్రకాశించుచున్నవి. ఒక్కొక్కనామము ఒక్కొక్క మహాభాష్యమున కర్హమై యొప్పును. ఈ నామ గాంభీర్యమును బరిశీలించినచో వాస్తవముగా వాగ్దేవతలు జగదధిష్ఠాత్రియగు పరదేవత వెట్లు స్తుతింపవలయునో యట్లే స్తుతించినవని విద్వాంసులకుఁ దోచును. వ్రతి పదముగూడ సామాన్య జనావ బోధ్యమగు వాచ్యార్థమునేకాక - లక్ష్మ్య - వ్యంగ్యార్థములను బహుభంగుల బోధించు చుండును. యథార్థమును దెలియఁ జెప్పవలయునన్నచో వేద చతుష్టయమునందును దెలియఁ జెప్పఁబడిన విషయజాతమునంతను సంగ్రహరూపమున సార్థమగు మాట యెన్నుదిరెండు శ్లోకములతో వాగ్దేవతలు గానముచేసినవి. అట్టియద్భుతమగు దర్శనము వాగ్దేవతలకే చెల్లినది. అదిసామాన్యులకు ఎంతమాత్రము అలవిగాదు. కావుననే ఈ నామసాహస్ర పాఠమును గావించినవాఁడు అజన్మమునే తన తుదిజన్మము గాఁ జేసికొనఁజాలునని అనఁగా ముక్తుఁడగునని "నామసాహస్రపాఠశ్చతథా చరమ జన్మవి" అని పూర్వము చెప్పఁబడినది.

ఇందు శ్రీ పరదేవతా ప్రతీకమగు శ్రీ చక్రస్వరూపము తచ్చక్ర విలేఖన క్రమము ననుసరించి సూచింపఁబడినది. ఉపాసనక్రమమునకు అవశ్యోపాదేయమగు యోగమార్గానుసారముగ షట్చక్ర భేదముద్వారా సహస్రారప్రాప్తి కుండలినీప్రసారము - సుషుమ్నా మార్గగమనోపాయము - మున్నగు రహస్యములు వ్యంగ్యముగాఁ గీర్తింపఁబడినవి. అట్లే గర్భోత్పత్తి, గర్భావస్థలు - దానికి వలయు నాహారాది వియమములు సూచింపఁబడినవి. శ్రీ చక్రార్చన క్రమము దెలుపఁబడినది. బహువిధ ఫలపాదకములగు మంత్రములు ఫలసాధన ప్రక్రియగూడఁ గీర్తింపఁబడెను. ఇట్టి

నానావిధ లౌకిక ఫలప్రాపకములగు మంత్ర తంత్రములను బహుభంగులఁ దెల్పి
యవ్వాని కనురూపములగు దేవతా స్వరూపమును గూడ సూచించుచుఁ దుదిని
పరదేవతయొక్క వాస్తవ రూపమును నిరూపించెను. ఈ నిరూపణమునుబట్టియే
శ్రీ లలితాదేవియొక్క నిజరూపము మనకు సుస్పష్టమగును. దేవతా నిజరూప
మును మనము గుర్తెఱుంగక తదుపాసనమున నెన్నడును బ్రవర్తించఁగూడదు.
కావున నుపాస్యదేవత యొక్క వాస్తవ రూపమును దౌఢత దెలిసికొనవలయును.
సామాన్యముగ లోకమున శ్రీదేవీ నిజరూపము స్త్రీరూపమనియుఁ గావున దదుపాస
నము 'స్త్రీవిద్య' యనియు నొక ప్రతీతి గలదు. రహస్యనామములయందు శ్రీదేవి
జగదుత్పత్తి స్థితిలయ కారణము ఉపనిషద్వేద్యమునగు పరబ్రహ్మముగాఁ జెప్పఁ
బడియెను. "శ్రుతిసీమంత సిందూరీకృత పాదాబ్జదూళికా, సకలాగమ సందోహశుక్తి
సంపుటమౌక్తికా, సర్వోపనిషదుద్బుష్టా, సర్వవేదాంతసంవేద్యా, సచ్చిదానందరూపిణీ,
చితిః, తత్పదలక్ష్మ్యర్థా, చిదేకరసరూపిణీ, నామరూప వివర్జితా, సృష్టికర్త్రీ బ్రహ్మ
రూపా, గోప్త్రీ గోవిందరూపిణీ, సంహారిణీ దుద్రరూపా, తత్త్వమయీ, తత్త్వ
మర్థస్వరూపిణీ, విర్లేపా నిర్మలా, నిరుపాధి, ర్నిరీశ్వరా, గాయత్రీ, వ్యాహృతిః
సంద్యా, ద్వీజబృంద నిషేవితా" మున్నగు నామజాతము శ్రీదేవీ నిజరూపమును
వేదవేద్యత్వమును బేర్కొనుచున్నది. దీనినిబట్టి రహస్యనామములందు వినఁబడు
"మహాదేవీ, భవానీ, మహాత్రిపురసుందరీ, మహాకామేశనయన కుముదాహ్లాద
కౌముదీ, మహాకామేశ మహిషీ మున్నగు స్త్రీ రూపతా ప్రతిపాదక నామములకు
బృహదారణ్యక ప్రతిపాదితమైన సృష్టి ప్రతిపాదక వాక్యములనుదిలకించి యవ్వానిని
బట్టి యర్థమును దెలుపవలయును. అందు—

“అత్మైవాగ్ర ఆసీత్పురుషవిధః సోఽనువీక్ష్య నన్యదాత్మనోఽపశ్యత్,
సోఽహమస్మీత్యగ్రేవ్యాహరత్ - సవై నై వ రేమే, తస్మాదేవైకో నై వరమతే, స ద్వి
తీయమైచ్ఛత్, సహైతావానాన, యథా స్త్రీ పుమాంసౌ సంపరిష్యక్తౌ, స ఇమమే
వాత్మానం ద్వేధాఽపాతయత్' తతః పతిశ్చపత్నిచా భవతాం తస్మాదిదమర్థ బృగళ
మివన్వః”
(బృహ. 1-4-1, 3)

దీనినిబట్టి జగత్కారణమగు బ్రహ్మమే స్త్రీ పుంభావముల నందినట్లు తెలియు
చున్నది. ఇట్టి ప్రథమస్థితికి మనోహరమగు రూపకల్పనమును గావించి శాస్త్రము
దంపతి భావముతో బ్రహ్మరూపమును వర్ణించెను. కావుననే శిష్టులు

“స్త్రీరూపం వాస్మరే ద్వేషిం పుంజూపంవా విచింతయేత్ ।
అథవా నిష్కలం ధ్యాయేత్ సచ్చిదానంద రూపిణీమ్”

అని వాక్రచ్చిరి.

పైని నిరూపించిన విషయమునుబట్టి శ్రీదేవి వాస్తవరూపము శ్రీ మాత్ర రూపముగాదనియు, దద్విద్య సకలోపనిషదుద్బుష్టమగు బ్రహ్మవిద్యయే యనియు, శ్రీ విద్యోపాసనము వైదికమేగాని శుద్ధతాంత్రిక మెంతమాత్రముగాదనియు మనము దెలియవలయును. కావుననే వైదికధర్మప్రవర్తకులగు శ్రీ శంకరభగవత్పాదులవాద తాము నెఱకొల్పిన పీఠచతుష్టయమునందును పరదేవతాప్రతీకములగు శ్రీచక్రములను బ్రతిష్ఠించి శ్రీవిద్యను బ్రవర్తింపజేసిరి. ఇయ్యదియే యవైదికమగుచో నట్టి కార్య మును వారలొనర్తురా ?

అగ్నిస్వరూపుడగు సూర్యుని నుండి ప్రత్యక్షముగా మనము అగ్నిని పొందఁ జాలనపుడు, విమర్శదర్పణమును (భూతద్దమును) మధ్యజేసి మనమగ్నిని సంపాదించిన విధమున సాక్షాద్దేవమునుండి మనమొక యర్థమును సంపాదించలేవియపుడు తదనుసారి స్మృతులవలననో తంత్రములవలననో యా యర్థమును సంపాదించవలయును. అంతమాత్రమున నావిద్య అవైదికమనియుఁ గేవల తాంత్రికమనియుఁ జెప్పఁ గూడదు. శ్రీవిద్య వైదికమే.

కర్మాచరణమున వాచికమగు మంత్రోచ్ఛారణముతోఁ గూడిన దైహికక్రియ యెట్టి ప్రధానస్థానము నాక్రమించునో యట్లే యుపాసనమునందు వాచికమగు మంత్రోచ్ఛారణముతోఁ గూడిన మానసిక క్రియ యట్టి ప్రధానస్థానము నాక్రమించును. ఇయ్యది జ్ఞానమునకు సన్నిహితమగుటచే దేవతాస్వరూప స్వభావాదికమును అవిరతము శుద్ధచిత్తముతో మననము చేయవలసిన యావశ్యకత యెంతేనియుఁ గలదు. వాఙ్మయమున మననమున కుపయోగించు రచనాపద్ధతులు రెండు మాత్రమే భారతీయులచే నంగీకరింపఁబడినవి. అవి 1 పద్యరచనము, 2 సూత్రరచనము. ఈ రెండింటిలో విషయ విమర్శనము ప్రధానముగాఁగల శాస్త్రములకు సూత్ర రూపము, స్తుతిరూపమున నెల్లప్పుడు స్వరూప స్వభావాదుల నవగతము గావించు కొని తద్భావ భావితులగునట్లు స్తుతించుకొనుటకు పద్యరూపము (ఛందోరూపము) గ్రహింపఁబడినవి. కావుననే దేవతాస్తుతులన్నియు ఛందోబద్ధములుగాను, దర్శనాదులు సూత్రరూపములుగాను వెలయుచున్నవి. సామాన్యముగాఁ బ్రాచీనులు ఈ స్తుతుల నన్నింటిని గీర్వాణవాణీయందే వెలయించిరి. అద్దానియందు గాంభీర్యమును నొక విశిష్ట ధర్మముండుటచే బహువిధములగు నర్థములను ననేకరీతులఁ దెలుపుటకుఁ దగు నవకాశముగలదు. కాని కాలక్రమమున జనసామాన్యమున కాభాష యర్థముగాక స్తుతుల కుద్దేశింపఁబడిన ఫలమును జనులు పొందలేకపోవుటచేఁ బ్రతిదేశమునందును

దేశభాషలయందే యా గీర్వాణస్తుతులకుఁ బరివర్తనములు వెలువడఁ జొచ్చినవి. ఈ పరివర్తనములన్నియు వచనవివరణము రూపముననేయున్నవి. అలితా రహస్య నామములకుఁ గూడఁ బెక్కులు వచనరూప వివరణములున్నవి.

తల్లివిన్ని :

విగిలిన నామహాస్ర స్తుతులెట్లున్నను భారతవర్షమున - ఈ అలితారహస్య నామ స్తుతిమాత్రము అర్థగాంభీర్యమున నేమి విషయ ప్రాశస్త్యముననేమి రచనా సౌందర్యముననేమి ఆత్యుత్తమ స్థానము నందినట్లు పూర్వమే నిరూపించితినిగదా! ఇయ్యది వాగ్దేవీ గానరూపస్తుతి కావున ఇది “వేదానాం సామవేదోఽస్మి” యను భగవత్స్మృతిచే భగవద్రూపముగానెన్నఁబడు సామశాఖకు సంబంధించిన యామ్నాయ మని సంప్రదాయ ప్రవర్తకాచార్యుల యాశయము. అట్లగుటచే నియ్యది దేశ భాషలందుఁ గూడ గానయోగ్యమగు ఛందోబద్ధమే యగుటలెస్స. కాని యట్టివి మాత్ర మింతకుముందున్నట్లు కానరాదు. ఈ స్తుతికి వైకృతములయందు గాన యోగ్యముగఁ దొలుత నవతరించిన గ్రంథ మియ్యదియే. శ్రీ వాగ్దేవతా పరావతార రూపులు మహాభక్త శేఖరులు గానవిద్యానిధులు హరికథా పితామహులు గీర్వాణా ద్యష్ట బాషాతత్త్వవిదులు సకలశాస్త్ర రహస్యకోవిదులు సర్వతంత్రస్వతంత్రులునగు శ్రీ మజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాసుగారు ఇద్దానిని “తల్లివిన్ని” యనుపేరఁ దెలుఁగు లోనికిఁ దెచ్చుట తెనుఁగువారికి వెలుఁగు చూపుటయే యని చెప్పవలయును. ఇయ్యది తెలుఁగునాడు భాగ్యము. సకల మోక్షమార్గములను బాగుగా నెఱిఁగి యవ్వా విని అనవతరము ప్రచారము గావించి భారతీయ జనోద్ధరణమునకుఁ దనజీవితము నంకితము గావించిన శ్రీ దాసవర్యులు సంపూర్ణానుభవమును గడించి తమ యశీతి తమవర్షమున నీ రహస్యనామమును జేతఁ బట్టుటలోనే యిద్దాని యతిశయము వ్యక్త మగుచున్నది. దానినిబట్టియే వారి దృష్టిలో నీ రహస్య నామస్తుతి కెట్టి స్థానము గలదో మన మూహించుకొనవచ్చును. వారి యీ రచనమును బరిశీలించినచో పకల పురుషార్థములను గలుగఁజేయు సామర్థ్యము ఈ రహస్యనామస్తుతికి మాత్రమే గలదని శ్రీ దాసుగారి హృదయమను నభిప్రాయము మనకుఁ గలుగకమావదు. వారు తన్ను జగజ్జ్యోతి యందు “కన్నతల్లీ, ఆదిశక్తి, బాలత్రిపురసుందరీ, తెలిసీ తెలియని నరపకువును నేను, సర్వజగదుపకారముగా హాయిగా నూతేండ్లు నన్నుఁ బెంచుము. ధర్మమార్గమునుండి నన్ను జారిపోనీకు మోజగన్నాతా” యని జగద్ధాత్రిని వేఁడుకొనినారు. మహాభక్తవతంసులగు శ్రీ దాసుగారి పవిత్రకృతి

వలనఁ దీర్ఘలయి, వారు అర్థజ్ఞానరహితులకుఁ బారాయణఫలమును అర్థవేత్తలకి
మననానుకూల్యమును సమకూర్చి తరింపఁ జేసినారనుటలో లవంత యేనియు నతి
యోక్తి లేదు. ప్రతి నామము తుదిఁగూడఁ దత్తన్నామనంకిర్తన ఫలవిశేషమున
జేర్కొనుటలోనే యీ గ్రంథము ఒక రూపమున శ్రీ దేవీ నామస్తుతికి భాష్యమాయఁ
పించును. మంత్రార్థజ్ఞానమనఁగా మంత్రప్రయోజనజ్ఞానమనిగూడ శిష్టవ్యాఖ్యగలదు.
అట్టి యాశయముతోడనే శ్రీ దాసుగారు నామప్రయోజనమును దుదియందు
జేర్కొనుట. యియ్యది యీ గ్రంథమునకుఁ గల విశిష్టత.

ఈ గ్రంథము శ్రీ దాసుగారిచే అచ్చ తెలుఁగునందుఁ గీర్తింపబడినది.
సహజముగ వారికి అచ్చ తెలుఁగనిన నెనలేవి యభిరుచి. తాము గీర్వాణభాషయందు
జిన్ననాటినుండి బహుగ్రంథములను సంతరించియుఁ దనకు హృదయము మాత్రము
అచ్చ తెలుగునందేయని —

“మొలక లేఁతఁదనము తలిరుల నవకంబు
మొగ్గసోగఁదనము పూవుఁదావి
తేనె తీయఁదనము తెన్నునకేగాక
పరుష సంస్కృతాఖ్య భాషకేది”

అని మదువుచుఁ దమ యీ పద్యమునందే తెలుఁగు ప్రాచీనమార్గమును సంస్కృత
భాషాకాఠిన్యమును దెలిపినారు. ఈ యభిప్రాయమిట్లున్నను దాము తమ ప్రధాన
గ్రంథములను తెలుఁగులోనే వ్రాయుటకు హేతువు ప్రతిజ్ఞారూపముతో విట్లు
వ్రాతుచ్చిరి.

“తెలుఁగువారలకు దేట తెల్లముగను
తెలుఁగులోనేల్ల విద్వత్ దౌఃపనెంతు
అన్నివిధముల ననుఁగాంచు నాండ్రదేశ
మునకు నాయచ్చి యున్న యప్పనముఁ దీర్తు”

దీవివలన శ్రీ దాసుగారి దేశభక్తి, స్వదేశీయులయందుఁగల గాఢమగు
ప్రేమయుఁ దెల్లమగుచున్నవి. ఇట్టి తమ యభిప్రాయమునే ఈ గ్రంథాదియందు
‘తల్లివింకికుదురు’న సంప్రదాయానుసారముగఁ దా నీవివరణమును వ్రాయుచున్నా
ననియు నా వ్రాతగూడఁ దెలుఁగుజాతి పద్దెములలోనే యచ్చ తెలుఁగునందే
వ్రాయుదుననియు అట్లు వ్రాయుటయే న్యాయమనియుఁ దమ హృదయమును
వెల్లడించిరి —

“అన్నిటికిన్ గతమా గట్టుపట్టి,
 వేయి పేర్లకు వరుస వివరమొనర్తు,
 మాటకూర్పులఁ దగునుట్టు లేకవర్తు
 వంచ చెండడ్డు చెప్పన్ దోడిదల్చి
 టీకలా నుడువు రెట్టింపను పేర
 తొల్లింటి చదువర్ల త్రోవఁ ద్రొక్కెదను
 పగడ నాటుతెలుఁగు పల్కే పల్కెద.
 ఎల్లనుద్వలకుఁ దెల్లె మేటిమాట,
 అని చాటిచెప్పెద నందఱ కెటుల”.

సామాన్యముగ ఉత్తమ గ్రంథములను అర్థజ్ఞానపూర్వముగఁ జరించుచు విషయమును మననము జేసికొనువారలు చాల యరుదు. అట్టి యుత్తమాధికారులు పరిపూర్ణఫలము నందఁగలరు. అయినను సామాన్యులుగూడ నుత్తమగ్రంథమును జదువవలసినదే. అట్టివారికి నంపూర్ణఫలము లభింపకపోయినను బారాయణఫలము లభింపకపోదు. ఈ యభిప్రాయమునే శ్రీ దాసుగారు ఇట్లు నుడివిరి.

వేలనుడుల తల్లి నెయి పేర్లుజెలిసి - వినికి పలుపుఁదగు విన్నాణి యెవఁడొ”
 తొత్తిపలుకులనోట దొర్లించినంత - కోరిక లీడేర్చు గుడ్డిలి పట్టి
 తెఱగఁట్లనుడిగాని తెల్గునన్గాని, తనుఁగొల్చువారి న తల్లి కాపాడు.
 పెరితిప్పటెంకి వేపేర్ల వినకరి, పొగడు డింగరుల కెప్పుడు లోటురాదు.”

కావున సర్థము దెలిసినను తెలియకపోయినను శ్రీ మాతృనామముల నెల్లప్పుడును గీర్తింపవలయును. శ్రుతిరూపమగు మూలనామములను జదువ నధికారము లేనివారలకు ఈ నామములు సర్వధా సముపాదేయములై యివ్వనివలసినే తత్ఫలము నందవచ్చునను విషయముగూడ వేఱఁజెప్పబనిలేదు. ఈ విషయము స్తుతిరూపముననొప్పు వీరికేగాక మూలభూతములగు మంత్రములకుఁగూడ వర్తింతును. దేవభాషతోనొప్పు మంత్రరూపములు ఎట్లు ఫలప్రాప్తకములగుచున్నవో యట్లే దేశభాషతోనొప్పు శాబరమంత్రములుగూడ ఫలప్రాప్తకములగుచున్నవి. కావున దేశభాషతోనొప్పుచున్నంతమాత్రాన మంత్రఫలము పిద్ధింపదేమో యమ సంశయము నందనక్కఱలేదు. శ్రీ దాసుగారు చెప్పిన- “తెఱగఁట్లనుడిగాని తెల్గునన్గాని, తనుఁగొల్చువారి న తల్లి కాపాడు” అను వచనమున కర్థ మియ్యదియే.

ప్రధాన సామయిక ధర్మము :

శ్రీ విద్యాదీక్షయందు నాచార్యుడు దీక్షితుడగు శిష్యునకుఁ గొన్ని ధర్మములు నుపదేశించును. అవ్వినే “సామయిక ధర్మములని” యందురు. అందు - “శ్రీ సామాన్యే దేవతాబుద్ధిః - జాయాంవి నా” అనునది ప్రధాన సామాన్య ధర్మము. అట్టి యుత్తమధర్మమును విశేషవివరణముతో శ్రీ దాసుగారిట్లు వివరించి సంప్రదాయ ధర్మమును లోకమునకు నెఱుకపఱచిరి.

“ఆడు దేనికమాగా నగపట్టు వేల్పు,
పొలఁతులకెల్ల వేల్పుడు సల్పవలయు,
మగువ నేఁ చెడువాఁడు మగవాఁడుగాఁడు.”
“లేమలు కినియ నల్లెదరు వేలుపులు
చెలువలలరఁదని నెదరు జేజేలు”

ఈ యాశయమునే మనువుగూడ.

“యత్రనార్యస్తు పూజ్యస్తే రమస్తే తత్రదేవతాః ।
యత్రైతాస్తున పూజ్యస్తేసర్వాస్తత్రా ఫలాఃక్రియాః (మను. ౩-౪౬)
తస్మాదేతాః పదాపూజ్యా. భూషణాచ్ఛాదనాశనైః
భూతికామైర్నరైర్నిత్యం సంస్కారేషాత్సవేషుచ ॥ (మను. ౩-౪౭)

సత్యమే, “కలకంఠి కంటికన్నీరొలుక సిరియింట నుండనొల్లదు” గదా! భారతీయులు శ్రీలయందెట్టి యాదరమును బ్రదర్శించిరో దీనిని బట్టి మనము గ్రహింపఁగలము.

“మాతృదేవోభవ” (తైత్తిరీయ) యనెడి ఉపనిషత్సూక్తికిని “శ్రీమాతా” యను రహస్యనామ ప్రాథమ్యమునకును భాష్యప్రాయముగాఁ దమ యుపోద్ఘాతమున విట్లు పేర్కొనిరి.

“పిల్లలయెడఁ గన్నతల్లికన్నఁ బైవారికిఁ గూర్చి యంతగానుండదు కనుక నోజగా వింగినేలల దిన్నులన్నియు న్దనయాటకై దాఁబుట్టించి పెంచి తనలోఁ జేర్చు కొనుగల్గిన చేవయే తల్లియన నొప్పునవి తెలిపిన తొల్లింటి పెద్దలు కన్నతల్లినే వేల్పుఁగా గొల్వఁజొచ్చిరి”.

“ఆడుకూఁతుళ్ళే మందిలోనెల్ల నిండుకుండలుకన్న తల్లులు. కవికరము ఓర్పుగలవారలాడువారల వ్యగవారలన్నాడఁ దమ కడుపునఁ బది నెలలు మోసి కని

పేంచి మంచినడువడి నృప్పి యందరికి నేట నల్పఁగలవారు....తల్లిన్నోల్పఁ గొంత వఱకై న వీలున్నదిగాన తండ్రినెప్పు నెవవితరము? కావున నాడుది నిక్కము. మగ వాఁడు కల్ల. కావుననే తొంటి పెద్దలు తల్లినే వేల్పుగా నమ్మి కొల్చుట తగవని వమ్మవలసివచ్చెను."

ఇట్లు సామూన్యజనులకుఁ దెలియునట్లు పరదేవతా స్వరూపము ప్రీరూపముగా వర్ణించియు నుత్తమాధికారుల హైమవతీరూపము నిట్లు పేర్కొనిరి—

“మైమఱచిన కూరుకు, మెలకువ, కలకూర్కుల నిమించినది నాల్గవయునికి. అట్టి నాల్గవయున్నిఁబుట్టిన నిండుతనుపే యెదవయున్ని గట్టువట్టి యవస్పడును."

దీనినిబట్టి పరదేవతా వాస్తవరూపము మనోవాగతీతమగు పరబ్రహ్మరూపమే యని వారు భావించినట్లు సుస్పష్టము.

ఇట్లు ప్రీగౌరవము గలవాఁడే శ్రీవిద్యా గౌరవమును జాతించిన వాఁడగునని దెల్పుచు శ్రీ దాసుగారు ఇట్టి యుత్తమ విద్యయందు అధికారియగువాఁడు గల్గియుండ వలసివ సుగుణములను నిట్లు పేర్కొనిరి.

“నిండారు వోరిమి - నిబ్బరికంబు,
మాటనిల్కడతన్ని - మంచినడువడి,
తాల్మీదఱుగఁబోని - దక్కోలు బ్రతుకు,
జంజాటమెడలి పీ - చ మెడసి మిగుల,
నడఁకువ - తోడుత - నందఱపట్ల,
నడుచుచు - ద్రాగక - నంజాడు దినక,
చదువు గోటునఁ దెగసాగక పనికి,
మాలిన కోర్కులం బడయక లేని
పోని తలంపులఁ బొరయక తనకుఁ,
గులదానితోడుత న్నడుఁ దన్నిఁబొంది,
గుండె బిగువు కలుపు - గోలుతనమ్ము,
ఇమ్ములఁగూర్చునాఁడే తల్లివిన్ని,
గిడియతోఁ జాటఁదగిన మొనగాఁడు”

పైని శ్రీ దాసుగారు చెప్పిన లక్షణములన్నియు బ్రహ్మవిద్యాధికారియొక్క లక్షణములుగా బ్రహ్మవిదులు పేర్కొనినవి. ఇయ్యవియే - “నిత్యావిత్యవస్తు వివే కము, ఇహాముత్యార్థ ఫలభోగవిరాగము, శమ-దమ-ఉపరతి-తితిక్ష-శ్రద్ధా-సమాధాన రూపమగు సాధనసంపద, ముముక్షుత్వమను సాధనచతుష్టయ సంపత్తి. ఇట్టి సాధన

చతుష్టయసంపద గలవాడే బ్రహ్మవిద్యాధికారి-కావునవే బృహదారణ్యకమున యా
వల్క్యముహర్షి జనకున కుపదేశమును గావించుచు నాతని గుణశీలముల విష్ణు
పేర్కొనెను.

“తస్మాదేవం విచ్ఛాంతోదాంత ఉపరత స్థితిక్షు న్నమాహితో భూత్వా ఆత్మ
న్యేవాత్మానం పశ్యతి, సర్వమాత్మానం పశ్యతి, నై నం సాష్మాతరతి, విసాపో విరజోఽ
విచికిత్సో బ్రాహ్మణో భవతి, ఏష బ్రహ్మలోకః సమాప్తో” (బృ. 4-4-23)

దీనివిబట్టి యీ శ్రీ విద్యోపనిషత్తుగాఁ జెప్పఁబడు నీ రహస్యనామములయొ
దధికారి, పై బ్రహ్మవిద్యాధికారియే యనియు శ్రీవిద్య యనఁగా బ్రహ్మవిద్యయే
యనియు శ్రీ దాసుగారు నిర్వచించినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

గ్రంథరచనాపద్ధతి :

శ్రీ దాసుగారు ప్రతినామమునకును దొలుత అర్థమును తరువాత వర్ణనా వివ
రణమును ఫలమును వివరించుచుఁ దమ వివరణ గ్రంథమును రచియించిరి. మచ్చు
నకు; దుర్గా (191 నామము) శబ్దార్థ నిరూపణమున—

“ఇదునులొర్చినవారికే చిక్కు వేలువి,
ఎప్పటికి నొమ్మిదేండ్లయీడు చెలి,
పరురతపర్వు ముచ్చటలూరుపడచు,
కాల్దొక్క కానిముగతిమెట్టబొట్టై,
మగవానినెఱుఁగదామల దొరపిల్ల,
ఆద, నేత, నుడుల కందనియంతు,
ఆల్మగల్ దానెయో నా గట్టుపట్టి,
వరవుఁగోటవలెఁ గాపాడెడు వేల్పు”

ఇందుఁ దొలుత యోగికార్థ వివరణముతోపాటు ఆగమమున ‘దుర్గా’ నామ
మెంత వయసుగల కన్యకకుఁ జెప్పఁబడినదో, యట్టి విశేషము, ఆ దేవతాన్వయ
వము, అట్టి విశేషములతో దుర్గాదేవ్యుపాసనమును గావించువానికిఁ గలుగు ఫలము
గూడఁ దెలుపఁబడినవి.

‘త్రిస్తో’ యను (874) నామార్థ ప్రదర్శన ప్రసంగమున—

“మూఁడు లెక్కలనీల్చు ముద్దులగుమ్మ, ముచ్చోట్లు, చదువులు మూఁడు ముత్తెగలు
దారులు ముచ్చయై దారలు మూఁడు, కోర్కెలుతివ వెలుగులు మూఁడు మేల్గు

మూఁడు పాడులు మూఁడు మూఁడు పలుకులు, జొసగులు మూఁడు బ్రతుకు తీర్లు మూఁడు
తరుణము ల్కూడేడు తరువిరువంచ, కొలతలు మూఁడెటుకువలు మూఁడిటుల
బలుమాళ్ళ నిల్వగున్వలిగట్టు వట్టి, గుండని ముత్తైఱగుల నేలుజేలు”

ఇట్లాగమానుసారముగ నర్థమును బెక్కునామములకు వివరించియు విశేషించి
బహుభంగుల నర్థమును వివరింపవలసిన గంభీరములగు కొన్ని చోటులయందు
నాయర్థము నంప్రదాయ రహస్యమగుటచే గురుముఖై కవేద్యమే యను దలంపుతోఁ
గాఁబోలు అట్టి విశేషించి యర్థమును వివరింపలేదు. కావుననే “శ్రీమద్వాగ్భవకూ
టైక స్వరూపముల పంకజా, కంఠాధః కటిపర్యంత మధ్యకూట స్వరూపిణీ, శక్తి
కూటైకతాపన్న కట్యధోభాగధారిణీ; ప్రతి పన్నుఖ్యరాకాంత తిథిమండల పూజితా,
గురుమండలరూపిణీ”, మున్నగు నామరహస్యములను లఘువుగానే నిరూపించిరి.
ఇందుఁ గతిపయ నామార్థ వివరణ ప్రసంగమున భాస్కరరాయ నిరూపితమగు
వామాచారమును శ్రీ దాసుగారు కీర్తించినను అయ్యది ద్విజేతర విషయమే యని
వారి యభిప్రాయము. కానిచో అధికార నిరూపణమున వారుదెల్పిన “త్రాగక,
నంజాడు దివక” అను ప్రధానలక్షణములు విరోధించునుగదా!

ఇట్టి స్తుతిగ్రంథము గానానురూపమగుటజేసి శ్రీ దాసుగారు తమ వివరణ
గ్రంథమునకు దేశీయచ్ఛందమగు మంజరీ ద్విపదను ‘చెండు’ అనుపేరఁ బరిగ్ర
హించిరి. దేశీయచ్ఛందములలో ద్విపద గానానుకూలమైన దను విషయము వేఱఁ
జెప్పఁబనిలేదు. సామాన్య ద్విపదకును మంజరీ ద్విపదకును గణములలో భేదము
తేక పోయినను త్రాసనియమము మాత్రమీ మంజరీ ద్విపదకు లేదని ఇట్లు చెప్పఁ
బడియే —

“శక్రత్రయంబును సవితృండు పాద
విక్రీడితులు మృదు ద్విపదికి నెపుడు
వళియఁజ్రాసంబును వలయు దీనికిని
వలదు ప్రాసంబుండ్రు వరుస మంజరికి”

(కావ్యాలంకార సంగ్రహ)

ఇందు హెచ్చుగాఁ జెండ్లు వాడఁబడినను అటనట గీతపద్యములు సీసపాద
ములు కందములుగూడఁ గీర్తింపఁబడినవి.

ఇట్లు దాసుగారు శ్రీదేవీరహస్య నామములకుఁ దమ తెలుగువారల నుద్దేశించి
యవ్వారలకు మహోపకారము గల్గునట్లు వివరణమును వ్రాసియుఁ దమ గ్రంథము
అచ్చ తెలుగులో నుండుటచేతను, అయ్యది ఆంధ్రులకధఁగకును సుగమము కాక

పోవుటను గ్రహించి అవ్వారల కుపయోగపడునట్లు దీని కనుబంధముగ న ప్రతిపదార్థ సూచికనుగూడ సంతరించిరి. అచ్చాంధ్రాభినివిష్ట చేతస్కు లగుట వివృతార్థముగూడ నాటుతెలుగుననే వెలయుటచే జిజ్ఞాసువులు కొంత శ్రద్ధాతత్పర వగవలుపవలసి యున్నది.

కష్టించియైనను తల్లివిన్నిని బారాయణముసేయు తమసాటి తెలుగు ప్ర లకు ఆమహాబాగుడు కోరిన ఫలము—

“నామూవ్రాత నాతోటిపాటి వారలకు మేలుచేకూర్చు గావుతమని తల్లివేద పేర్లవిన్ని విల్లే నాటుతెలుగున నాయీ యెనుబదియేండ్ల యీడున వ్రాయించి నాయలవేల్పు నన్ను న్నామంచి చదువరు లన్దగు కోరికలొసంగి కోరినన్నేం హాయిగా బ్రతికించి తనయందెల్ల రికిని నమ్మిక హెచ్చించి యీమేనులతోనే తనలో జేర్చుకొనుగాక” అని.

ఇట్లుపావన విషయమునఁ బ్రధాన ప్రమాణమగు శ్రీదేవీరహస్య నా గ్రంథమువకుఁ దనసాటి యాంధ్రుల నుద్ధరించి తరింపఁ జేయుటకై మనోహరమ వివరణమును రచించి యనుగ్రహించిన తాము నాటుతెలుగులో నీస్తుతిని వ్రాయ టకుఁ దగు హేతువులను అద్దానివలనఁ దెలుగువారలకుఁ గలుగు విశేషఫలమున ఎంతయో విషయముతో పరదేవతకు విపులముగఁ దమ “కుదురు”లో వివేదించుకొ నారు. కావున ఆవిషయములు ఈనావ్రాతలో సూత్రప్రాయముగనే పేర్కొన బడినవి.

ఇట్లు సాటివారలకై తమ వార్ధకమునందు మిక్కిలి పాటుపడిన శ్రీదాసుగార ఆంధ్రుల కందఱకును బరమపూజ్యాలు. వారనుగ్రహించిన ఈ “తల్లివిన్ని”ఁ దెలుగువారందఱును బ్రమాణభావముతో గ్రహించి దేశమునందెల్లయెడల నీవవిత్రి గ్రంథమును బ్రవర్తింపఁజేసి తాము ధన్యులై తోడివారలను ధన్యులనుగాఁ జేసినప్పుడే శ్రీదాసుగారి యాశయము నెరవేరును.

ఇట్టి సకల జనోద్ధారకమగు నుత్తమ గ్రంథమును నేటికాలమునఁ బ్రకటిం చుట యెంత యావశ్యకమో యంత దుశ్శకము గూడ నగుచున్నది. హేతువు-గ్రంథ ముద్రణసాధనము లన్నియు అందరాని యాకసము నంటుటయే. ఇట్టిసమయమున గుంటూరు వజ్జిగ్వరులు అనవరత శ్రీదేవీధ్యాన జపార్చన పరిపూత కరణత్రయులు సుప్రతిష్ఠిత కారదాయతనులు వదాన్యవతంసులు నగు శ్రీ పోలిపెట్టి పోమసుందర కళాభవులు శ్రీ షీతారామాంజనేయసహోదరులు ఈపావన కృత్య నిర్వహణమును

సిద్ధసంకల్పాలై సంపూర్ణహృదయముతోఁ దమదిగా గ్రహించి సాహాయ్యము నందఁజేసిరని తెల్పుటకుఁ బరమానందము నందుచు ఇట్లభక్తులను చంద్రకళావళంస యగు నా చల్లనితల్లి తన చల్లని చూపుతోఁగి శ్రేయముల నొసంగుచు సంతతముగాఁ దుఁ గావుతమవి యాశాపించుచున్నాఁ

శ్రీ నారాయణచరణోద్భవ, శాస్త్ర కావ్య నిమగ్నాత్మక త్రిపథ పవిత్ర సారస్వతవాహినిని లోకమున నందఱును బ్రయోజనమునందున జేయుటకు దృఢదీక్ష వహించి యెన్ని యంతరాయములనైన సరకుఁగొ క్కుత్తులై న యపరభిగీర్షితులు శ్రీ కణ్ణా ఈశ్వరరావుగారు, ప్రత్యగ్ర ప్రతిభా సమంచితులు నారాయణదాస వాఙ్మయామ్నాయపరసాత్యవతేయ మహాకవి, మధురసరస్వతి శ్రీ ఆచార్య యస్వీ జోగారావు, M. A., Ph. D. నన్నీ పవిత్ర సంపాదకకృతికిఁ బ్రోత్సహించి ప్రయోజక ర్తృత్వము సుధాసారాభివర్షిణి యగు నా జగద్ధాత్రి యనుగ్రహమునకు భాజనులై తెల్పుట సిద్ధవ్యాహారము.

గ్రంథము నింత సుష్ఠుగా శ్రద్ధతో ముద్రించి భక్తలోకమున 'వెల్కం పెచ్చు మేనేజింగ్ డై రెక్టరు' శ్రీ పి. రామకృష్ణమూర్తిగారుక ప్రసన్న కటాక్ష వీక్షణ పాత్రములగుచున్నారనుట పునరుక్తప్రాయమే.

స్వస్త్వస్తు.

తెనుఁగు రవ

శ్రీమద్భువనభాగవత, శీవ, బ్రహ్మ, ఆత్మ, తత్త్వ, విశిష్టాద్వైత,
విచారాది గ్రంథకర్త

శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథశర్మ

గుంటూరు

శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ల నారాయణదాసు తెనుఁగుబిడ్డ. నాటుతెనుఁగుబిడ్డ. పెరిమల తెనుఁగుబిడ్డ. ఆతల్లిబిడ్డల కొక్కరిపై నొక్కరికి నెక్కొన్న మక్కువ పెక్కువల రెక్కిడ నెక్కిముగాదు. తెనుఁగన్నఁ దెనుఁగా : కలితీలేని తెనుఁగు. నాటు తెనుఁగు. తెలగన్న, తిమ్మన్న మున్నగు మున్నున్న కై సరులు అంకునుడిమార్పులను, పెరనాడు పల్కలను, గల్పకొని బుల్పుపొల్పునఁ దెనుఁగువహుల నల్పిరిగాని, నాటుతెనుఁగు తేటమాటలతో నిబ్బరముగాఁ గల్పములల్ల నొల్లరైరి. వారి పేదయాదలో నంతయీఁదు దిటము లేదనవలె. మఱి మన నారన్న యడియరియో జల్పిచఱివి పని ముంగిటికుటికి యెల్లచట్టముల, నెల్లమినుకుల, ప్రాఁబల్కు తల మిన్నలపైతము తేటనాటుతెనుఁగు మాటమూటలతో నవారిగా నవారి పేసిరి. దినుసులలోఁగాని, పరకుల వంతులలోఁగాని, దేనికిఁగాని, యేపగడ యంకునుడికై నఁ దెనుఁగునుడి దొరకక తడఁబడి యుడిగినదిలేదు. పలురకముల కమ్మని నుడి కూర్పులు తెలుఁగులకయి యసలు పుట్టువులఁబెట్టి తన మిడుకుకలిమిఁ బంటపొలము నలుపుకొనిరి. నా మున్నాటి పున్నెము మున్నడి క్రన్నన క్రొన్నన తొడిగినది కావలయు నీ యాటపాటల మేటి పన్నిన 1. పీమపల్కవహి 2. మన్నిమిన్ను 3. మొక్కుబడి 4. వేల్పువంద 5. వేల్పుమాట 6. గౌరమ్మపెండ్లి 7. వెన్నుని వెయిపేర్ల వివకరి 8. నూలుగంటి 9. అచ్చతెలుఁగుపల్కబడి అను కమ్మని నుడి కూర్పులఁ గన్నారఁగాంచి, తనివితీఱఁ జదివి యల్లమునఁ బెల్లుబికిన తలఁపుల పొలుపులు మెలపున గిలితలఁగి గిలికితి. వానిని “ఆదిభట్ల నారాయణదాస సారస్వత వీరాజనము”నఁ జూడవచ్చు.

ఇప్పుడీ “తల్లివిన్ని”ని ఈ మేనితాల్పు తొలిబామునఁగల నోము గోమున వరయఁగలిగితి. వెన్నుని వెయిపేర్లవివకరి వ్రాసిన పదప మనలెంక యెనుబడి యేండ్లు దాటిన యంకెలో దీని వ్రాసిరి. ఈ యుంకింపున కొకవంక కల్గినది. వీరు దక్కినపు వీరువామి సరుదునఁగల తాయివరయు పొంతె బయనమయి పొగబిందీలో

మూటముల్లెలు నేయించియు మరలఁ దనకయ్య దనున నెదకుదురుగలేదని మూటల దింపించి యా పొగబండినెక్కి పోక పయన మప్పటికి మానుకొనిరఁట. ఏమివింతః అబండి కొంత దవ్వరిగి పడిపోయెనఁట. అందెక్కివెళ్ళుట కేల యుల్లమొల్లక పోయెనో, అంతకు నాతల్లి చల్లనిచూపే కతమని యెంచి యీ యబ్బురము గొలుపు కబ్బము వ్రాసి యా గబ్బిగుబ్బలిపట్టి నిబ్బడిముబ్బడిగాఁ గొండాడిరి. అందులకే కాఁబోలు పగడపగడ నుడిలోను నడుగున విడువక యావల దొరవెట్టము ముగతి తన యడియరి నెన్ని తెలుఁగులనో యరయుచు నెబ్బరలు ద్రొబ్బుచు నిచ్చలిచ్చుచు నిచ్చలు నేడుచుండునని వ్రాసిరి.

అడుగు చెమ్మటలాని వెయిపేర్లు చులకనివిగాని మిను తిరితెలుగంటి క్రొత్తడి పేర్లు తేలికైనవిగావు. వంచవంచయుఁ బేవులు కొలుకునవి. నుడిగమి ముడివిగు వున నిడుదలై నవి. బలు రవణముల తళుకులు గలవి. మందల నిరుమూఁడుగిలుల విలువఁగల జోగులకుఁగాని యలఁగానివి. నుచ్చెనయందలి వెయితేకుల తమ్మినుండి జాలు చవియానువారికిఁగాని తెలియఁబడనివి. మిడియల యన్వరికిఁగాని కొలుకుడు పడనివి. ఒజ్జలమాటబడి యమ్మచెయిదము లన్ని యాకళింకయైన పటగలకుఁగాని యయితిగానివి. చౌవంచ యసిముల యానుపాను లెఱిగినవారికిఁగాని ముక్కు దూఱనివి. మన డింగరీఁ డీయన్ని తెరువుల యంతు గనుఁగొన్నవాఁడు. ఇంకేమిః వారికి నల్లేరుపై బండినడక యైనది. అదివఱక పలుకుచెలి నాకకపైఁ జిందులు ద్రొక్కుచున్నదిగాన వంచవంచపేరు నంకించిలో వెలి సరకుల మూలముట్టు దులి పిరి. లోతుపాఁతులంకెల లంకెలన్న తావుల ముళ్ళువిప్పి చూపిరి. కొఱలేకుండ నాకఱదల కొఱల నఱమర తీఱ విరియించిరి. చివరకుఁ దేలినపండును జాగుబడిక సాఁగించు వరవుని యొడిలో నిడిరి. ఇట్టిదారి నీ తల్లివిన్ని పయనించినది.

వీరాక్కొక్క యిక్క నొక్క నుడికారమునే మార్చిమార్చి చెప్పిరి. అది నమలినది నమలుటగాదు. చదువరికిఁ జక్కగా నాకళింతయగుట కట్లుచేసిరి. ఇఁకఁ బద్దెములలో నొక్కతావుననే తల్లి (సీసమాలిక) వ్రాసిరి. మఱొకతావున 'ఒజ్జ' యడుగు (సీసపాదము) వ్రాసిరి. ఒకచో 'ముద్దుపలుకు'కాలు (మత్తకోకిలపాదము) ఒండు రెండు చోట్ల గెలుపుహజ్జ (అటవెలఁది పాదము) ఇలువేల్పుడుగు (తేటగీతి పాదము) కన్పించినది. ఒక్క మూఁపు (కందము)గూడఁ గంటఁబడినది. ఇవియెల్ల బడినడుమఁబడినవి. నోటికివచ్చినట్లెల్లఁ జెప్పి వ్రాయించిరి. తొరగా ముగియుటకు డగరవడిలోఁ బరుగిడిరి. వెన్నునివిన్కరి యందువలె విందెల్ల రకములపద్దెములవాద లేదు. పొత్తమునంతయు బడి (మంజరీద్విపద)తోనేగడపిరి. అచ్చతెనుఁగు కబ్బము

అందుఁ బేరులు వేల్పుబాస నున్నను వాడుకొనవచ్చు. ఐపులేదు. ఐనను మన తెగారు తొల్లిటిపదైముల నాయాకట్టుబాట్లతో వాడుచునే యవి యంకుసుడులని కాఁజేవానికి మాటుపేర్లు పెట్టుకొనిరి. ఇందులోనుజూడుఁడు. ఎట్లుగఁతువై చిరో. దాయజీ.... (593) లో పాముద్రార్చిత.... (647) భండాసురేంద్ర.... (79) మున్నవానిఁజూడుఁడు. ఆపేర్ల నై తము నుజ్జగించిరి. అంత మడిగట్టుకొని అచ్చతెనుకబ్బము వ్రాసిరి.

ఏల యంత అలసటపడిరి ? అందురా ?

కాదు. అదివారి కలసటగాదు. మీఁదు మిక్కిలి అనుగలమైన యాట. అవై నపాట. హత్తుకొన్న హాయిబాట. ఒకమాట : అయన యునికితఱి రెండవారు మింటికంటినవి. ఒకటి వేల్పుబాస యండలేని తెలుగుభాసలేదని. మఱొకయున్నదని. మనచదువరికన్నాకు పెరల యొరిమ తగులముతగులని తెలుఁగు కలదయెఱఁగెత్తివాటుచు నందులకెల్లరకుఁ గనువిప్పుగలుగుటకీ తెలుఁగు వహులఁబన్నిసలిపి అంకెవైచిరి. అందుకొఱకే పలురకముల దినుసులుగల మాటకూర్పులకూర్చిరి. తెలుఁగు తనయిచ్చ మెయిమెలఁగఁ గలదని, ఒరులజోలియక్కఱలేనిదానికి లొంగని యేసరకు లేదని, అది యేరిని సరకుగొనదని కబ్బములు వ్రాకన్నులకుఁ గట్టఁబెట్టిరి.

ఇచ్చట మఱొక యడుగరి పట్టవచ్చు. ఇది యేరితెలుకపడునని.

ఇస్సీ ! ఇదియేమి పన్నము ? తెలుఁగుభాస యేరికిఁ దెలియదందురే ! వేల్పుబాస తెలియునా ? దేవినై న నేర్చుకోవలసినదే. ఒజ్జల పజ్జఁజేరి హజ్జలొత్తువారియెడ విద్దె విజ్జఁగలదు గాని, ఊరనూరక తారువారిఁజేరునా ?

అందఱకుఁ దెలియునట్లు పన్నకముండవలదా ? అందురా ?

అబ్బా ! అదికానిపని. అందఱ నొక గాటఁగట్టివేయరాదు. అందులకే మన పటగదజీ పిల్లలు చదివి చంకలుగొట్టుకొనునట్లువ్రాసిరి పెద్దలు చదివి ముక్కుపై వ్రేఱంచు కొనునట్లు వీనిని వ్రాసిరి. ఇట్టివి వ్రాయకున్న చదువరి మిన్నలు చప్పరింపరా ? అసలు తెలియకున్నను నునులుగాదు. అట్లవుట నీకడితపుటంచున వచ్చున బీకమంచిరి.

అ॥ సత్కవీశ్వరుండు సద్ధర్మ విదుఁడు గ్రంథములవలన జనము నడుపవలయు

అట్లుగాక జనమె యాతని నడుపుచో
గో పదాలు నాల్గు కూలిసట్లై

తే॥ సుకవి లక్ష్యమ్ము పరితలందుకొనవలయు
పూర్వ ఖట్లుంట విద్య సమున్నతంబు
నేడు కవియె పాఠకుల క్రిందికిని జాతి
చతికిలంబడిపోవదే చదువులమ్మ. (చా సూక్తినిధి)

నేనీ తెలుగుంగూర్చి 'సీమపలుకువహి'లో వ్రాసినది చూడవచ్చు.

ఇప్పుడుగూడ మతొకసారి గిడియగొట్టి చాటుచున్నాను. నా
గారి యందు గరువపు మురువుగలి విడిముడిదణులు కవ్రాయివలకు
యున్న వారి 'సీమపలుకువహి'ని దుదిముట్టఁ బూరిగింపఁజేసి నాటుతెలు
దురుగాక. నేనును వలసిన సాయపడుదును. ఇది తెలుగుగర్ద కెనలేని
కీ. శే. నారాయణదాసుగారి యెదయు నెమ్మడించును.

నాకీ వ్రాత వీలుగల్గించిన మా పలుకుబొజ్జల తలకట్టు బ్ర.
శాస్త్రీయవారి కొరగినతల కైమోడ్పులు.

ప రి చ య ము

కళాప్రపూర్ణుడు, గవిసార్వభౌముడు ననందగు శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ల నారాయణ దాస మహాశయు నెఱింగించుటకుఁ బూనుట యాయాదిత్యునకు దీపనీరాజన మొన గుటయ. ఆటలపాటల మేటియగు నా విపశ్చిన్మణి మహామేధావి. పరదేవతాకరుఁ కటాక్ష లబ్ధానుపమానకవితా వైభవుడు. పలుబాసలం గూలంకష మగు ప్రజ్ఞ సుఁ ర్జించిన మహామనీషి. హరికథాపితామహ విరుదముననే గాక కవితాపితామహ విరుదమున నలంకరింపనర్హుడు. వాగ్గేయకారకాగ్రేసరుడై లయబ్రహ్మయై యనే గ్రంథములను రచించి యజరామరమగు యశఃకాయమున నలగారు రససిద్ధుఁడై కవివతంసుడు. సునిశిత మతివై శద్యవినిర్జిత వాక్పతి. నవనవోన్మేష ప్రతిభాపరాభి గీష్పతి.

ఆంధ్రభాషలో నందము నానందమును వెదఁజల్లు కవితను బ్రసాదించిన కవి తల్లజురెండ్రో గలరు. ఆందచ్చపుం దెనుంగునఁ గల్పముల నల్లినవారు కడునరుద పదునెవిమిదవ శతబ్దిని కూచిమంచి తిమ్మకవీండ్రుఁడు రామాయణము నీల సుందరీ పరిణయము మున్నగు గ్రంథములను నా భాషలోఁ గూర్చినాఁడు యయాతిచరిత్ర మట్టిదియ, పిదప 'కుద్దిగాల' వా సవ్యుడగు మహాకవి యొకండ 'కవ్వడికత'ను రచించెను. ఈ మహాశయుఁడా కోవలోఁ జేరియుఁ ప్రథమశ్రేణి నలంకరించినాఁడు. సంస్కృత సమముల మచ్చునకైన ముచ్చటింపక నచ్చులు దెలుగున నతి సరళ మృదుమధుర పదవిన్యాసమునఁ గవిత నందగించినాఁడు.

ఈతని గ్రంథరాజములలో 'తల్లివిన్ని' యొకటి. ఇయ్యది 'లలితానహస్ర నామస్తోత్రము'న కనువాదము. సంస్కృతభాషలో సుప్రసిద్ధమై యంతోపాసకుల కుపాదేయమై యతిగంభీర భావగుంభితమై రమణీయ రచనావిన్యాసశోభితమై యా నా మావళి యతిప్రళ సైనఁదినది. అద్దాని ననువదింపఁబూనుట యసామాన్యకృత్యము. తాత్కరరాయాద్యుపాసకాగ్రేసరుల యనుభవ పచనములతో, శ్రీకల్యాణానంద భారతీమాంకచార్య స్వామిపుంగవుల 'గుణవికా' వివరణ నిమర్శలతో నొప్పు పరమ పవిత్రమంత్ర సంపుటియగు నాగ్రంథరాజము నచ్చతెనుఁగులోని కనువదించి, యందవన్యసామాన్యమగు కవితాశిల్పమును బ్రకటించి, యాగ్రంథరత్నమునకు మెఱుగులు దిద్దిన యీ పండితప్రవేకుని పాండిత్యప్రతిభ యవితరసాధ్యము. ఆత్యంతశ్లాఘ్యము.

‘తల్లివిన్ని’ యను వాదమయ్య స్వతంత్ర గ్రంథమువలె నొప్పినది. ఈ కవీంద్రుడు స్వతంత్ర ప్రతిభాసమన్వితుడయి పరదేవతాసాక్షాత్కారమును బడసిన భక్తావతంసుడగుటంజేసి యీగ్రంథమునకా రామణీయక మలవడినది.

ఈ మహాకవి తనగ్రంథారంభమునఁ ‘తల్లివిన్నికుదురు’లోఁ బల్కిన పలు కులంబట్టి యిట్టిగ్రంథములను రచించుట కెట్టి యర్హత వలయునో స్పష్టమగు చున్నవి.

“విండాడునోరిమి - నిబ్బరికంబు
మాటనిల్కడ తన్ని - మంచినడువడి
గుండెవిగువు కల్పు - గోరుతనమ్ము
తల్మి దొఱగఁబోని - దక్కొలుబ్రతుకు
అవిటులఁ బిల్లల - నరగడంబులను
నొప్పించ కెప్పుడు - న్నోచెడినేర్పు
జంజాట మెడలి పీ - చమెడసి మిగుల
నడఁకువతోడుత - నందఱిపట్ల
నడచుచుఁ ద్రాగక - నంజుడు తినక
చదువుగోటునఁ దెగ - సాగక పనికి
మాలిన కోర్కలం - బడయక లేని
పోవి తలంపులఁ - బొరయక తనకుఁ
గలదానితోడుత - న్నడుఁ దన్నిఁబొంది
పాటించి మైవంచి - పాటునకోర్చి
కూడుగుడ్డలఁ గూర్చు - కొని తోటిపాటి
వారలతోఁగూడి - వంత పంచుకొని
క్రంగుపొంగులు మాను - కొని రేపుమాపు
లిమ్ములఁ గుడ్చువాఁ - డే ‘తల్లివిన్ని’
గిడియతోఁజాటఁ ద - గిన మొనకాడు”

ఆహా ! ఇట్టి గుణసంపద యలవడుట దుర్బటముగదా ! ఏతద్గుణవంశమ్నుండగుట వీ కార్యమునకుఁ బూనినవాఁడీ మహాకయుడు.

ఈ “తల్లివిన్ని” మంజరీద్విపద చ్చందస్సున నడచినది. గ్రంథాంతర్భాగమున ‘గొలుసుసీసము-సీసము’ అను రెండుపద్యములు మాత్రము గలవు. మంజరికి ‘చెండు’ అను నామాంతరమిడినాఁడీ మహాకవి. అందు తొలిపూపు మాత్రము నామా

ర్థము వెఱింగించును. మిగిలిన పూవులన్నియు నా నామమందలి విశేషాంశములను వివరణములను వెఱవరించును. మఱికొన్నిట స్వానుభవసౌరభము, గుబాళించును. మిఱ్ఱపల్లలకుఁ బావొసంగక రచనయంతయు కమ్మిచ్చులోఁ దీగవలె సాగినది. దాని నాకళించుకొనిన, నందలి విశేషములను గనిన ఈ మహాకవి సర్వతోమఖప్రజ్ఞ కలవాఁడనియుఁ బరిదేవకన్యగ్రహమును బడసినవాఁడనియు నిశ్చంకముగ నుడువ వచ్చును.

సంస్కృతముననో యచ్చతెనుఁగుననోగాక యన్యమగు మిశ్రమభాష నిద్దాని నుడివిన ఫలముండఁబోదనియు నందున నచ్చతెన్నున రచించితిననియుఁ బేర్కొని నాఁడీ మహాకవి.

“తెఱగంట్ల నుడిగాని - తెలుఁగునన్గాని
తనుఁ గొల్చువారి న - తల్లి గాపాడు”

ఈతని కెంత భాషాభిమానమో చదువరు లాహింతురుగాక.

శ్రీ సమాజమంతయు శ్రీస్వరూపమే కావున శ్రీలను విర్బంధింపరాదనియు, వారికి శ్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యముల నొసంగి యాదరింపనగుననియుఁ బలికి శ్రీ స్వాతంత్ర్యమును బ్రకటించిన సంస్కర్త యీ కవిపుంగవుఁడు.

ఇక నీ గ్రంథము నందలి యొండు రెండు విషయములను గమనింపుడు.

1. కుండలినీ నామ నిర్వచనము :-

కుట్టె నదంబుల - కున్నల్లి వేరు
బోకున మాడప - ట్టువఱకుఁబాటు
తెగ వీచఁగా నెగా - దిగఁ గుడియెడమ
వైపులి కున్నట్టి - వచ్చెడి యుసురు
మడత చుట్టుకొని మైమఱచి కుర్కిదెడు
చిల్వలాగు మిడుకు - చేవయో వేర్పు
అడియరి నెల్లపు - డలరించు నెఱుక.

2. దుర్గా నామనిర్వచనము :-

ఇడుమ లోర్చినవారి - కే చిక్కువేల్పు
ఏప్పటికి న్దొమ్మిదేండ్ల యీడు చెలి
సమరతపర్వు ముచ్చటలూరు పడుచు
కార్గొక్కుకావి ము గతి - మెట్టబొత్తె

మగవాని నెఱుగదా - మలదొరపిల్ల
ఆద, పేత, నుదుల - కందని యంకు
ఆల్మగల్తానయౌ - నాగట్టు పట్టి
వరపుఁ గోటవరెఁగా - పాదెటు వేల్పు.

3. ఉమా నామ నిర్వచనము :

ఉడుగు వల్దనుచుండ - నొనరించుఁగాఁక
మైమరాచినటు క్రు -మ్మరెడి మలప్ప
వాఁక తాఱపురాణి - వలిమలపిల్ల
అప్పనమెఱుకమై - నలరెడి వేల్పు
పసుపుడాలోప్పు గు - బ్బలిదొరపట్టి
కోరిక విలువునఁ - గొమరారు జేజె
ఇరుమూళ్లయేండ్ల యీ - దెలరు చిన్నారి

ప్రతినామమునందు నిట్టి విశేషాంశము రెన్నియోగలవు. ఇట్లన్నింటినిఁ బరిశీలించి యందలి బాహ్యాంతరార్థములనేగాక తన యనుభవమునుగూడ నందిమడ్చి యీగ్రంథమును రచించినాఁడీ మహాకవి.

వేయేల - ఇయ్యది సహస్రనామస్తోత్రమునకు సర్వంకషయగు వ్యాఖ్య. అచ్చ తెనుఁగున నుండుటంజేసి యిద్ది సర్వులకు సాధ్యపడదను శంక జనించి కాఁబోలు ఆతఁడే యందలి నూతన పదములకు టీకారూపమున వివరణ మొనంగినాఁడు. అయ్యది గ్రంథాంతమునఁ గాననగును.

అనితరసాధారణమగు ప్రతిభా వ్యుత్పత్తులతో రచింపఁబడిన యీగ్రంథరాజమును బఠించి యందలిసారము నాకళించుకొని యానందించి యాతల్లియనుగ్రహము నకుఁ బాత్రులగుదురుగాక.

ఓంతత్సత్.

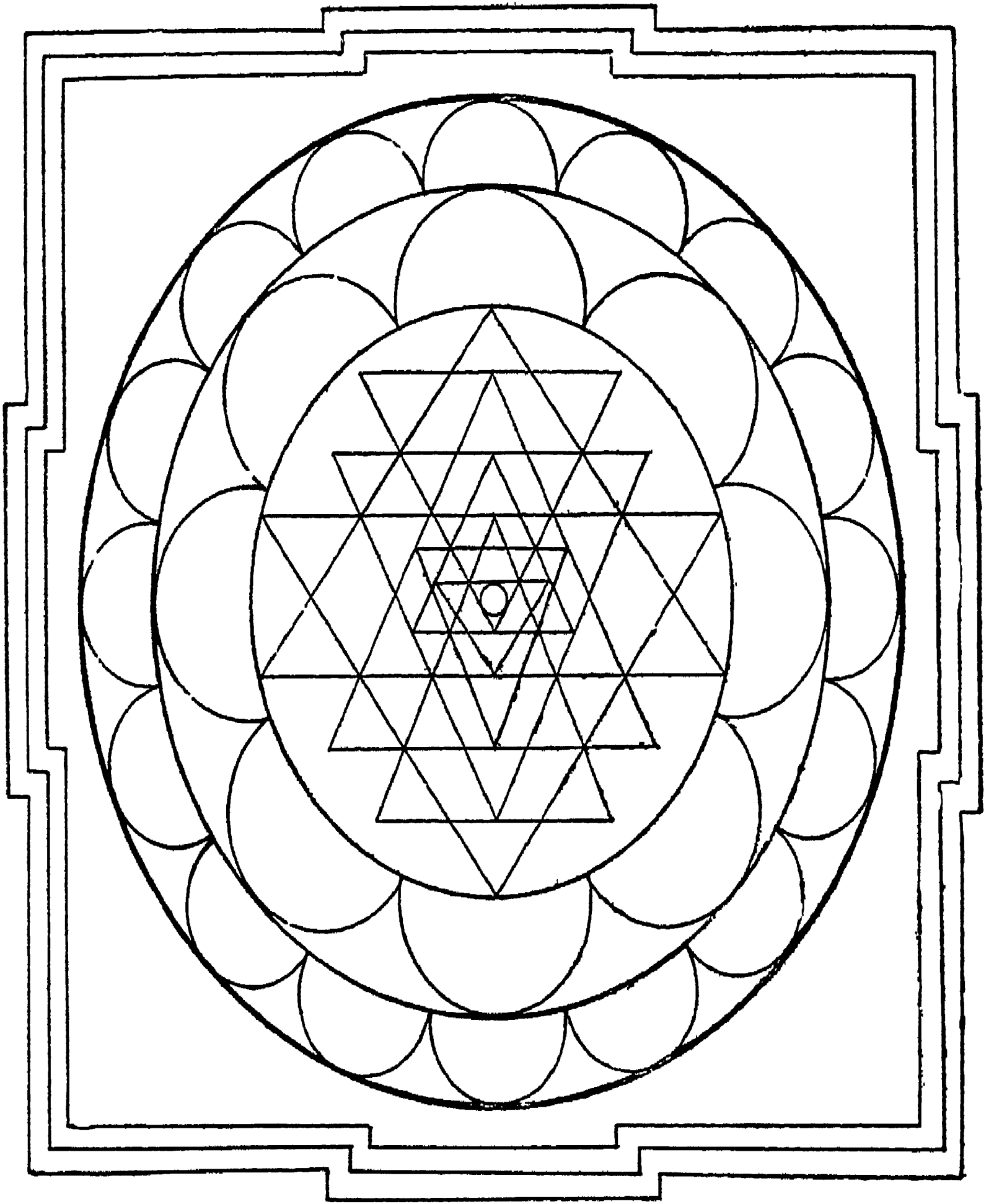
విశాఖపట్టణము

సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ

రాంభట్ల లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి, M. A.,
ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు.



చతుర్భుజే చంద్రకళావతంసే కుచోన్నతే కుంకుమరాగశోభే
పుండ్రేక్షు పాశాంకుశ పుష్పభాణ హస్తే నమస్తే జగదేకమాతః



శ్రీచక్రరాజము

“బిందు, త్రికోణ, కాష్ఠాఽవతారయుగ, లోకకోణ వృత్తయుతమ్.
వనుదళ, వృత్త, కళాదళ, వృత్త, త్రిమహీగృహం భజే చక్రమ్.”

— ప్రపంచసార సంగ్రహము

శ్రీ లలితా సహస్ర నామా వళిః

శ్రీమాతా శ్రీమహారాజ్ఞీ శ్రీమత్సింహాసనేశ్వరీ ।

చిదగ్నికుణ్డసమ్భూతా దేవకార్యసముద్యతా॥

౧

ఉద్యద్భానుసహస్రాభా చతుర్బాహుసమన్వితా ।

రాగస్వరూపపాశాఢ్యా కోధాకారాఙ్కుశోజ్జ్వలా॥

౨

మనోరూపేక్షుకోదణ్డా పఞ్చతన్మాత్రసాయకా ।

నిజారుణప్రభాపూరమజ్జద్భ్రహ్మాణ్డమణ్డలా॥

౩

చమ్పకాశోకపున్నాగసౌగంధికలసత్కచా ।

కురువిన్దమణిశ్రేణీకనతోక్తీరమణ్డతా॥

౪

అష్టమీచంద్రవిభ్రాజదళికన్ధలశోభితా ।

ముఖచంద్రకళఙ్కాభ మృగనాభివిశేషకా॥

౫

వదనస్మరమాంగల్యగృహతోరణచిల్లికా ।

వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహచలన్మీనాభలోచనా॥

౬

నవచమ్పకపుష్పాభనాసాదణ్డవిరాజితా ।

తారాకాన్తితిరస్కారినాసాభరణభాసురా॥

౭

కదమ్బమంజరీకన్తకర్ణపూరమనోహరా ।

తాటఙ్కయుగళీభూతతపనోడుపమండలా॥

౮

పద్మరాగశిలాదర్శ పరిభావికపోలభూః ।

నవవిద్రుమబిమ్బశ్రీన్యక్కారిరదనచ్ఛదా॥

౯

శుద్ధవిద్యాఙ్కురాకారద్విజపంక్తిద్వయోజ్జ్వలా ।

కర్పూరవీటికామోదసమాకర్షిదిగన్తరా॥

౧౦

నిజసల్లాపమాధుర్యవినిర్భర్త్రితకచ్ఛపీ ।

మన్దస్మితప్రభాపూరమజ్జత్కామేశమానసా॥

౧౧

అనాకలితసాదృశ్యచురుక శ్రీవిరాజితా ।
 కామేశబద్ధ మాంగల్యసూత్రశోభితకన్ధరా ॥
 కానకాంగద కేయూర కమనీయభుజాన్వితా ।
 రత్నగైరేయచింతాకలోలముక్తాఫలాన్వితా ॥
 కామేశ్వరః పేమరత్నమణిప్రతిపణస్తనీ ।
 నాభ్యాలవాలరోమాశీలతాఫలకుచద్వయా ॥
 లక్ష్మ్యరోమలతాధారతాసమున్నేయమధ్యమా ।
 స్తనభారదశన్మధ్యపట్టబద్ధవళిత్రయా ॥
 అరుణారుణకౌసుంభ వస్త్రభాస్వత్కటీతటీ ।
 రత్నకిర్జిణికారమృరశనాదామభూషితా ॥
 కామేశజ్ఞాతసౌభాగ్యమార్దవోరుద్వయాన్వితా ।
 మాణిక్యమకుటాకారజానుద్వయవిరాజితా ॥
 ఇంద్రగోప పరిక్షిప్తస్మరతూణాభజంమికా ।
 గూఢగుల్ఫా కూర్మవృష్టజయిష్ఠుఃప్రపదాన్వితా ॥
 నఖదీధితిసంచన్ననమజ్జనత మోగుణా ।
 పదద్వయప్రభాజాలపరాకృతసరోరుహా ॥
 శింజానమణిమంజీరమణ్డీత శ్రీపదామ్బుజా ।
 మరాళీమన్దగమనా మహాలావణ్య శేవధిః ॥
 సర్వారుణానవద్యాంగీ సర్వాభరణభూషితా ।
 శివకామేశ్వరాఙ్కుస్థా శివా స్వాధీనవల్లభా ॥
 సుమేరుమధ్యశృంగస్థా శ్రీమన్నగరనాయికా ।
 చింతామణిగృహస్తస్థా పశ్చాత్త్రహస్మసనస్థితా ॥
 మహాపద్మాటవీసంస్థా కదమ్బవనవాసినీ ।
 సుధాసాగరమధ్యస్థా కామాక్షీ కామదాయినీ ॥

దేవర్షి గణసంఘాః స్తుతయమానాత్మవై భవా ।

భండాసురవధోద్యుక్తశక్తిసేనాసమన్వితా ॥

౨౪

సమృత్కరీసమారూఢసిన్ధురవ్రజసేవితా ।

అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వకోటికోటిభిరావృతా ॥

౨౫

చక్రరాజరథారూఢసర్వాయుధపరిష్కృతా ।

గేయచక్రరథారూఢమంత్రిణీపరిసేవితా ॥

౨౬

కిరీచక్రరథారూఢదండనాథాపురస్కృతా ।

జ్వాలామాలినికాక్షిప్తవహ్నిప్రాకారమధ్యగా ॥

౨౭

భండనైన్యవధోద్యుక్తశక్తివిక్రమహర్షితా ।

నిత్యాపరాక్రమాటోపవిరీక్షణసముత్సుకా ॥

౨౮

భండపుత్త్రవధోద్యుక్తబాలావిక్రమసందితా ।

మంత్రిణ్యంబావిరచితవిషంగవధతోషితా ॥

౨౯

విశుక్రపాణహరణవారాహీవీర్యనందితా ।

కామేశ్వరముఖాలోకకల్పితశ్రీగణేశ్వరాః ॥

౩౦

మహాగణేశనిర్భిన్నవిఘ్నయంత్రప్రహర్షితా ।

భండాసురేంద్రనిర్ముక్తశత్రుప్రత్యుత్తవర్షిణీ ॥

౩౧

కరాఽగుళినభోత్పన్ననారాయణదళాకృతిః ।

మహాపాశుపతాస్త్రాగ్నినిర్దగ్ధసురనైనికా ॥

౩౨

కామేశ్వరాస్త్రనిర్దగ్ధసభండాసురకూన్యకా ।

బ్రహ్మోపేంద్రమహేంద్రాదిదేవసంస్తుతవై భవా ॥

౩౩

హరనేత్రాగ్నిశందగ్ధకామసంజీవనౌషధిః ।

శ్రీమద్వాగ్భవకూటైకస్వరూపముఖపంకజా ।

౩౪

కంఠాధఃకటిపర్యంతమధ్యకూటస్వరూపిణీ ।

శక్తికూటైకతాపన్నకట్యధోభాగధారిణీ ॥

౩౫

మూలమంత్రాత్మికా మూలకూటత్రయకళేబరా।

కులామృతై కరసికా కులసంకేతపాలినీ॥

కులాంగనా కులాంతస్థా కౌలినీ కులయోగినీ।

అకులా సమయా న్తస్థా సమయాచారతత్పరా॥

మూలాశరై కనిలయా బ్రహ్మగ్రంథివిభేదినీ।

మణిపూరాంత రుదితా విష్ణుగ్రంథివిభేదినీ॥

అజ్ఞాదక్రాంతరాశస్థా రుద్రగ్రంథివిభేదినీ।

సహస్రారాంబుజారూఢా సుధాసారాభివర్షిణీ॥

తడిల్ల తానమరుచిష్టట్చక్రోపసంస్థితా।

మహాసక్తిః కుండలినీ బిసతంతు తనీయసీ॥

భవానీ భావనాగమ్యా భవారణ్యకుఠారికా।

భద్రప్రియా భద్రమూర్తి ర్భక్తసౌభాగ్యదాయినీ॥

భక్తిప్రియా భక్తిగమ్యా భక్తివశ్యా భయాపహా।

కాంభవీ కారాదాదాధ్యా శర్వాణీ శర్మదాయినీ॥

కాంతరీ శ్రీకరీ సాధ్వీ శరచ్చంద్రనిభాసనా।

కాతోదరీ కాంతిమతీ నిరాధారా నిరంజనా॥

నిర్లేపా నిర్మలా నిత్యా నిరాకారా నిరాకులా।

నిర్గుణా నిష్కళా కాంతా నిష్కామా నిరుపప్లవా॥

నిత్యముక్తా విర్వికారా నిష్ప్రపంచా నిరాశ్రయా।

నిత్యబుద్ధా నిత్యబుద్ధా నిరవద్యానిరస్తరా॥

నిష్కారణా నిష్కళ కా నిరుపాధి ద్విరీశ్వరా।

నీరాగా రాగమథనీ నిర్మదా మదనాశినీ॥

నిశ్చింతా నిరహంకారా నిర్మోహా మోహనాశినీ।

నిర్మమా మమతాహన్త్రీ నిష్పాపా పాపనాశినీ॥

నిష్క్రోధా క్రోధశమనీ నిర్లోభా లోభనాశినీ।

నిస్సంశయా సంశయహీన నిర్భవా భవనాశినీ॥

౪౮

నిర్వికల్పా నిరాబాధా నిర్భేదా భేదనాశినీ।

నిర్నాశా మృత్యుమథనీ నిష్కియా నిష్పరిగ్రహా॥

౪౯

నిస్తులా నీలచికురా నిరపాయా నిరత్యయా।

దుర్లభా దుర్గమా దుర్గా దుఃఖహంత్రీ సుఖప్రదా॥

౫౦

దుష్టదూరా దురాచారశమనీ దోషనర్జితా ।

సర్వజ్ఞా సాంద్రకరుణా సమానాధికవర్జితా

౫౧

సర్వశక్తిమయీ సర్వమంగళా సద్గతిప్రదా।

సర్వేశ్వరీ సర్వమయీ సర్వమంత్రస్వరూపిణీ॥

౫౨

సర్వయన్త్రాత్మికా సర్వతంత్రరూపా మనోన్మనీ।

మహేశ్వరీ మహాదేవీ మహాలక్ష్మీ రత్నప్రియా॥

౫౩

మహారూపా మహాపూజ్యా మహాపాతకనాశినీ।

మహామాయా మహాసత్త్వా మహాశక్తి ర్మహారతిః॥

౫౪

మహాభోగా మహేశ్వర్యా మహావీర్యా మహాబలా।

మహాబుద్ధి ర్మహాసిద్ధి ర్మహాయోగేశ్వరేశ్వరీ॥

౫౫

మహాతన్త్రా మహామన్త్రా మహా యన్త్రా మహాసనా।

మహా యాగక్రమారాధ్యా మహాభైరవపూజితా॥

౫౬

మహేశ్వర మహాకల్ప మహాతాండవసాక్షిణీ।

మహాకామేశమహిషీ మహాత్రిపురసుందరీ॥

౫౭

చతుష్పత్యుపచారాధ్యా చతుష్పష్టికళామయీ।

మహాచతుష్పష్టికోటియోగినీగణసేవితా।

౫౮

మనువిద్యా చంద్రవిద్యా చంద్రమండలమధ్యగా।

చారురూపా చారుహాసా చారుచంద్రకళాధరా॥

౫౯

చరాచరజగన్నాథా చక్రరాజనికేతనా।

పార్వతీ పద్మనయనా పద్మరాగసమప్రభా॥

పశ్చిమేతాసనాసీనా పశ్చిబ్రహ్మాస్వరూపిణీ।

చిన్మయీ పరమానన్దా విజ్ఞానఘనరూపిణీ॥

ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపా ధర్మాధర్మవివర్జితా।

విశ్వరూపా జాగరిణీ స్వపంతీ తై జసాత్మికా॥

మస్తా ప్రాజ్ఞాత్మికా తుర్యా సర్వావస్థావివర్జితా।

సృష్టికర్త్రీ బ్రహ్మరూపా గోప్త్రీ గోవిందరూపిణీ॥

సంహారిణీ రుద్రరూపా తిరోధానకరీశ్వరీ।

నదాశివానుగ్రహదా పశ్చికుక్కుపరాయణా॥

భానుమండలిమధ్యస్థా భైరవీ భగమాలినీ।

పద్మాసనా భగవతీ పద్మనాభసహోదరీ॥

ఉన్మేషనిమిషోత్పన్నవిపన్నభువనావళిః

సహస్రశీర్షవదనా సహస్రాక్షీ సహస్రపాత్॥

అబ్రహ్మకీటజననీ వర్ణాశ్రమవిధాయినీ।

నిజాజ్ఞారూపనిగమా పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా॥

శ్రుతిసీమ స్తసిందూరీకృతపాదాబ్జదూళికా।

సకలాగమసన్దోహశుక్తిసమ్పుటమౌక్తికా॥

పురుషార్థప్రదా పూర్ణాభోగినీ భువనేశ్వరీ।

అమ్మికానాదినిధనా హరిబ్రహ్మేంద్రనేవితా।

నారాయణీ నాదరూపా నామరూపవివర్జితా।

హ్రీంకారీ హ్రీమతీ హృద్యా హేయోపాదేయవర్జితా॥

రాజరాజార్చితా రాజ్ఞీ రమ్యా రాజీవలోచనా।

రంజనీ రమణీ రస్యా రణత్కింజ్కణీమేఖలా॥

రమా రాకేన్ద్రవదనా రతిరూపా రతిప్రియా।	
రక్షకరీ రాక్షసఘ్నీ రామా రమణలమ్పటా॥	౭౨
కామ్యా కామ కలారూపా కదమ్బకుసుమప్రియా।	
కల్యాణీ జగతీకన్దా కరుణారససాగరా॥	౭౩
కళావతీ కళాలాపా కాన్తా కాదమ్పినీప్రియా।	
వరదా వామనయనా వారుణీమదవిహ్వలా॥	౭౪
విశ్వాధికా వేదవేద్యా విన్ద్యాచలనివాసినీ।	
విధాత్రీ వేదజననీ విష్ణుమాయా విలాసినీ॥	౭౫
క్షేత్రస్వరూపా క్షేత్రేశీ క్షేత్రక్షేత్రజ్జపాలినీ।	
క్షయవృద్ధివినిర్ముక్తా క్షేత్రపాలసమర్చితా॥	౭౬
విజయా విమలా వన్ద్యా వందారుజనవత్సలా।	
వాగ్వాదినీ వామకేశీ మహ్నిమండలవాసినీ॥	౭౭
భక్తిమత్కల్పలలికా పశుపాశవిమోచనీ।	
సంహృతా శేషపాషండా సదాచారప్రవర్తికా॥	౭౮
తాపత్రయా గ్నిసంత త్తనమాహ్లాదనచంద్రికా।	
తరుణీ తాపసారాధ్యా తనుమధ్యా తమోపహీ॥	౭౯
చితి స్తత్పదలఙ్కార్యా చిదేకరసరూపిణీ।	
స్వాత్మానందలవీభూతబ్రహ్మోద్యానందసంతతిః॥	౮౦
పరా ప్రత్యక్చిత్తీరూపా పశ్యంతీ పరజేవతా।	
మధ్యమా వై ఖరీరూపా భక్తమానసహంసికా॥	౮౧
కామేశ్వరప్రాణనాడీ కృతజ్ఞా కామపూజితా।	
శృంగారరససమ్పూర్ణా జయా జాలంధరస్థితా॥	౮౨
ఓడ్యాణపీఠనిలయా బిందుమండలవాసినీ।	
రహోయాగక్రమారాధ్యా రహస్థర్పణతర్పితా॥	౮౩

సద్యఃప్రసాదినీ విశ్వసాక్షిణీ సాక్షివర్జితా |
 షడంగదేవతాయుక్తా షాద్గుణ్యపరిపూరితా ||
 నిత్యక్లిన్నా నిరుపమా నిర్వాణసుఖదాయినీ |
 విత్వాషోడశికారూపా శ్రీకంఠార్ద్రశరీరిణీ |
 ప్రభావతీ ప్రభారూపా ప్రసిద్ధా సరమేశ్వరీ |
 మూలప్రకృతి రవ్యక్తా వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపిణీ ||
 వ్యాపినీ వివిధాకారా విద్యావిద్యాస్వరూపిణీ |
 మహాకామేశనయనకుముదాహ్లాదకౌముదీ ||
 క్షత్తహార్ద్రతమోభేదభానుమద్భానుసంతతిః |
 శివదూతీ శివారాధ్యా శివమూర్తి శివంకరీ ||
 శివప్రియా శివపరా శిష్టేష్టా శిష్టపూజితా |
 అప్రమేయా స్వప్రకాశా మనోవాచామగోచరా ||
 చిచ్ఛక్తి శ్చేతనారూపా జడశక్తి ర్జడాత్మికా |
 గాయత్రీ వ్యాహృతి స్సన్ధ్యా ద్విజబృందనిషేవితా ||
 తత్త్వాసనా తత్త్వమయీ పంచకోశాంతరస్థితా |
 విస్ఫీమమహిమా నిత్యయౌవనా మదళాలినీ ||
 మదఘూర్ణితరక్తాక్షీ మదపాటలగండభూః |
 చందనద్రవదిగ్ధాంగీ చామేయకుసుమప్రియా ||
 కుశలా కోమలాకారా కురుకుళ్ళా కులేశ్వరీ |
 కురుకుండాలయా కౌశమార్గతత్పరనేవితా ||
 కుమారగణనాథామ్నా తుష్టిః పుష్టి ర్మృతిర్ధృతిః |
 శాంతి స్స్వస్తిమతీ శాంతి ర్నందినీ విఘ్ననాశినీ ||
 తేజోవతీ త్రినయనా లోలాక్షీకామరూపిణీ |
 మాలినీ హంసినీ మాతా మలయాచలవాసినీ |

సుముఖీ నళినీ సుభూశోభనా సురనాయికా।

కాలకంఠీ కాన్తిమతీ క్షోభిణీ సూక్ష్మరూపిణీ॥

౯౬

వజ్రేశ్వరీ వామదేవీ వయోఽవస్థావివర్జితా।

సిద్ధేశ్వరీ సిద్ధవిద్యా సిద్ధమాతా యశస్విని॥

౯౭

విశుద్ధిచక్రనిలయా రక్తవర్ణా త్రిలోచనా।

ఖట్వాంగాదిప్రహరణా వదనై కసమన్వితా॥

౯౮

పాయసాన్నప్రియా త్వక్స్థా పశులోకభయంకరీ।

అమృతాదిమహాశక్తిసంవృతా డాకినీశ్వరీ॥

౯౯

అనాహతాబ్జనిలయా శ్యామాభా వదనద్వయా।

దంష్ట్రోజ్జ్వలాఽక్షమాలాదిధరా రుధిరసంస్థితా॥

౧౦౦

కాశరాత్ర్యాదిశక్త్యైశువృతా స్నిగ్ధౌదనప్రియా।

మహావీరేంద్రవరదా రాకిన్యంబాస్వరూపిణీ॥

౧౦౧

మణిపూరాబ్జనిలయా వదనత్రయసంయుతా।

వజ్రాదికాయుధోపేతా డామర్యాదిభి రావృతా॥

౧౦౨

రక్తవర్ణా మాంసనిష్ఠా గుడాన్నప్రీతమానసా।

సమస్తభక్తసుఖదా లాకిన్యంబాస్వరూపిణీ॥

౧౦౩

స్వాదిష్ఠానాంబుజగతా చతుర్వక్త్రమనోహరా।

శూలాద్యాయుధసంపన్నా పీతవర్ణాఽతిగర్వితా॥

౧౦౪

మేదోనిష్ఠా మధుప్రీతా బందిన్యాదిసమన్వితా।

దధ్యన్నాసక్తహృదయా శాకినీరూపధారిణీ॥

౧౦౫

మూలాధాన్యాంబుజారూఢా పంచవక్త్రాఽస్థిసంస్థితా।

అఙ్కుశాదిప్రహరణా వరదాదినిషేవితా॥

౧౦౬

ముగ్ధౌదనాసక్తచిత్తా సాకిన్యంబాస్వరూపిణీ।

అజ్ఞాచక్రాబ్జనిలయా శుక్లవర్ణా షడాననా॥

౧౦౭

మజ్జాసంస్థా హంసవతీముఖ్యశక్తిసమన్వితా ।

హరిద్రాన్నైకరసికా హాకినీరూపధారిణీ ॥

సహస్రదశపద్మస్థా సర్వవర్ణోపశోభితా ।

సర్వాయుధధరా శుక్లసంస్థితా సర్వతోముఖీ ॥

సర్వోదనప్రీతచిత్తా యాకిన్యంబాస్వరూపిణీ ।

స్వాహా స్వధా మతి ర్మేధా శ్రుతిః స్మృతి రనుత్తమా ॥

పుణ్యకీర్తిః పుణ్యలభ్యా పుణ్యశ్రవణకీర్తనా ।

పురోమజార్చితా బంధమోచనీ బంధురాలకా ॥

విమర్శరూపిణీ విద్యా వియదాదిజగత్ప్రసూః ।

సర్వవ్యాధిప్రళమనీ సర్వమృత్యునివారిణీ ॥

అగ్రగణ్యాఽచిన్త్యరూపా కలికల్మషనాశినీ ।

కాత్యాయనీ కాలహంత్రి కమలాక్షనిషేవితా ॥

తాంబూలపూరితముఖీ దాడిమీకుసుమప్రభా ।

మృగాక్షీ మోహినీ ముఖ్యా మృడానీ మిత్రరూపిణీ ॥

నిత్యతృప్తా భక్తనిధి ర్నియంత్రి నిఖిలేశ్వరీ ।

మైత్ర్యాదివాసనాలభ్యా మహాప్రళయసాక్షిణీ ।

పరాశక్తిః పరానిష్ఠా ప్రజ్ఞానఘనరూపిణీ ।

మాధ్వీపానాలసామత్తా మాతృకావర్ణరూపిణీ ॥

మహాకైలాసవిలయా మృణాలమృదుదోర్లతా ।

మహనీయా దయామూర్తి ర్మహాసామ్రాజ్యశాలినీ ॥

అత్మవిద్యా మహావిద్యా శ్రీవిద్యా కామనేవితా ।

శ్రీషోడశాక్ష రీవిద్యా త్రికూటా కామకోటికా ॥

కటాక్షకింకరీభూతకమలాకోటి నేవితా ।

శిరఃస్థితా చంద్రవిభా ఫాలస్తేంద్రధనుః ప్రభా ॥

- హృదయస్థా రవిప్రఖ్యా త్రికోణా న్తరదీపికా !
దాక్షిణ్యే దై త్యహ స్త్రీ దక్షయజ్ఞ వినాశిని ॥ ౧౨౦
- దరాన్దోళితదీర్ఘాక్షీ దరహాసోజ్జ్వలస్మృతీ ।
గురుమూర్తి ర్గుణనిధి ర్గోమాతా గుహాజన్మభూః ॥ ౧౨౧
- దేవేశీ దండనీతిస్థా దహరాకాశరూపిణీ ।
ప్రతిపన్ముఖ్యరాకా న్తతిథి మండలపూజితా ॥ ౧౨౨
- కళాత్మికా కళానాథా కావ్యాలాపనినోదినీ ।
సచామరరమావాణీసవ్యదక్షిణ నేవితా ॥ ౧౨౩
- ఆదిశక్తి రమేయాత్మా పరమా పావనాకృతిః ।
అనేకకోటిబ్రహ్మాండజననీ దివ్యవిగ్రహా ॥ ౧౨౪
- క్లీష్కార్థీ కేవలా గుహ్యకై వల్యపదదాయినీ ।
త్రిపురా త్రిజగద్వన్ద్యా త్రిమూర్తిస్త్రిదశేశ్వరీ ॥ ౧౨౫
- శ్ర్యక్షరీ దివ్యగంధా ధ్యా సిందూరతిలకాఞ్చితా ।
ఉమా శైలేంద్రతనయా గౌరీ గన్ధర్వ నేవితా ॥ ౧౨౬
- విశ్వగర్భా స్వర్ణగర్భా వరదా వాగధీశ్వరీ ।
ధ్యానగమ్యాఽపరిచ్ఛేద్యా జ్ఞానదా జ్ఞానవిగ్రహా ॥ ౧౨౭
- సర్వవేదా న్తసంవేద్యా సత్యానన్దస్వరూపిణీ ।
లోపాముద్రార్చితా లీలాకృష్ణబ్రహ్మాండమండలా ॥ ౧౨౮
- అదృశ్యా దృశ్యరహితా విజ్ఞాత్రీ వేద్యవర్జితా ।
యోగినీయోగదాయోగ్యాయోగానందా యుగన్ధరా ॥ ౧౨౯
- ఇచ్ఛాశక్తిజ్ఞానశక్తి కియాశక్తిస్వరూపిణీ ।
సర్వాధారా సుప్రతిష్ఠా సదసద్రూపధారిణీ ॥ ౧౩౦
- అష్టమూర్తి రజాజైత్రీ లోకయాత్రావిధాయినీ ।
ఏకాకినీభూమరూపా విర్వైతా ద్వైతవర్జితా ॥ ౧౩౧

అన్నదా వసుదా వృద్ధా బ్రహ్మత్యైక్యస్వరూపిణీ!
 బృహతీ బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మీ బ్రహ్మనందా బలిప్రియా॥
 భాషారూపా బృహత్సేనా భావాభావవివర్జితా,
 సుఖారాధ్యా కుభకరీ శోభనాసులభాగతిః॥
 రాజరాజేశ్వరీ రాజ్యదాయినీ రాజ్యవల్లభా,
 రాజత్కృపా రాజపీఠనివేశితనిజాశ్రితా॥
 రాజ్యలక్ష్మీః శోకనాథా చతురంగబలేశ్వరీ,
 సామ్రాజ్యదాయినీ సత్యసంధా సాగరమేఖలా॥
 దీక్షితా దైత్యశమనీ సర్వలోకవశంకరీ,
 పర్వార్థదాత్రీ సావిత్రీ సచ్చిదానందరూపిణీ॥
 దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నా సర్వగా సర్వమోహినీ,
 సరస్వతీ శాస్త్రమయీ గుహామ్భా గుహ్యరూపిణీ॥
 సర్వోపాధివినిర్ముక్తా సదాశివపతివ్రతా,
 సమ్రుదాయేశ్వరీ సాధ్వీ గురుమండలరూపిణీ॥
 కులోత్తర్రాధగారాధ్యా మాయా మధుమతీ మహీ,
 గణామ్భా గుహ్యకారాధ్యా కోమలాంగీ గురుప్రియా॥
 స్వతంత్రా సర్వతంత్రేశీ దక్షిణామూర్తిరూపిణీ,
 సరకాదినమారాధ్యా శివజ్ఞానప్రదాయినీ॥
 త్కళాఽఽస్సత్కలికా ప్రేమరూపా ప్రియంకరీ,
 నామపారాయణప్రీతా నందివిద్యా నతేశ్వరీ
 మిథ్యాఽగదధిష్ఠానా ముక్తిదా ముక్తిరూపిణీ,
 లాస్యప్రియా లయకరీ లజ్జా రంభాదివందితా॥
 భవదావసుధావృష్టిః పాపారణ్యదవాసలా,
 దౌర్భాగ్యతూలవాతూలా జగత్సర్వంతరవిప్రభా॥

భాగ్యాబ్ధిచంద్రికా భక్తచిత్తకేకిమనామనా।	
రోగపర్వతదంభోళి రక్తృత్యుదారుకుఠారికా	౧౪౪
మహేశ్వరీ మహాకాళీ మహాగ్రాసా మహాశనా।	
అక్షర్ణా చండికా చండముండాసురనిషూదినీ॥	౧౪౫
క్షరాక్షరాత్మికా సర్వలోకేశీ నిశ్వభారినీ।	
త్రివర్గదాత్రీ సుభగా త్ర్యంబికా త్రిగుణాత్మికా॥	౧౪౬
న్వర్గాపవర్గదా శుద్ధా జపాపుష్పనిభాకృతిః।	
ఓజోవతీ ద్యుతిధరా యజ్ఞరూపా ప్రియవ్రతా॥	౧౪౭
దురారాధ్యా దురాధర్షా పాటలీకుసుమప్రియా।	
మహతీ మేరునిలయా మందారకుసుమప్రియా॥	౧౪౮
వీరారాధ్యా విరాడ్రూపా విరజా విశ్వతోముఖీ।	
ప్రత్యగ్రూపా పరాకాళా ప్రాణదా ప్రాణరూపినీ॥	౧౪౯
మూర్తండభైరవారాధ్యా మన్త్రిణీన్యస్త రాజ్యధూః।	
త్రిపురేశీ జయత్సేనా నిన్త్రిగుణ్యా పరాపరా॥	౧౫౦
సత్యజ్ఞానానందరూపా సామరస్యపరాయణా।	
కపర్దిని కళామాలా కామధు క్కామరూపినీ॥	౧౫౧
కళానిధిః కావ్యకళా రసజ్ఞా రసశేవధిః।	
పుష్పా పురాతనా పూజ్యా పుష్కరాపుష్కరేక్షణా॥	౧౫౨
పరంజ్యోతిః పరంధామ పరమాణుః పరాత్పరా।	
పాశఘ్నాస్తా పాశహంత్రీ పరమంత్రవిభేదినీ॥	౧౫౩
మూర్త్యామూర్తానిత్యతృప్తా మునిమానసహంసికా।	
సత్యవ్రతా సత్యరూపా సర్వాంతర్యామినీ సతీ॥	౧౫౪
బ్రహ్మణీ బ్రహ్మజననీ బహురూపా బుధార్చితా।	
ప్రసవిత్రీ ప్రచండాఽజ్ఞా ప్రతిష్ఠా ప్రకటాకృతిః॥	౧౫౫

ప్రాజేశ్వరీ ప్రాణదాత్రీ పంచాశతీతరూపిణీ। విశ్వంఖలా వివిక్తస్థా వీరమాతా వియత్ప్రసూః॥	౧౫౬
ముకుందా ముక్తినిలయా మూలవిగ్రహరూపిణీ। భావజ్ఞా భవరోగఘ్నీ భవచక్రప్రవర్తినీ॥	౧౫౭
చందస్సారా శాస్త్రసారా మంత్రసారా తలోదరీ। ఉదారకీర్తి రుద్దామవై భవా వర్ణరూపిణీ॥	౧౫౮
జన్మమృత్యుజరాతప్తజనవిశ్రాంతిదాయినీ। సర్వోపనిషదుద్ఘోషా శాంత్యతీతకళాత్మికా॥	౧౫౯
గంభీరా గగనాంతస్థా గర్వితా గానలోలుపా। కల్పనారహితా కాష్ఠా కాంతా కాంతార్థవిగ్రహా॥	౧౬౦
కార్యకారణనిర్ముక్తా కామకేశీతరంగితా॥ కనత్కనక తాటంకా లీలావిగ్రహధారిణీ॥	౧౬౧
అజా క్షయవినిర్ముక్తా ముగ్ధా క్షిప్రప్రసాదినీ। అంతర్ముఖసమారాధ్యా బహిర్ముఖసుదుర్లభా॥	౧౬౨
త్రయీ త్రివర్గనిలయా త్రిస్థా త్రిపురమాలినీ। విరామయా విరాలంబా స్వాత్మరామా సుధాస్పతిః॥	౧౬౩
సంసారపంకనిర్మగ్నసముద్ధరణపండితా। యజ్ఞప్రియా యజ్ఞకర్త్రీ యజమానస్వరూపిణీ॥	౧౬౪
ధర్మాధారా ధనాధ్యక్షా ధనధాన్యవివర్ధినీ। విప్రప్రియా విప్రరూపా విశ్వభ్రమణకారిణీ॥	౧౬౫
విశ్వగ్రాసా విద్రుమాఖా వైష్ణవీవిష్ణురూపిణీ। అయోని ర్యోనినిలయా కూటస్థా కుశరూపిణీ॥	౧౬౬
వీరగోష్ఠీప్రియా వీరా నైష్కర్మ్యా నాదరూపిణీ। విజ్ఞానకలనా కల్యా విదగ్ధా బైందవాసనా॥	౧౬౭

తత్త్వాధికా తత్త్వమయీ తత్త్వమర్థస్వరూపిణీ |
సామగానప్రియా సోమ్యా సదాశివకుటుంబినీ ||

౧౬౮

సవ్యాపసవ్యమార్గస్థా సర్వాపద్వినివారిణీ |
స్వస్థా స్వభావమధురా ధీరాధీరసమర్చితా ||

౧౬౯

చైతన్యార్ఘ్యసమారాధ్యా చైతన్యకుసుమప్రియా |
సదోదితా సదాతుష్టా తరుణాదిత్యపాటలా ||

౧౭౦

దక్షిణా దక్షిణారాధ్యా దరన్మేరముఖాంబుజా |
కౌళినీ కేవలానర్ఘ్యకై వల్యపదదాయినీ ||

౧౭౧

స్తోత్రప్రియా స్తుతిమతీ శ్రుతిసంస్తుతవై భవా |
మనస్వినీ మానవతీ మహేశీ మంగళాకృతిః ||

౧౭౨

విశ్వమాతా జగద్ధాత్రీ విశాలాక్షీ విరాగిణీ |
ప్రగల్భా పరమోదారా పరామోదా మనోమయీ ||

౧౭౩

వ్యోమకేశీ విమానస్థా వజ్రిణీ వామ కేశ్వరీ |
పంచయజ్ఞప్రియా పంచప్రేతమజ్ఞాధికాయినీ ||

౧౭౪

పంచమీ పంచభూతేశీ పంచసంఖ్యోపచారిణీ |
శాశ్వతీ శాశ్వతైశ్వర్యా శర్మదా శమ్భుమోహినీ ||

౧౭౫

ధరా ధరసుతా ధన్యా ధర్మిణీ ధర్మవర్ధినీ |
లోకాతీతా గుణాతీతా సర్వాతీతా శమాత్మికా ||

౧౭౬

బంధూకకుసుమప్రఖ్యా బాలా లీలావినోదినీ |
సుమంగలీ సుఖకరీ సువేషాఢ్యా సువాసినీ ||

౧౭౭

సువాసిన్యర్చనప్రీతా శోభనా శుద్ధమానసా |
బిందుతర్పణసంతుష్టా పూర్వజా త్రిపురామ్బికా ||

౧౭౮

దశముద్రాసమారాధ్యా త్రిపురా శ్రీవశంకరీ |
జ్ఞానముద్రా జ్ఞానగమ్యా జ్ఞానజ్ఞేయస్వరూపిణీ ||

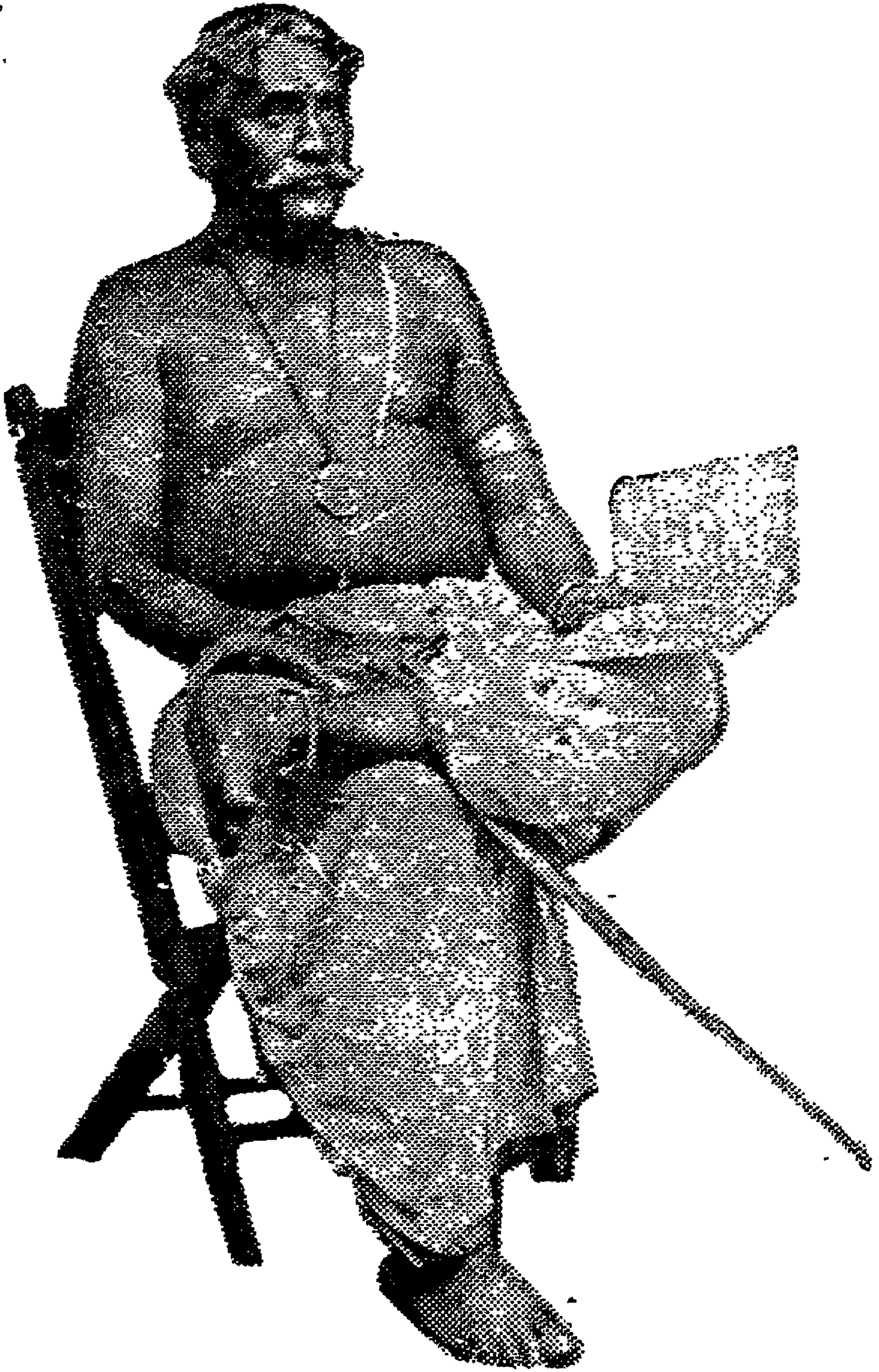
౧౭౯

యోనిముద్రా త్రిభండేశీ త్రిగుణాఽమ్భా త్రికోణగా ।
 ఆనఘాఽద్భుతచారిత్రా వాంచితార్థ ప్రదాయినీ॥
 అభ్యాసాతిశయజ్ఞాతా షడధ్వాతీతరూపిణీ ।
 అవ్యాజకరుణామూర్తి రజ్ఞానధ్వాంతదీపికా ।
 ఆబాలగోపవిదితా సర్వానుల్లంఘ్యశాసనా ।
 శ్రీచక్రరాజనిలయా శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ॥
 శ్రీశివాశివశక్త్యైశ్వర్యరూపిణీ లలితాంబికా ॥





Adichhatla Narayanaswami
Principal,
Sri Vijaya Sankar Math.
Vizianagaram.



“ఒక కండితోద్దండు, దుద్ధతుం జొక యోధ
ఒక మహాసమాట్టు నొక మహర్షి” — యస్యే.

మ ట్టు

ఎవ్వరికైన న్నమపుట్టు వీడేర్చుకొను తెఱంగుల న్నోటిపాటియంద
 టితో మిక్కిలి పొత్తుగొని యెవ్వరినైన నెపుడేని న్నొంచెమయిన న్నొప్పిం
 చ కందఱు న్నెచ్చఁదగిన మంచినడువడి పూటపూటకున్నెంపారఁబొసరు
 చూపక నలుపుతితోఁ గలసిమెఱసి హాయిగా బ్రతుకుకొనసాగించుకొనుట
 కంటె వెరవెకేదియున్లేదు. మేనువంచి నుడిటచెమ్మటనూడ్చి నలుపురు
 మెచ్చుకొను తీరునఁ బాటుపడి కూడుగుడ్డలు కూర్చుకొని యరుగుపొరుగు
 వారలతో నన్నియాస్తుల న్నంతుపంచుకొని యెక్కువతక్కువు తెగలవాసి
 యెన్నుకొన కొండొరిమిక నెమ్మినెనరోర్పులు నిండార మనుటమేలు. తేర
 గావచ్చిన యాస్తుల న్దెగనీల్గుచు సోమరులైన చెడుగొట్టులకు నిండుతనివి
 కలుగఁబోదు. కలయఁదుదాల్చిన యొడలు, సల్పెడుపను లెట్లు కలలయ్యు
 నిక్కముగాఁదోచునో యటుల నిరుగుపొరుగు పచ్చ కిట్టని పాపాలముద్దలకే
 తనవారు-పైవారు, నేను - నాదను వేలువేలు చెడుతలంపులొదవి పెచ్చు
 పెరుగుచుండును. ఒరులకు గల్గినమేలు తనదిగా నుప్పొంగు మంచివారికే
 నిక్కముగా నింగినేలలందు జరుగు నేపనులకైన న్దగనిపొంగుక్రంగులు
 లేకుండును. పిల్లలయెడలఁ గన్నతల్లికన్న పైవారలకుఁ గూర్మియంతగా
 నుండదు కనుక నోజగా నింగినేలల దిస్సులన్నియు న్దనయాటకై దాఁ
 బుట్టించి పెంచి తనలోఁజేర్చుకొనఁగల్గిన చేవయే తల్లియన నొప్పునని
 తెలిసిన తొల్లింటిపెద్దలు కన్నతల్లి నే వేల్పుగాఁ గొల్వజొచ్చిరి. ఎల్లకో
 ర్కులుడిగి యొరుల మేలునకై పాటుపడు మంచివారుతప్పఁ దల్లినొల్చు
 టకుఁ దక్కినకడుపుకక్కుర్తికాండ్రిసుమంతయున్గొఱగారు. తల్లి వెయి
 పేర్లవిన్ని నింగినేలలయందలి యొడలిదాల్పుల నెల్ల న్నన్నతల్లిలీల న్దనఁ
 జాలినపుడే తల్లి విన్నిన్జాటి చెప్పిన మాటలల్లువాఁడు తా నొడ్డెక్కి తన
 తోటివారలకు మేల్సల్పుఁగలడని నా నమ్మకము, నింగినేలలెల్ల న్దనకన్న

తల్లి గాఁదలంచి యేకోర్కెయున్న కుండుట మైతాల్పులలో నెవ్వరికిఁ జెల్లెనో మంచినడతలేని మలుచ యెట్లు కనిపెట్టఁగలదు ? ఆఁడుకూతుళ్ళే మఁదిలో నెల్లఁ నేట్లు, నిండుకుండలు, కన్న తల్లులు, కనికరమోర్పు గలవా రాధువారలన్మగవారలన్గూడఁ తమకడుపునఁ బదినెలలు మోసి కని పెంచి మంచి నడువడిన్మప్పి యందరికి శ్రేలుసల్పగలవారు. నిక్కముగా మగవారలందఱు న్దప్పకాయలే, టాటోటు పేలుడు పెంకులే, చమురులేని పేలుడుగాయలే, కొంప చెఱపులే, వేలువిత్తులే. నిండు మగవాఁడేఁడీ! పాడిగా మంచి యాడుదానికిఁ జెడ్డయలవాట్లు మప్పి చెఱచి తాము చెడు టకుఁ దప్పనోజిగానీ నా కన్నకొడుకులు మగవాండ్రు మఱెందున న్నొఱ గాక తమలోఁ దాము తన్నుకొవి పొలయుచుందురు.

తల్లి నోళ్ళుఁ గొంతవరకైన వీలున్నది కాని తండ్రినెప్ప నెవని తరము! కావున నాఁడుది నిక్కము, మగవాడు కల్లయని యనకతీరదుగా! కనుకనే తొంటి పెద్దలు తల్లినే వేల్పుగా నమ్మి కొల్చుట తగవని నమ్మ వలసి వచ్చెను. ఆఁడుదాని నిచ్చలవిడి వదలిపెట్టి యాపె చెప్పినచొప్పున మగవాఁడు నడుచుకొనుచుఁ దనయిమ్ములు మానుకొనియైన నిసుమం తయు నేమర కెల్లపుడు న్గొల్చు చాబిడకోర్కె న్దానెట్టి యగవాట్లకు లోఁబడియైనఁ దప్పక తీర్చుచు నిక్కముగా నాఁడుకూతురే యీ వింగి నేలలకు న్బట్టుఁగొమ్మయని గట్టిగా నమ్మకొన్నయెడలఁ గనికరముకుప్ప. తలంచినంత నెంతపనియైన న్జేయఁజాలినచేవ నోజనొప్పారు నాఁడుదే మగ వావి నొడ్డెక్కించును, ఆఁడుదాని కడుపునఁబుట్టి యాపె చాచుల పోస నాలు త్రాగి యామె చెప్పుచేతలన్నెరిగి “కూనన్నెంచిన గండయ్యె” నను సామెతగా నాబిడమెడగట్టి యెన్నియోపాట్లుపెట్టి మేలుమఱచెడు తుంటరి వెల్లి తప్పకాయ మగవాఁడు న్నాకాఁడుదియు న్దాకటిటుకు న్దప్పి రెంటికి న్జేడిన రేవడియై కోరిముప్పుతెచ్చుకొనుచున్నాడు. మగవాఁడై తెగనీల్గుట కన్న నీ బ్రతుకున నాఁగడిదయైన గొంత మేలేమో !

అడుదేమంచిది, యాడుదిచేయునదెల్ల మేలే, కాని మగవాడు సల్పునదంతయు నీడే పాడే. అడుది చేవ, మగవాడు చెత్త. అడుదాని తోనే మగవాడున్నాడు కాని యాడుదానికి వేటుగా మగవాడు లేనేలేడు. అడుది చుటుకై నయెటుక. మగవాడు తెలివిలేని యుత్తమొద్దు. కాబట్టి తొల్లింటి పెద్దలాడుదానినే వేల్పుని నిరుకుచేసిరి. గట్టనఁగాఁ గోర్కె లుడి గినయుల్లము. మైమఱచిన కూరుకు, మెలఁకువ, కలకూర్కులన్నించినది నాలవయునికి. అట్టి నాలవయున్నింబుట్టిన నిండుతనుపే యైదవయున్ని గట్టుపట్టియనన్నడును. దెందముతడినీళ్ళనో నాలుగుమార్లు వడఁబోయఁగాఁ దుట్టుతుదకుఁ దేలిననిగ్గే నింగినేలల దినుసుల రాకపోకలకెల్ల మొట్టమొద టికతమై యెన్నటికి నెడక. పగవతీరుగా నొప్పారు తనుపుచేవకున్దల్లివేరు. కావున నెల్లవారు జంజాటతగులముకడలి న్గడచిన గట్టుపట్టియగు నిండు ఖవరనమను దరిజేరుటకై నింగినేలల దినుసులన్నిటిన్ దమ కన్న తల్లిగా నెంచి కనికరమొర్పులన్జలఁగి నెచటవై న నెగ్గెన్నక తమ్మువలె నందఱునాపాడుకొనుచు హాయిగా నత్తల్లి వేయిపేర్ల నెల్లప్పుడు నేర్పొ నుచుంట తప్పనిపనియని నిండుతనివినొంద గోరిన తెలివైన వారందఱు నమ్ముకొనక తీరదు.

అడుదెల్లయొప్పే, మగవాడెల్ల తప్పే. మెలఁకువకలకూర్కులు మఱి నా తెలిసినంతవఱ కీనింగినేలలందు జరిగెడు పనుల నరయు వేల్పు లున్నారనియు నిరుగుపొరుగువారలకుఁ గీడుసల్పువారికి మాటుగాఁ జెట్టత ప్పక చేనెదరనియు, మఱియందఱికి న్మంచికావించువారికిఁ దగునట్లు తప్పక మేలేసల్పెదరనియు మందిలో నొందొరువుల కొందొరిమిక హెచ్చించి జట్ల పొత్తురెట్టింపించి హాయిగాఁ బెక్కిండ్లు బ్రతుకువెరవుగా నీయెల్ల మంచి చదువు నడతల న్మోదటినుండియు న్నోడివారలకుఁ బాడిగా నెంతవారికి దగినట్లంతగా మప్పుచువచ్చిరి. కావున దనుగొల్పు పిల్లల కెపుడు నేలే కోరు నింగి నేలకెల్ల తల్లియగు మెట్టపట్టి వెయిపేర్ల వినుకరి నా తెలిసి నంతవఱకు నాకువచ్చిన నాటుతెలుఁగుమాటలతోఁ దెల్పఁ గల్గినాడను.

పలుకు చవిని వ్రాతచేఁ దెల్పఁదరముకాదు. వీనులతోఁగని కంటితో
 వినపీలుకాదు. వేల్పునుడువుగుట్టు...యెఱుక. సీమపల్కులు వేల్పునుడు
 పులకన్న నొలఁది మీఱి మెండుగాఁ గలవు. వ్రాతకువచ్చిన నాటుతెలుఁగు
 నుడువులకంటెఁ జదువరుల వ్రాతలోఁ జేరని పలుకులు వేయిరెఱ్ఱై యుండ
 వచ్చును. నేలయందంతట న్బలు సీమలకెంతయో యొండొంటికిఁ గడుద
 వ్వలగు పెక్కుచోట్ల కేనాడో చెదటిపోయి యాయాయి తావుల నెల
 కొన్న తెలుఁగువారు తెనుఁగు వ్రాత చదువు మఱచినప్పటికి న్దమలోఁదాము
 తెలుఁగుపల్కు తరతరములఁబడి మాటాడుకొనువాడికనే చివఱకు న్నూడ
 మానకుండుటవలన వారివారి తెలుఁగుమాట లీ తెలుఁగు నాడున నేటికి
 వాడిక లేకపోవుటచేత సీనాటి తెల్గువారి తెలుఁగు వ్రాతలఁ జూపట్టకుంట
 చేతఁ దెలుగు చదువరులు తమతమ వహులందు వ్రాయఁజాలరైరి.
 వ్రాతకు రాని యెన్నియో పాటలు మాటకూర్పులు న్గోటానఁగోట్లు నోటి
 వాడుకలో నేలయం దెన్నిసీమల నెన్నిచోట్ల వాడుకలో నున్నవో
 యెవ్వరు న్జెప్పఁజాలరు. వేల్పునుడువు లోజగా తల్లిదండ్రు లెచ్చటనైన
 మాటాడుకొనువాడిక యెప్పుడునులేదు. పలురకముల ప్రాజదువులు
 మొదలగు పదునెనిమిది చదువులెల్ల న్దామెఱుంగ వీలుకాని యట్టడుగు
 మిట్టమింటి దినుసులన్నియు తమతమ తలంపులకొలది పన్నినపన్ను
 గడలే చూడఁజూడఁ దలంప దలంప వంప నాటుమాటలే. సీమతెలుంగే
 యీనేలవాడిగాఁ దమతమ పుట్టినచోట్లఁ దమతమ తల్లిదండ్రులు తరం
 బులఁ బడి లెక్కింపఁ దరముకాని యేనాటినుండియో వాడికలో నుండు
 టన్నట్టియు న్బగడము కనివిని యెఱుంగ వీలుగు దినసుల స్ఫూర్తియే
 తెలుపగల్గుటచే వేల్పునుడిజోలి సుంతయును లేని నాటుదెలుఁగు మొదలగు
 నాయాయి సీమపలుకులనేకాని తొలుఁబలుకులు మొదలగు పదునెన్నిది చదు
 వుల మాటకూర్పు లన్నియు, లేనిపోని చదువులు వ్రాతలు, కవిలెకట్టలు
 డబ్బుదండాగమనువుకూర్పులు, పెండ్లిండ్లు, వేల్పులు, వేల్పుడులు, ఆటలు.
 పాటలు, వాయింపులు, కొల్పులు, గుడులు, బడులు, పలుతెగల కట్టు

పాట్లు, విలువైన దుస్తులు, నగలు, బంగారు వెండి రాగి మొదలగు నచ్చు పడినడబ్బులు, గొప్పకొద్ది వాలకములు, వావివర్సలు, మావి, మీవి, వారి వను వేణువేతాస్తి హెచ్చుతగ్గు పొగరుబోతుతనములు, వేయేల బ్రతుకు నకుఁ గావలసిన కూడుగుడ్డ కూటమి యిమ్ములకన్నఁ దక్కిన . లేనిపోని యక్కఱమాలిన పోకిరిపనులన్నియు స్గోరి తగుల్చుకొను ముప్పులే కాని యీచదువు వ్రాతలు పెక్కాస్తి కూర్చుకొని తిని తెగనీల్గి యూరక క్రొవ్విపోయిన తుంటరులాడువారలకు న్పనికి రాకపోవుటయేగా కెందునకు న్నొఱగా కెల్లయిడుమలకులోనై గొప్పవారమనుకొని విట్టవీగుచు నడువడి మడియకతీరదు. ఏలాగుననైన బ్రతుకనీ యెవ్వరెట్లేనిఁ దిరుగనీ కలలోని దినుసులవలె మెలకువయందున్నూఁ జరుగుపనులన్నియు న్గల్గలే, చావు పుట్టువులు నిక్క ములుకావు. ఎన్నటికే చేటులేక పగడము నిండారు తన్ని తనర్బుల నలరారు కన్నతల్లితప్పఁ దక్కిననింగి నేలల యందలి దినుసు లెల్లఁ గుందేటికొమ్మువలె యుత్తహుళిక్కి యనేడి యెఱుకువ యెట్లు మఱకువ యోజమైవచ్చునో యట్లే రాకతప్పదు నిన్నరేపులు మారు చుండున్నాని నేడు మాఱని తెఱఁగునఁ దానెప్పటికి ముందువెనుక పుట్టుక పొదలిక పొలయికజోలి కొంచమైన న్గొనకెన్నటికి ని్నుండు తన్ని నలరారు చుంట నీతల్లి వెయిపేర్ల విన్ని చాటి చెప్పుచున్నది. ఈతల్లి వెయిపేర్లలోఁ దక్కిన వేల్పు పలురకముల వెయిపేర్లయందు వచ్చినపేరు తిరిగి రాకుంటయు నదుకు పొల్లమాటలు లేకుంటవలన వేల్పునుడుల నీతల్లి వెయిపేర్లన్నార్చిన మాటలల్లువాడెంతయుల్పొగడఁదగుబిడ.చదువువ్రాయఁ గల్గిన మేటిచదువరికొఱకే కాని సంతకముచేయఁజాలని ములచలకు గాదుగా. వాటుతెబగుపలుకుచవి తెలిసినవారికే యీనా తల్లి విన్ని చవి గొల్పుగాక. నాయిలువేల్పు తెలుఁగుచదువర్ల హాయిగాఁ బెక్కిండ్లెల్ల వసతులొసఁగి కాపాడుగాక. మొత్తముపైఁ దల్లి వేయిపేర్ల విన్నిఁ దుదకుఁ దేలినదేమనఁగా నెవరెట్లునుకొన్న నీ బ్రతుకు మంచిచెడ్డ లన్నియు న్గల్గిపోని దినుసులవలె కల్లులుగన్నక నేదెట్లైన నే కొఱంతయునులేదు.

ఎండవాన చలితఱుల మార్పులలాగునఁ బగడదినునే పలురకముల మాఱు
చున్నట్లున్నది కాని నిక్కముగా నీ మాఱుదలయు న్నూడ లేనేలేదు. మిం
టికీ నిక్కముగా నేడాగుగాని, డాబుగాని. చిల్లిగాని మొఱ్ఱితొఱ్ఱులుగాని,
హద్దుపద్దు వంతువంపులుగాని లేవుగా? తమయున్ని తమకు నిక్కమని
తెలిసికొన్నవారికిఁ దమతలంపుల కండని మింటివంటి దినుసు తల్లి వేల్పు
న్నదని తమ్మున్నట్టి నిరుకుచేయక తీరదు. మఱియున్దమకంటె వేఱుదిను
సులు లెక్కింపనలవికాని రకములు మరుగుపడినవి తెలియనివి నింగినేలలఁ
గ్రిక్కిరిసి యున్నవని యనుకొనకతీరదుగా? తమ మెలకువకలకూర్కుల
తాముగాకున్నప్పటికీ మఱియు నీమూఁడున్తుల న్గవి పెట్టినవారు కలమెలఁ
కువ కూర్కులకు వేత్తై నప్పటికి మేము - మాది, మీరు-మీది వారు-
వారిది. వీనిది వానిదని యనుకొని మంచిచెడ్డలు పొంగులు పొందక తప్ప
దుగా? నుడువరి నుడువు వినువారు వినునది కనువారు కనునది పగడదిను
నేయని యెఱుకువచేత వేఱువేఱుని మఱకువ న్నట్టియుఁ దలంచి నిరుకుచే
యుచుఁ గ్రుంగుపొంగులందుచుంట యెల్ల మైతాల్పులకుఁ దప్పదు కనుక
వీచదువువ్రాతలు, మడితడిపొడి వేలిమి వేలుపుడులు, కాఁకలు, నోము, లెల్ల
తెగలకట్టుపాట్లు, కొల్పులు, తిరునాళ్ళు కూడుకూటమి కూర్కుల ఎసతు
లకుఁ గొఱగాని వేల్పు మ్రొక్కులివన్నియు వెఱ్ఱివెంబరనాలిముచ్చడబ్బు
కక్కుర్తి పన్నుగడలే. ఎట్లుకావలయునో యల్లే యగుచున్నది. ఎట్లు
చేయకతీరదో యల్లే చేయుచున్నార మీబ్రతుకుపాడి న్దప్పింప నెవరితరము?
ఎట్లో పలుతెఱంగుల యోజమై గాలి, నిప్పు, తడి, పారుల పలురకముల
వింతవింత కూడికల పెక్కుతీరుల యునురుగల మైతాల్పులు, చెట్లుచేమలు
రాత్రులప్పు లోజమై పుట్టుచుఁ బొదలుచుఁ బొలియుచున్న వీ పాడికిఁ గతమీ
పాడియే. నింగినేల దినుసుల పుట్టుక, పొదలిక, పొలయికల యోజ కం
తకు న్దనకుఁ దానే కతమని యెఱుకకలవారు నిరుకుచేయక తప్పదు.
నానమ్మకము తోటిపాటివారికి మేలేచేయుచు మేనువంచి నెన్నుదుటి
చెమరూడ్చి యెవ్వరి నెగ్గింపక నందఱొనన మిక్కిలి యడకువతోఁ దనతోడి

వారలకు మంచి సల్పువారలే తప్పక తమతమ బ్రతుకుల న్నిండు తనివి తనర్పులొందఁగలరు. నాయీవ్రాత నా తోటిపాటి వారలకు మేలుచేకూర్చు కావుతమని తల్లి వేయిపేర్ల విన్ని నిట్టి నాటుతెలుఁగున నాయీ యెనుబదేండ్లయీడున వ్రాయించిన నాయిలా శేల్పు నన్ను న్నామంచిచదువరుల న్దగు కోర్కెలొసంగి కోరినన్నేండ్లు హాయిగాబ్రతికించి తనయందెల్లరికినమ్మిక హెచ్చించి యీ మేనులతోనే తనలోఁ జేర్చుకొనుగాక.

వేల్పు నుడుల శ్వేర్కొనుతల్లి వెయివేర్ల విన్నికి నానాటు తెల్గు పల్కు కూర్పులు కొంతవరకైన వివరము కాఁగలవని నానమ్మకము, వేల్పునుడుల నిన్నగాఁ బగడ నాటుపల్కుచేఁగాని పగడము నాటుతెలుగు నొడవుల న్వేల్పు నొడవులవలనఁ గాని వివరింప నంఁగా వీలుపడదుగాని యేదో కొంత మేనమామ పోల్కి నైప్పవచ్చును. నిక్కముగా నింగినేల యందలి మేనితాల్పులెల్లమంది నెవరంతవారు వారువారెవ్వరెవరికి న్దీసిపోరు. తనకన్నఁ బొడుగు న్దనకన్న బొట్టియు న్గలిగినప్పుడు తానుపొడుగా పొట్టియా? కొద్దిగొప్పల తరబడు లెన్నుకొని యొండొరువుల నైగడుచున్నాని పొగడుచున్నాని యెఱుకగలవా రెన్నడు న్గ్రంగక పొంగకంతయు న్దన్నతల్లి గాఁ దలంచుకొని పెండ్రోవకల్మి న్జూరగొనెదరు. నావలె నెను బడేండ్లయీ డుమించిన మగవాఁడుగాని, పనితనమునుండియు న్దరిదాల్చి కారులన్నఁ కప్ప సమున్నల్పు విన్నాణులుగాని, యాఁడువారిలోఁ బడుచులుగాని, ముదితలు గాని యీతల్లి వేయిపేర్ల విన్ని న్దదుపుటకుగాని వినుటకుగాని తగిన వారొదురు చెడుకోర్కె లుడుగని చెడుగొట్లు తల్లి విన్నిడాబుకై చదువ సమకట్టిన బెడిసికొట్టకమానదు. తల్లివిన్ని న్నా మాట కూర్పులు కొన్ని వేల్పునుడిపన్నికలతోఁ గలసి యడుగు లగుచున్నవి. మాఱుమూల నాటుపల్కులకు వివరము మాఱు నాటుపల్కులే వీలై నకొలంది న్దెలుపఁ బడినవి. ఎంతచదువుకొన్నప్పటికి మరెంతతన్నుకొని తలక్రిందయిన న్గాని తిరిదాల్పుబోదలుకూర్చిన వేల్పునుడువు లిక్కడుపుకక్కూర్తి జట్టునకు నిండారఁ దెలియ వీలుకాదు వేల్పునుడువులందు పగడ వ్రాయి

వ్రాయకి వేనశేలు వివరములు. అత్తిరిదాల్పు తాగూర్చిన నుడువు లేయే
తలంపుల నేయేనుడువులువాడెనో వ్రాత తప్పులుగల వహాలప్పట్టియుఁ
బొట్టకక్కు ఐతిపంతుళ్ళనప్పట్టియు వేల్పునుడి న్దల్లి వేయిపేర్ల వినికి
వివరము దెలియనెంచుట బొత్తుగా విన్దమ్మిరేకుల న్లెక్కింపఁ బోవుటయే.
పంతుఁ నుడినకలు మప్పఁగలఁడుగాని యోజగా రాఁదగిన తెలివి నేర్పఁజా
లఁడుగా? బొందినట్టవచ్చున్గాని డెందమునట్ట నెవరితరము? వ్రాతకు వరు
వడి కలదుగాని మాటకే దీ మేలుబంతి! మందిపన్నిక కచ్చుండునుగాని
వేల్పుపన్నుగడ నచ్చొత్తవచ్చునా! వాయింపు మప్పవచ్చున్గాని పాటచెప్ప
నేరితరము? నిక్కముగా వేల్పు పన్నికలో నెవరి చెల్వము వారి దెవరి
కుత్తుకలు వారి వెవరి తెలివితేటలు వారి వెవరి యూపిరితీసికొనునేర్పువారి
దెవరి తలంపులు వారి వెవరి యాకలిదప్పికలు వారి వెవరి కలకూర్కు
మెలకువలు వారి వెవరి కోర్కెలు వారివెవరి యిమ్ములు వారి వెవరివంతలు
వారి వెవరి పోకడలు వారి వెవరి బ్రతుకులు వారి వెవరి పుట్టుక పొదలిక
పొలియిక పోడుములు వారివి కావున నెవరంతవారు వారని తెలిసికొన
తగువారలు తక్కినవారలతోనెల్ల మిగులఁ బొంది పొసఁగి తామేమోతమ
తోడివారికంటె లావరులమనియుఁ జదువరులమనియు. నందమైనవారల
మనియు దుడ్డుకలవారమనియు నొడ్డుపొడవుకలవారమనియు న్నరువైన
వారమాయు గొప్పతెగకుఁజెందినవారమనియు గొప్పవారలమనుకొని సొర
కాయలు తెగనఱుకక లేనిచోని డాబులుచేయక క్రిందుమీఁదులు మూసి
తమచేతకానితనము తలంచుకొని సిగ్గుపడి యీ తలపన్నులతోఁ గ్రుంగు
మందికంటె న్నందియైన నయమో కన్నతల్లి యింత కొంటెకొంపచెఱపుల
న్ననతోడనే సమయింప కీ యిడుమల పాలపడుటకా నీ వసతులెల్ల మాను
కొని పెంచినావో కనితరముకుప్పా! మాయప్పా! మాగొప్పయిలునేల్పా!
యిటునూయి యటుగోయి బ్రతుకుల నెల్లఁదుదకేదో వలవంతయే మిగు
లెవరు పడఁగలరబ్బా యీపొగఁబోతుల బెదరింపు నీ యెండవాన చలిత
ఐలపులు గాకులీ పలు గాకులు పెట్టునిక్కట్టులు! అక్కట! యీ యీడు ముద్ది

రిన కొలంది నేకు మేకగుచున్నదే కన్నతల్లీ! యీ నింగినేలలలో నీవుకాని
 దినునేదీ? అంతయున్నీవే యైనపుడు మే మేనీవు, నీవేమేము. మామంచిచెడ్డ
 లెల్ల నీవికావా? కన్నతల్లీ మాకంటె జీమలయిన నయము దోమలయిన
 మే లవి యీ పాపాలముద్ద తుంటరిమంది యేలిక పెట్టెడి యగచాట్లలోఁ
 బడవుగా? జట్టెక్కవీలుకాని గొప్పమెట్టకొం నుట్టిన చెట్టుచేమ లిక్కట్టడి
 జట్టుకంటె వేయివేలరెట్లు లాతి యుసురులకు మేలుసల్పు చెంత హాయిగా
 బ్రతుకుచున్నవో కన్నతల్లీ! మమ్మాచెట్టుగానై వఁ గనకీపనికిమాలిన జట్టుగా
 నేల కనిపెంచె దెంతపొరపాటుచేసితి వప్పా! కనికరముకుప్పా! యని తల్లి
 విన్ని విక్కిలి గుట్టుగా నెపుడు దమలోనుల్లములలోఁ దలంచుకొనువారే
 తెగవారు కానీ యే యీడువారై నన్నానీ యీడువారుకానీ మగవారుకానీ
 యెట్లెని బ్రతుకనీ వారలనెల్ల నాకన్నతల్లి యిలువేల్పెల్ల యిమ్ముల సమ
 కొల్పి పెక్కెండ్లు హాయిగా వారిబ్రతుకునిల్పి తనలోఁ దప్పక కల్పుకొను
 నని తల్లి విన్ని విట్లు చాటుకొన్న పగడవేల్పునుడువులన్నాని పగడము
 నాటు తెనుఁగు పల్కులన్నాని వహి కూర్పఁజాల కిప్పటి నా కన్నకొడుకులు
 తాముగూడ గొప్పమాట లల్లువారమనుకొని తమకుఁ దెలిసీతెలియని వేల్పు
 నుడువులకు ముండ్ల కుఁబువ్వులు గ్రుచ్చునట్టి సుకలోఁ బప్పుగలుపులీల నెల్ల
 రికి న్దేటతెల్లమగు తీయని నాటుతెలుఁగు పలుకుల న్గలపోయుచుం దెగనీ
 ల్లుచున్నా రట్టికొంటెల కీ సీమతెలుఁగు కిట్టకపోనీ. “పంది బురదమెచ్చు”
 అనెడు నానుడి యెంతయో నిక్కముకదా! అందనిపండ్లు పులుపనఁడా నరి
 యఁడు. తాఁబడి సొట్టనేల యనుతీరున నాటుతెలుఁగుమాట లల్లనేరని యీ
 నాటి యచ్చికబుచ్చికమాటలల్లు ప్రేలరులఁ జదువరి మేల్బంతులు పాటింప
 నొల్లరు. తెలుఁగుసీమవారు తప్పక తమతమ యలపులకొలంది తమతల్లు
 లుగ్గుపోసిన నాటగోలె తమకు మప్పిన నాటుతెలుఁగునందే మాటల పెద్దల
 పడికట్లతో నల్లినయెడల. కఱకు తెఱగంట్ల నొడవు ముండ్ల కంచె తొలఁగిన
 పండ్ల చెట్లవలె, తీవినీళ్ళబావితీరున, దేనెతీయని నాటుతెనుఁ గెల్లరు న్దనఁ
 కొలంది న్ణవిచూడఁగల్గెదరనుకోరైతో వ్రాయవలసివచ్చెను. చొరకలోఁతు

దినక చవియుఁ దెలియువా? పొట్టకక్కుటితి నృదులలో బోముగావేల్పు
నుడువులుగాని తక్కిన పరంగిమాటలు మొదలగు లాతివింతనుడు లెన్ని
యో యేండ్లు మిక్కిలితంటాలుపడి చచ్చిచెడి నుగ్గె యెంతోవడుసుడితగుల్పు
కొని నేర్చుకొన్న ముక్క లాయా విలాతి సీమలవారివలె ననఁగలరా? మన
తెలుఁగువారు తమతల్లి మాట పరువుతీయు చిందున కందునకున్నాడఁ జెడు
చున్నారు. ఏదీ పెంకెమాటలు బొప్పండ్రెచెంగట నాడ కిప్పటి మూతిపై
మీసమున్న యే మాటఁబల్లువాడైనఁగాని వేల్పునుడిజోలిమాని పగడనాటు
తెలుఁగునఁ దొల్లింటి పెద్దకెర్పర్చిన నుడికూర్పుల యడుగుల పడికట్లు
తప్పక లాతిమాటకు మాటగాఁ దెలిగించుటగాని లేక యొరులతలంపులు
దొంగిలింపక తనంతవాఁ గ్రొంగొత్త త్రోవద్రొక్కి నాటుతెలుఁగుకూర్పు
లతో నిండుచదువరి మెచ్చుకొను తీరున వహినొనర్చి వెలువరించి వెయి
నోళ్ళఁ బొగడొందనీ వానిపస నలువురిలో నచ్చుపడును నాటుతెలుఁగు
పెంపుగోరి యిట్ల నవలసివచ్చెనుగాని నా తోటిపాటి తెలుఁగు చదువరుల
నెంతయు నొప్పించుటకుగాదు.

ఇదిగో తుదిమాట. యాటపాటల కలవాటు పడినవాఁడననుక
మిక్కిలి చేవయుడిగిన ముదివాఁడనయ్యు లేని యలవు నైచ్చుకొని తల్లి
వినికన్గూర్చి ముత్తీరికల నీరెద. నాతోటిపాటి మంచి నందరెట్టి వారైన
నల్లి వెయిపేర్ల న్దలపోసికొనుచున్న యెడలఁ దమకోరని కోర్కె లీడేర్చు
కొని తల్లిలోఁ జేరి యెప్పటి నిండుతనర్పున నలరారుచుందురు. ఇందలి
మాఱుమూల పలుకుల వ్రాలను వరుసగా గుదికూర్చి మాఱునుడువుల వివ
రించినాడను. నాపొరపాట్లు కన్నతల్లి యిలువేల్పు కాచుఁగావుతను. నాయీ
వెట్టిమొట్టి తెలిసీతెలియని ముసలిపిన్నవాతల న్దెలిసిన మంచిచదువరు
లొప్పులుగాఁ గై కొనకతీరనటులు నాయీలువేల్పు సల్పున్గావుతను; కూడు
గుడ్డ కూర్కుల న్నమకూర్చుకొనుట కనువులుగాఁ బదాఱంగువెరవు లెవ
రెవరి యలవాట్లన్నట్టి బ్రతుకుతెరువులుగా వారివారల నేర్చుకొలంది న్దమకు

తోచిన పడికట్లేర్పర్చుకొని వేలువేలుజట్టులు కట్టుకొని నేలయందంతట
 న్బలుచోట్ల లెక్కింపనలవిగాని పెక్కురకముల నొందొందునుడికూర్పులఁ
 దొలుచుదువులనియు సీమపల్కులనియు న్వాఁడికమాటలనియు నేర్పర్చుపెట్టి
 తలంపనలవికాని యెప్పటినుండియో వింతవింత నడువడుల న్నుడువుల
 కూర్పుల న్వాతవ్రాత పన్నుగడల న్దరితరములనుండియు న్దమలో వెల్ల
 డించుకొనుచుంట యీ టక్కరి టకటొంకు టాటోటుమంది కోజగా
 నచ్చిననేర్పులు తక్కిన యుసురులకంటె మిక్కిలి లేనిపోని కొఱమాలిన
 పనుల సల్పుచుఁ దాము చెడి తమతోటి యుసురులఁ జెఱచు చెడు తెలివిఈ
 జట్టునకుఁ బుట్టుపాడి. కనుక మింటిమిద్దెలల్ల క, తమతమపదుగు హెచ్చు
 తగ్గు వాసు లెన్నుకొని తెగనీలుచుఁ గోరికోరి తంటా లైచ్చుకొని తమలోఁ
 దాము జగడమాడి యూరకే తమ మంచియుసురు న్గోల్పోకొం దొరువుల
 పొత్తుగొని బ్రతుకఁగల యన్నినాళ్ళు హాయిగాఁ దాము న్దమతోడివారు
 మనుటకన్న సీమందికి మఱిచేయవలసినసని యింకేదియు న్లేదు, కాదనియే
 యీ తల్లి వేయిపేర్ల విన్తి చాటిచెప్పుచున్నదను నాతలంపుల నిరుకు కిట్టని
 వారల నేమనవలయును? ఎవరిముక్కులు వారికిఁ దిన్నన యెవరంతవారు
 వారు కనుక నెన్నరెవ్వరికి మంచిచెడ్డలన్నూర్చి తెచ్చుట మిగుల నూసుపోని
 కొఱగానిపని. యబ్బా! యేమీ నాతలవ్రాత! యెఱిఁగియెఱిఁగి యేనుఁగుము
 డ్డిరో దూరున పెవ్వ రేనుడువులన్ వాతవ్రాతల వాడుకొన్న సేమి, యేనడు
 వడు లెట్లున్న సేమి, వండనియింటికి నిప్పు వెఱ పన్నెత్తే సంగినేల దినుసు
 లన్నియు నేవియెట్లున్నప్పటికి వంచ నాకన్నతల్లి నా యిలువేల్పునకు నులి
 యైన వేఱుకావు. అంతయున్నను గన్న తల్లి నాయిలునే లేనేనే లేనున్న
 దే నా కన్నతల్లి నాయిలువేల్పే. నేనను దినుసే లేదే దెట్లులైన సేమియని
 యీ యెనుబదేండ్లు మించిన యీడునందైన హాయిగా నిదంతయు
 న్నాకన్నతల్లి చెలువమే యని నిగుకుపర్చుకొని తిం కుడిచి యుండ
 నేరక నాతోటిపాటి వారినందఱి నిటునొట్టుకు మాటలాడుచుఁ జెత్త
 వాతల వ్రాతలు వ్రాయుచు నొప్పించుచుంటయే పనిగా సిగ్గరి గజ్జెగట్టి

చదువరివలె డింగరునిలాగున వాలకములు వేసికూడు కూర్కుల వసతులు
 మానుకొనియైన నలువరిలో తెల్పితెలియని తబ్బిబ్బుమాటల నోటికివచ్చి
 నట్లాడుచు వీనులు చిల్లివడ గాలిగుడ్డువలెఁ దెగనార్చుచు గొప్పచదువరి
 మాదిరి శ్మేటిపాటకునిచెలుపున పెంకెమాటల నెచ్చురేగు చొడలువిలుచు
 కొని తెగనీలుచుంటి. నా కన్నతల్లి యింకనైనఁ గనికరించి పెంద్రోవ
 చూపదేమి! నా నెత్తిగీతయిట్లుండెనా? పోనీ, యేమటకానీ యీ బ్రతు
 కునఁ దుదకు వంతయే మిగులు కావున నందఱి న్మంచిచేసికొని యేళో
 ర్కయు న్గోరక మాటకూర్పుల తలకట్టగు నీ తల్లివిన్ని న్జదువుకొని
 పిన్నలెల్లరును హాయిగాఁ దగునడతనూని నిండుతనివితోఁ దమబ్రతుకు
 న్నొడిగించు కొండ్రుగాక యని కోరుచు నిట్లాకలిశూర్ముల మఱచియైన
 నీ గిటగిటన్ మూఁడుకాళ్ళముసలి యీడునందైన నీడుమలకోర్చి కన్న
 తల్లి వేయిపేర్ల విన్ని మఱేరి కెన్నటికేని మిగుల గడ్డగు నాటుతెలుఁగు
 మాటలఁబలుక నన్ను నా యిలువేల్పు కన్నతల్లి కనికరించి యీ తగు
 లముకడలినుండి దబ్బునఁ గాపాడి యొడ్డునఁజేర్చి యొడివిడి నా బడలిక
 దీర నొడలు నిమురుచు మిగులఁ గూర్మిన్దన పోసనాలు కుడుపుటకై
 నా యిలువేల్పున కిట్లెన్ని యేండ్లయిన నెల్ల పుడు వేవేల దండములిడుదు

గీ॥ ఊరితెలుఁగున నీ వేయి - పేరులెన్ను

నన్నుగావు మనయము నా - కన్నతల్లి

ఆఁడుదానిని మగవాని - గూడఁ గాంచి

పెంచునీకుఁ బై మించిన - వేల్పుకేది॥

తల్లి విన్ని కు దురు

చెండ్లు॥ అన్నిటికి న్నత-మా గట్టుపట్టి
 వెయి పేర్లకు వరుస-వివర మొనర్తు
 నాకుఁదోఁచిన తీరు-న నయముమీఱ
 మాటకూర్పుల కడు-పట్టు లేర్పర్తు
 వంచ చెండడ్లు చె-ప్పన్దోడెడల్చి
 టీకలోనుడువు రె-ట్టింపనుపేర
 తొల్లిటి చదువర్ల-త్రోవద్రొక్కెదను
 పగడనాటు తెలుఁగు-పల్కే పలికెద
 అచ్చటచ్చట వచ్చు-నచ్చునెరసులను
 నీ, వ, దే, మీ, మంచి-దే, వంచవ్రాయి
 పేరుకాద గని ను-ద్వేదిద్దనయము,
 ఎల్లనుడుల కుఁదె-ల్లేమేటి మాట
 యని చాటిచెప్పెద-నందఱికిటుల
 చదువరికే గాని-చదువు దస్తూరి
 సంతక మెఱుఁగని-చండికిఁగాదు
 కంటితోవినుట, లా-గరితోడఁ గనుట
 వీలగు నా పల్కు-వినవలెన్గాని
 వ్రాయఁ దరముకాదు-వ్రాతలునొప్పములు
 వాయింపులివి యడి-బండపన్నికలు
 కఱిమూతి రెండునా-ల్కల పుల్లవహులు
 వేల్పుపన్నుగడకు-వివరముల్కావు
 తొల్లింటి చదువరు-ల్తోమ్మిది చవులః
 దమయాటపాటల-న్ద్రావిందినారు
 కొంటెలు నానాటఁ-గూటి కక్కుర్తి

వ్రాయింపు వ్రాతల-వ్రాజెలనెల్ల
 నెంతయో బెదరింతు-రివెచదువులని
 బొప్పండ వలన డ-బుచ్చిన్లాగి బ్రతుకు
 దారి యిదిప్పటి-తరుణముపట్లఁ
 దగనుడులకురాని-తలఁపు తెందునకుఁ
 బనికిమాలినవాఁడె-వ్రాయు నేమేమొ
 యుబుసు పుచ్చుకొనుట-కురకుండలేక
 వాయింపు వ్రాల్మప్ప-వచ్చునుగాని
 పాడిమైవచ్చు ట-పలి మార్చఁదరమ
 తెలిసియు దైలియక-తెగనీల్లనేల
 మూనాళ్ల ముచ్చట-పొల్ల యీ బ్రతుకు
 తమతోటిపాటి యుం-దటికి మేల్గోరు
 వారు తప్పన్దక్కు-వారు త చెత్త
 తొంటి తగినవారు-తొలుచదువులను
 నేర్చిగట్టకె-డు-నెళపు తెలిపిరి
 చెప్పేటటులఁ దాము-చేయఁగలిగిరి
 రానురానిప్పటి-రట్టడి వ్రాయు
 సంబుల కట్టలఁ-జంకనిమిడ్చి
 వెటపుగానక పిరు-వీకులకోర్చి
 వల్లించి యరయిక-బడి పెద్దవలన
 నెట్టులో యొడ్డెక్కి-యెచ్చరినై నఁ
 గూటి కక్కు-రితి-న్గొల్పు గులాము
 ప్పాఁబలుకులవి వ-రమెఱుఁగలేదు
 వేల్పునుడుల తల్లి-వెయిపేర్లు తెలిసి
 వినికి సలుపుఁదగు-వినూణే యెవఁడొ
 తొలుఁబలుకుల నోట-దొర్లించినంతఁ

తల్లి వినికి- కుదురు

గోరిక లీడేర్చు-గుబ్బలిపట్టి
తెలుగంట నుడిఁగాని-తెలుఁగునన్దాని
తనుగొల్చువారి న-తలిగాపాడు
వెలితిప్పటెంకి వే-పేర్ల వినకరి
పొగుడు డింగరులకె-ప్పుడు లోటురాదు
లలిమునువరవుల-స్థాలించుతల్లి
తల్లికంటె స్వేల్పు-తడవినన్లేదు
కనుక తల్లినుడి లె-క్కకు వచ్చెదొల్త
నిప్పుక చెదలంటు-నే యెన్నఁడైవ
బంగరునైరుప నె-వ్వారికిన్దరమ
పనికి మాలినవాఁడె-వలఁతి నెగ్గించు
ఓజమై నెలనాగ-యొప్పులకుప్ప
ఆఁడువారలకుఁ ద-ప్పన్న జేలేదు
ఆఁడుజే నికముగా-నగ పట్టువేల్పు
పొలఁతులకెల్ల వే-ల్పుడు సల్పవలయు
మగువనేఁ చెడువాఁడు-మగవాఁడుకాఁడు
కాఁడు నిండుమగఁడు-కాత్రేఁడె యనఁగ
మఱి నేలపై దండి-మగవాఁడెలుండు
ఆఁడుజేలగ్గుమ-గాతఁడె యెగ్గు
పాటుత, యర్సుది, -వానెతకాఁపు
జాలరి, కబ్బలి, -సాని, యనాది
కీలారి, యోజ, చా-కెత నసగూఁటి
పారసి, పింజారి, -బసివి, పరంగి
మలక, చచ్చుడి, పైడి-మాల యేనాది
యేతెగదై న-నే మీయాఁడుదాని
మక్కువ న్మగవాఁడు-మన్నింపవలయు

పెండ్లి కట్టులలోన-బిగియింపఁబోక
 వెలఁదుల నిచ్చుట-విడివిడ్యఁదగును
 లేమలు కినియన-లెదరు వేలుపులు
 చెలువ లలరఁదని-సెదరు జేజేలు
 కనుక బీదలు నాతు-కలఁ గొల్చిరి తొలి
 మెణకరియై యెని-మిదియేండ్ల యీడు
 పాటుఁ డాయరవత-పట్టి చందమున
 విన్నాణియైగాని-పేరిమిగన్న-
 వేయినెలలు గడి-పిన లెంకగాని
 మంచి నడతగల-మగనాలుగాని
 గట్టుపట్టి న్గొల్చి-కడతేరఁగలరు
 నాకుఁదప్ప మతెదై-నదినుసు-లేదు
 నింగినేలలు కల్ల-నేనె నిక్కువము
 ఇట్టను కొంటత-ప్పేమనఁ దనకు
 వేర్లేనిచోఁ దలం-పేకల్లఁబోదు
 ఊరు పేర్లేనిది-నున్న లేకున్న
 వంచే పనియునిట్ట-పంటజరుగదు
 తాఁజేసి కొన్నట్లు-తాగుడ్వవలయుఁ
 దప్పదు పాడినొ-దవుకట్టు పాటు
 కనుకనీ పట్టితా-క్కాణము ల్మాని
 నింగినేలలి వెల్ల-నిక్కలంబట్టి
 పగడ వేల్పేయని-పాటించిసూడు
 గొనకాఁడు జేవలి, గుబ్బలి పట్టి
 మగవాఁడె మడికాసు-మల దొరయనుచు
 నొండొరుమిక గొని-యోపికమీఱ
 నిండారు నోరిమి-నిబ్బరికంటు

తల్లివిన్ని కుదురు

మాటనిల్కడ తన్వి-మంచినడువడి
గుండెబిగువు కల్పు-గోలుతపన్ను
తాల్మిదొఱగఁ బోని-కొక్కలు బ్రతుకు
అనిటులఁ బిల్లల-నరగడంబులను
నొప్పించ కెప్పుడు-న్రోచెడినేర్పు
జంజాట మెడిలిపీ-చమిడసి మిగుల
నడఁకువతోడుత-నందరిపట్ల
నడచుచుఁ ద్రాగక-నంజుడు తినక
చదువుగోటునఁ దెగ-సాగక పనికి
మాలిన కోర్కులం-బడయక, లేని
పోని తలంపులఁ-బొరయక తనకుఁ
గలదాని తోడుత-నడఁద నిఱచొంది
పాటించి మ్రొవంచి-పాటున కోర్చి,
కూడుగుడ్డలు కూచ్చు-కొని తోటిపాటి
వారలతోఁ గూడి-వంతు పంచు, కొని
క్రంగు పొంగులు మాను-కొని రేపుమాపు
లిమ్ములఁ గుడ్చువాఁడే తల్లివిన్ని
గిడియతోఁ జాటఁద-గిన మొనకాఁడు
వేలువుఁగూర్చి -బర్పిన యాటపాట
వ్రాతపాఱులపు త-ప్పక వాసికెక్కు
నూల్కొని వచ్చిన-నుడువురాసట్లు
తగమాట లల్లు పె-ద్దకు మ్రొక్కు చెల్లు
పాడిఁదప్పక మంది-బ్రతికి పెంద్రోవఁ
గనుటకై యెరుకువఁ-గల చదువరులు
నెగడి ప్రామిన్కుల-నిగ్గెనగట్టు
పట్టివే జేర్ల గొ-ప్పంజెప్పినారు

విన్ను నేల లివెల్ల - వేలు పేయనుచుఁ
 గావున నమ్మి - కంటె నింకొండు
 త్రోవ లేదని విర్కు - తోన నయ్యంబు
 వెలితిప్ప దొఱరాణి - వెయి పేర్ల విన్ని
 కావించువారికి - గలిగెడు మేలు
 నేరెవరి ముకునా - నికి గన్కనాకు
 నావ్రాతతప్పక - నయముగాఁదోచు
 పుట్టి చుక్క - న్నేను - పుట్టిన పునెల
 తోడన యింటియం - దునదల్లి పట్ల
 నెసఁగి నెత్తురు గంటి - యేడు వానతటి
 తొలినెల బూదెయం - దు నెగడుప్రార్దు
 నా నేరములఁగాచు - నాయలువేల్పు

తల్లి విన్ని

1 శ్రీమతా

చెం॥ ఎల్ల కల్ములకుఁ బుట్టిలు గట్టుపట్టి
కనిపెంచి పెంద్రోవ-కనఁబచ్చుతల్లి
వరపులచేఁ గొలు-వన్బడువేల్పు

2 శ్రీమహారాజ్ఞి

గొప్పపదవినేలు-గుబ్బలిపట్టి
పదునారువంతులఁ-బరఁగు నిండునెల

3 శ్రీమత్ప్రసాదేశ్వరీ

నెఱసరిగద్దెయ-న్నెలకొనువేల్పు
నింగినేలలనేలు-నిడుగట్టుపట్టి

4 చిదగ్నికుండసంభూతా

కఱద కణకునుండి-కలిగినవేల్పు
చెప్పఁదరముకాని-జేజేలమిన్న
లడియరివలవంత-లణచెడి తల్లి
కొలుచువారలమేలు-కొల్పెడు మినుకు

5 దేవకార్య సముద్యతా

వేల్పులపని నెఱ-వేటింపవేల్పి
నిప్పుకగుంటనుం-డి యెగయువేల్పు
నంజుడు దిండ్రన-ణఁప లేచుమూరి
తాటోటుల నడంపఁ-దలకొను జెట్టి

6 ఉద్యద్భాను సహస్రాభా

వేయిలే యెండదొరలత-క్కయెయూరి

గట్టుపట్టి లాగెవ్వరు-స్థాగ్రలేరు
వరపుల ననయము-వరలించువేల్పు
వెలుగు నిలువుననెల్లపు-డలరుజేజె॥

7 చతుర్బాహు సమన్వితా

నాలుగెఱకలతో-నలువారువేల్పు
వలకుల నాల్గు జ-బ్బలనేలుజేజె
కొఱకాని దినుసుకై-కొనక విడుచుట
గొప్పడింగరికిఁ జా-గుబడిక సేత
గట్టువిలుతు వహు-ల్క-యి సేయుచుంట
నెలతాల్పు నిప్పుక-న్నేల్మి సలుపుట
యీ యడ్డ యడియని-కెలరించుతల్లి

8 రాగస్వరూపపాశాఢ్యా

ఎడమకై తగులురి-నెలరారు వేల్పు
అడియరికై తగు-లందిన జేజె॥

9 : క్రోధాఽఽకారాంకుశోజ్వలా

కినుక నిలువుసిడి-కేలొప్పు వేల్పు
కొయ్యదిప్పులఁ బారి-గొను గట్టుపట్టి

10 మనోరూపేక్షుకోదండా

డాకేల నాదతుం-ట విరాదాల్పు దణి
కొలువుకుకాని బా-గు పరచుతల్లి
మంచి డెందమలరు-మలదొగపిల్ల
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు

11 పంచతన్మాత్ర సాయకా

ఉలివు, తామడు, పొడచవి-వలపుములికి

నిలువుతాలిచి తనకుడి-కెలనిజబ్బ
క్రిందు మిక్కిలికై సేయఁ-జిందుదొక్కు
నిట్టి పంటయన్ని టనిందు-గట్టుపట్టి॥
అయిదుముప్పుల నడి-యనిఁ గాచువేల్పు

12 నిజారుణ ప్రభాపూరమజ్జద్రృహమ్మండ మండలా
తనకెంపుజగి నెల్ల-తావులన్ముంచి
విడిదాల నడియని-వెలయించువేల్పు

13 చంపకాశోకపున్నాగ సౌగంధిక లనత్కచా
బంగరుతావుతోఁ-బైఁదోచునలరు
పొక్కిలిన్బురుడించు-పువ్వచెందోవల
ముడిచినగొప్పక్రొ-మ్ముడిగట్టుపట్టి
పైకము పెంద్రోవ-సాడితగులము
పువులటుచెంపకొ-పునఁదాల్చుపిల్ల
బోడికమూలసొం-పుసలుపువేల్పు
వరపుదొసంగెడఁ-బాపెడు జేజె॥

14 కురువింద మణిశ్రేణీ కనత్కోటిర మండితా
గురువెందపూసల-కుళ్ళాయితాల్పు
అడియరిన్గూరిమి-నారయవేల్పు

15 అష్టమీ చంద్రవిభ్రాజదలికన్థల శోభితా
ఎగిమిదవనాటి నెలవంక-నేలునుదురు
చొలవమలరాగు మూదొఱ-చ్చిపిల్ల॥
ఎల్లన్దగుట్టు-లేలెడువేల్పు॥

16 ముఖచంద్రకలంకాభ మృగనాభివిశేషకా
మూతిజాబిలి మచ్చ-పొలుసారునిట్టి

పొక్కిలిబొట్టు సొం - పుతనరుపడుచు
నెలవలెడింగరీ - నిసలర్చువేల్పు॥

17 వదనన్మర మాంగల్య గృహతోరణ చిల్లికా
కంతునిలువాయి గుమ్మము - కన్నబొమ్మ
లగు జాలుబిబ్బిలఁ జె - లంగుపడుచు॥
చిరునగవలర మం - చిగటపుతల్లి॥

18 వక్త్రలక్ష్మీపరీవాహ చలన్మీనాభలోచనా
లులివాయిడాలుక-లువునమిట్టాడు
వంజరములచూపు - వలిగట్టుపట్టి
డింగరుకనుకలి - టీకిడు వేల్పు॥

19 నవచంపక పుష్పాభనాసాదండ విరాజితా
హాసబంగరువిటి - యటులొప్పుసోగ
ముక్కలరారెడు-ముక్కంటి వెలఁది
తనుగొల్చువారికం - దమలర్చువేల్పు
వరపుపొగడగొప్ప - వలలించు జేజె

20 తారాకాంతి తిరస్కరినాసాభరణ భాసురా
వాలుచుక్క, నేలపట్టి మెఱుంగుల
గేరెడుహురుమంజి-కెంపుపూస
లమరుమేల్పసిండి-యడ్డబాసహాయలు
గల్గు మెచ్చులాడి-గట్టుపట్టి
అడిగొంట్ల నెఱ్ఱగా-నర సెడున్దాని
చిరునగవలర మం-చిన్నెంచుతల్లి
వరపులమగజాల-వలె సల్పువేల్పు॥

21 కదంబమంజరీ క పకరపూర మనోహరా

కమ్మతావుల నీను-కడపతావళము
లులివులాగలఁదాల్చు-నొయ్యారి వేల్పు
మిడియల వల్లింతు-మెణకరిగొంతు
చెలువాలకించెడి-జేజేలమిన్న॥

22 తాటంకయుగళీభూత తపనోడుప మండలా

ఎండదొరనెలల-విరుతమ్మెలందు
కమ్మలుగాఁదాల్చు-గట్టాడుపడుచు
నింగినేల లివెల్ల-నిండుగణెముగ
నాడుచు న్నాడెడు-నాగట్టుపట్టి
చదలు పంటవలంతి-జాడగానోజ
కడలికదలకొవ్వు-కవికిమలప్ప
అడియరి నెల్లడ-నలరించువేల్పు॥

23 పద్మరాగశిలాదర్శ పరిభావికపోలభూః

లాలుపూస నీడగను బి-శృంగురళించు
పెఱుఁగుచెక్కిశృ నలరారు-మెట్టపట్టి
పైకముల పయిమెట్టు మా-సామిలెల్లి॥
అడియరినందగాఁ-డనిపించువేల్పు॥

24 నవవిద్రుమ బింబశ్రీన్యక్కారిదశనచ్చదా

క్రొంగసరామఱ-కువ పండుచెన్ను
నగెడుకెమ్మావి యం-దము గుల్కు-పడుచు
ముదిడింగరికిఁగూడఁ-బొలుసిడువేల్పు॥

25 శుద్ధవిద్యాంకురాకార ద్విజపంక్తి ద్వయోజ్వలా

పదునాఱువ్రాల ప-ల్వరుసమొలకల

కొమరారు మడికాసు-గుబ్బలిటాకి
 పాటువారలనిల్పు-పల్పులు వేల్పు
 నేలవేల్పుల నోట-నీ కన్నతల్లి
 ముప్పదిరెండు కొ-ల్పులఁ గొనుజేజె॥

26 కర్పూర వీటికాఁఁమోదసమాకర్షద్దిగంతరా

కమ్మతావుల నల్లడ-ల్పిమ్మెడినెల
 తమ్మబుగ్గనమర్చు నం-దములదొంతి
 నింగినేలల నంతట-న్నండిన చలి
 యిసుకమించిన మంచి పే-రెసఁగు తల్లి
 తనుగొల్పుచుండు నం-దట హాయిమీఱఁ
 గ్రేగంటితోఁ దిల-కించెడి జేజె
 అడియరికెల్లరి-నగపర్చువేల్పు॥

27 నిజనల్లాప మాధుర్యవినిర్భర్నితకచ్చపీ

తనపల్కు తీపిచే-తస్వీనెమిగులు
 చల్లని నుడువుల-చవిమల పిల్ల
 అడియరి న్దీయమా-టాడించువేల్పు॥

28 మందస్మిత ప్రభాపూర మజ్జత్కామేశమానసా

పిన్ననగవుడాలు-వెల్లి, నంగమొల
 వేల్పుడె-దము ముంచు-వెలితిప్పటాకి
 బోడికి న్జిరునగ-వునఁగాంచువేల్పు॥

29 అనాకలిత సాదృశ్య చుబుకశ్రీవిరాజితా

ఎనలేని గద్దవ-నింపారు పడుచు
 అడియరికందము-లలరించువేల్పు॥

30 కామేశబద్ధమాంగల్య సూత్రశోభితకంధరా

తోలుతాలుపుకట్టిన-తలిబాట్టు
గ్రాలు కుత్తుక వలరారు-గట్టుపట్టి
అడియరి కొల్పిన-కలరెడి వేల్పు
డింగరు చాగుబ-డిక గొనుజేజె
తగు నింటి కావు సుం-తయు నెన్నఁడేని
వెరవేకి వేఁగని-వెరవిడుముగతి
ఎనిమిదేడ్ల పడుచ-దేనాటికై న
నుగఁడే దుమిక్కిణి-మాబిడ్డతల్లి
తనయంత నాల్మగ-ల్తానె యాతాయి
అన్ని వావుల సగ-టామెట్ట బాట్టె

31 కనకాంగదకేయూర కమనీయభుజాన్వితా

మేల్పసిండి జబ్బయొత్తుల-స్మెటయు పడుచు
ఎఱకల యలపున-నెదిరినడంచు
ఘంచివారలఁ దనచప్ప-మాటుననిడు
అడియరుల నిరురెట్టల-యండఁ జేర్చు
ఊరకుండిన వారి-నోమిడి వేల్పు
పైఁడితామెత్తులఁ-బరఁగెడిపిల్ల॥

32 రత్నగ్రైవేయ చింతాకలోల ముక్తాఫలాన్వితా

కుతికంటుకీగెజ-గ్గుల యాణిపేర్ల
తనరారు జాబిల్లి-తాలుపురాణి
ఈవి కొలంది మే-లెసఁగించువేల్పు॥

33 కామేశ్వర ప్రేమరత్న మణీప్రతిపణస్తనీ

వలదొఱపగ తన-పైఁ గొల్పుపలపు

పూస వెలకు గుబ్బ-మొసవిల్పుముగతి
కొల్పువారిఁజాచి-కడిపెడుతల్లి ||

34 నాభ్యాలవాలరోమాళిలతాకుచ ఫలద్యయీ

బొడ్డుపాదుసొండి-పొడమిననూగాఱు
గొనబుతివ్వపండ్ల-గుబ్బజోడు
పాడికుడ్పిడింగరులఁ గా-పాడుతల్లి
మంచివారల నందఱ-నమనపువేల్పు||

35 లక్ష్మ్యరోమలతాఽఽధారతా సమున్నేయ మధ్యమా

నూగారుతీగియ-నుంబట్టి తనకుఁ
గలదు కౌననిపించు-గట్టాడుపడుచు
అగపడియగపడ-దాయప్పనడుము
ఆరయవీల్కా-ని-యన్నిటినడ్డు
అడియరి నడఁకువ-నలరించువేల్పు||

36 స్తనభారదళన్మధ్య పట్టబంధ వలిత్రయా

చాఁచులమోపిక-జవ్వాకునడుము
ముమ్ముకుతలఁగోక-నూప్పిరినట్టు
బంగరుబొమ్మగు-బృలిదొరపిల్ల
తనడింగరీని కం-దమలర్చువేల్పు||

37 అరుణారుణ కౌసుంభ వస్త్రభాస్వత్కటీతటీ

ఎఱెఱజాబురకోక-నింపారు మొలయోర
యలరెడి చలిమల-యాఁడుపడుచు
ఎలయీడు కడిమితో-నెల్లప్పుడు తన
లెంకచెన్నొప్ప నల్పెడు వేల్పుమిన్న||

కల్గి విని

38 రత్నకింకిణికా రమ్యరశనాదామభూషితా

పూసమువ్వల కమ-ర్సొలుపానుపడుచు
బొడ్డుసుడిటనలి-పొడనొప్పువేల్పు
అడియరినడుము జ-వ్యాకించుజేజె||

39 కామేశజ్ఞాత సౌభాగ్యమార్దవో రుద్వయాన్వితా

పగడముక్కంటికే-యగపడుమవ్వపుం
బెడఁగుతొడకవ క్రొ-త్తడిసిరాజి
కోర్కెలుడిగితను-గొల్చువారికిఁదప్ప
మైయొప్పగించని-మంచిపిల్ల
తగులాటమున్నాని-తానొంటిగాఁగాఁక
చుడికెడుబోడ తో-నుండు పడుచు
ఎప్పుడొందొరుమిక-నెల్లరియెడఁ జూపు
జాలిగుండియలో నె-సంగుకల్లి

అవ్వసము తనతప్పుల-నొప్పుకొనుచు
నొరుల నెగ్గింప కొందిలి-నోర్చుకొనుచు
అందరికి మేల్తలంచెడి-యడియనెంచి
పొందుగా నేలుకొనువేలు-పుతలకట్టు||

40 మాణిక్యమకుటాకార జానుద్వయ విరాజితా

గుడికెబొమిడికము-దుక్కుల లరుపడుచు
అడిగొంట్ల గుండియ-లణఁచుట న్నెత్తు
రలమిన మోఁకాళ్ల-నలరెడు దణియ
అడియరికెల్ల మే-లరించుజేజె
అడియనెక్కువ యొడ-యని సల్పువేల్పు||

41 ఇంద్రగోప పరిక్షి ప్తస్మరతూణాభజంఘికా

పసిడి పువ్వులనిండు-పచ్చవిల్లుపొది
లాగొప్పు చిరుతోడ-లన్నించుపడుచు
కదలకే మేల్మిపో-కలఁ జోవువేల్పు
వతటి కల్గిన్ -కెగరెడి జెట్టి॥

42 గూఢగుల్ఫా

డాఁగిన చీలమండల ముద్దుగుమ్మ
ఏదియైనన్లుడ్వ-కెదిగెడి పిల్ల
ఆకలి దప్పిక-లానని పడుచు
తన్నుతాఁదిని త్రాఁగి-తనరెడు వేల్పు
డింగరునకులావు-టీకిడుజేజె॥

43 కూర్మవృష్ట జయిష్ణు ప్రపదాంచితా

మీఁగాళ్ల పాటి దా-మేటి వీపుపస
పలుమఱున్దెగనాడు-వలిగట్టుపట్టి
లన్నిదిన్నుల మోయు-నడుగులమీఁద
మిక్కిలి చుల్కఁగా-మెట్టాఁడు పడుచు
అంతయు న్దనయడు-గై యొప్పువేల్పు
ఎల్లరి న్వరవుకిం-దేయుంచుజేజె॥

44 నఖదీధితి సంఛన్ననమజ్జరతమోగుణా

తనయడుగుల గోళ్ళ-తళ్ళుచేఁ దవకు
మ్రొక్కువారల మఱ-పున్దప్పువేల్పు
కొల్చువాఱల కెఱు-కువనిచ్చుజేజె॥

45 పదద్వయ ప్రభాజాల పరాకృత సరోరుహ

అంజకవ జిగికువమేల-మాడుతమ్మి
లాలు తెలుపు సొంపలలారు-కాల్గుగంటి

అడుగులన్నింగి నేల లి- ముడుచు వేల్పు

46 శింజాన మణిమంజీర మండిత శ్రీపదాంబుజా
పూసగజ్జెల్మోగు-పొండమ్మియడుగు
వరుస ఇందులుదొక్కు-వలిమలపథుచు
అడియరిన్సొగసుగా-నాడించు వేల్పు

47 మరాలీ మందగమనా
ఆడు తూడుదిండి-యల్ల నల్ల ననడ
కోల్పాట్లనుండి బా-గులనేర్చుదంట
అడియరి కెటుకువ-నలరించు వేల్పు

48 మహాలావణ్యశేవధిః
గొప్పయందంబుల-కుప్పమలప్ప
అన్ని యంగములడి-యనికిడు వేల్పు

49 నర్వారుణా
నిలువెల్లగావి డా-ల్నిం డారుతల్లి
బొమ్మంచుపై వల-పున్గొనుపడుచు
కెంపు లక్కడియని-కిన్గొల్పు వేల్పు

50 అనవద్యాంగీ
ఈడెన్ని దేడులీడున
నీడెన్నటి కై నలేని-యెక్కటియైమే
నోడిమి నుండికందక చిం
దాడుక్తదాని పడు చొనో. యారిసిరాజీ.

51 నర్వాభరణభూషితా

నలువదినాలుగు-నగలెల్ల డాల్పు
బంగరుబొమ్మగు-బ్బలి దొఱబిడ్డ
డింగరు మేన్పసిం-డిన్పల్పు వేల్పు

52 శివకామేశ్వరాంకస్తా

ముక్కంటి తొడమీఁద-మురిసెడు ముగతి
ఎప్పటి కెఱుకువ-నేసారు జే జె
కోర్కెలుడుగు బీద-కొల్పెడి వేల్పు

53 శివా

ముక్కంటితానెయకా-ముద్దులగుమ్మ
పెండ్రోవ నిలువగు-వెలి దొరరాణి
ఎల్లపుడున్నంచి-యేసల్పు వేల్పు
వంచపాల్మగ వాఁడు-పగడవంతుచెవి
పగడ మే నల తాల్పు-వలిగట్టు పట్టి

54 స్వాధీనవల్లభా

ముక్కంటి నాడించుఁ-బోగట్టుపట్టి
నలతాల్పు కాణాచి-నిడుమెట్టబొట్టె
చెల్వని లోఁకువ-చేసెడు చెలువ
అడియని కెల్లపు-డగపడు వేల్పు

55 సుమేరుమధ్యశృంగస్తా

పొంగట్టు నడ్మి కొ-మ్మున నొప్పు వేల్పు
వరపుడెందము నడ్మి-వరలెడి జే జె

56 శ్రీమన్నగరనాయికా

సాదరు ప్రోలేలు-చలిమలపిల్ల
నింగిశేలలకుఁ దా-నే పాదిసాహి
చీఁకటి వెల్తురు-లెప్పరివంతు సల్పి
హెచ్చుతగ్గుల నెన్న-కేలెడి జే జె
బోడిక కెల్లక-ల్ములలర్చు వేల్పు

57 చింతామణి గృహాంతస్థా

కాయ్యిడు పూసలోఁ-గలినుండు పిల్ల
కోటని కోట్కల-న్గరిపించు తల్లి
వరపు నెల్లప్పుడు- స్వతికించు వేల్పు॥

58 పంచబ్రహ్మననస్థితా

నింగి, గాలి, నిప్పు,-నీళ్లు, పంట వలంతి
యైదరగులనుండు-నలరుఁబోడి
వీవురు తాతల-నెక్కిన వేల్పు
వరపునైదు సురుల-న్వలెడి తే జె॥

59 మహాపద్మాటవీసంస్థా

తల వేయిరేకుల-తమ్మిపాలమున
నసలుఁ బుట్టువు నడి-నలరెడివేల్పు
బోడికయాదల-నొల్పారు తే జె॥

60 కదంబవనవాసినీ

నెలిమాని తోటలో-విడిసిన పడుచు
ఊడిగీండకుఁ గోర్క-లోసఁగెడు వేల్పు॥

61 సుధాసాగరమధ్యస్థా

చవికడలి నడుమ-సమకూరు పడుచు
ఊదల తమ్మిలో-నలరారు వేల్పు॥

62 కామాక్షి

గడిఁదేరు కడుసోయ-గవుచూపుపడుచు
కణు, కెండదొర, నెల-కన్నుల వేల్పు
కోలుప్రోలున నెల-కొన్న వాల్గంటి
తనుఁగొల్పువారి డెం-దనులము తే జె॥

63 కామదాయినీ

కాఁకకోర్చియుఁ గొల్పువారలఁ-గన్నతల్లి వలెన్గనున్ ।
తనకొల్పు సల్పునం-దరి కోర్కెలిచ్చు
ఒరపైన వరవుల-కొడఁబడు వేల్పు ।

64 దేవర్సిగణ సంఘాతస్తూయమానాత్మ వై భవా

చదలుకాపులు కాఁక-సల్పెడివారు
గుమికొని కొండాడు-గొప్పమలప్ప
ఎఱుకువఁగలవారి-కెల్ల మేల్బొంతి
బాసవాలుల కెల్ల-వలిగట్టు పట్టి
డింగరు లట్టు-గట్టి పొగడు వేల్పు॥

65 భండాసురవధోద్యుక్త శక్తి సేనా సమన్వితా

తొలివేలు పులరేనిఁ-ద్రుంగించు పాజు
మైఁజెఱి-లాడెడు-మలదొరపిల్ల
సిగ్గిడి బండలఁ-జెండిన యసరి॥

66 సంవత్కరీ సమారూఢసింధురవ్రజసేవితా :

కలిమిచెలి యెక్కు నేనుంగు-గములనెపుడు
కొల్వఁబడు మంచు గుబ్బలి-క్కుర్మిబిడ్డ
మంచికోటికలఁ గొవసా-గించు వేల్పు॥

67 అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వకోటికోటిభిరావుతా :

కోటానఁ గోట్లని-గుడుకిలాతముల
నెక్కిన గులపల-నెనసిన దణియ
బొందినడవుఁ-జెంద-మున కూఁతకోల
ఎల్ల మైతాల్పుల-నేలెడు వేల్పు॥

68 చక్రరాజరథారూఢ సర్వాయుధపరిష్కృతా

తేరాద గుల్లాము-తెలివి, కైదువులు

కాక, నికము, కని-కరము మొదలగు
 లెస్సనడువడులు,-లేక-తానగుచు
 ననయమూ సునకబో-రాడెడు పిల్ల
 మెలకువ, కల, కూర్కు-మిగిలిన పడుచు
 నిందారు తన్నిమై-నగడెడు తల్లి
 బొదలసుడి లోన-నలరెడు నలుక
 వరపు పగరనెల్ల-బరిమార్చు వేల్పు॥

69 గేయచక్రరథారూఢ మంత్రిత్రణి పరిసేవితా :

ఆట, పాట, పలుకు-లలరించు తల్లి
 ఇంపారు అవలిపు-ట్టిల్లగు పిల్ల
 పాటక తైల నేలు-పైదలిమిన్న
 నవ్వులబండియై-నలువారుపడుచు
 ఎల్లచదువరుల-నేలెడ వేల్పు॥

70 కిరిచక్రరథారూఢ దండనాథాపురస్కృతా :

కొమ్ము కాండ తెగలా-గు వలుదబండి
 నెక్కి నిక్కె-డుదణి-నేలెడి వేల్పు॥

కం॥ కనురెప్పమూసి తెటచున
 దనులోనే నింగినేల-తరబడిపుట్టిం
 చి ని గిడ్చి తునుముకడిమి
 న్బనంగు పనిక తె పడుచు-పిల్లసిరాజీ॥
 మయితేరు డెందము-మందడి డెరుక
 తానెయెడాగురిం-తలనాడు పిల్ల
 కట్టుట, విప్పట,-కలిగించుట, తెగ
 నాడుట, తనకని-యెయొప్పు వేల్పు॥

71 జ్వాలామాలినికొక్షి ప్రవహ్నిప్రకారమధ్యగా
 పదియారు జాబిలి. వలతులలోన

వదునాలుగవ వంతు పడఁతి పనివిని
 ముప్పదియామడ-ల్పొడవు వెడల్పు
 వేకూఁత నేల-వెల్లెడు నిప్పు
 చుట్టుల వలెవాయి-చోఁబన్ను దాని
 నడిగడిన్నిలఁబడి-నాల్గు తెఱఁగుల
 యెట్టపోగుల తోడ-నేపాటు జెట్టి
 విదార, పగలు, మా-పగుదుము దారు
 సమకట్టు నీరెండు-సరకుల నెల్ల
 నీరెంటి పుటఁదా-నే జోలి మాని
 యలరెడు నెలయయి-యాగట్టుపట్టి
 తానెయంతయు నొచు-దనకంటె వింత
 గావకెన్నో వాల-కము లూను వేల్పు॥

72 భండసైన్యవధోద్యుక్త శక్తి విక్రమహర్షితా :
 సంజుడు దిఁడిమొ-నలసమయించు
 గమి కత్తియల పోటు-గని పొంగు జే జె.
 గుండియలో నెడు-కొను పగమూక
 లడఁచుడింగరు చేవ-కలరారు వేల్పు

73 నిత్యాపరాక్రమాటోపనిరీక్షణసముత్సుకా :
 తనచేవ నానాటఁ-దలచూపు దణియఁ
 గాంచి వేడ్కపడు ము-క్కంటి వెలఁది
 అతిముఠిఁ దనయడి-యరులు గెలువఁగ
 మబలాటను న నెప్పు-గుప్పొంగు వేల్పు॥

74 భండపుత్ర వధోద్యుక్త బాలావిక్రమనందితా :
 తొలి వేలుపుఁ ముప్ప-దుండఁజెండాడు
 తొమ్మిదేడ్ల తనకూఁ-తుఁగని యుప్పొంగు

మంచిబిడ్డలతల్లి - మలదొఱపిల్ల
అరయిక చేవమై - నలరారు వేల్పు
తనడింగరులగొప్ప - తనమెంచుజేజె.

75 మంత్రాణ్యంబావిరచిత విషంగవధ తోషితా :

తనవజీరిపగతు - తలద్రొచుననెను
పనసకుప్పొంగెడు - వలిమలపిల్ల
అడియరులాకతా - యలసీచమడఁప
కలకల నవ్వి వే - డ్కలనాడు వేల్పు॥

76 విశుక్రప్రాణహరణ వారాహీ వీర్యనందితా :

నంజుడు దిండుల - న్మట్టి మల్లాడు
దుముదారి చేవకెం - తో పొంగువేల్పు
అడియడెగులనోర్వ - నలరారుజేజె॥

77 కామేశ్వరముఖాలోక కల్పిత శ్రీగణేశ్వరా :

తనచూపు గిత్తత - త్తడితేనిమూఁతిఁ
జెలఁగ బిళ్ళారిఁగాం - చిన గట్టుపట్టి
దొడ్డతలంపుల - తో మంచివారి
నెల్లరిన్లనిపెంచి - యేలెడితల్లి
అడియచేఁ బగఱయే - పడఁగించు వేల్పు॥

78 మహాగణేశనిర్భిన్నవిఘ్నయంత్రప్రహర్షితా :

గొప్పపిళ్ళారి పో - గొట్టినయడ్డు
మరఁగని యుప్పొంగు - మలదొఱపిల్ల
మంచివారలు కొట్ల - మారులకుటఁ
బాలియింపఁ జరునగ - వుననొప్పు వేల్పు॥

79 భండాసురేంద్రనిర్ముక్త శత్రుప్రత్యప్తవర్షిణీ :

వేగంటి గొంగలు-వేయునల్లులకు
మాటుకోలలెగచు-మలదొఱబిడ్డ
డెంగములోని క-డింది మారుతులఁ
గడువడినడఁగింపఁ-గలిగిన యెఱుక॥

80 కరాంగులిసభోత్పన్న నారాయణ దశాకృతిః :

కటి వేలుపున్నన-కయిపదిగోళ్ల
మొనలతో నీరేను-పాలుపులఁబన్ని
నేలనల్లాడించు-నేటైనజేజె
తఁచినంతనే నింగినే-లలనివెల్లఁ
బన్నుచడఁగించుచుండు ద-ప్ప కమఱప్ప॥

81 మహాపాశుపతాస్త్రాగ్ని నిర్దగ్ధాసురసైనికా :

కనలు కైదువుడిగ్గి-కాల్చిన సోఁకు
మూఁకలబూడిదె-నొరలాడుపిల్ల
పెంద్రోవఁ జెరలాడు-వెరవరిమిన్న
వరపుల మఱపెడఁ-బాపెడువేల్పు॥

82 కామేశ్వరాస్త్ర నిర్దగ్ధ సభండాసురశూన్యకా :

కడుగరాసులప్రోలుఁ-గాల్పు చుఱుకరి
శ్రీచీనవిత్తుల-స్ఫరిమార్పు దణియ
ప్రాధ్వాకుల పొగరు-వాపెడుజెట్టి
పాడెగట్టులనేలఁ-బామెడుబిరుదు
మఱకువ నెఱుకచే-చూపెడుపడుచు
అడియరులకు మేటి-యల విడువేల్పు॥

83 బ్రహ్మపేంద్రమహేంద్రాది దేవసంస్తుతవైభవ :

తమ్మిపుట్టువుతల్లి-తల్లి పెనిమిటి
వేగంటి మొదలగు-వేల్పులవలనఁ
బొగడఁబడెడు విడి-ముడినొప్పుజేజె
అడియని కందరి-కన్న నాస్తియిడు
నలవిమీరిన యల-వలరారువేల్పు॥

84 హరనేత్రాగ్నిసందగ్ధకామసంజీవనౌషధి :

ముక్కంటి కల్లెరు-పున బుగ్గియైన
వచ్చవిల్లు మఱల-బ్రతికించు వెలుపు
మానిన తొడుసు క్ర-మ్మఱఁగలిగించు
మందు నిక్కంబుగ-మలదొఱపిల్ల
చేరిక పోడిమి-జ్జలగించు వేల్పు॥

85 శ్రీమద్వాగ్భవకూటై కస్వరూపముఖపంకజ :

మూఁడురెండు విత్తులనుండి-పుట్టుబొమ్మ
మూతితమ్మి పొల్పారెడి-ముద్దుగుమ్మ
ఐదు మైదిన్సుల-యడపొడ వేల్పు
తలచుకొన్నటు నిల్వ-తాలెప్పడి జేజె॥

86 కంఠాధఃకటిపర్యంత మధ్యకూటస్వరూపిణి :

అటుమొదలుకొని మొల-వఱకు నడిమిబొంది
యాటపట్టుకాగ-నలరు వేల్పు॥
కానిపించు నెవరి-కేనియుఁ దమనడి
యీడునఁదె డెంద-మేలు వెలుఁగు॥
క్రిందుమీఁదుల నడ్డఁ-గేరెడు జేజె॥

87 శక్తికూటై కతాపన్న కట్ట్యధోభాగధారిణి :

మొలక్రింది వంతు పొ-ల్పు చెలఁగుపడుచు
ఒడికట్టు కొల్పున-కుప్పొంగువేల్పు
వలదొఱనేగించు-వలిమలపిల్ల
డింగరున్దన్వి గ-డింపించు జేజె.

88 మూలమంత్రాత్మిక

మొదటి మంతరమడ-పొడగట్టుపట్టి
తలఁచిన యట్టులం-తయు పల్పువేల్పు
పదునైదువ్రాల చె-ల్వము మెట్టబొట్టై
వరవునకు ముగితి-వలలించు జేజె.
ఈ నింగినేలల-కెల్ల గతంబు॥

89 మూలకూటత్రయకలేబర :

మొదటి నెలవు ముచ్చ-బొందిమలప్ప
ముక్కంటి, పెరుమాళ్లు-ముత్తాతకల్పు
ఎల్ల వేలుపులుతా-నే గట్టుపట్టి
నెలపదునారు వం-తే మెట్టబొట్టై
విన్నునేలల తొలి-వితై న జేజె॥

90 కులామృతై కరసిక :

నామగుంటఁదగిల్చి-నాలుకచివర
యనయ మాదలచవి-నానెడుపిల్ల
అన్నియు న్దానెయై-యాటాడుపడుచు
అప్పసమెఱుక ని-ల్వొ ముద్దులాఁడి
పుట్టినట్లు నిట్లు-పోల్కి నెల్లవుడు
వింతవాలకములు-వేయు లేబడ్చు
డింగరు న్ముగితి గ-డింపించు వేల్పు॥

91 కులసంకేతపాలిని :

పదుగు, పేర్నడతలే-ర్పరచెడివేల్పు
తన్నుఁగొల్చెడి గుట్టు-దాఁచెడు పదుచు
బాడుచాటునఁగొల్పె-బడుగట్టుపట్టి
డెందము చాగు-బడిక గొనుజేజె

92 కులాంగన :

కొత్తడికన్నాకు-గుబ్బలిపట్టి
నింగినేలల నెల్ల-నిందారు తెలివి
ఆడుకూతురు మంచి-యాసరాపాడి
కందువచాగు బ-డ్క-గొనుమలప్ప
వరపు మిక్కిలి తగ-వరి సల్పువేల్పు!

93 కులాంతస్థ :

కూటమి, కుడుపు, కూ-ర్కుల నిల్పుపాప
ఆలుమగలు తానె-యానెలపదుచు
ఎక్కువతక్కువ-లెన్నని తల్లి
నింగి నేలలుకల్ల-నిక్క-మాపిల్ల
అన్నిటికి న్నడ్గ-నలరారుజేజె
ఈవునే నదదిడి-యెల్ల నావేల్పె

94 కాలిని :

అందరికిలువేలు-పాగట్టుపట్టి
వావివర్సలనెన్ను-పదుచుసిరాజి
డెందమందే తోఁచె-డి మెఱుఁగుబోఁడి
ఐదేండ్ల మెణకరి-ననఁగు సచ్చాళి

అందాల కాణాచి-యామెట్టుజొట్టె
అడియండ్ర కప్పస-మాసరా వేల్పు॥

95 కులయోగిని :

కలలాడుచు-కూర్కి-డుచు నొ
డలు తెలియక తప్పద్రాగి-టాటోటులతోఁ
గలియికల నోలలాడుచుఁ
జాలమింగెడు కల్లరీండ్ర-ఁజొరిగొనునవలా॥
ఒంటికాని కఱద-నొప్పారు జేజె
డింగరీని యెడం బొల్పె-డి యిలువేల్పు॥

96 అకుల :

ఆద తనంతట న్బొడమి-యన్నియుఁ దా నలరించు
ఆద యాదలతమ్మి-నలరారు వేల్పు॥ [నొంటిగా

97 సమయాంతస్థ :

తొలు చదువులలోనఁ-దులకించు వేల్పు
నలతాల్పు తానెయా-నిడుగట్టు పట్టి
డెందము చాగు బ-డికగొను జేజె॥

98 సమయాచారతత్పర :

కాచు నమలక, తా-గక, జంటఁబోక
బ్రతికెడి డింగరీం-ద్ర న్నాచు వేల్పు
ఎవ్వరికై నఁ ద-ప్పెన్నని జేజె॥
బొదల తమ్మిలో-నలరారు నిగ్గు॥

99 మూలాధార్తై కనిలయ :

బొడ్డు సుడి యసలుఁ-బుట్టింటకాఁపు
కునికి పడెడు మేలు-కొనియు నావేల్పు॥

తల్లి విన్ని

100 బ్రహ్మగ్రంథివిభేదిని :

బోడిక మఱకువ-ముడివిప్పు తల్లి
తనవన్నకము లోనఁ-దాఁజొచ్చువేల్పు
తాత యెఱ్ఱువ తల-స్తన్నిన జేజె॥

101 మణిపురాంతరుదిత :

తొమ్మిది పూసలం-దువఁ బుట్టుసాప
బొడ్డుదిగువ సుడి-నొడమెడు పిల్ల
అచ్చొటు కొల్వున-కలరెడు జేజె
విన్నునేలల నొద-వించెడి తల్లి
తను నెలయనెడు న-తనిబెంచు వేల్పు॥

102 విష్ణుగ్రంథివిభేదిని :

వంచరెండును కొంట-బంగారుకోక
దాలువుముడి, దానిఁ-దలగించు నెఱుక॥

103 అజ్ఞాచక్రాంతరాలస్థ :

కనుబొమల-గడిసుడి రేకుల
రెంటినడుమ-రేయెండవంటి
ఔంకి చేర్చగు-టీకు తెల్సి తెలియ
కొంటినాటాడు-చుండు గుబ్బలిపట్టి
అన్నియుస్తనలోనఁ దా-బన్నియాడు
కొనెడి పసిపాప తెలిసితె-ల్యని తెఱఁగున
పాడినఱిగీ యెఱుఁగని లే-బడుచుకరణి
దనకుఁదాఁ బగడము మెచ్చు-కొనెడి వేల్పు॥

104 రుద్రగ్రంథివిభేదిని :

కూర్కు-మఱకువ చి-క్కు నిప్పు వేల్పు
వరపుఁ గినుకఁదీర్చి-వరలించు తల్లి॥

105 నహస్యారాంబుజారూఢ :

ఔదల తమ్మిపై-నలరాగు జేజె
అంతయు న్దానెయై-యడరెడు తెలివి
వరపుని వేగంటి-వలెఁ దెల్పితేట
అ న్మలఁగించును-లదణియబిడ్డ॥

106 సుధాసారాభివర్షిణి :

కోల్పవి జడివాన-ఁగురియించు వేల్పు॥
బోడిక కెల్లయి-మ్ములొసంగుతల్లి ।

107 తటిల్లతాసమరుచి :

ఆడె బలడరున బొడమెడు
తీఁగెమెఱుఁగటు తో-తెంచెడు వేల్పు
వానతటి మెఱపు-వంటి మలప్ప
మించులాగున నొప్పు-మించెడి పడుచు
మంచివారల యాద-మలయు క్రొమ్మెఱుఁగు॥

108 షట్చక్రోపరిసంస్థిత :

ఆఱుగిఱుల పయి-నలరారు వేల్పు
నుచ్చెన నలరు త-నుపు గట్టపట్టి
డింగరు ముగితి గ-డింపించు వేల్పు

109 మహాసక్తి :

మంచివారలపొందు-మరగినపడుచు
తనకొలు పరుడెంచు-తటివేచువేల్పు॥

110 కుండలినీ :

కుట్టనరంబుల-కు న్దలి వేరు

టోకున మాడవ-ట్టువరకుఁ బాటు
తెగ నీచఁగా నెగా-దిగఁ గుడియెడమ
వైపులకు న్జట్టి-వచ్చెడుయుసురు
మడతచుట్టుకొని మైమఱచి కూర్కి-డెడు
చిల్వలాగు మిడుకు-చేవయావేల్పు
అడియరి నెల్లపు-డలరించునెఱుక॥

111 బిసతంతు తనీయనీ :

సన్నలేఁదూడుదారము-సాటివేల్పు
గుండెలో నల్లమింటి చు-ట్టుండుమెఱపు
వరపుఅన్దనలోన-వఱలించుజేజె
నెమ్మొయి మిడుకుల-నిండారుచేవ॥

112 భవానీ :

ముక్కంటి కంతు బా-ములఁ గాచు పడుచు
పునుకతాలుపునంటు-ముద్దుల గుమ్మ
లావున నింగినే-లల నేలు తల్లి
ఎల్లెడల న్నంచి-యేనల్పు వేల్పు
వరపుల వండేండ్లు-బ్రతికించుజేజె॥

113 భావనాగమ్య :

అనుకొన్నటు లెదుట-నగపడువేల్పు
పదియేండ్ల యీదొప్పు-బంగారుబొమ్మ
వరపుల కోటికె-ల్వఱలించుజేజె॥

114 భవారణ్యకుఠారికా :

తొడరి పుట్టువుకారు-తునుమునరాజ
కడిది బాము లడంచి-కాపాడు వేల్పు
వరపునకు ముగితి-వఱలించు జేజె॥

115 భద్రప్రియా :

మంచి కౌదలయాఁచు-మలదొరపిల్ల
డింగరుమేల్పడ్వ-డికలరు వేల్పు!

116 భద్రమూర్తి :

మంచినిలువు మంచు-మలయాడు పడుచు
బోడిక నొఱపరి-నొనరించువేల్పు!

117 భక్తసౌభాగ్యదాయినీ :

అడియరులకు మంచి-యలరించువేల్పు
చెఱకు, రేలపం, డ్లనుములు-జేలకట్ట
మెంతులు, చవి, బుక్క, పెఱుఁగు-మేల్దినసులు
డింగరీని కీ యెన్నిదిం-టి నిడు జేజె||

118 భక్తిప్రియా :

మంచినడతమెచ్చు-మలదొరపిల్ల
గొప్పకొల్పునకుఁ ద-గుల్కొనుజేజె

119 భక్తిగమ్యా :

నమ్మినవారికెంతయుఁ-జిక్కువేల్పు
కొల్పెడి వరవుల-కు దొరకుజేజె

120 భక్తివశ్యా :

వేల్పుడునకు లొంగు-వెతిదొరరాణి
అడియనితలంపున-కగవడువేల్పు

121 భయాపహా :

లొంకలుమొదలగు-లొద్ది చక్కటుల
లొఁతునీళ్లులఁ దెగు-ల్లుతగులుపట్లఁ

తల్లి వినికి

దనపేరుతలఁచినం-తన వెలపెల్ల
మానాపు వలిపిరి-మలదొరపిల్ల
బోడిక దిగులెల్లఁ-బోఁగొట్టువేల్పు॥

122 శాంభవీ :

మడికాసుమలతేని-మంచియిల్లాలు
నాల్గఁజూసికి త-నర్చెడియచ్చు
పైఁజూచునటు తెప్ప-పాటులేకున్న
కనుల నొదల సొంపు - గాంచెడునేర్పు
ఎనిమిదేడాదుల-యాడొప్పు పిల్ల
అడియరి నెల్లపు-డలరించువేల్పు॥

123 శారదారాధ్యా :

పలుకువెలఁది చాగు-బడిక నుప్పొంగు
చదువరివేల్పుడు-సమకొల్పువేల్పు
చలిదటి న్నొమ్మిదవనాటి-కొలుపు గొప్ప
పండువున్నని కడువేడ్క-పడెడు కేజె॥

124 శర్వాణి :

మొగిలువిఱియయి యి-మ్ము సల్పువేల్పు
నేలనిల్వగువేఁత-నెలకొల్పురాణి॥

125 శర్మదాయినీ :

బోడికకెల్ల యి-మ్ములొసంగువేల్పు॥

126 శాంకరీ :

అడియనికిఁ బదవి-నలరించెడి నెల
తొల్పుపెండ్లాడిన-తల్లి తల్లి చెలి
గుండనికెల్ల కోర్కు-లదీర్చు తల్లి॥

127 శ్రీకరీ :

ఎన్నిదికల్కుల-నెసఁగించు వేల్పు॥

128 శక్తికి :

నింగినేలలచేవ-నిడుగట్టుపట్టి
అడియనికెలయల-వలరించు వేల్పు॥

129 శ్రద్ధా :

మేటిసమ్మిక నిల్పు-మెట్టఁడుపడుచు
అడియకు నమ్మక-మలరించు వేల్పు॥

130 భాగవతప్రియ :

వరవులపై మక్కు-వన్మొనుతల్లి
జాలిగుండెల నప్ప-సముగాచు వేల్పు॥

131 శాతోధరీ :

అలతికొ నసియాడు-నలమలపిల్ల
అడియరి డెందమం-దలరారుజగు
కూటమిహాయిపై-కొల్పెడు వేల్పు॥

132 శాంతిమతీ :

అడియరి నోర్మిమై-నటసెడు వేల్పు
మిగుల నోర్పునమించు-మెట్టతొల్పాలు॥

133 నిరాధారా :

ఏయండయున్మొన-కెలరారు వేల్పు
నింగినేలలకుఁ దా-నే దండఁగోల
అడియని కాసరా-యై యొప్పుజేజె॥

134 నిరంజనా :

ఏకప్పులున్నేని-జే గట్టుపట్టి
అప్పసం బలరారు-నాకన్నతల్లి
అడియరిమటుకువ-నడగించువేల్పు
ఎప్పుడు స్వరపుహా-యిన్నెంచుజేజె॥

135 నిర్దేపా :

ఏపూతయైన లే-కెలరారువేల్పు
జేనినంటియంట-జేగట్టుపట్టి
ఎటుక తానైయున్న-జే మెట్టబాట్టి॥

136 నిర్మలా :

మస్తులెవ్వియులేని-మలతేనిపిల్ల
ఊడిగీండకుఁ గీడు-లుడిపెడివేల్పు॥

137 నిత్యా :

పగడములాగె య-ప్పసమొప్పువేల్పు
అడియరి న్వాలాయ-మలరించుజేజె॥

138 నిరాకారా :

ఏయడపొడయులే-కెలరారువేల్పు
తలఁపునకందక-తనరెడుజేజె
తనుఁగొల్పువారి డెం-దమలర్చుతల్లి॥

139 నిరాకులా :

కొంకుపాటెఱుఁగదు-గుబ్బలిపిల్ల
కాదుహుళిక్కి ము-క్కంటివెలంది
అడియరి నదురులే-కాడించు వేల్పు॥

140 నిర్గుణా :

ఏపోకడలులేని-దేగట్టుపట్టి
ఎన్నడు న్భగదలా-గేయొప్పువేల్పు!
వరవుఁగోరిన లీల-బ్రతికించు జేజె॥

141 నిష్కలా :

వంతులుకాని జా-వలిమెట్టబొట్టె!
పిన్నపిన్నకు, పెద్ద-పెద్దకావేల్పు!
అంతయు న్దానెయా-నమ్మలపిల్ల!
తఱుఁగు విఱుగులేక-తనకారు తెలివి!
కొల్పువారికి పెల్లి-గొల్పుని జేజె॥

142 శాంతా :

ఎంతయోయోర్పుతో-నెసఁగెడితల్లి!
కలఁగని చవిబావి-గ్రతేనిపట్టి!
తనడింగరుని తప్పి-దముఁగాచువేల్పు!
వరవునకు ముగితి-వఱలించు జేజె॥

143 నిష్కామా :

కోతెక్కులన్నియుఁ దీర్పు-కొన్నమలప్పు!
డింగరుకోర్కు లీ-జేర్చెడివేల్పు!
అడియరి స్వస్తియై-నలరించు జేజె॥

144 నిరుపప్లవా :

చేతున్నఁడున్నేని-జేజేలమిన్న!
డింగరుల కిడు ము-డిన్నాన్నువేల్పు!

145 నిత్యముక్తా :

అలరు విచ్చలవిడి-ననయమావేల్పు!

వట్టువిడుపులేని-వలిమలపట్టి
 డేటి యెన్నఁడెఱుఁగని-సీమాటిమేటి
 వరపుల న్బొందో-వ వలలించు జేజె॥

146 నిర్వికారా :

మాటుదల గనదా-మలదొరపిల్ల
 అకటావికటముగా-కలరారు వేల్పు
 అడియరి న్బగడలా-గలరించు జేజె.

147 నిష్ప్రపంచా :

నింగిశేలలతోఁబ-నియేలేని వేల్పు
 తనకు రెండవదిన్పు-తలపనిజేజె
 ఏజోలికిన్బొని-దేగట్టుపట్టి
 తనవతె డింగరు-న్దనరించుతల్లి.

148 నిరాశ్రయా :

ఏయాసరాలేని-దే గట్టుపట్టి
 అడియఁడు తానెయై-యలరారు వేల్పు॥

149 నిత్యశుద్ధా :

అప్పసమున్నడు-వౌ గట్టుపట్టి
 అంటె న్నడన్గొన-కలరు మలప్ప
 తనయడియని మడి-దక్కించు వేల్పు॥

150 నిత్యబుద్ధా :

కల, కూర్కు, మెలకువ-కడమ యనుకుల
 నాల్గు పగడలాగు-నడిపెడుయెఱుక
 అడియరి కెఱుకువ-నలరించు వేల్పు॥

151 నిరవద్యా :

దొసఁగు తెవ్వియులేక-తులకించు వేల్పు
తనడింగరునకు బి-స్త నడపుజేజె॥

152 నిరంతరా :

అంతట న్నిందారు-నాగట్టుపట్టి
ఏవె ల్లియు న్నేని-దేమలపిల్ల
కలదు పగడము మా-కరువతోల్పూలు
ఎడముగానక నిండి-యెలలారు వేల్పు
డింగరు తెల్పి నిం-డించెడిజేజె॥

153 నిష్కారణా :

తనకుఁ గతములేక-తనరారుతల్లి
కతనకక్క-టముగు-గట్టాఁడు పడుచు
ఓజమైఁ దనయంత-నొదవినపిల్ల
ఏజోలి గొనకెప్పు-డెలరారు వేల్పు
వరపు డబ్బాటుగా-వటలించు జేజె॥

154 నిష్కలంకా :

ఏమటకయులేని-దేకన్నతల్లి
కొలుపుకాఁకిడాఁగు-కొల్పనిజేజె॥

155 నిరుపాధిః :

అనయము న్దనయంత-నలరారు వేల్పు
ఏయాసరాగొన-దేగట్టుపట్టి
తాఁ దనవ, రవయ-తనరారుజేజె॥

156 నిరీశ్వరా :

ఏలిక తనకు లే-కెలరారు వేల్పు
తనడింగరీండ్ల నం-దరి నేలు జేజె॥

157 నీరాగా :

ఏ కోరికలు లేని-జేమలపిల్ల
అన్నికోర్కెల నీడేర్చు-కన్నతల్లి
కోరిక లెవ్వియు-న్గోరనిపడుచు
కొల్చువారలకుఁ గో-ర్కు లొసంగువేల్పు
నీళ్లు తిప్పయును దా-నే యగు జేజె॥

158 రాగమధనీ :

తగులెడపి ముగితి-తనరించువేల్పు
కొల్చువారలకుఁ జి-క్కులు మాన్పుజేజె॥

159 నిర్మదా :

లాహిరి గొనని మ-లదొర తొల్పూలు
అప్పసము నైల్వి-నలరారుతల్లి
మెలఁకువ నడియరి-నైలఁగించుజేజె॥

160 మదనాశినీ :

బోడిక కీడుల-నోబూనూడ్చు వేల్పు
అడిబండల బడాము-నడఁచెడుజెట్టి॥

161 నిశ్చింతా :

అడలేదియున్నేని-దాగట్టుపట్టి
అడియని తుందుడు-కడఁగార్చువేల్పు॥

162 నిరహంకారా :

ఏకావరముగాన-కేపారు పడుచు
కొల్వకాండ్ర కదటు-గొల్పనివేల్పు
తన్నుఁ దా మఱచి యెం-తయు నొప్పుజేజె.

163 నిర్మోహ :

వలపులే కలరు నా-వలిమలపిల్ల
అడియరి తగులాట-మా పెడిజేజె.

164 మోహనాశినీ :

అడియరి మఱకువ-నడఁగించు వేల్పు
అడియని కెఱుకువ-నఱరించుజేజె॥

165 : నిర్మమా :

నేను నాదనకొప్పు-నిడుగట్టుపట్టి
వేటుపాటెఱుగని-వెలిదొరరాణి
అంతయున్దానెయై-యలరారువేల్పు
నివ్వెఱ సుంతయు-నేని మలప్ప

166 మమతాహంత్రి

ఏను నాదను తిము-రెడలించువేల్పు
అడియని యెఱుఁగమి-నణఁచెడి జేజె॥

167 నిష్పాపా

ఎగ్గుసుంతయులేని-జేగట్టుపట్టి
అడియర్ల కీడెల్ల-నణఁగించువేల్పు॥

168 పాపనాశినీ

జీఁపురములుడుపు-తిప్పతొల్పాలు
పాడెగట్టులనెల్లఁ-బరిమార్చునెల్లి

169 నిష్కొధా

అలుక తొఱంగిన-దా మలబిడ్డ
బోడికకు నిస్క-పోఁగొట్టువేల్పు

170 క్రోధశమనీ

కొల్చుకుడని యలు-కువమాన్పుతల్లి
కొఱకొఱనడఁగించు-గుబ్బలిపట్టి
అడియనికి న్దాయ-యటుతోచువేల్పు
తనలెంకపగఱనం-దఱఁగూల్పుపోతి
అడియరి తప్పుల-కలుగని జేజె॥

171 నిర్లోభా

కాదడియరిబేసి-కంటి పెండ్లాము
బోడికన్విడు పరి-న్బొనరించువేల్పు॥

172 లోభనాశనీ

అడియరి కక్కుర్తి-నడఁగించువేల్పు
బోడికకు విడుపు-పొదలించు జేజె॥

173 నిస్సంశయా

అఱమఱన్దనక న-యమలగువేల్పు
అడియని నివ్వెర-నడఁగించు జేజె॥

174 సంశయఘ్న

అడియరియెడమడు-గడఁ గార్చువేల్పు
కలదు నిక్కముగ ము-క్కంటివెలంది

175 నిర్భవా

పుట్టుకలేని దా-ముక్కంటి వెలఁది
అడియని వాలాయ-చులరించువేల్పు

176 భవనాశనీ

బోడిక జంజాట-మున్దుల్చువేల్పు
పెండ్రోవ నిడు నేటి-పేరిటిజేజె

నెలతోమ్మిదవనాడు-నెయ్యితోఁ దనకు
గుంకొనర్చెడి డింగ-రు న్నాచునంకు॥

177 నిర్వికల్పా

అంతయు న్దానెయ్యె-యలరారు తెలివి
తనకు వేఱరయక-తనరారువేల్పు
లేబరంబుగఁ దోచు-లేగట్టుపట్టి॥

178 నిరాబాధా

అప్పసము న్నిక్క-మైన యెఱుకువ
ఇసుమంతయు న్ద్రోపు-డెనయని దినుసు
అందరి మన్నన-బందెడి తల్లి॥

179 నిర్భేదా

వేఱుపాఁబుఁగదు-వెలిదొరరాణి
అడియరికి న్దన-కఱలేనివేల్పు॥

180 భేదనాశనీ

నేను పైవారల-నడు నొడుదొడుకు
నడఁబాసి పెంద్రోవ-నిడుగట్టుపట్టి
ప్రాఁతకందటి పొత్తు-వఱలించువేల్పు॥

181 నిర్నాశా

పోకడయెన్నఁడు-నొరయనివేల్పు
అడియరి నప్పన-మలరించుజేజె॥

182 మృత్యుమథనీ

తన డింగరికిఁ దుది-తప్పించువేల్పు
నీడు కోలుమాడ-బిడ్డించు జెట్టి॥

183 నిష్క్రియా

ఏపనియున్నట్లు--కెలరారు తెల్వి
మంచిచెడ్డలు రెండు-మానినయెఱుక
అదియని న్నగడలా-గలరించు వేల్పు॥

184 నిష్పరిగ్రహ

పెండ్లి కాని ముగిత-వెలిదొరరాణి
ఇడుటెకాని కొనుట-యెఱుగనితల్లి
కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కులు తీర్పువేల్పు॥
అంతయు న్దానెయా-నానిండు తెల్వి

185 నిస్తులా

ఎనయెక్కు-వల్తన-కెఱుగని వేల్పు
వరవుల న్దనవలె-వఱలించు జేజె॥

186 నీలచికురా

నల్లని ముంగురు-ల్నలువారు పడుచు
కప్పుమింటిన్దొప్ప-గాఁ దాల్చువేల్పు
పగడలా గనయము-వఱలెడి జేజె॥
వాలెమడియనికీ-బరువ మొసంగు

187 నిరపాయ

ఏయవాంఠముఁగాన-కేపారుపడుచు
ఎన్నటికై నఁ జే-ఁటెఱుగని వేల్పు
హాయిగా డింగరు-సలరించు జేజె॥

188 నిరత్యయా

హెచ్చుతగ్గులుఁగన-కింపారుతల్లి
పగడలాగప్పుడు-న్యఱలెడి వేల్పు

చేటు లేకెన్నఁడు-నైలువారు పడుచు
తనడింగరికి ముప్పు-తప్పించుజేజె||

189 దుర్లభా

పొంద వీల్కాని కా-పువ్వుఁబోడి
డింగరు న్దనలో వ-డి న్గువేల్పు||

190 దుర్గమా

ఒంటికానికిఁ దప్ప-నొడఁబడనిదణి
తరచుగా నేరికి-న్దక్కదావేల్పు||
అరయఁదరము కాని-దాగట్టుపట్టి
బాగముకలవారి-పాలగు జేజె||

191 దుర్గా

ఇడుమలోర్చినవారి-కే చిక్కువేల్పు
ఎప్పటికి న్దొమ్మి-దేండ్లయీడు శిలి
సమరతపర్వ ము-చ్చటలూరు పడుచు
కాల్గొక్కుకాని ము-గతి మెట్టబొట్ట
మగవానినెఱుఁగదా-మలదొరపిల్ల
ఆద, సేత, సుడుల-కందని యంకు
అల్మగల్తానయా-నాగట్టుపట్టి
వరపుఁ గోటవలె గా-పాడెడు వేల్పు||

192 దుఃఖహంత్రీ

అడియరి నగచాట్ల-నణఁగార్చు వేల్పు
జంజాలముస్మాన్చు-జలిమలపిల్ల||

193 సుఖప్రదా

బోడికకెల్ల యి-మ్మలోసంగువేల్పు
వసతుల కెల్లఁచా-వలముములప్ప||

194 దుష్టదూరా

ఆకతాయలకు ద-వ్యాగట్టుపట్టి
వదరుఁబోతుల నెడఁ-బాసెడు వేల్పు!

195 దురాచారశమనీ

డింగరు యెడునడ్వ-డిన్దిదు శేజె
నాలిముచ్చు పొగర-ణంచెడు వేల్పు!

169 దోషవర్జితా

పగయఁ గూరిమిలేని-వలిమలపిల్ల
ఏజోలికి నోవ-కెలరారు నెఱుక
వరవుకీడుల నెడఁ-బాపెడి వేల్పు!

197 సర్వజ్ఞా

అంతయు న్దరిసిన-దాగట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల తెల్పులలర్చు వేల్పు॥

198 సాంద్రకరుణా

గొప్పకనికరము-కుప్ప మలప్ప-
నెవరుమైడింగరు-న్దిలకించు వేల్పు!

199 సమానాధికవర్జితా

తనకీడుగాని సుం-తయు నేటుగానిఁ
గన కెప్పటికలరు-గత్రేనిపిల్ల
వరవునందఱ నత్తి-పైనుంచు వేల్పు॥

200 సర్వశక్తిమయీ

ఎల్ల వేల్పుల చేవ-యే గట్టుపట్టి
బోడికకన్ని లా-వులలర్చు శేజా

201 సర్వమంగళా

ఎల్ల మేలుల నిలు-వే గట్టుపట్టి
అడియని కేపుడు ల-గ్గలరించు వేల్పు॥

202 సద్గతిప్రదా

తనడింగరీండ్ కే-తయు మంచిత్తోవ
నొసంగడి వెలితిప్ప-యొడయనిరాణి
జాలిగుండెకు లగ్గొ-సంగడు వేల్పు

203 సర్వేశ్వరీ

అంతటికేలిక-యాగట్టుపట్టి
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు

204 సర్వమయీ

అంతయు న్దానయా-నాగట్టుపట్టి
నింగినేలల గుండ-నినెగడ్చు వేల్పు॥

205 సర్వమంత్రస్వరూపిణీ

ఎల్ల పల్కుల నిలు-వే మలపిల్ల
అన్ని మంతరముల-యడపొడ వేల్పు॥

206 సర్వయంత్రాత్మికా

ఎల్ల ముఱల చెలు-వే మలపిల్ల
మందిపన్నికలన్నిట-స్థలయు వేల్పు
బొమ్మలం దూచముట్టు తొ-బొల్పు వేల్పు॥

207 సర్వతంత్రరూపా

చదువులన్నిటి నిల్వ-చలిమలపిల్ల
డింగరు మేల్పడ్చ-డియటపు వేల్పు॥

208 మనోన్మనీ

ఎటుకువ చవిగ్రోలు-చెపుడొప్పు వేల్పు
నుచ్చెనక్రిందఁగ-నొచ్చుమలకు మీఁదఁ
గల యెన్నిదవ సుడి-న్ద్రా)లెడి తెలివి
తిన్నగా నుల్లము-న్దిదెడు జేజె॥

209 మా హేశ్వరీ

అనయము పెంద్రోవ-నలరారు తెలివి
బీదకు ముగితిలి-బ్బి నొసఁగుతల్లి
ముచ్చోటులేతెడు-ముక్కంటిరాణి
ఎల్లఁగాననికల్మి-నేతెడి వేల్పు
వరపునకుఁ బదవి-వఱలించు జేజె॥

210 మహాదేవీ

అందరి వేల్పుల-కన్నఁ గన్నాకు
నలచూలితల్లి వె-న్నెలజేసెరాణి
తనడింగరీని బె-ద్దనసల్పు వేల్పు!
తోల్దాల్పు డాతోడ-న్దులకించు ముగతి॥

211 మహాలక్ష్మీ

హద్దుమీతినకల్మి-నలరారుతల్లి
ఎల పదుమూడేండ్ల -యూడమిటారి.
తనడింగరునకుఁ బదవిఁగొల్పు వేల్పు॥

212 మృదప్రియా

కడుక్కుబుల్బొసఁగు వేడి-కంటియిల్లాలు
డింగరీనికి హాయి-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

213 మహాకూపా

ఎంతయో సాగసైన-దేగట్టుపట్టి
పెండ్రోవ యడపాడ-వెలిదొరకాణి
నాల్గునిల్వులలోన-నయము మలప్ప
వరపుని చెల్వన-వరలెడు వేల్పు

214 మహాపూజ్యా

ముగురు వేలుపుల వే-ల్పుడులందు కేజె
వరపునకందటి-న్వంగించు వేల్పు!

215 మహాపాతకనాశనీ

అయగారియిల్లాలి-నంటుట, పాటుఁ
గూల్చుట, కోపుత్రా-గుట, కుందనంబు
దొంగిలు టీ నాల్గు-దొంగు లొనర్పు
వెంబరవిత్తుల-వెంటఁదిరుగుట
యనెడు నైదైపుల-నతిఁగార్చుఁదన్ను
దలఁచు డింగరులకె-ంతయు గట్టుపట్టి॥

216 మహామాయా

ఎవ్వరెఱుఁగ నేర-రే తల్లి గుట్టు
తనకులోఁబర్చు నెం-తటివారిస్తైన
మిక్కిలిగొప్ప బూ-మియ గట్టుపట్టి॥
పొరిజాలి మబ్బుపు-వ్వులవెల్లి వేల్పు

217 మహానత్వా

మిక్కిలి యలపుమై-మించెడి కేజె
డింగరీనికి కేవ-డకొల్పు వేల్పు!

218 మహాశక్తిః

మిగులఁ జేవనలరు-మెట్టాడుపడుచు
డింగరీని కలవు-డికొల్పు వేల్పు॥

219 మహారతిః

ఒంటికానిఁదగులు-నొయ్యారి పడుచు
కూటమిహాయి నె-క్కువసల్పు వేల్పు॥
డింగరు న్దనవెంబ-డి న్నిప్పు జేజె॥

220 మహాభోగా

అందటి కొల్పందు-నాగట్టుపట్టి
బోడిక కెల్లయి-మ్మలలర్చు వేల్పు॥

221 మహేశ్వర్యా

గొప్ప కలిమినేలు-గుబ్బలిపట్టి
వరపులసాదరు-వఱలించు వేల్పు॥

222 మహావీర్యా

మిగులఁ జేవనలరు-మెట్టాడు పడుచు
డింగరీండ్రకు మగం-టిమి పెంచు వేల్పు॥

223 మహాబలా

గొప్పలా వెసఁగెడు-గుబ్బలిపట్టి
ఎట్టపోగులఁ బెక్కు-లేలెడి వేల్పు
అడియరులకు మేటి-యలవిడు జేజె॥

224 మహాబుద్ధిః

గొప్పకఱద నొప్పు-గుబ్బలిపట్టి
వరపుల కెఱుకువ-వఱలించు వేల్పు॥

225 మహాసిద్ధిః

ఎనిమిది కల్ముల-నెసఁగెడి వేల్పు
డింగరుకోర్కు లీ-డేర్చెడు జేజె॥

226 మహాయోగీశ్వరేశ్వరీ

మువ్వేలుపుల నేలుఁ-బోగట్టుపట్టి
డింగరీండ్లకుఁ దన-టీకిడు వేల్పు॥

227 మహాతంత్రా

గొప్పచదువు నిల్వు-గుబ్బలిపట్టి
పెండ్రోవ యడపాడ-వెలిదొరరాణి
అన్ని నేరుపుల డి-యనికిడు వేల్పు॥

228 మహామంత్రా

పదునాఱు వ్రాలఁగ-న్నట్టు మంతరము
వల్లింప నగపట్టు-వలిగట్టుపట్టి
ఏడులెక్కడు బుజ-లీరై డు చేర్చ
మొత్తమామంతన-ముల నిల్వు వేల్పు
డింగరు మొక్కుబ-డి నొబ్బల్చుజేజె॥

229 మహాయంత్రా

ముగ్ధోయ్య బొమ్మయా-ముద్దులగుమ్మ
బోడిక పంచాణ-మున కచ్చుచుచ్చు
అన్ని పనులనేర్పు-నచ్చాళి వేల్పు॥

230 మహాసనా

గొప్పకుర్చీమీఁదఁ- గూర్చున్నయవ్వ
నింగినేలలగదై-నెలకొన్న జేజె॥
వరపు నందఱునెత్తి-పై నిల్పువేల్పు॥

తల్లి విన్ని

231 మహాయాగక్రమారాధ్యా

అఱువదిపై నాలు-గంగులఁ జెలఁగు
వేలిమిక్తై కొను-వెలిదొరరాణి
డింగరీఁడు సలిపె-డి పలుతెఱఁగుల
మొక్కుల కెల్లను-ప్పొంగెడువేల్పు॥

232 మహాభైరవపూజితా

నింగినేలలు తెగ-నిల్పు ముక్కంటి
చాగుబడికఁగొను-చలిమలపిల్ల
కోతెక్కులుడిగిన బీదలు-గొల్పువేల్పు
వరపులవేల్పు డ-ప్పసమందు జేజె॥

233 మహేశ్వర మహాకల్పమహాతాండవసాక్షిణీ

నింగినేల లివి మ్రుం-దించి-చిందాడు
బేసికంటి కెల యా-వెలిదొరరాణి
డింగరు వేడ్కనా-డించెడి వేల్పు॥

234 మహాకామేశమహిషీ

వాఁకతాలుపు రాణి-వలిమలపిల్ల
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు॥

235 మహాత్రిపురసుందరీ

మూఁడువీడుల నేలు-ముద్దులగుమ్మ॥
తమ్మిపుట్టువు, తఱి-దాల్పు ముక్కంటి
ముగురువేల్పుల యడ-పొడగట్టు పట్టి
డింగరీనికిఁదన-టీకిడు జేజె॥

236 చతుష్ట్యుపచారాధ్యా

అఱువదుడ కొలువు-లందెడు వేల్పు
ఎల్లరి కోరికె-లీజేర్చు తల్లి
చాగుబడిక లెల్ల -జరిపించు పిల్ల
అన్నివేల్పుడు లని-లై యొప్పుపడుచు
ముక్కంటియడుగుల-పువులు చాలుచుట
బొందితో నుసురుటై-ర్చు నగులుచుట
కొఱగానిదినుసు గై-కొనక విడుచుట
గొప్పడింగరి కెర-గెడు లొనరుచుట
గట్టువిలుతు వహు-ల్కయి సేయుచుంట
నలతాల్పు నిప్పుక-న్నేల్మి సలుపుట
కాట్రేనికుల్లము-న్లాన్క నొవఁగుట
జంకతాల్పరి యంజ-చెమ్మఁగై కొంట
యాఎన్నిది కొలువు-లేలెడు జేజె॥

237 చతుష్టికళామయీ : గొలాసుసీసము సీసము దంద.

మున్నటియుబుసు, కే-ల్బుడు సల్పుపడికట్టు
వవోపని కై సేత-వాలకంబు
పాట, మాటల కూర్పు-వలపించు నేర్పు నె
త్తంబూరి పల్కు, వ్రా-త నెఱివ్రాయ
సముజోలి, వివరము-సలుపుట, పలుకఱ
తల వంచతూరి నె-కొ-లుపు కఱద
ముకూ-పిరి న్బట్టి-ముందుచెప్పుట, వల
నుగనుట, కై గీత-నొడవుపూస
గుఱి తేరునడ, గఁడే-న్లుమెలపు, జెట్టిపె
నకువ, వంట, యెరువు-రకమువెఱవు

తావి నరచ్చు, పాఁ-తెఱ, తడికాక చె
 దను తెల్పు, నీళ్ళుల-యరయిక తెఱ
 యలుఁగు, జాలు, యీ-డరి కట్టుననువు, లోఁ
 గొంట. లాగుట, చొక్క-గొలుపుట, పగ
 పెంచుట, తూల్పు, టీ-ల్గించుట తఱిమాఱు
 పై జొఁది లోఁజొర-పడుట, పాద
 కోళ్లఁగోరునెడ క-ర్గుట, యాడినటగుట,
 గుదివాసి, కనుకట్టు-గొప్పకాటక
 కనుమొఱఁగుట, కుత్తు-కన్నేలువెట్టుట
 మణితాల్పు, తాయెత్తు-మందువేరు
 కట్టడుమేలు, దొం-గల గుఱు పట్టుట
 జొమ్మవాయుట, యచ్చు-పోతతాలు
 లొలుచుట, పారికుం-డులు వానునలుపు కొ
 య్యలు పెక్కుట పెదుళ్ళ-యల్లికపన
 చట్టపంచాణము, -బట్టలు నేయుట,
 మాయమగుట, తాల్పు-మార్పువేట
 బేరమాడుట, కొడుకుల-స్పించుకొనుట
 సేద్యము నొప్పినరించుట-సీవి, రొడ్డు
 లీ యెనిమిదెన్నుదుల- తీర్గ-కెల్లనుఱువు
 చదువులం దారితీరిన-చట్టుపట్టి

238 మహాచతుష్టష్టికోటియోగినీగణసేవితా
 అడ్డవే తొంబది-యాతెట్టపోగుల
 గములు గొల్పఁదనరు-గట్టుపట్టి
 కోటానకోట్ల వాఁ-గులనేలు, వేల్పు
 అందకుండు న్లక్క-కాయప్పమొనలు
 తనడింగరునకు మ-ద్దత్త గుఱేజె

239 మనువిద్యా

పన్నెండు పెద్దలు-వల్లించు చదువు
అనయము పెంజోప-యం దొప్పుతెల్వి
తనడింగరునకుఁ బ-దవి నిడువేల్పు॥

240 చంద్రవిద్యా

జాబిలి తొలుతను చదివినబడిని
నిండు వెన్నలహాయి-నెగడించుతాయి
ఎల్లరికి న్నంచి-యే మప్పువేల్పు
మొక్కు-వారల డెగ-ము లలర్చుజేజె॥

241 చంద్రమండలమధ్యగా

చవినించు నిరవొంది-జాబిలినడిమి
ఎల్లయిమ్ములకుఁ బు-ట్టిల్లగువేల్పు
నిండు నెలవడుమ-నెగడెడుపాప
అనయము న్బొటనేల ని-ల్వయినపిల్ల
పంట పైరుల దొరినిగ్గు-పట్టుజేజె॥

242 చారురూపా

ఒయ్యారమా నడ-నొప్పారుపిల్ల
నిలువెల్ల మంచిగా-నెగడెడుతల్లి
హాయియే యడపొడ-యగుగట్టుపట్టి
అడియరికి న్నొగ-సలరించువేల్పు॥

243 చారుహాసా

చిటునగ వొప్పారు-చిన్నారిపడుచు
సొగసైన నవ్వు పొ-ల్పు నలరుఁబోడి
డింగరీని కెలనా-టికిడువేల్పు

తల్లి విని

244 చారుచంద్రకళాధరా

నలవంపు రాగిడి-నైలువారు పడుచు
చల్లనిచూపు తె-సంగెడితల్లి
అడియరి బాసట-యా వేల్పుమిన్న.

245 చరాచరజగన్నాథా

వింగినేలల నేలు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి కేల్బడి-నలరించు వేల్పు||

246 చక్రరాజనికేతనా

నుచ్చెన సుడిలోన-నూల్కోను వేల్పు
అడియరి డెందము-నలరించుతల్లి
తోమ్మిదిగిటులనుందున నొప్పు జేజె
నిండాగు తన్విమై-నగడెడు పడుచు||

247 పార్వతీ

చలినులతోలుచూలు-సామికిదల్లి
ఎల్లడింగరుల గట్టెక్కించు వేల్పు||

248 పద్మనయనా

పొందమ్మి చూపుల-ముక్కంటివెలది
చల్లనిచూడుకు తె-సంగు నల్లపిల్ల
అడియరుల స్మార్తి-నారయు వేల్పు||

249 పద్మరాగసమప్రభా

తమ్మిరాయి తళుకు-తనరెడు పడుచు
అడియరి నర్మిలి-నరసెడు వేల్పు||

250 పంచప్రేతాసనాసీనా

నకనకలాడెడు-నడబడు తాత
లేవురస్థురిచీల-నెక్కెడు వేల్పు
కదలనిపదవి డిం-గురునుంచు శేజె॥

251 పంచబ్రహ్మస్వరూపిణీ

ఐదుగుర్తాతల-యడపొడ వేల్పు॥
యడియర్ల నిలువుల-నలరెడు శేజె॥

252 చిన్మయీ

ఎఱుకయంతయుదా నయి-మెఱియు పడుచు
అప్పున మగపడి-యగపడని జగి
తనకెడ కడలేక-తగుగట్టుపట్టి
తగు గుండనికిఁ గఱ-వయలర్చు వేల్పు॥

253 పరమానందా

మెలకువ, కల, కూర్కు-మించిమిగిలిన
నాల్గవయునికీయై-నలువారు తెలివి
అనయము న్దనుపుమై-నలరెడు తల్లి
అడియ కెల్లప్పుడి-మ్మలరించు వేల్పు॥

254 విజ్ఞానఘనరూపిణీ

ఎల్లపనుల నేరు-పే గట్టుపట్టి
అడియకు న్భని పస-యలరించు వేల్పు॥

255 ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపా

తలపు, తలచువాఁడు,-తలపఁబడునది
యీమూఁటి నిల్పు తా-నేయగు వేల్పు
తనడింగరీని చం-దమలరు శేజె॥

256 ధర్మాధర్మవిచరితా

కట్టువిశేషపు గలు-గని గట్టుపట్టి
నుంచికెడ్డలు రెండు-మాన్పించు నెఱుక
అడియరి న్బొందోన-వలరించు వేల్పు॥

257 విశ్వరూపా

నింగినేలల నిల్పు-నిడుగట్టుపట్టి
అన్నిదిన్నుల నడి-యనలర్చు వేల్పు॥

258 జాగరిణి

ఎప్పుడు న్మలకువ-నెసఁగెడు పడుచు
అప్పసంబడియని-కగపడుతల్లి
అనయంబు తన్నుఁదా-నరసెడుతెల్వి
తనకు వేఱెఱుఁగక-తనరెడు వేల్పు
నమ్మినవారి నెం-తయుఁగాచు జేజె
ఎన్నఁడై న న్బరా-కెనయని యేల్క॥

259 న్వపత్తి

తనకనుకల కెల-తానెయా పిల్ల
కునుకుచుండియు మేఱు-కొనుగట్టుపట్టి
అడియ కెఱుక, నన-యంచిడు వేల్పు॥

260 తైజసాత్మికా

తల, పాద, యుసుకుల-న్దానడ్పు జేజె
తనుపు, కూరుకు, కల-న్దానడ్పు జేజె
అన్నువుకరి యడి-యన్నల్పు వేల్పు

261 సుప్తా

కూర్కి-డు నట్లుండు-గుబ్బలిపట్టి
హాయి-కూరుకు నడియకు-నిచ్చువేల్పు॥

262 ప్రాజ్ఞాత్మికా

కూరుకు న్నను నెఱు-కుప గట్టుపట్టి
అడియకెఱుక, యన-యంచిడు వేల్పు॥

263 తుర్యా

మెలకువ, కల, కూర్కు-మీటివయెఱుక
యదియెనాల్ల పయుని-కాగట్టుపట్టి
తనకు వేఱెఱుగక-తనరారు వేల్పు
ఎల్లప్పు తస్వమై-నెసఁగెడుతల్లి
తనయడియని నిల్పు-తానెయా జేజె॥

264 సర్వావస్థావివర్జితా

ఈడులెల్లఁదొఱంగి-యేపారుతల్లి
తటికిలోఁబడకిప్పు-తనరారు వేల్పు
అడియరి స్పృందోవ-నలరించు జేజె॥

265 సృష్టికర్త్రీ

నింగినేలలఁ బన్ను-నిడుగట్టుపట్టి
అడియకెల్ల పనుల-యారువిడు వేల్పు॥

266 బ్రహ్మరూపా

తమ్మిచూలినెలవు-తనరారు వేల్పు
నింగి నేలలకండ-నిడుగట్టుపట్టి
అడియనిఁ దాశగా-నలరించు జేజె॥

267 గోప్త్రీ

కొల్పెడు నడియార్ల-కోఱ్ఱెల్లీజేర్పు
తగువారి ననయము-న్దనువుమలప్ప

నింగినేలలహాయి-నగడించు వేల్పు
కొలుపుకొనిన్మొలుం-గునఁ గాచుతేజె

268 గోవిందరూపిణీ

అడగుచెమ్మటలాని-యడపాడతేజె
అన్నింటిలోని ని-గ్గాగట్టుపట్టి
అడియరి న్మంచిమా-టాడించు వేల్పు
నుడువుతేని నిలువు-నూలొకను తల్లి

269 సంహారిణీ

డింగరియిడుమల-న్డిందించు వేల్పు
నింగినేలలు మింగి-నిగిడెడి వేల్పు

270 రుద్రరూపా

అడియరి నలకువ-లణగించు మందు
అడియకు మంచిగొం-తడరించు వేల్పు

271 తిరోధానకరీ

అన్నిదిన్సులదన-యందు డిందించి
కొసకు దా మాయమా-గుబ్బలిపట్టి
తనునమ్మబోని, యే-తరిమాపుమరిడి
వరవు నదిరి తగ-పడనీని తేజె

272 ఈశ్వరీ

వల్బడి నలునోళ్ల-యేవురిలోన
నోర్పు, మే, లేవల-నోజమించు దణి
అడియ విచ్చలవిడి-నాడించు వేల్పు
పాడిమై వరవుగా-పాడెడితేజె

273 నదాశివా

అడియ కెప్పుడు మేలె-యడరించు వేల్పు
జాచిలి కాలుపే-చలిగట్టుపట్టి

274 అనుగ్రహదా

అడియకు మాయమా-నా స్తిమతీయిచ్చు
గుండనికెల్ల కో-ర్కులొసంగు వేల్పు||

275 పంచకృత్యపరాయణా

పుట్టుట, పొదలుట,-పొరిపొరి మూయ
మగుట, యగపడుట-యర్చిలిగొనుట
యైదుపనులఁ దగు-లందెడు వేల్పు
కట్టువిడుపులఁ దాఁగోరి-నట్టులుండఁ
గాఁగలదు తలంచు నట్లెల్ల-గట్టుపట్టి||

276 భానుమండలమధ్యస్థా

తొగసూడు గుడినడి -న్దులకించు వేల్పు
అడియ నెండదొరలా-గలరించు జేజె||

277 భైరవి

తిప్పకాయల నెల్లఁ-ద్రొంచుముత్యాలు
అతివలందరు తానె-యా గట్టుపట్టి
డింగరున్గొప్పసా-డించెడు జేజె
ఈరాల్ల యేండ్లయీ-దెసఁగు మలప్ప||

278 భగమాలినీ

కలిమి, కడిమి, పేరు-కళుకు తెఱకువ
విడుపు తావళముల-వెలసెడి వేల్పు
గొప్పతనంబుల-గుప్పమలప్ప

ఒడికట్ల యడపాడ-నొప్పారు తేజె
అడియని కెల్ల మే-శృలరించు తల్లి.

279 పద్మాననా

తమ్మిగద్దెపైఁగూర్చుండు-తలిరుఁజోడి
కొలుచువారలకు న్నల్మి-ఁగూర్చు వేల్పు
సంజాడు దిండ్ర న-ఁగంచెడి దణియి॥

280 భగవతీ

తనబోడికకు గొప్ప-తనమిచ్చు తల్లి
పుట్టుక, పొదలిక,-పోకడ, రాక
యెఱుకువ, మఱికువ-తేలెడు వేల్పు॥

281 పద్మనాభస హేూదరీ

తమ్మిపొక్కిలి వాని-తగునాఁడుతోఁడు
మంచివారల గాచు-మలదొరపిల్ల
జొడ్డసలుఁబుట్టువు సుడిలోఁ-బొల్పు వేల్పు.

282 ఉన్నేపనిమిషోత్పన్నవిపన్న భువనావలిః

ఈనిగికి నేలలె-న్నేనియు న్నెప్ప
పాటులోఁబుట్టింది-పరిమార్చు వేల్పు
ఎల్లయున్దానయ్య-నేడియున్దాక
కులికి పాడిగ నాడు-కొనుగట్టుపట్టి
అడియనిఁదనవలె-నలరించు తేజె॥

283 సహస్రశీర్షవదనా

తలలు మూతులు వేల-తరబడి నెసఁగ
నింగినేలల నెల్ల-నిండినవేల్పు॥

284 సహస్రాక్షీ

వేయికన్నులలరు-వేల్పు సిరాజి
అడియండ డెందము-లలమిన జేజె
అడియరి నంతయు-నరయించుతల్లి.

285 సహస్రపాత్

వేయికాళ్ళొచ్చారు-వేలుపుమిన్న
రివ్వన వరపు కో-రిక యెడకెల్ల
వసతిగా నడిపెడు-చలిమలపిల్ల.

286 అబ్రహ్మకీటజననీ

తల్లియై తాతమొ-దలు పుర్వువరకుఁ
దెలియఁ దరముకాని-దే గట్టుపట్టి
వరపులకెల్ల చే-వ లలర్చు వేల్పు!

287 వర్ణాశ్రమవిధాయినీ

తెగలనడతలు ది-దెడు గట్టుపట్టి
డింగరీండఁదగన-ద్రించెడి వేల్పు!

288 నిజాజ్ఞారూపనిగమా

చదువులపనుపులొ-చలిమలపిల్ల
అడియరి నృద్ధగా-నలరించు వేల్పు!

289 పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా

మంచిచెడ్డలకెల్ల-మాటిచ్చు వేల్పు
వరవెట్టులున్నగా-పాడెడు జేజె!

290 శ్రుతిసీమంతసింధూరీకృతపాదాబ్జధూళికా
తొలుచదువుల తల-ల్లోరగిల్లించు
నడుగుఁ దమ్ముల తుము-రడరించువేల్పు
ప్రాఁబల్కుల నృన్చు-వలిమలపిల్ల
డింగరునకుఁ దన-టికిడు జేజె॥

291 సకలాగమసందోహ శుక్తిసంపుటమౌక్తికా
వేల్పుడు కట్టడ-స్వలిపుచ్చు చదువు
నాలిచిప్పనలరు-నాణిమీసరము
మినుకులయడపొడ-మెట్టాడు పడుచు
నాల్గు తెగలవార-నయమెంచువేల్పు॥

292 పురుషార్థప్రదా
పైడి, కూటమి తమి,-పాడిపెండ్రోవ
కొల్కుకాండ్రకు సమ-కూర్చెడుజేజె॥
ఏతెగవారు-కానీ మెట్టులేనిఁ
దనకొల్పుసల్పునం-దటి నిల్పువేల్పు॥

293 పూర్ణా
ఏవెల్లియు న్లేని-జే గట్టుపట్టి
సరుదులే కెప్పుడె-సఁగు నిండుకుండ
ఎవ్వరేమనుకొన-నీ యోర్పుముగిత
తన డింగరులకుఁ బ-దవి నించువేల్పు॥

294 భోగినీ
వేల్పువారలఁదని-పెడు తెఱగంటు
పాడెగట్టులమింగు-పాపనీమాటి
అన్నిముచ్చటలనీర్చు-కొన్నపడుచు
తనడింగరున కిమ్ము-తనరించువేల్పు॥

295 భువనేశ్వరీ

నింగినేలలకేల్క--నిడు గట్టుపట్టి
ఎల్లచోట్ల వరవు-నేలించు వేల్పు।

296 అంబికా

కల్లకు నికమున-కంతకున్దలి
తావంచ తప్పనె-దైన హుళిక్కి
అచ్చాళి కూరుకు-హాయియా వేల్పు
వరవులకున్మంచి-వలించు జేజె॥

297 అనాదినిధనా

పుట్టుపున్దిట్టింపె-పుడయినఁగనని
పెంద్రోవ యడియకు-స్వలయించు వేల్పు।

298 హరిబ్రహ్మాండ సేవితా

కడలి యల్లుడు, తాత,-కటిగొల్పు వేల్పు
అడియనికందటి-కంటె నెక్కువగు
పదవి నలర్చి కా-పాడెడు జేజె॥

299 నారాయణీ

కడుమిడుకుల కేడు-గడ గట్టుపట్టి
నింగినేలలకుఁ దా-నే యూతతోల
ఎల్లయుసురులలో-నిరవారు వేల్పు
అడియని నిలువయి-యలరారు జేజె॥

300 నాదరూపా

నిక్కమైన ఆపలి-నిలువై న వేల్పు
అన్ని దిన్నులకు ని-గ్గా గట్టుపట్టి
వరవుల హాయిగాఁ-పాడించు జేజె॥

301 నామరూపవివర్జితా

పే, రడపాడలేక-వెలిగెడువేల్పు!
నింగినేలలుఁగాక-నెగడెడుతేజ
వరవుల గుట్టుకా-పాడెడితల్లి
అన్నిదినుసుల నిం-దారిన యెఱుక
అంతట నలరుని-గ్గా గట్టుపట్టి

302 హ్రీంకారీ

ఈల చెలఁగించు-నే గట్టుపట్టి
పుట్టించి, పొదలించి,-పోకార్పు వేల్పు
అడియకుఁ దగినసి-గ్గలరించు తేజె

303 హ్రీమతీ

ఈలుపు, సిబ్బితి-నింపారు పడుచు
అడఁకుప సిగ్గడి-యకలర్పు వేల్పు!

304 హృద్యా

మంచినారల గుండెల-నల్లయు వేల్పు
అడియరి కందటి-కంటె నెక్కుపుగఁ
బదవి నలర్చి కా-పాడెడు తేజె
ఆందక తైల కెల్ల-యమ్మలపిల్ల!

305 హేయోపాదేయవర్జితా

వట్టు, విడుపురెండు-వదలిన యెఱుక
నిండుతన్ని నడియ-నికడెడు వేల్పు!

306 రాజరాజార్చితా

ముక్కంటిచెలి వేలు-పుడు గొను తేజె

పయిడితేని కొలుపు-పాటించుతల్లి
డింగరు మైససిం-డి న్నల్పు వేల్పు॥

307 రాజీ

పట్టింపు దేవే-పలి మిట్టపట్టి
తనడింగరికి దొర-తనమిడు వేల్పు॥

308 రమ్యా

ఎంతయు నొగ్గపై న-దే కన్నతల్లి
నమ్మినవారి కం-దనులర్చు వేల్పు॥

309 రాజీవలోచనా

ఎఱుపు తెలుపు తమ్మి-యెలచూపు పడుచు
గొప్పకన్నులలగు-గుబ్బలిపట్టి
నెమ్మినెనరు చూడ్కి-నిగుడించు తల్లి
అడియరి స్మంచియే-యరయించు వేల్పు॥

310 రంజనీ

ముక్కంటి వలపించు-ముద్దులగుమ్మ
తనడింగరీని వం-తలు తొలగించి
కడుమంచి కావించి-కాపాడు వేల్పు॥

311 రమణీ

అడియరితోనాట-లాడెడి తల్లి
ముక్కంటి యిల్లాలు-ముద్దులగుమ్మ॥

312 రస్యా

నికరము దినుసుల-న్నిట గట్టుపట్టి
అడియరితో చలి-నాడించు వేల్పు॥

313 రణత్కింకిణిమేఖలా

మువ్వల యొడ్డాణ-ముద్దాల్పు పడుచు
లెంక గుమ్మనిగఁద-లిర్పించు వేల్పు॥

314 రమా

తల్లితల్లి నిలువు- తనరారు వేల్పు
అడియరిన్క-ల్మి నా-టాడించు శేజె॥

315 రాకేందువదనా

నిండుజాబిలి మూతి-నిడుగట్టుపట్టి
అడియని నెలవలె-నలరించు వేల్పు॥

316 రతిరూపా

నెలయల్లు నిల్లాలి-నిలువొప్పు పడుచు
కనికర మోర్చోపి-కలలరు తల్లి
వరవున కందమ్ము-వలరించు వేల్పు॥

317 రత్నిప్రియా

చేరిక మక్కువ-నైలఁగెడు పడుచు
నమ్మినవారత-న్దాపాడుతల్లి
డింగరు న్నూటమి-న్దీకొల్పు వేల్పు॥

318 రక్షాకరీ

తనడింగరీంద్ర సం-దలఁ గాచు వేల్పు
వరవు కావలిజాట్టు-వలరించు శేజె॥

319 రాక్షసఘ్ని

సంజాడు దిండుల-నమలు కాపెట్టి
అడియరి పగరగీ-టడఁచు మలప్ప॥

320 రామా

అడియరిడెంద-మం-చాటాడు వేల్పు||
అడుదెల్ల న్దానె-యై యొప్పు శేజె||

321 రమణలంపటా

పెనిమిటి నెన్నడు-న్విడువని ముగిత
ముక్కంటి పొందున-మురిసెడి పడుచు
బోడికకు న్లబ్ధ-బుల్బిడు వేల్పు||

322 కామ్యా

కలుద యన్వరి పొందఁ-గలుగు పెంద్రోవ
మంచివారల పొత్తు-మరగడు వడుచు
అడియరి డెందమం-దలరారు వెలుంగు
తగువారలకుఁ గోరఁ-దగిన కూడుదల.

323 కామకలారూపా

కూటమిపోయినె-కొల్లువు లేబడుచు
తనకొండు లేదని-తలపించు వేల్పు
అన్నియు న్దానని-యనిపించు నెఱుక
బోడిక కంటునే-ర్పు న్మప్పు శేజె||

324 కదంబకుసుమప్రియా

వేల్పుపెట్టునకును-న్విఘ్నరుపిల్ల
అడియని కీగ్రిమా-నయి తోచు శేజె||

325 కల్యాణి

కాసాడి కడుమేలు-కావించు వేల్పు
నరవుల హాయిగాఁ-బల్కించు శేజె||

326 జగతీకందా

నింగి నేలలకుఁ దా-నే తల్లివేరు
ఎల్ల దినుస్సుల-నెలరించు దుంప
ఉసురుల కన్నింటి-కోజ పునాది
కొంచెమైన నోబ్బలు-కొనరాని రకము
అంతటికి న్నత-మాగట్టుపట్టి
డింగరు న్వాసిగ-డింపించు వేల్పు॥

327 కరుణారససాగరా

కనికరపున్నిగ్గు-కడలి మలప్ప
తనుగొల్పు వారలే-తానగువేల్పు
అడియరులకెల్లఁ దనయొడ-లప్పగించి
చెలఁగు పెంద్రోవ నిలుపు కే-కేలమిన్న॥

328 కలావతీ

ఎఱుకమై నప్పస-మెలరారుపిల్ల
ఎల్ల జగ్గులకు ని-గ్గిడు గట్టుపట్టి
బోడల యాదలఁ-బొడచూపుకేజె
నేర్పు లర్వదిచాల్లు-నెగడించు వేల్పు॥

329 కలాలాపా

చదువు లర్వదినాల్లు-చాటెడు పడుచు
విన్ను నేలల చెమ్మ-వినుతిప్పటెంకి
ఉల్లమునకుఁ బ్రాచిపనియా-పిల్ల తలపు
ముసిముసినగవుల-ముద్దులగుమ్మ
తీయని మాటల-తీగియఁబోడి
కొల్చువారికిఁ జెంద్రోవ-గొల్పువేల్పు॥

330 కాంతా

కలుకు నెంతో సోయ-గంబు లేఁబడ్చు
కడమ తుట్టతుదకుఁ-గలైడుహోయి
అడియరి న్దనలోన-నలరించువేల్పు॥

331 కాదంబరీప్రియా

విరితేనత్రాగ ను-వ్విష్ణూరు పడుచు
చెఱకు పానకమాను-చిలుకలకొలికి
తనకొండెఱుంగక-తనరారు వేల్పు
నాల్గవయున్ని-లో-నన్నించునెఱుక
తనబోడి కన్జవి-ద్రావించుజేజె॥

332 వరదా

కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కు-లోసంగువేల్పు
ఐర్పు కొసయటు నె-త్రలరించుజేజె॥

333 వామనయనా

కనికర మెఱుక వా-ల్లన్నులతల్లి
బోడికకుఁ దగుచూ-పులలర్చువేల్పు॥

334 వారుణీమదవిహ్వలా

కోపు చొక్కు-నఁ దూగు-గుబ్బలిపిల్ల
మంచిలో వరపు మై-మఱవించువేల్పు॥

335 విశ్వాధికా

నింగి నేలలకంటె-నేఱైన తల్లి
వరపు నందరికన్నఁ-బై నిల్చువేల్పు॥

336 వేదవేద్యా

చదువులవలనఁ బో-ల్చున్నడువేల్పు
వంచబోడికకుఁ గ-న్నట్టెడు శేజె॥

337 వింధ్యాచలనివాసిని

తలఁపు లేకున్న యా-దన్నించు తెల్వి
నాలుగుస్కులకుఁ బై-నల్వారు నెఱుక
అడఁకువగలయుడి-యరినేలు శేజె
ఆకతాయల పీచ-మడఁచెడి మరిడి॥

338 విధాత్రీ

నింగినేలలఁ బన్ని-నగడించుతల్లి
మంచినలుపు చలి-మలదొరపిల్ల
అడియరి న్లాస్సమా-టాడించువేల్పు
ఉసురులఁ గాపాడు-నుసిరికమందు
బోడిక యుడుకుతె-వుల్మాన్పు శేజె॥

339 వేదజననీ

నలుతోలుఁబలుకుల-న్గాంచినతల్లి
వరపు నెక్కువ చదు-వరిసల్పువేల్పు॥

340 విష్ణుమాయా

విన్నునేలల నిందు-వేలుపుచేవ
అగపడి యగపడ-కాటాడుపాడి
చెనఁటుల నటమటిం-చి తునుమువేల్పు॥

341 విలాసిని

పెంద్రోవ జిందాడు-వెలితిప్పటెంకి
డింగరీనికి మేటి-టీకిడువేల్పు॥

342 క్షేత్రస్వరూపా

ఇరువది నాల్గు క--యిపు దిచుసులకు
నిలువయి యలరారు--నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి తానెయై-యడరెడి వేల్పు॥

343 క్షేత్రేశీ

మయికెల్ల యేలిక-మలదొరపిల్ల
వరపునుసురొడ లె-ప్పటికేలువేల్పు॥

344 క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞపాలినీ

అడియమిడ్క-డలన-యమ్మేలువేల్పు
తనకె దుర్గనక బీ-దలఁగాచు జేజె॥

345 క్షయవృద్ధి వినిర్ముక్తా

పెలుగదు తఱుఁగదా-వేలుపుమిన్న॥
వంచలాగడియన-ప్పసమేలు జేజే॥

346 క్షేత్రపాలనమర్చితా

మైతాల్పువేల్పుడు-నైకోల్పు వేల్పు॥
పంటకాఁపులఁ గొల్వఁ-బడెడుగొరప్ప॥

347 విజయా

తనడింగరీనినెంతయు గెలిపించు
మేటి యోరుపు నిల్వ-మెట్టాఁడు పడుచు
అడియకుఁబనినేరు-పలరించు వేల్పు

348 విమలా

మఱకుపలేనిది-మలదొరపిల్ల॥
అడియని మఱపూడ్చి-యరునిడు వేల్పు॥

349 వంద్యా

తరతరము న్నొక్క-దగుగట్టుపట్టి
మంచివారి పొగడ్త-మెకొల్పు వేల్పు॥

350 వందారుజనవత్సలా

ఎరగుమంది న్నెమ్మి-నేలెడు తల్లి
బోడిక న్నూర్చిమై-బోచెడి వేల్పు॥

351 వాగ్వాదినీ

మాటపెనుపు నిల్పు-మలదొరపిల్ల
డింగరున్నవకువ-స్త్రీకొల్పు వేల్పు॥

352 వామకేశీ

ముక్కంటి యిల్లాలు-పోగట్టుపట్టి
కొనియాడదగు గొప్ప-కొప్పు సీమాటి
అందమాతల యడి-యకలర్చు వేల్పు॥

353 వహ్నిమండలవాసినీ

నిప్పుశుప్ప నడమ-నెగడు మలప్ప
తొలిగిరి యెచ్చన-దులకించు వేల్పు
నెల, యెండదొర, డిగ్గి-నెక్కొను కేజె
అడియడెందము మింట-నెలరారు నిగ్గు॥

354 భక్తిమత్కల్పలతీకా

బోడికపాల జా-లొలక మలప్ప
అడియనమ్మకము నిం-డారిండు వేల్పు॥

355 పశుపాశవిమోచనీ

మఱకువన్నిక్కిన-మైతాల్పులెల్ల
దొడుకులే వారి నెం-తోబుజ్జగించి॥

విగువుకల్లెగలించి-పెంద్రోప నడువు
మిక్కిలి నెసరై న-మెట్టాడు పడుచు
అడియరి యిక్కట్టు-లాఁచెడి వేల్పు॥

356 సంహృతాశేషపాషండా

ఇరుగుపొరుగువారి-నేచుతుంటరుల
మట్టిమల్లార్చువే-నూ రెప్పనుమారి
పెద్దలనడతకు-బెడఁబడి మినుకు
లాడు టాటోటుల-నణఁచెడి మరిడి ॥

357 సదాచారప్రవర్తికా

పెద్దలనడువడి-స్వలయించు తల్లి
మఱచినడత మప్పు-మలదొరపిల్ల
కనికరమెల్లెడ-న్లభిర్చు వేల్పు॥

358 తాపత్రయాగ్నినంతప్త సమాప్తోదన. చంద్రికా

ఉల్లముమెరమెర-లొడలి తెవుళ్ళు
పిడ్లుసాటులు దొట్టి-పిమ్మట లూడ్డు
రకములవంతల-న్ద్రాగెడు మంచి
వారికి వెన్నెల-వలెఁ గడుహాయి
వాలాయ మెసఁగించు-వలిగట్టుపట్టి
వరవుల కిమ్ముల-న్వఱలించు వేల్పు॥

359 తరుణీ

లేయీడుదగ్గిలిన-లేమ మేల్బంతి
పదియు నాతేండ్ర గు-బ్బలిదొరపిల్ల
అప్పసము న్బడు-చౌగట్టుపట్టి
అడియరి నెప్పటి-కలరించు తల్లి ॥

చిన్నారిపొన్నారి-చిరుత యొక్కూరి
ఎన్నడు నృగడలా-గేయొప్పు పాప
తననిట్లు ముగితిగాఁ-దనరారు వేల్పు॥

360 తాపసారాధ్యా

కారులోఁ దిరిదాల్చి-కాఁక సలిపెడు
కావితాలుపుఁ గొల్చు-గట్టాఁడు పడుచు
ఇరుగుపొరుగు వారి-కెప్పుడు నేలె
పొనరించువానివే-ల్పుడుగొను వేల్పు॥

361 తనుమధ్యా

గుప్పెడు లేగొను-కొమరారు జేజె
లలినడులవలిలీ-లనబల్కు పడుచు
అటపాటలమేటి-యావిన్నిటారి
డింగరు నిందులా-డించెడి వేల్పు॥

362 తమోపహా

అడియని మటుకువ-నణఁగించి యెల్ల
కీడులమాన్చి ము-గితినిడు వేల్పు
కొలుచువారల కెటు-కువపెంచు జేజె॥

363 చిత్తిః

ఎల మాఱకెన్నఁడు-నైలఁగెడు తెల్వి
నింగినేలలకుఁ దా-నేపట్టుఁగొమ్మ
అనయమెదిరిఁ గాన-కలరెడి పడుచు
ఎల్ల యొడళ్ళఁ గ్రీ-క్కి-తీసిన యుసురు
అడియరి కెటుకువ-నలరించు వేల్పు॥

364 తత్పదలక్ష్యా

అద్దినీవగుచుంటి-వనుకూఁడునుచులు
నీపనఁగరి, యది-యేకతమగుచు
నుంటివనెడు పలు-కుండు నారెంటి
కతుకద్ది యానిక్క-మగుగట్టుపట్టి
ఈంగినేల లి-వెల్లయున్ల
తెలుపఁ దరముకాని-జే నల్లపిల్ల॥

365 చిదేకరసరూపిణీ

నిండారు వేడుక-నిలువైన పడుచు
తనయడియరి నెప్పు-తనియించుతల్లి॥

366 స్వాత్మానందలవీభూతబ్రహ్మద్యానందసంతతిః

తమ్మిచూల్మోదలు చ-దలకాఁపులెల్లఁ
బొండెడి బరవస-ము తనతనర్పు
నందులియైనఁగా-కలరెడువేల్పు
అడియనికెపుడు త-న్పలరించుజేజె॥

367 పరా

అన్నిదిప్పుల వెలుపల-నలరుతెలివి
బొడ్డులోన, నాపయిడెంద-మున, మెడయెడఁ
పలుతెఱంగుల వె-ల్పుడు పల్కు-నిల్వు
వరపులన్వాయుగాఁ-బలికించువేల్పు॥

368 ప్రత్యక్తిరూపా

ఎలనిలువలరారు-నింతిసిరాజి
పెండ్రోవ పనిముట్టు-వెలితిప్పఁబెంకి
వరపునకు ముగితి-వఱిలించువేల్పు॥

369 పశ్యన్తి

బొడ్డుపెనుడి వినఁ-బోవని అవలి
తనలోనఁదానె యం-తయుఁగనువేల్పు
అడియరి న్నాయుగా-నలరించు జేజె

370 వరదేవతా

మినుకు తెరువర్ల కెల్లఁ దా-మేలుబంతి
అడియ వేడుక నోల-లాడించువేల్పు

371 మధ్యమా

నింగి నేలలనడి-నైలువారువేల్పు
కల్మిలేముల నడ్మఁ-గ్రాలెడు జేజె
నిక్కముకల్ల రెం-టికి నట్టనడుము
నడిమిఅవలినుడి-నృలికెడునులివు
సగటుగా నందటి-న్నాకెడుతల్లి

372 వైఖరీరూపా

నోటిమాటల నిల్పు-నొడికారపుటడ
ముతుకగా గొంతుక-న్నోగించునూర్పు
డింగరున్వడిగఁ బా-డించెడివేల్పు

373 భక్తమానసహంసికా

బోడికగుండె మ-ద్వ తెలివులుంగు
అడియర్ల డొదము-లలరించువేల్పు

374 కామేశ్వరప్రాణనాడి

నింగినేలలు తన-నిల్వగుకోర్కె
తేనికుట్టుసురు పా-తెడు పిల్లనరము

ముక్కంటి మందల-ప్రోదిమలప్ప
డింగరు కోర్కి పం-డించెడివేల్పు॥

375 కృతజ్ఞా

ఎల్ల రినడతల-కెలమలపిల్ల
యెగ్గులెన్నక మంచి-కే పొంగువేల్పు
తనుగొల్పువారినెం-తయు నమ్మువడుచు
పనివడి మేల్మఱ-వని కన్నతల్లి॥

376 కామపూజితా

మంచివారినొడలు-మఱపించుహాయి
దొడ్డ డింగరు గుండెలో-దోచు మెఱపు
అప్పసముఁ దగుకోర్కెల-కాటపట్టు
కోర్కిలేనిబోడ న్దగు-లొకనెడిపడుచు
అలరువిలుకాని వేల్పుడు-లందువేల్పు॥

377 శృంగారరససంపూర్ణా

హావణింపు చవినింపు-హరువుసీమాటి
తనుగొల్పు వారి కం-ద మలర్చువేల్పు॥

378 జయా

సాదరు, గెల్పును-సాగించువేల్పు
వరపు నెవ్వరికి లో-బడనీని జేజె॥

379 జాలంధరస్థితా

బొడ్డుతమ్మిన్విప్పు-మూఁతలుగనక
వాలాయ మెసగు య-వలి నిల్వవేల్పు
నింగినేలల తడి-న్నలకొనుపిల్ల
కొలుచువారికి గొప్ప-గొంతిడుతల్లి॥

పుట్టుక, పొదలిక-పొలయికలగుచు
దాఁగిలి మ్రుచ్చుల-న్దానాదుపదుచు॥

380 ఓధ్యాణపీఠనిలయా

కనుజామల నడిసుడినెల-కొనినవేల్పు
నిండుతనివి డింగరునకు-నించు శేజె॥

381 బిందుమండలవాసిని

ఉచ్చిక్రిందికాబిలిగుడి-నొప్పువేల్పు
గుఱుముల నెలకొను-గుబ్బలిపిల్ల
అడియని తన్నివి-లైమించు శేజె॥

382 రహాయాగక్రమారాధ్యా

కవి, విని, తలఁచు ని-క్కలదిన్నులెల్ల
యెఱుకయే యనినోన-నెంచు డింగరుని
గుట్టుచాగు బడిక-కు నలరువేల్పు॥

383 రహస్తర్పణతర్పితా

కందువ వేల్పుడు-నైకొను తల్లి
లోపలి వేల్మికి-లోఁబడు వేల్పు
ఆదలో మ్రొక్కున-ద్యనుదన్ను శేజె॥

384 సద్యఃప్రసాదిని

తలఁచినయంతఁ జెం-తన్నోఁచు వేల్పు
అడియకుదబ్బున-నగపట్టు శేజె॥

385 విశ్వసాక్షిణీ

నింగినేలలకరి-నిడుగట్టుపట్టి
అడియర్ల యుల్లము-లరసెడు వేల్పు॥

386 సాక్షివర్జితా

తనకెలలేనితో-ల్లాలుపురాణి
వరపులకే కను-పట్టుదు వేల్పు.

387 షడంగచేవతాయుక్తా

కన్ను, డెందమ్ము, కూ-కటి, తల, మరుపు
ములుకులాటిఁటి వేలు-పులఁగూడు జేజె
అంతయు నెఱుఁగుట,-యాదట మొదలు
తోఁపని యెఱుక, బ్ర-తుకు విచ్చలవిడి
తేయని చేవ, తుడిఁగసని యున్ని
యాడుపాడుల తోడ-నలరుమలప్ప॥
తోలుచదువుల నిల్పు-తోల్దొల్పు రాణి

388 షాడ్గుణ్యపరిపూరితా

ఆఱులీలల కల్కు-లలరారు వేల్పు
పొందని, కూర్చుంట,-పోకవేఱగుట,
వేడ్కొంట, యైన, లి-బ్బి తగవుపేరు,
కళు, కెఱ్ఱ, తగులమి,-కాని, యాతేసి
హరువులతోడ నిం-డారిన జేజె॥

389 నిత్యక్లిన్నా

నిచ్చజాలిఁ దడియా-నే సామితల్లి
డింగరు నపుడక్క-టికఁగను వేల్పు
పదునైదు నాశ్చక-వస్త్రితమారు
వచ్చు మూఁడవపూట-వలిమలపిల్ల॥

390 నిరుపమా

సాటువలేని దా-చలిమలపిల్ల
అడియనీడు గనన్-కలించు వేల్పు॥

391 నిర్వాణసుఖదాయినీ

ఎల్లలేని పెండ్రోవ యి-మ్మిడెడు వేల్పు
ముమ్మేను లెడలించి-ముగితిచ్చు జేజె॥

392 నిత్యాపోడశికారూపా

వాలాయము పదాటు-వంతుల నిలుపు
విడి పదునాటవ-వేల్మిమలప్ప
అడియని నెలవలె-నలరించు వేల్పు
అనయము న్నలతెఱి-గాగట్టుపట్టి
కన్నతల్లి నిజమ్ము-కడ మెల్లహాల్చి॥

393 శ్రీకంఠార్థశరీరిణీ

పంతుకు త్తుక కందు-వానివంతు మెయి
యెఱుకువ, నుఱుకువ-కెత్తునకెత్తు
కుడి తెల్పెడ మనల్పు-కొమరారు వేల్పు
చీకటివెల్తురు-ల్పెఱివంతు సల్పి
హెచ్చుతగ్గుల నెన్న-కేలెడు జేజె॥
వ్రాల మొదటి వ్రాయి-వలిమలపిల్ల॥

394 ప్రభావతీ

ఎఱిమిది కల్ముల-నెలరించు మినుకు
వెలుగుల నన్నిటి-స్వలిగించు తెల్వి
మిలమిలలాడెడు-మెట్టాడు పడుచు
అడియరి న్నకతిక-నలరించు వేల్పు॥

395 ప్రభారూపా

ఒడ్డు, తోలెను, పూట-ములకన, యెడుపు
పదవి, యెల్పుడి, యగ-పడసల్పుకొనుట

యెనిమిదినిగ్గుల-నెసఁగడి వేల్పు
విన్నునేలల మేఱ-పించెడు శేజె॥

396 ప్రసిద్ధా

వనను నుడి వాసి-కెక్కిన వేల్పు
ఎల్లరెఱింగిన-దే కన్నతల్లి॥

398 పరమేశ్వరీ

ఎక్కువ పాదిసా-హి కరువపిల్ల
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు॥

398 మూలప్రకృతిః

నింగినేలలకుఁదా-నే తల్లివేరు
అన్నిటి కాటప-ట్టా గట్టుపట్టి
వరపుల పదుగుల-వలలించు వేల్పు॥

399 అవ్యక్తా

అడపాడ యన్నింటి-కగుతల్లి వేరు
నింగినేలలకుఁదా-నెకతమా వేల్పు
అడియకు న్దక్కఁదె-ల్యఁబడని శేజె॥

400 వ్యక్తావ్యక్త స్వరూపిణీ

అగపడి యగపడ-దాగట్టుపట్టి
అడియతో దొంగాట-లాడెడు వేల్పు
కొద్దిగొప్పల నిల్వు-గుబ్బరిపిల్ల

401 వ్యాపిణీ

నింగినేలల నెల్ల-నిందారు వేల్పు
అడియని గుండియ-నలమెడు శేజె॥

402 వివిధాకారా

పెక్కు-నిల్వలనొప్పు-వెలితిప్పటెంకి
అడియకుఁ బలుతీర్ల-నగపడువేల్పు॥

403 విద్యావిద్యాస్వరూపిణీ

నికము కల్లలరెంటి-నిలువు మలప్ప
ఎఱుకువ, మఱుకువ-యెలగట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల యి-మ్ములలర్చువేల్పు॥

404 మహాకామేశనయనకుముదాహ్లాదకౌముదీ

ముక్కంటి కన్దొగ-ముదురుకాబిల్లి
దొడ్డవారల చూపు-దొవకురేయెండ
చల్లనితల్లి యా-చలిమలపిల్ల॥

405 భక్తహార్దతమోభేదభానుమద్భానుసంతతిః

బోడిక గుండెక-ప్పు న్దుల్పు పగటి
వేల్పు, మినుక-లగమి-వెలితిప్పటెంకి
అడియని మఱుకువ-నణఁగించుతేజె॥

406 శివదూతీ

మగని గల్పిన చలి-మలదొరపిల్ల
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ తాడుపుది
అడియనికి న్మేటి-యరువిడువేల్పు॥

407 శివారాధ్యా

కణు, కెండదొర, నెల-కన్నులవేల్పు
వేల్పుడు సల్పెడు-వెలిదొరరాణి
ధింగరుచాగు బ-డిక గొనుతేజె॥

408 శివమూర్తిః

నలతాల్పుటడపొడ-నిడుగట్టుపట్టి
ఎల్లెడన్మించి ని-ర్వేతాల్పువేల్పు॥

409 శివంకరీ

అడియని కెపుడు మే-లలరించు వేల్పు
చల్లన నిలువప్ప-సంబు మలప్ప॥

410 శివప్రియా

ముక్కంటిపై పల-పున్నొన్నపడుచు
గట్టువిల్తునకు వే-ర్కాదు మలప్ప
ఎల్లవారలకు మే-రే కోరువేల్పు॥

411 శివవరా

ముక్కంటి యెఱుకువ-న్నదలించు తెలివి
ఎఱుగ నలవికాని-దే సామితల్లి
అడియకు మేల్పల్ప-నలవడు శేజె॥
నలతాల్పుపై నాడు-నిడుగట్టుపట్టి

412 శిష్టేష్టా

తమతమ తెగనడ-తన్నప్పకుండు
వారిచాగుబడిక-పండించు వేల్పు
అడియని పొంద న-యముసల్పు శేజె॥

413 శిష్టపూజితా

గొప్పవారల కొల్పు-గొనెడు మలప్ప
డింగరు చాగుబ-డిక గనువేల్పు

414 అప్రమేయా

ఆపెకున్నయెల్ల నన్న-నైతికానిదేరికిన్
అంతటన్నిండి పెం-పారెడు వెలుగు
అడియనంతోహాయి-నలరించు వేల్పు!

415 స్వప్రకాశా

తనయంతనలరు నెం-తయగట్టువట్టి
పుట్టుకతో వర-పునలర్చు వేల్పు!

416 మనోవాచామగోచరా

ఆదకున్నల్కున-కందని వేల్పు
వరపునకే యగ-వట్టెడుజేజె
తనడింగరుని నిల్వ-తానగు తల్లి॥

417 చిచ్ఛక్తిః

అలపున యసురులఁ-జెలఁగించుచేవ
అనయము మఱకువ-నణఁగించునెఱుక
తనకువేల్లానక-తనరారు తెలివి
తనుగొల్పువారలఁ-దనిపెడు వేల్పు
వగడలాగే యెప్ప-పరఁగడి జేజె!

418 చేతనారూపా

కడువడిమైఁగద-లెప్పడి మిడుకండ
మందలనిలువయి-మయినడ్చు తెల్వి
నింగినేలల నెల్ల-నిండారు వేల్పు!

419 జడశక్తిః

సమకట్టి పుట్టించి-సమయించు చేవ
లెక్కింపఁ దుదకుఁ దే-లినయెదో నిగ్గు
వరపులహాయిగా-బ్రదికించు వేల్పు!

420 జడాత్మికా

ఉన్నది లేనిది-యు నయిన బూమి!
 తెలివితేనట్లు తోఁ-తెంచెడు పిల్ల
 అన్నిదిన్నులు తానె-యకా గట్టుపట్టి
 నిక్క-మున్నల తా-నే యగు వేల్పు
 మఱికువ యెఱుకువ-మైదోఁచు శేజె||

421 గాయత్రీ

తొలిచదువుల కడఁగల నికరంబు
 పాటకాని గడుఁగా-పాడు మలప్ప
 గొండ్లిమనువు తన-కొఱయగు వేల్పు
 చదువర్ల నెప్పుడు-స్నాకెడుతల్లి
 దొడ్డవారలను బెం-ద్రోవలో నుంచు
 టీకపలుకుబడి-టికొప్పు శేజె||

422 వ్యాహృతిః

ముచ్చోటుల నుడుల-మొరయించు వేల్పు
 లెంకలమాట చె-ల్లింపించు శేజె||

423 సంధ్యా

పురఁటవేల్పుడున కు-ప్పొంగడు వేల్పు
 మీఁదుక్రిందులతుకు-మెట్టఁడువడూచు
 అన్ని పనులనంటి-యంటనిశేజె
 వంచయేడిడు చె. ల్పమలరుసాప||

424 ద్విజబృందనిషేవితా

పాఱులగమికోల్పు-వలిమలపిల్ల
 పరవులనెల్లఁగా-పాడెడు వేల్పు||

425 తత్వాసనా

నింగినేలల నెల్ల-నిండాను తెల్వి
పదునాఱు నూర్పుల-పాడులెన్నిదియూఁ
గుర్చీలు గామించి-కూర్పుండుపడుచు
తనుగొల్పువారి చెం-తజ్జేర్పుతల్లి
అన్నిట నుసురుని-ల్వా గట్టుపట్టి
ముక్కంటిదొట్టి వే-ల్పుల కూతకోల
వరపు గుండియ నిర-వాలెడు శేజె

426 తత్

ఎల్ల రెఱింగిన-దే గట్టుపట్టి
తానె నిక్కువనుయి-తనరారుపిల్ల
ఆకకు లోబడ-కాటాడుపడుచు
కలతెఱంగయి తా నె-గడడుమలప్ప
ఎప్పుడు న్నగడమే-లేనల్పుతల్లి
తనకంటె మఱివేరు-తలఁపనిపాప
అడియనికి ముగితి-నలరించు శేజె
ఉన్ని-నిగ్గలరుల-యోడయా వేల్పు
పాడు లిర్వదినాల్లా-వఱలించువేల్పు

427 త్వమ్

నీవనునుడి వాసి-నగడిన వేల్పు

428 అయి

పిల్వబడున్నేరు-పెట్టకా వేల్పు
పిల్లచేఁ దల్లిపి-ల్పించుకొను నుడి
తనడింగరులకు మే-ల్దనరించువేల్పు

429 పంచకోశాంతరస్థితా

బొందులందన్నిట-బువ్వ, యుసురు, గుండె
 యురువు, పొంగుల యడ, -లై దసిమలు
 తెమల కొండొంటిలో-నిమిడి యున్నవి మూత్ర
 లీరెండు మూడగు-సేరు, లావు
 కతన మేనులు ముచ్చ-గా నలరారెడు
 దినుసులన్నిటిలోన-ననగిపెనగి
 నిగ్గునిలువయి యే-నింటికిఁ దగునట్లు
 చేవనొసంగుచుఁ-జెల్వమీఱు

అయిదురెళ్లలోఁ దిత్తుల-యందలినడి
 నొంటికాండ్రకుఁ దక్క నొం-దొరులచేతఁ
 దలఁపఁదరము కాకొప్పు జెం-దంపుటొండ
 గాలితండియు రైమించు-గట్టుపట్టి
 వరపుమై మిడ్కుల-వఱలించు వేల్పు।

480 నిస్సీమమహిమా

అడియరి నందటి-కంటె మెప్పించి
 హద్దుమీఱిన గొప్ప-నలరు మలప్ప॥

481 నిత్యయౌవనా

ఎప్పటికినృదు-చే గట్టుపట్టి
 వాలాయ మడియరి-నృద్దుమైనగుచు॥
 నెల్లరికంటె నెం-తే గొప్పవేల్పు

482 మదకాలినీ

అప్పసంబు న్దన-ర్పలరెడి వేల్పు
 అడియరి నెద్దులే-కాడించు శేజె॥

433 మదఘూర్ణితరక్తాక్షి

కోపుమై దిగుగు కెం-గొప్పకనుల దుండి
తులువల జెండాడ-దూకెడు మారి
డింగరు లాహిరి-స్త్రీకొల్పు వేల్పు||

434 మదపాటలగండభూః

జెందెప్పుడా లెప్ప-సిన బుగ్గలలరు
పడునాలుగేండ్ల గు-బ్బలిదొరపిల్ల
ఎలయీ డడియరుల-కెలరించు వేల్పు||

435 చందనద్రవదిగ్ధాంగి

దట్టంపుటగలు పూ-తమెయి మలప్ప
విరికమ్మతావుల-వెడచల్లు పిల్ల
పగడమేలేసల్పు-వలిగట్టుబొట్ట
డింగరికెంతయో-టీకిడు వేల్పు||

436 చాంపేయకుసుమప్రియం

బంగరుపువ్వుల-స్వలచెడి దుండి
ఎంగిలికానిది-స్నేహోరు జేజె||
తనయడియకుఁ బైఁడి-తల్కి-డు వేల్పు||

437 కుశలా

కోలు పనులెల్ల నేర్చిన-కొల్పుతల్లి
నింగినేలలు పన్ను-నేరుపుక లై
అడియరి ననువరి-నలరించు వేల్పు||

438 కోమలాకారా

నారైన నిలుపుతో-నలువారు పడుచు
డింగరు న్జాలిగుం-డె స్సల్పు వేల్పు||

439 కురుకుల్లా

కొశకెల్ల యసురుల-కునడత మప్పు
దుండగీండన్నంది-త్రోవలోఁ బెట్టి
యెల్లరికిన్గట్టు-లేర్పర్చు వేల్పు॥

440 కులేశ్వరీ

కూడు, కూటమి, కూరు-కుఱమూటి కేల్క
తెలివి, తెలియునాఁడు-తెలుపఁబడునది
యీమూడిఁటి గుదితా-తేల్చెడి వేల్పు॥

441 కులకుండాలయా

కుట్టియనగముల-కు న్బుట్టినిల్లు
నింగినేలల నిట్ట-నిల్పు మారాకు
అన్నిటి కండయై-యలరెడి వేల్పు॥

442 కౌలమార్గతత్పర సేవితా

పదుగులశ్చక్తి కొ-ల్వంబడు పదుచు
కొల్పెటులున్నఁ గై-కొనుగట్టుపట్టి
వవేల్పుడునక్షత్ర-నెలరెడు వేల్పు
జాలిగుండెల నప్ప-సముఁద్రోనుతల్లి
అడఁకువగల యడి-యన్గాచు శేషె॥

443 కుమారగణనాథా ౨బా

తెల్లుచూలు, పిల్లారుల-తేఁచు తల్లి
కాఁక చదువులఁదాఁ-గనిపెంచుతాయి
కడుఁదెర్గుఁ బోతుల-నడపుకాటెట్టి॥

444 తుష్టిః

తుడకు యండఱిలోన-దోతన్వి నిల్పు
ఎల్లరికి వ్ధను-పెసఁగించు వేల్పు॥

445 పుష్టి:

కొల్పువారిఁజొదలు-కొల్పించు తల్లి
ఎల్లవారలకు లా-వెసఁగించు వేల్పు!

446 మతి:

అడియరికిఁ దెలివి-యలరించు వేల్పు
బాగోగు తేర్పర్పు-వలిమలపిల్ల!

447 ధృతి:

ఎల్లర నీమస-మెలరించు వేల్పు
అందరి న్దన్విమై-నలరించు జేజె!
బరవసము నిలుపు-వలిమలపిల్ల!

448 కాంతి:

ఎల్లయుసురుల యం-దే పారుతాల్మి
అడియరి కడకర-నలరించు వేల్పు
మిడుకువి త్తనముగా-మిగిలినయూర్పు!

449 స్వస్తిమతి

ఒప్పారుచున్న దె-ట్లో గట్టువట్టి
బోడికకెల్ల మే-లొనరించు వేల్పు!

450 కాంతి:

కడసయుసురుఁ దెల్పు-కట్టాణి తళుకు
కడిమిడెందముతమ్మి-కడచుట్టు మొఱపు
కడిది కళుకు నిల్పు-గా నొప్పువేల్పు
అడియరులకు వెలుఁ-గ్గతోఁచు జేజె

తలుగు విలుగు లేని-తళతళనిలువు
మైఁజెలువారెడి-మలదొరపిల్ల॥

451 నందిని

నిందారిన తనర్పు-నిలువైన తల్లి
అప్పుస మడియిరి-నలరించు వేల్పు
ఎఱుకువ నిల్వయి-యెలరెడు జేజె
లాపగునీవిప-ట్ల వెలుగు జేజె
పెంద్రోవ తానెయా-వెలిదొరరాణి
మిన్నేటియడపొడ-న్నించు మలప్ప॥

452 విఘ్ననాశనీ

బోడిక కాటంక-ముల బాపు జేజె
తనకోరి నట్టులం-తయు సల్పు వేల్పు॥

453 తేజోవతి

వేడివేల్పునకు జా-బిలికి, జక్కలకు
టీవిగా మెఱుగుపె-టైడు గట్టుపట్టి॥

454 త్రినయనా

మూఁడు కన్నులరు-ముక్కంటివెలఁది
గడచినయద్ది, రాఁ-గులది, యిప్పటిది
యంతయు న్దరిసిన-జాసామి తల్లి
ముగితి, కుడి, యెడమ-ముత్తోవకనుల
సప్పసము న్జెలు-వారెడు వేల్పు॥

455 లోలాక్షికామరూపిణీ

కోమలికూటమి-కోరిక నిలుపు
భోడికకుఁ దమిచూ-పులలర్పు వేల్పు॥

తల్లి వివిక్

456 మాతినీ హంసినీ

విన్నాణి నిలువున-వెలసెను వేల్పు
మేనితాల్పుల యూర్పు-మెలపెడి జేజె॥

457 మాతా

నింగినేలలకుఁ దా-నే కొలబద్ద
తాఁడల్లి తల్లియై-తనరారు వేల్పు
ఎల్లదిన్సుల హద్దు-లేర్పర్చు జేజె॥

458 మలయాచలవాసినీ

నిడుపూఁతగుబ్బలి-న్నెలకొను వేల్పు
బోడిక జ్జలగాఁ-బోఁచెడి జేజె॥

459 సుముఖీ

అనయము నగుమూతి-నలరారుతల్లి
అడియరుల న్నెమ్మి-నలరించువేల్పు॥

460 నలినీ

కై, లడుగులు, వాయి,-కన్గవతమ్ము
లట్లొంటనసలుఁబు-ట్టనఁదగు వేల్పు
పండ్రొందు పేర్లతోఁ-బరగుమిన్నేలు
నిలువుగా నలరారు-నిడుగట్టుపట్టి
అన్నియందము లడి-యనికిడు జేజె॥

461 సుభూః

పొగడఁదగిన కన్ను-బొమల మలప్ప
అడియ నర్మిలితోడ-నలరించు వేల్పు॥

462 శోభనా

ఎంతయో సాగసై న-జే గట్టుపట్టి
కడు నడియరి నంద-గాని గావించి
చదువరిగాఁ గొన-సాగించు వేల్పు॥

463 సురనాయికా

చదలకాఁపులనడ్చు-చలిమలపిల్ల
బోడికన్మించి తె-ర్వునఁ ద్రిప్పు వేల్పు॥

464 కాలకంఠీ

కప్పుకలటు లొప్పు కుత్తు-క కడునల్పు
నింగి కప్పటు లాపె-నిలువు హుళిక్కి
ఒరుల మంచికయి తా-నోర్చెడు నిడుమ
ముక్కంటి నిల్వనఁ-బొడకట్టు వేల్పు
వరపులఁ దీయఁగా-బల్కించు జేజె
లెంకకుఁగీడు డు-ల్చెడు గట్టుపట్టి॥

465 కాంతిమతీ

కఘ్న-కడాని తఘ్న-గలచిన్నపిల్ల
తొల్కరి మెఱపుడా-ల్తులకించు పడుచు
అడియరి నెల్లపు-డలరించు తల్లి॥

466 క్షోభిణీ

కదలని ముక్కంటిఁ-గదలించు ముగతి
తనవంటి చెలుల నా-దన్దన్న జేజె
తాటోట్లఁ జెల్లాచె-దరు సల్పుమారి॥

467 సూక్ష్మరూపిణీ

మిక్కిలి సైకము-మెట్ట తొల్పాలు
ఎఱుగరా కెట్టులో-యెలరారు వేల్పు
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

468 వజ్రేశ్వరీ

ముమ్మాళ ముగురవే-ల్పుల నేలు జేజె
పాలుపారు ముచ్చదు-వులకుఁ బుట్టిల్లు
వరవులమగరాల-వలెసల్పు తల్లి॥

469 వామదేవీ

గట్టువిల్కాఁడంద-కాఁడా ముదియని
మినుకొప్పుడామేను-మెట్టాఁడు పాప
పైడలులన్నాడ-వలపించు పడుచు॥

470 వయోఽవస్థావివర్జితా

ఈడున్ని యొడుదొడు-కెడఁబడు వేల్పు
అడియరి నప్పన-మలరించు జేజె॥

471 సిద్ధేశ్వరీ

బీదలనేలెడి-వెలిదొరరాణి
అడియ శ్రోరికలెల్ల-నలరించు వేల్పు॥

472 సిద్ధవిద్యా

ఓజనబ్బిన చదు-వొప్పారు పడుచు
పడునేను, పదియాలు-వ్రాలపల్కు-బడి
గొణఁగడి డింగరు-కొల్పెన్ను వేల్పు॥

473 సిద్ధమాతా

తలఁచినట్టులఁ జేయఁ-దగు బీదతల్లి
బోడిక కెల్లయిమ్ములఁగూర్పు వేల్పు॥

474 యశస్వినీ

ఎల్లెడనెబ్బదపే-రెక్కిన వేల్పు
బోడికనంతట-నొగిడించు జేజె॥

475 విశుద్ధిచక్రనిలయా

కుట్టమొదలు తల-కొసముట్టునుచ్చి
వఱకేడుసుడులలో-పల నిరవొంది
తానింగినేలలఁ-దనరారు వేల్పు
మడిగితిన్నలకొను-మలదొరపిల్ల
తనుఁగొల్పువాని డెం-దమలర్చు జేజె
కోడలుకాకున్న-క్రొత్తడిమిన్న
అత్తమామలులేని-దా సామితల్లి
పుట్టుకలేని-వేల్పునకుఁ బెండ్లాము
కలయికలేక మ-గలఁగను పడుచు॥

476 ఆరక్తవర్ణా

తెలుపుమించిన యెఱుపుడా-లలరుపడుచు
కడుమంచివారల-నగరముగాపాడి
చెడుగుల న్నెండుగాఁ-జెండాడు మరిడి
ఇమ్మిక వరపుల-కెసఁగించు వేల్పు॥

477 త్రిలోచనా

క్రాలెడు న్నూఁడుకన్నుల-గట్టుపట్టి
కొల్పు, తెల్వి, మిడుకీడెడు-గొప్పవేల్పు
అడియరి న్నుత్తఱు-లరయించు జేజె॥

478 ఖట్వాంగాదిప్రహరణా

కైదువులన్నియు-నైదాల్చు వేల్పు
నాలిముచ్చల త్రుళ్ళ-ణంచెడుమారి
బోడికనోబ్బటరి-నొబ్బరించు శేజె॥

479 వదనై కనమన్వితా

వంచనోరొప్పు గు-బ్బలిదొరబిడ్డ
మాటతప్పని వలి-మలయాఁడుపడుచు
డింగరున్దప్ప నా-డించని వేల్పు॥

480 పాయసాన్నప్రియా

పాడిబువ్వ న్దిన-వలచెడు వేల్పు
కొలువరికిఁ బోసనాలకూ-డ్డుడ్డు వేల్పు॥

481 త్వక్థా

అంటలో నుసురయి-యలరారు వేల్పు
అంతకు స్దామిడు-కొగట్టు పట్టి
అడియండ నెమ్మేను-లలరించు శేజె॥

482 పశులోకభయంకరీ

వెంబరవిత్తుల-న్వెఱపించుమారి
ఎడమనడతవారి-నెద్రుచునూకాలు॥

483 అమృతాదిమహాశక్తిసంవృతా

అవరుస బదు-నాటురేకుల
తలకట్టు దిగు-దలఱవళ్ళు
నచ్చనల మొదలు ప-దారుపేర్ల
డెందము గిటి నేలె-డి వెల్తురు
వరపుగుండియ కాట-పట్టగు వేల్పు॥

484 దాకినీశ్వరీ

ఎల్లదగరలఁ దా-నేతెడు దుండి
చెడుగొట్ల పొగరు దు-ల్పెడు మొగదార
బోడికకీడుల-నోబ్బనూడ్చు శేజె॥

485 అనాహతాబ్జనిలయా

రెండాలుల తేకులొప్పు
నాదతమ్మి స్వంతపేర
నెలకొను! జోగురాలు
అంతయు న్దానెయ్యె-యలరారు శేజె
అడియని యుల్లము-నలరించు వేల్పు॥

486 శ్యామాభా

పదియునా, తేండ్ల ప-ర్వము గట్టుపట్టి
ఆకుపచ్చరువాణ-మల గారుపడుచు॥
కల్లచదలుడాలు-గా నల్లపిల్ల
ప్రాతకెపుడు పరు-వమలర్చు వేల్పు॥

487 వదనద్వయా

రెండుమూతుల విను-ద్రిమ్మరి మిన్న
క్రిందుమీదులఁ గ్రిక్కి-రియు గట్టుపట్టి
ముందువెనక-నడియఁ-బ్రోచెడి వేల్పు॥

488 దంష్ట్రోజ్వలా

పందికోరలపంటి-పండ్లొప్పు మారి
గుండు కొయ్యలఁగొఱు-కు పయిడితల్లి॥

489 అక్షమాలాదిధరా

అనయమూసునకై యాట-లాడుకొనెడు
నింగివేలల శాగటాల్కు-యిం గడించి

తనదుకొల్పునకై జోగు-దండి బ్రతుకు
మంచివారల పేర్లు లె-క్కించుకొనుచు
తుందుడుకులఁ జెందాడు కై -దువులు నాలు
గడ్డకేలులఁదాల్చు నొ-య్యారి వేల్పు॥

490 రుధిరసంస్థితా

నెత్తుట నిలఁబడు-న్నిడుగట్టుపట్టి
డింగరీనికి నెత్తు-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

491 కాలరాత్ర్యాదిశక్త్యోఘవృతా

పదిరెండెఱకలతోఁ-బరగు పోలేరు
జోగురాండ్రఁ బన్నిరువుర-న్దోఁగుపైడి
పండ్రెండు పదనుకు-ప్పలనొప్పవేల్పు
తఱితనమేనుగాఁ-దనఠారు పిల్ల
ఈరారుకొమ్ముల-నే పొందుతల్లి
తనకొల్పుసల్పు నం-దఱిసిల్లు, ముదిమి
యిడుమరానీక హా-యిగఁ బ్రోచు జేజె॥

492 స్నిగ్ధాదనప్రియా

వాలెమునెయ్యి బు-వ్వన్దోరుపిల్ల
అడియగుల స్వము-రానించు తల్లి॥

493 మాహావీరేంద్రవరదా

గొప్పలేకలకుఁ గో-రుకలొసంగుతల్లి
ఎక్కడు పేదరా-నింతికొపుంజ
పొన్నాన్ను తొలిపట్టి-పోరునూతేండ్లు
పొనరింపవారలి-ర్వరికిఁ దాబొందు
సలిపికోరికలిడు-చలిమలపిల్ల॥

మెలఁకువ, కల, కూర్కు--మించిన యునికిఁ
దనరు మాస్తీని మ-ద్దత్తగు వేల్పు
వేల్మిగంట చవిదా-వింఁచెడి జేజె॥

494 రాకిన్యాంబాస్వరూపిణీ
పొక్కిలిసుడియులి-పు నిలుపు వేల్పు
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు జేజె॥

495 మణిపూరాబ్జనిలయా
పొక్కిలిపైతమ్మి-బొల్పెడు వేల్పు
వెంబరస్బిల్చి పి-ప్పిసలుపు మారి
అడియరి న్దనలోన-నలరించు జేజె॥

496 వదనత్రయసంయుతా
మూఁడు మూతులతోడ-బొల్పారు వేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక,-పొలయిక నిల్వు
ప్రాతకు ముచ్చోట్ల-వలనిడు జేజె॥

497 వజ్రాదికాయుధోపేతా
మగతాయి కైదువం-బట్టిన లెంక
అడియకు గురుజాల-యడనిడు వేల్పు॥

498 డామర్యాదిభిరావృతా
గిడియ మ్రోఁగుడుల కూ-గెడు పైడితల్లి
బండకుఁ జిల్లింగి-పరపుకాటెట్టి
పదుగురడగరల-బరఁగు పోలేరు॥

499 రక్తవర్ణా
లాలుడాలరారు-లానరి వేల్పు
అడియ కప్పసము చె-న్నలరించు జేజె॥

500 మాంసనిష్ఠా

సంజుడులోనిల్చు-నల్లని రకము
డింగరీని కరుచి-డెక్కొల్చు వేల్పు॥

501 గుడాన్నప్రీతమానసా

బెల్లము జువ్వకు-వ్విళ్ళూరు పిల్ల
తగువారి కొనియాట-దగిలెడి పద్మ
తిన్నని వారల-స్త్రీవించు తల్లి
తనుఁగొల్చు నడియరి-స్త్రనియించు వేల్పు॥

502 సమస్తభక్తసుఖదా

ఎల్ల డింగరులకి-మ్మిడు గట్టుపట్టి
బోడిక నలరించు-ముక్కంటి దుండి॥

503 లాకిన్యంబాస్వరూపిణీ

ఉచ్చిలోనలరెడి-యొప్పులకుప్ప
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు వేల్పు॥

504 స్వాధిష్ఠానాంబుజగతా

కోలయం దాటురే-కుతమ్మినలరు
వాలె మెఱుకయడ-స్వలిమలపిల్ల
చేరిక పోడిమి-నైలఁగించు వేల్పు॥

505 చతుర్వక్తమనోహరా

నాలుగు మూతుల-నలువారుపిల్ల
మం, చీగి, వేటిమి-మాతాటనాల్గు
వెరవులనోళ్లతో-వెలుఁగొందుపోలి
నలువాయి యడిదమ-నన్దగువేల్పు
బోడిక నుడ్డవై-పులగాచు కేడె॥

506 శూలాద్యాయుధసంపన్నా

నుడిదోనలుగు దొట్టి-నుఱుపుకై దువల
దాలుచు వలినేల-తాల్పుతోల్పాలు
దుండగీంద్ర నడంచు-తోవలెన్నేని
గనిపెట్టు జెట్టి యా-కట్టికాపెట్టి॥

507 పీతవర్ణా

పసపుడా లెసఁగు గు-బ్బలిదొరపిల్ల
నిబ్బరిశము చట్టి-నిరుగట్టుపట్టి
మంచికిఁ జల్లన-మైకొల్పు వేల్పు॥

508 అతిగర్వితా

అప్పసము తన కొం-డరయని వేల్పు
డింగరు న్ద్రుశ్శియా-డంచెడి జేజే॥

509 మేదోనిష్ఠా

తలలోని క్రొవ్వులోఁ-దనరెడి తెల్వి
అడియనికి నైక్కి-యమలర్పు వేల్పు॥

510 మధుప్రీతా

కురుజుపై మిగులమ-క్కువఁగొను వేల్పు
అడియరి న్ద్రుపున-నలరించు జేజే॥

511 బందిన్యాది సమన్వితా

అంకు లార్గురి తోడ-నలరెడు వేల్పు
తగులు, కినుక, పిసిడి-తనము, వలపు, క్రొవ్వు,
చలములార్గ్గింకంట్లఁ-బదువు జేజే॥

512 దధ్యన్నాన కృహృదయా

పెరుగు బువ్వఁదిన ను-వ్విల్పూరు పిల్ల
కనిపెంచు కోర్కె న-గ్గలమగుతల్లి
పొగచిన వంటక-ములఁగోరు పడ్పు
బోడికకు నింజ-పొడలించు వేల్పు
అసలుమార్చినకూడు-నానెడి పాప॥

513 కాకినీరూపధారిణీ

కల, మెలకువ, యొడ-ల్లానని కూర్కు
కాని నాల్గవ యున్ని-గ్రాలెడు వేల్పు
ఎట్లేనిఁ దెల్పవీ-లేకాని జేజె
ఎవరికివారు తా-మే కనుజాడ
ఒంటరిక తైయె-యొప్పెడి పడుచు
ఉన్నదిగాని యె-ట్లుండునో యప్ప
అలవికాదు తెలియ-నాకన్నతల్లి
ఉల్లనుండెట్టులో-యొప్పారు జేజె॥

514 మూలాధారాంబుజారూఢా

కుట్టియ సుడితమ్మి-గూర్చున్న వేల్పు
గుండని నరముల-కుబిగిడు జేజె ।

515 పంచవక్త్రా

అయిదునోళ్ళలరారు-నాగట్టుపట్టి
అడియని యైదైపు-లఱఁచెడి వేల్పు॥

516 అస్థిసంస్థితా

అన్ని దిన్నులనెమ్ము-లందలి యూట
వింగినేలల దినుసుల-న్నింటి నిగ్గు
బోడిక బొమికల-నొప్పడలించు వేల్పు॥

517 అంకుశాది ప్రహరణా

సిడిదొట్టకై దువ-ల్పిమ్మడి మారి
ఆకతాయలఁ దును-మాడుకాటేటి
కొలుచువారల మఱ-కువ మాన్పువేల్పు॥

518 వరదాదినిషేవితా

కోర్కిడు జక్కిణు-లొలిచెడి జేజె
నలుపురు జోగురాం-ద్రు కొలుచువేల్పు॥

519 ముద్గోదనాస కచితా

పులగముతిను కోర్కె-పొదలు పోలేరు
అడియరి న్బెసరకూ-డానించు నెల్ల॥

520 సాకిన్యంబా స్వరూపిణీ

నుచ్చెన సుడియడ-నోములపంట
గుండని యుచ్చిని-గ్గు నిలుపు వేల్పు

521 అజ్ఞాచక్రాబ్జనిలయా

కనుజామలనడుమ-గ్రాలెడు రెండు
రేకులతమ్మిఁ దీం-ద్రించెడి వేల్పు
కన్నులనూసికొనఁ బొడ-కట్టు జేజె॥

522 శుక్లవర్ణా

ఊదిన వెండిదా-లొప్పారు పిల్ల
మచ్చపడని కడు-మంచియిల్లాలు
డింగరీని కయిపం-టింపని వేల్పు॥

523 షడాననా

ఆఱుమూతుల నల-రారెడు వేల్పు

నన తఱి, పెట్ట, వా-న, జలుబు, మంచు
చూల్సేపు వాతుల-సాంపిల్లు జేజె

524 మజ్జాసంస్థా

ఎమ్మాటయై వాలె-మెలరారు దినుసు
ఎల్లరకములని-గ్గే గట్టుపట్టి
ఎప్పటికి నైడ-కెసఁగెడి యెఱుక
వరపులకన్ని చే-వలొసంగు వేల్పు॥

525 హంసవతీ ముఖ్యశక్తి సమన్వితా

ఎక్కువ చేవతో-నెనసిన వేల్పు
డింగరు నలపుగ-డింపించు జేజె

526 హరిద్రాన్నైకరసికా

పసుపు బువ్వకు మక్కు-వన్నొను వేల్పు
గుండనికి న్బులి-కూడిడు జేజె
వరపునకు నెనరు-వఱలించు తల్లి॥

527 హాకినీరూపధారిణీ

సొక్కిలిసుడియెల్కు-పొడఁకాల్చు వేల్పు
వరపు నెల్లప్పుడు-స్ఫ్రతికించు జేజె

528 సహస్రదళపద్మస్థా

వేయిరేకుల తమ్మి-వెలసిన వేల్పు
వరపునకు ముగితి-వఱలించు జేజె
బొదల నోబ్బడిక-కగపట్టు తెలివి॥

529 సర్వవర్ణోపశోభితా

ఎల్లపోసనముల-నెలరారు వేల్పు
అన్ని తెగలు తానె-యాగట్టుపట్టి

వీబదివ్రాలని-లేపారు జేజె
అందరి పొత్తడియ-కలర్పు తల్లి॥

580 సర్వాయుధధరా

తగుకై దువులనెల్ల-చాల్చిన వేల్పు
అడియచే నడిదము-లన్ని తాల్చించి తా
కంటులనందఱి-నడపించు జేజె॥

581 శుక్లసంస్థితా

విత్తునందు నిలుచు-వెలితిప్పఁటెంకి
డింగరు గింజగ-ట్టి న్నల్పు వేల్పు॥

582 సర్వతోముఖీ

ఎల్లెడల న్మాతు-లెలరారు వేల్పు
బోడిక న్వెయినోళ్ళ-బొగడించు జేజె॥

583 సర్వాదన ప్రీతిచిత్తా

సాదములన్నియు-నన్జవిఁగొను వేల్పు
కూల్చెల్ల నడియకు-న్లుడ్పించు జేజె॥

584 యాకిన్యంబా స్వరూపిణీ

పగడలీత సుడిఁగ-నబ్బట్టు మలప్ప
ఎఱుకువ న్పురికొల్పు-నేలిక నిలువు
అడియనికీఁ గఱద-నలరించు వేల్పు॥

585 స్వాహా

వినుద్రుమ్మరుల పిల్పు-వెలితిప్పఁటెంకి
నిప్పునిత్యే సామి-నిన్లన్నతల్లి
వేల్పుల స్వరపుచే-వేడించు జేజె॥

536 స్వధా

ఏడుడివేల్మిపి-లేర్ప గట్టుపట్టి
పెతరుల సడియలు-పేర్కొను నుడవు॥

537 అమతిః

మేటిదిన్నుల కన్నింటి-కాటపట్టు
ఎల్ల నింగినేలల కెల్ల-తల్లి వేరు
అడియరి న్మఱకువ-నలరించు వేల్పు॥

528 మేధా

నిండు కఱద నిల్వు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియని కెఱుకువ-నలరించు వేల్పు॥

539 శ్రుతిః

చదువుల యడపాడ-చలిగట్టుపట్టి
గొప్పపాట వినుచు-క్రొంజవి తిత్తి
తొలుఁబల్కు అడియ కెం-తో మప్పు వేల్పు॥

540 స్మృతిః

పాడిచదువు నిల్వు-వలిమలపిల్ల
అడియరి స్మృత్తఱు-లరయించు వేల్పు॥

541 అను త్రమా

ఆయమయె వేలుపుల-కందటికి నేటు
పాడిమైఁ గల్గి, కఱదల-స్పరఁగు తేజె
బోడిక కెఱుకువ-పొదలించు తల్లి॥

542 పుణ్యకీర్తిః

మంచి పేర్కొనె మంచు-మలదొరపిల్ల
తనడింగరికిఁ బొగ-డ్త నలర్చు వేల్పు॥

543 పుణ్యలభ్యా

మంచినారలకే స-మకుటు మలప్ప
నిట్ట పంట నడియ-నినోబ్బించు వేల్పు॥

544 పుణ్యశ్రవణకీర్తనా

తనవిన్ని పొగడు నం-దఱఁగాఁచు వేల్పు
డింగరు నాడిసా-డించెడి జేజె
బోడిక నెల్లెడ-నొప్పిడించు తల్లి॥

545 పులోమజార్చితా

వేల్పుతేనివెలఁది-వేల్పుడు బొమ్మ
ముగతుల మగలతోఁ-బొందించు జేజె॥

546 బంధమోచనీ

కట్టుల నిద్దిపించు-గట్టాఁడు పడుచు
బోడిక మఱకువ-నోబ్బదుల్చు వేల్పు॥

547 బర్బరాలకా (బంధురాలకా)

ఉంగ్రాల ముంగురు-లొప్పు పోయాలు
అందమా కొప్పడి-యకలర్చు వేల్పు
విరియఁబోసిన బిర్చు-వేనలి జేజె॥

548 విమర్శరూపిణీ

అరయిక యడపొడ-నలరు మలప్ప
డింగరీనికిఁ దెల్వి-డి నలర్చు వేల్పు

549 విద్యా

ముగితినిడు తెలివి-పొడగట్టుపట్టి
అధీయని పెంద్రోవ-నలరించు జేజె॥

(గంగా, భవానీ, గాయత్రీ, కాళీ, లక్ష్మీ, స్వరస్వతీ, రాజరాజేశ్వరీ, బాలా, శ్యామలా, లలితా, దశ.)

అడుగు చెమ్మట లాసి-యంజ, ముక్కంటి
 క్రొత్తడి, ప్రామిను-కుల కన్నతల్లి,
 కట్టి, కలిమిచెలి,-కయ్యపుడిండి
 తాయి, పయిడితేని-దణి, తొమ్ముడేండ్ల
 పిల్ల, పసరుడాలు-వేల్పు, మలప్ప
 కావేరి, యంకాలు,-గంగాన, మారి,
 యెల్లప్ప, పైడప్ప,-యెట్టపోతప్ప
 మొగదార నూకాలు-పోలేరను పది
 పేరు లొండొంటికి-వెయ్యేసిపేర్ల
 వరుస నొప్పారు గు-బ్బలితేనికూతు||

550 వియదాది జగత్ప్రసూ:

ఓజమై విను దొట్టి-యడ్డయిరువది
 సరకులకు న్దల్లి-చలిమలపిల్ల
 అన్నిదిన్నుల నడి-యనలర్చు వేల్పు||

551 సర్వవ్యాధిప్రశమనీ

నలకువలన్నియు-న్నాన్న మలప్ప
 అడియ నెవుడు హాయి-నలరించు వేల్పు||

552 సర్వమృత్యునివారిణి

పొలియిక లన్నియు-నోబుడుల్పు వేల్పు
 వాలెము డింగతు-న్రబ్బదికించు జేజె||

553 అగ్రగణ్యా

అంకులందరి లెక్క-కందు తొలివేల్పు
 డింగరు న్దొలిఁ జొగ-డింపించు జేజె||

554 అచింత్యరూపా

ఆపెసాబగు యందఁబోవ-దాదకెట్టు లేనియున్
వరపు నెవ్వరికిఁ దెల్పుకదా-చు వేల్పు॥

555 కలికల్మషనాశనీ

తనయడియనితప్పి-దముగాఁచు వేల్పు
తలఁచినంతఁ బిదప-తరి తప్పుదుల్పు
నిబ్బరికము పుట్టి-నిదు గట్టుపట్టి
బిళరుల నెన్నని-యొప్పులకుప్ప॥

556 కాత్యాయనీ

ఎల్ల వేలుపులని-గ్గే సామితల్లి
గట్టుపట్టి నిమ్మచు-గట్టి వేల్పేది
వెలుఁగుల నన్నిఁటి-స్వలిగించు పంజా
ఈనింగినేలల-నేలెడు దణియ
తనకేలఁ బెండ్రోవఁ-దాల్చిన జేజె
ఎనుపోతు సోఁకుడు-నీల్గించు జెట్టి॥

557 కాలహంత్రీ

కడిమిమైఁ దఱిని ను-క్కఱచినవేల్పు
అడియని పొలియిక-నడ్డడి జేజె॥

558 కమలాక్షనీషేవితా

తమ్మికంటి కొలుచు-తలిరుఁబోడి
గొప్పవారు మెచ్చు-కొనెడి వేల్పు॥

559 తాంబూలపూరితముఖీ

తమ్మనిండిన నోరు-తనరు నొయారి
నరికాడు దిండుల-నమలు నంకాలు

కెంపుమోవిని నులి-కెడు ముద్దులాడి
నెత్తావి డింగరీ-నికి నించు వేల్పు॥

560 దాడిమీకుసుమప్రభా

అడియరుల కెల యీ-డలరించు జేజె
హొంబంతిపువ్వుచె-న్నొప్పు మలప్ప॥

561 మృగాక్షి

శేలేడిచూపు ప-లిమలతోల్పాలు
అనయము వరపుల-నారయ వేల్పు॥

562 మోహినీ

తగులములోన నం-దటి ముంచు వేల్పు
వరపు నెల్లరిచేత-వలపించు జేజె॥

563 ముఖ్యా

నింగినేలలకు ము-న్నే యొప్పు వేల్పు
అడియకు ముందుగా-నగపట్టు జేజె॥

564 మృడానీ

వసతి నొనర్చు గు-బ్బలి విల్తురాణి
బోడిక కెల్ల యి-మ్ములొసంగు వేల్పు॥

565 మిత్రరూపిణీ

ఎండదొఱ పొడయ-యితనరు వేల్పు
బోడిక కనుగు చె-ల్వవఁ దోచు జేజె॥

566 నిత్యతృప్తా

నిలువప్పసము తన్ని-నిండారు వేల్పు
తనుగొల్చు వారల-న్ద నియించు జేజె॥

567 భక్తనిధిః

తనడింగరీని పా-తటగట్టుపట్టి
డింగరు కోత్కలీ-జేర్చడి జేడె॥

568 నియంత్రీ

నింగినేలలఁ బన్చు-నిడుగట్టుపట్టి
నలుపుగా డింగరు-న్నడిపించు వేల్పు॥

569 నిఖిలేశ్వరీ

నింగినేలల కేల్క-నిడుగట్టుపట్టి
ఎల్లరి నడియచే-నేలించు వేల్పు॥

570 మైత్ర్యాదివాసనాలభ్యా

ఇమ్మున్నవారితో-నెప్పుడు నెల్లి
యొందిళ్ళపట్ల నెం-తో కనికరము
కడునోచు వారల-కడఁ బరువసము
టాటోటుకాండ్రయె-డల నావోక
చెలగు డింగరులకుఁ-జిక్కెడు వేల్పు॥

571 మహాప్రళయసాక్షిణీ

నింగినేలల నీరు-నమ్మేనఁబూసి
యెగిరెడు ముక్కంటి-కెలగట్టుపట్టి
పొద్రోవకు న్గరి-వెలితిప్పటంకి
కూరుకు కల మెలఁ-కువలకు సాకె
జరుగుపనులకెల్ల-సాకిరి వేల్పు॥

572 పరాశక్తిః

తాట, నెత్తురు, చియ్య, యె-మ్మాట నెమ్ము
విత్తన, మెముక నెయ్యి, యూ-పిరి, యుగమ్ము

నిగ్గులను పదిదిన్నుల-నిల్వులొప్పు
 ననయముఁ దనకొండర-యనిమలప్ప
 ఆయాఁయిరకముల-యలవైన వేల్పు॥

573 పరానిష్ఠా

కల, మెలకువ కూర్కు-కాని యున్ని-యడ
 పుంజీ యునికి యడ-పొడ గరగరిక
 అంతయు న్దానెయై-యలరారు వేల్పు॥

574 ప్రజ్ఞానఘనరూపిణీ

కల, మెలకువ, కూర్కు-కనిపెట్టు తెలివి
 అయిదవయునికియై-యలలారు వేల్పు
 తనకు వేటుదినసు-తలఁపనియెఱుక
 అడియరి న్బొందోవ-నలరించు వేల్పు॥

575 మాధ్వీపానాలసా

కోసాని తూఁగాడు-గుబ్బలిపిల్ల
 అదటున డింగరు-నాడించు వేల్పు
 తనుపునిల్వైయెప్పు-తనరారు జేజె॥

576 మత్తా

అంతయు న్దానెయం-చడరెడు పడంచు
 బోడికకు న్మేలే-పొనరించు వేల్పు॥

577 మాతృకావర్ణరూపిణీ

వ్రాయసము నిలుపు-వలిమలపిల్ల
 మిన్ను నేలపొడసా-మిన్గవ్వు తల్లి
 వరపుని బలుచడు-వరి సల్పువేల్పు॥

578 మహాకైలాసనిలయా

బలుగొప్ప వెలితిప్ప-వఱలు మలప్ప
నిబ్బరికపుగుండె-నెలకొనుజేజె
నుచ్చెన సుడిసడి-నొబ్బలుసారు తెలివి।

579 మృనాళమృదుదోర్లతా

కైదూఁడు జబ్బితీ-గెల గట్టుపట్టి
వంచరెండను కొను-వారి యెగ్గడంచు
గుండని సందిట-న్గొని కాచు వేల్పు।

580 మహనీయా

ముదియనివారి వే-ల్పుడు గొల్పువేల్పుఁ
డింగరు చాగుబడికగొను జేజె॥

581 దయామూర్తిః

అక్కటిక తనని-ల్వా గట్టుపట్టి
బోడిక న్లనికర-మున గాంచువేల్పు।

582 మహాసామ్రాజ్యశాలినీ

గొప్పయేలుబడి నె-కొక్కను గట్టుపట్టి
అడియ నెక్కువ యొడ-యిని సల్పు వేల్పు।

583 ఆత్మవిద్యా

ఆదను తన కొం-డరయని యెఱుక
బోడిక నిన్నాణిఁ-బొనరించు వేల్పు
వరపు తన్దా నెఱు-పలనిడు జేజె॥

584 మహావిద్యా

గొప్పచదువు నిల్పు-గుబ్బలిపిల్ల
పాఱు వేలిమియడ-పలిగట్టుపట్టి

బెంద్రోవము స్తరు-వెలితిప్పటంకి
వరపు నెక్కు-వ చదు-వరి సల్పు వేల్పు॥

585 శ్రీవిద్యా

ఎల్లరియెడ మంచి-యెసఁగించు చదువు
పదియేను పదునాఱు-వంచ వ్రాలరహి
అడియండఁ బెంద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

586 కామసేవితా

కడచన్న తనమేను-కలుగనికంతు
వలనఁగూడ న్నాగు-బడిక గైకొనెడు
కొల్చువాని న్దగు-లొక్కను ముద్దులాడి
మైమరచిన బోడ-మరగెడు పడుచు
మంచినారల కొల్పు-మైకొల్పు వేల్పు॥

587 శ్రీపోడకాక్షరీవిద్యా

పదునాఱు వ్రాలఁదె-ల్పనబ్బడు వేల్పు
పదియాఱు అవలుల-పాట వుట్టిల్లు
నెలపదార్థంతులం-టిన తెఱగంటి
తను వేడుకొనెడు నం-దటి నేలు జేజె॥

తెరితి త్రికూటా

ముప్పోకలం బోవు-ముద్దులగుమ్మ
ముక్కాఁకల న్దేరు-పుష్కారుఁబోడి
ముప్పన్న గడలేలు-బోటికన్నాకు
మువ్వడులన్నడ్పు-పొలఁతి సిరాజి
మూఁడు సరబధులఁ-బొడ తెంచు పడుచు॥

ముప్పోలులందుండు-ప్రోయాలుమిన్న
అడియని ముచ్చేత-లందొప్పు శేజె
మూఁడు పొచ్చెములకాఁ,-పుడు క్రాలుఁగంటి
ముచ్చివరల మిను-ముట్టిన వేల్పు॥

589 కామకోటికా

తలిదండ్రు లిరువురు-న్దానెయా వేల్పు
కలయికకు న్నద్దు-గానొప్పు తెలివి
కూటమికి న్నొట-కొసయంచు మించు
అడియఁగూడిక నోల-లాడించు శేజె॥

590 కటాక్షకింకరీభూతకమలాకోటి సేవితా

లోఁగి తొప్పలు దోర-లు కలిమిచెలులు
తను నప్పసముఁ గొల్వఁ-దనరాగు దణియ
తనకొల్పు సల్పునం-దటి కోర్కె-దీర
గొబ్బునఁ గల్ముల-న్గురియించు వేల్పు॥

591 శిరస్థితా

ఉసురుల యాదల-నొప్పారు తెలివి
ఎల్ల వేల్పుల తల-కెక్కిన శేజె
అడియనందరి నెత్తు-లందుంచు తల్లి॥

592 చంద్రనిభా

సరుదునిండు నెలటు-చల్లని వేల్పు
చిటునగ వలరెడు-చిన్నారిపదంచు
తనుగొల్చువారల-న్దనుపు మలప్ప
ఉచ్చియదుగు నెల-నొప్పారు శేజె॥

593 ఫాలస్థా (భాలస్థా)

నుదుటివ్రాయసమున-నూలొకను వేల్పు
వరపు నెన్నోసట న-ప్పుస మొప్పు తేజె॥

594 ఇంద్రధనుఃప్రభా

ఎండజల్లులనుండు-యితికౌపుంజ
విలువలెఁ గళ్ళుల-స్వలిఁగెడు వేల్పు
నింగినేలలు తన-విలువగు తేజె
వరపు లేనలవలె-నలరించు తల్లి॥

595 హృదయస్థా

గుండియలోనుండు-గుబ్బలిపట్టి
నింగినేలలకుఁ దా-నే తల్లి వేరు
అడియని యుల్లము-నలరించు వేల్పు॥

596 రవిప్రభ్యా

ఎఱ్ఱనివేల్పు జ-గ్గెలరించు తేజె
తమ్మిదొరవలెఁ బ్రాఁ-త నలర్చు తల్లి॥

597 త్రికోణాంతరదీపికా

నెల, నెండ దొర, డిగ్గి-నెగడించు వంజ
మొల, గుండె, తల సుద్ద-బొలుపారు తెల్వి
ముమ్మొనల నడుమ-బొల్పు నిలాయి
వరపు మఱిపు టిరు-ల్వాపుజంజాము॥

598 దాక్షయణి

పాటుల కెకిమిని-పరువైన పిల్ల
నలునారుచున్న పం-ట వలంతి నిలుపు

జాబిలిరాణి వం-చము బండిచుక్క-
డింగరు కోర్క లీ-డర్చడి వేల్పు॥

599 దైత్యహంత్రీ

ఎఱచిదిండ న్నమ-యింబెడి మారి
గుండగొయ్యల నేలఁ-గూల్చు పోలేరు
పాడెగట్టులఁ గాలఁ-బ్రాముకాటేటి
నాలిముచ్చుల త్రుళ్ళ-ణంచు నూకాలు
డింగరు పగఱ నూ-డెచ్చడు మొగదార॥

600 దక్షయజ్ఞవినాశినీ

ముక్కంటి కంటువే-ల్ము లడంచు వేల్పు
చిల్లింగి ముచ్చులఁ-జెండు పోలేరు॥

601 దరాందోళితదీర్ఘాక్షీ

సుంత బెళుకువాలు-చూపుల పడుచు
వరపుల వెఱపెడఁ-బాపెడు వేల్పు
నింగినేలల నెల్ల-నిండారు జేజె॥

602 దరహాసోజ్వలన్ముఖీ

చిఱునవ్వు నోరుఁ బా-ల్చెడి ముద్దులాఁడి
నగుమూతి డింగరు-న్దాచెడు వేల్పు॥

603 గురుమూర్తిః

అయగారి నిలువున-నలరు మలప్ప
వరపుల చదువుల-పంతులౌ వేల్పు॥

604 గుణనిధిః

తగుసడువళ్ళ పాఁ-లేఱ నిల్వపడుచు
కడుమంచివారల-న్దాపాడుతల్లి

పాడి ముప్పోకల-నృరఁగెడి పిల్ల
తనవరపుల నడ-తలకు మేల్బొంతి
గుండని బ్రతుకు జో-గున్నిల్లు వేల్పు!

605 గోమాతా

గుబ్బలిపిల్ల యాల-కు న్నన్నతల్లి
ఎల్లపల్కులకుఁ బు-ట్టిల్లగు పిల్ల
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవిడు వేల్పు॥

606 గుహజన్మభూః

వేలుపులమూఁక పేరిటి-వెలఁదిమగని
నన్నియో నోములొనరించి-కన్నతల్లి
కాఁక సల్పెడు మణికరి-న్గాచు వేల్పు
ఉసురుల న్దననుండి-యొదవించు జేజె॥

607 దేవేశి

తెఱగంటుకా మింటి-తెరువర్ణ మేటి
అడియని సొంపుగా-నాడించు వేల్పు॥

608 దండనీతిస్థా

చెడుగులడఁచి మంచి-చెలఁగించు వేల్పు
కట్టుపాటుల నిల్చు ము-క్కంటి వెలఁది॥

609 దహరాకాశరూపిణీ

ఆదచదలు నిలు-వొగట్టుపట్టి
అడియని డెండము-నందొప్పు వేల్పు॥

610 ప్రతిపన్ముఖ్యరాకాంతః ధిమండలపూజితా

పదియేనునాళ్ళ త-ప్పక నెల దనుకఁ
జాగుబడికగొను-చలిమలపిల్ల॥

611 కలాత్మికా

అటువదినా-ట్లు వ్రా-లడచుగువేల్పు
 నిప్పుక నూటయె-నిమిది, జాబిల్లి
 వందముప్పదియా-టు-పగలింటితేని
 నూటపదా-టును-స్మృత్తము మినుకు
 లేడాది పూటలై-యెలరారు వేల్పు
 అనయము వెలుగుమై-నలరెడు జేజె॥

612 కలానాథా

అన్నిపనుల నేలు-నందక తై
 నెలపజా-టవ వంతు-నిండించు వేల్పు
 అసలు మొదటితేమా-నము-నొసగు జేజే
 పంపకము సల్ప వీల్కాని-పాలుపంపు
 ఏలెడు ముట్టుప-ట్టెట్టపోతప్ప
 వదియా-టుకళలఁ గా-పాడు గంగాన
 ఎల్లచదువుల కాట ప-ట్టే మలప్ప
 వెలుగుకెట్టు మొదటబెట్టు-పిల్లరెమ్మ
 అగపడి యిగపడ-కాడు నెల్లప్ప
 ఎవరికి స్థలిశురా-జే సామితల్లి॥

613 కావ్యాలాపవినోదినీ

శెలఁగి యాపుట్టచూలు మొ-దలగు మాట
 లల్లువా-టలనుడువుల-కలరు వేల్పు
 పలు తెఱంగుల చాగు-బడికల కంటి
 మంచిమాటలకు వే-మటుబుకు జేజె॥

614 సచామరగమావాణీ ఏవ్యచక్రిణ సేవితా

వల పెండినెలఁత డా-పలఁ బలుకుబెలి

వీచోపుల న్బట్టి-విసరెడు వేల్పు
కలిమి, చదువులు డిం-గరికిడు జేజె॥

615 ఆదిశక్తి

అలవు మొదటి చేన-యైన వేల్పు
ఓజ నలవడియ-కొదవించు జేజె॥

616 అమేయా

కొలఁది తెల్పురాని-గొప్పవేల్పు
డింగరు నరిదిగ-డింపించు జేజె॥

617 ఆత్మా

ఆద తాను సురయి-యలరెడు వేల్పు
బోడిక చెలువునఁ-బొల్పారు జేజె॥

618 పరమా

కలతెఱంగులు నాల్గు-కలవందులోన
నికరమా దిన్ను తా-నేయైన వేల్పు
నింగినేలలకుఁ బైఁనెగడు మలప్ప
అడియనందటి పయి-నాడించు జేజె॥

619 పావనాకృతిః

మడి యడపొడగడ్డ-మలదొరబిడ్డ
అడియలకు న్గంచి-యలరించు వేల్పు॥

620 అనేకకోటిబ్రహ్మాండజననీ

కోటానుఁకోట్ల తా-తల గ్రుడ్ల తల్లి
ఈనింగినేలల-కెల్ల ముత్తవ్వ
అన్నిదినుసులఁ దనయంతఁ-గన్నతాయి
డింగరు పేరు గ-డింపించు వేల్పు॥

621 దివ్యవిగ్రహ

పెంద్రోవజాంది సాం-పిల్లు మలప్ప
కనుపట్ట కడియంద్ర-కంట్ల నడంపఁ
జడల నిల్పుడి పోరు-సల్పెడి వేల్పు
అడియరి న్నొగసుకాఁ-డనిపించు జేజె॥

622 క్లీంకారీ

లిబ్బిడుతల్లిత-ల్లి కటి వేల్పుకవ
అన్నిపనుల కత-మా గట్టుపట్టి
కొసకు ముక్కంటి యే-గుబ్బలిపిల్ల
వరపు కూడిక వేడ్క-వఱిలించు వేల్పు॥

623 కేవలా

అంతయు న్దానెయై-యలరారు తల్లి
తనకొండు గానక-తనరెడి పడుచు
ఒంటిగా నెల్లపు-దొప్పులేలేమ
అడియనిఁ బెంద్రోవ-సలరించు వేల్పు॥

624 గుహ్య

గుండని గవినడుమ-గుల్కెడు పడుచు
ఒంటిగా డింగరుఁ-దోమెడు వేల్పు
పగడ బోడలకె క-న్నట్టెడు జేజె॥

625 కైవల్యపదదాయినీ

పెంద్రోవ నొసఁగెడు-పలితిప్పటంకి
ఎల్లవారలకు మే-లే సల్పుతల్లి
అడియరి న్దనలోన-సలరించు వేల్పు
తనడింగరుల నెల్లఁ-దాఁ గొల్పు జేజె॥

626 త్రిపురా

మువ్వేలుపులకన్న-ముందొప్పు జేజే
వరపు ముబ్బాందుల-న్వఱులించు వేల్పు॥

627 త్రిజగద్వంద్యా

మీఁద, నడుమ,ఁ గ్రింద-మెలఁగును సురుల
చాగుబడిక గను-చలిమలపిల్ల
డింగరీండ్లపు డుగ్గ-డించెడి వేల్పు॥

628 త్రిమూర్తిః

మువ్వేలుపుల నిల్వె-పో గట్టుపట్టి
మూఁడేండ్ల యీడునఁ-బొల్పారు పిల్ల
ముగురు జేజేలచూ-పునఁ గల్లుతల్లి॥

629 త్రిదశేశ్వరీ

ముదియనివారలు-మొక్కెడివేల్పు
బాసనాలులనేలు-వలిమలపిల్ల
ముప్పదేండ్ల పరువ-మునఁ బొల్పుజేజే॥

630 త్ర్యక్షరీ

మూఁడువ్రాల నికర-ము నిలుపువేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక,-పొలయికల్ముచ్చ
తానెయై యనయము-తనరారుజేజే
మువ్రాయిడెందము-పొడ నొప్పుతెలివి॥

631 దివ్యగంధాధ్యా

కమ్మని పూతమై-గ్రాలుమలప్ప
అడియ నెల్లడవాసి-నలరించు వేల్పు
వినుపల్కడియనికి-వినిపించుజేజే॥

632 సిందూరతిలకాంచితా

జేగులు బొట్టుతోఁ-జెన్నారుపడుచు
కల్లరి నెత్తుచు-కన్దాల్పుచూరి
కొత్తడి వేల్పుడె-క్కుడు సల్పువేల్పు॥

633 ఉమా

ఉడుగు వల్దనుచుండ-నొనరించుఁగాఁక
మైమఱచినటు కుగ్గి-మ్మరెడి మలప్ప
వాఁకతాలుపురాణి-వలిమలపిల్ల
అప్పస మెఱుకమై-నలరెడివేల్పు
పసపుడాలోప్పు గు-బ్బలిదొరపట్టి
కోరిక నిలుపునఁ-గొమరారుజేజె
ఇరు మూళ్ల యేండ్ల యీ-డెలరుచిన్నారి॥

634 శైలేంద్రతనయా

చలువలమలపిల్ల-చల్లని వేల్పు
ఒడలెఱుంగని యున్ని--నొదవుతనర్పు
వరపుల హాయిగా-పాడెడిజేజె॥

635 గౌరీ

కడు నిండునెలడా-లుగల గట్టుపట్టి
మఱకువ యెఱుకువ-మైమాలు పడుతు
కాఁకయే తన నిల్వ-గా నొప్పుపిల్ల
పదియేండ్లయీడు చె-ల్వమలరుపడ్చు
వాలెము వరపుగా-పాడెడువేల్పు॥

636 గంధర్వసేవితా

కయ్యపుఁడిండి పొ-గడు గట్టుపట్టి
లయకాండ్రచేతఁ గొ-ల్వంబడు పడుచు

తత్తడి పాఁజుతోఁ-దనరెడువేల్పు
కమ్మని తావుల-న్ద్రమ్ము మలప్ప
డింగరు మ్రొక్కు-బ-డిన్దొను జేజె॥

637 విశ్వగర్భా

మినునేల చూఁడి ని-మిడ్చిన వేల్పు
అడియడు తానెయై-యలరారు జేజె॥

638 స్వర్ణగర్భా

బంగారు చూలు గు-బ్బలి విల్తురాణి
డింగరు తగుపొగ-డికగొను వేల్పు॥

639 అవరదా

అలవుమైనోఁకుల-నణగార్చు వేల్పు
సుప్పాణి పల్పాలు-సొంపారు పడుచు
డింగరికి వెనుక-టి బిగిడు జేజె॥

640 వాగధీశ్వరీ

మంచి మాటల నేలు-మలదొరపిల్ల
వరవుల నింపుగాఁ-బల్కించు వేల్పు॥

641 ధ్యానగమ్యా

తగులములేనిడెం-దము చేరు వేల్పు
నిలుకడఁగలయాద-నెలకొను జేజె॥

642 అపరిచ్ఛేద్యా

ఆయాయి కొలతల-కందని వేల్పు
వరవుల గుట్టు దె-ల్పు దెవరికైన॥

643 జ్ఞానదా

కొల్పువారల కెఱు-కువనిడు జేజె||
బోడికమఱకువ-నోబ్బగొట్టు వేల్పు
డింగరునకుఁగూ-డిడెడు తెఱగంటు||

644 జ్ఞానవిగ్రహ

ఎఱుక నమ్మేనుగా-నలరారు వేల్పు
వరవుల నెఱుకువ-న్వఱలించు జేజె||

645 సర్వవేదాంతసంవేద్యా

తొలుఁబల్కుల తలలఁ-దోతెంచు వేల్పు||
అడియనికొదనంత-నగపడు జేజె||

646 సత్యానందస్వరూపిణీ

అప్పసంబు తనరు-పలరారు వేల్పు
అడియని కెపుడు బు-ల్పడరించు జేజె||

647 లోపాముద్రాఽర్చితా

క్రొత్తడి వేల్పుడు-గొనిపొంగు వేల్పు
డింగరు చాగుబ-డికగను జేజె||

648 లీలాకృష్ణ బ్రహ్మాండమండలా

అన్నియు న్బన్మెడు-నాటకై జేజె||
తన కోఁచి నట్టులం-తదను సల్పు వేల్పు||

649 అద్భుత్యా

అలవుచారనల్ల నల్ల నిండి-యైనఁ దోఁపకుండెడున్
వంచడింగరి కగ-పట్టుడు జేజె||

650 దృశ్యరహితా

ఈడెన్నటికి చూడ-జేదినుసై న
తనకు వేటరయక-తనరారు వేల్పు
అడియడేతానయి-యలరెడు జేజె||

651 విజ్ఞాత్రీ

ఎఱుకువయడపొడ-యే గట్టుపట్టి
తాడనవరవయి-తనరారు వేల్పు
బండ్ల కెఱుగఁబడ-కొప్పెడి జేజె||

652 వేద్యవర్జితా

అంతయు నైలిసిన-దామెట్టబొటె
గట్టాడుపడు కెఱుం-గనిదియేలేదు
ఈ నింగి నేలలి-వెల్ల మలప్ప
చవి చూచియు మిసిన-చప్పని పిప్పి
బోడికన్గొచు న-న్వన్గను వేల్పు||

653 యోగినీ

ఒడల మూడియ మొద-లుచ్చి యందాక
చెలఁగు నేడుసుదుల-చేపలనేలు
వేల్పులయడపొడ-వెలితిప్పటెంకి
తలఁపులఁ దొఱఁగు డెం-దంపు తనప్పు
వాలాయము నొబ్బందు-వలిగట్టుపట్టి
తనడింగరీండ కం-దటికిఁబెందోవ
వసతి నెసంగించు-వడిగ మలప్ప
ఐదు మైదినుసుల--నాదతోఁగూడ
నడఁగించి యెఱుకువ-నలరారు జేజె||

654 యోగదా

పెంద్రోవ సమకూర్చు-వేల్పుసిరాజి
బోడికకెల్ల యి-మ్ములొసంగు జేజె॥

655 యోగ్యా

తనడింగరీండ్ర కం-దటి కనయంబు
నిండారు తనరువు-నెగడించు వేల్పు
వాలాయమెల్ల చే-వలనొప్పు జేజె॥

656 యోగానందా

పెంద్రోవ హాయి సొం-పిల్లు మలప్ప
అడ్డయున్నుల తన-ర్పడియ కలర్చు॥

657 యుగంధరా

నింగినేలల యుండ-నెగడించు చీల
కాన యాల్మగల జ-తయయిన వేల్పు
అడ్డతీరుల తటి-యడపొడ జేజే
డింగరు బ్రతుకు బం-డినడుపు గులప॥

658 ఇచ్చాశక్తి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తి స్వరూపిణీ

పట్టింపు నేరువు-పని చేప లెసంగ
నింగినేలల పాడి-నెఱవేర్చు వేల్పు
పుట్టుక, పొదలిక-పొలియక త్నెరపు
ముతైఱంగుల చేగ-పొడమించు జేజె॥

659 సర్వాధారా

ఈ నింగినేలల-కెల్ల నూతమ్ము
అడియల కందటి-కాసరా వేల్పు॥

660 సుప్రతిష్ఠా

గొప్ప పేరలరారు-గుబ్బలి పట్టి
నింగినేలల నిట్ట-నిలిపెడు వేల్పు!

661 సదసద్రూపధారిణీ

లేమి కల్మి యడదా-ల్చిన గట్టుపట్టి
నికము హుళిక్కి-రెం-టినిలుపు వేల్పు॥

662 అష్టమూర్తిః

కల్మి, నెటి, గట్టి, లావు, నూగు వే-ట్క తర్కు చేవ
లీయెనిమిది మేనుల-నింపాగు వేల్పు మేల్బంతి
మంచియే తనకొడలుగా-మించు జేజె॥
జాలరి, కబ్బిలి, సానియాసాది
కీలారి, యోజ, చా-కెత, నసగూటి
యెనమండ లాగున-నెలరారు నంక॥

663 అజాజై త్రీ

అలవున తాగెల్పు-నవ్వారి యోజ
బోడిక మఱకువ-నోబ్బడుల్పు వేల్పు॥

664 లోకయాత్రావిధాయినీ

ఊసునకై పను-లోజగావించు
నింగినేలల సవరించు-నిట్టపంట
టీకుగావరపు న-డ్పించెడి వేల్పు॥

665 ఏకాకినీ

అప్పసమొంటిగా-నాటాడువేల్పు
తనడింగరు న్వంచ-దనరించు జేజె॥

666 భూమరూపా

కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల పైమించు
నుడ్డ నిల్వై హాయి-నొప్పారు నెఱుక
తనకు వేఱఁఱుగక-తనరారు తెల్వి
నింగినేలల నడ్వ-ని దనర్చు వేల్పు॥

667 నిర్వృతా

ఇరుదిన్ను తనకు లే-కెలరారు తెల్వి
అడియరి నిలువున-నలరారు వేల్పు
అడియని మాఱులే-కలరించు శేజె॥

668 ద్వైతవర్జితా

తనకొందు తలఁపని-తల్లి తల్లి చలి
నింగినేల లివి తా-నేయగు వేల్పు
తనకంటె మాఱునుం-దలలేని శేజె
వేఱుపాఁఱుఁగని-వెలితిప్పఁబు॥

669 అన్నదా

అనయము కూడిడు-నందతి కెప్పుడు
ఉసురుల కొండొండ-నొసఁగెడున్దన్వి
తనలెంక త్రాణయై-తనరారు వేల్పు॥

670 వసుధా

తనడింగరునకు సా-దరొసంగు వేల్పు
వరపు మేనికిఁబైడి-పసనిడు శేజె॥

671 వృద్ధా

అన్నింటికంటె ము-న్నలరారు శేజె
వాలెము వరపుల-న్వఱలించు వేల్పు॥

672 బ్రహ్మత్యైక్య స్వరూపిణీ

కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల పె యున్ని-
తనకు వేజేదియు-న్దలఁపనియెఱుక
అంతయుఁ దానెయై-యలరారు తెలివి
డింగరు నిలువున-డీకొనువేల్పు॥

673 బృహతీ

నింగి నేలలకెల్లఁ దా-నె హందుమత్తు
అడియరి నందఱి-కంటె హెచ్చించు
పాట మిన్నుల నిల్పు-వలిమలపిల్ల
వీనలాగునఁబల్కు-వెలితిప్పఁటెంకి
హాయిగా మాటాడు-నాగట్టుపట్టి
ముప్పదియాఱు వ్రా-ల్పొసఁగించునుడుగు॥

674 బ్రాహ్మణీ

పొగడొందు పాఱుత-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక నిరుఁబుట్టు-పున్నల్పు వేల్పు॥

675 బ్రాహ్మి

నికముకల్లల రెంటి-నిలువగు వేల్పు
ఎవరికిన్దెలియ రా-కింపారు జేజె
వలుకుఁ జెలియ యడ-స్థరఁగెడు తల్లి॥

676 బ్రహ్మనందా

ముగితి పండువ నెల్ల-ప డలకు వేల్పు
ప్రాఁతుకుఁ బెండ్రోవ-పండునొసంగి
నిండు తనర్పున-నెగడించు జేజె॥

677 బలిప్రియా

వేల్పుడు కాన్క-కు-వ్విళ్ళూరు వేల్పు
కలియికమాను డిం-గరు నంచు జేజె॥

678 భాషారూపా

ఎల్లపల్కుల నిలు-వే గట్టుపట్టి
ప్రాతలండీయఁగాఁ-బల్కించు వేల్పు॥

679 బృహత్సేనా

పెద్దపాఁజలనేలు-వేల్పు సిరాజి
పలునిలుపులఁదాల్చు-వలిమటపిల్ల
అడియని తలఁపులో-నలరెడి జేజె॥

680 భావాభావవివర్జితా

కలిమిలేములురెండు-కాకొప్పుతల్లి
కలదు లేదా మంచు-గట్టఁడుపడుచు
తనకుఁ దా మూసిగం-తలునాడు జేజె
నిక్కము స్గల్ల కా-ని మలతోల్పాలు
ఉన్నదిగాని యె-ట్లుండునో వేల్పు॥

681 సుఖారాధ్యా

వడిసుళ్ళుగాఁ గొలు-వందగు జేజె॥
మ్రొక్కినఁజాలు బు-ల్పుఁగొనడి వేల్పు॥

682 శుభకరీ

పెంద్రోవ నొనరించు-వేల్పుకన్నాకు
డింగరునకు మేలె-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

683 శోభనాసులభాగతిః

పెంద్రోవయడపాడ-వెలితిప్ప టెంకి
అడియకుఁ బయిపైగ-నగపడు వేల్పు
అడియరికి న్జుల్క-నబ్బెడు జేజె॥

684 రాజరాజేశ్వరీ

వేల్పు దొరలనేలు-వెలితిప్ప టెంకి
వానీనిఁ దవలోకు-వ నొనర్చు నేల్క-
వరవుల నందఱి-పై నుంచు జేజె॥

685 రాజ్యదాయిని

అడియని కేల్బడి-హవుసిడు వేల్పు
ఎల్లడింగరు నాణె-మేలించు జేజె॥

686 రాజ్యవల్లభా

గొప్పయేల్బడికిఁ ద-గులు గట్టుపట్టి
తెంకలపై నర్మి-లిన్దొను వేల్పు॥

687 రాజత్కృపా

అడియరి న్ననరుమై-నరసెడువేల్పు
గొప్పకనికరము-కుప్పమలప్ప

688 రాజపీఠనివేశితనిజాశ్రితా

అడియరి న్దొరగద్దె-నలరించు వేల్పు
నెల గద్దియల నడ్య-ని నునుచు జేజె

689 రాజ్యలక్ష్మిః

తగునేలుబడి తల్లి-తల్లి మలప్ప
అడియని కద్దిక-మలరించు వేల్పు॥

690 కోశనాథా

ఎల్లయుగ్రాణము-లేలేడి వేల్పు
బువ్వ, యూపిరి, డెంద-ము, తెలివి, హాయి
బొంది, యిర్మాడసి-ముల నేలు వేల్పు
తెంకలన్నులుగు తే-లింపించు జేజె॥

691 చతురంగబలేశ్వరీ

గౌరు, తత్తడి, తేరు-కాలరిమొసల
నాల్గింటినేలుచు-స్తనరెడు దణియ
పైకము, తగులము-పాడి పెంద్రోవ
యీ నాలు గడియరి-కెసఁగించు వేల్పు
మెలకువ కల, కూర్కు-మిగిలినయున్ను-
లీయుడ్డగాక తా-నేసారు జేజె॥

692 సామ్రాజ్యదాయినీ

డింగరీడున కేల్చి-డి నిడెడువేల్పు
తెంకచే దొరల నే-లించెడి జేజె॥

693 సత్యసంధా

మాటతప్పని వలి-మలదొరపిల్ల
బోడికన్లడు నిక్క-పు న్నల్పువేల్పు॥

694 సాగరమేఖలా

కడలిమొలపూలుదాల్చిన-గట్టుపట్టి
నేల నంతట తెంక-నెగడించువేల్పు॥

695 దీక్షితా

పుల్ల తీఁగెపసత్రా-పుటకుఁ గడంగి
ముస్త్రీదయిన యం-దములయింటియాపె

అడియని మేలున-కై నోచు జేజె||
డింగరీనికి జన్న-డెక్కొల్పువేల్పు||

696 దైత్యశమనీ

నల్ల బ్రాగుడుల న-ణంచు పోలేరు
ఉలిపిగొట్టులపట్ల-నురుమనిపిడుగు
చెడునడతల బాగు-చేసిడు వేల్పు||

697 సర్వలోకవశంకరీ

తనపాలొనర్చునం-తయు గట్టుపట్టి
అందరి న్దనకేల-నాడించు వేల్పు
తెంకచే మంది నే-లించెడి జేజె||

698 సర్వాఽర్థదాత్రీ

ఒడుపులన్నియుఁ బ్రాత-కొసఁగెడివేల్పు
ఎల్లకల్ము అడియ-కిడు వేల్పుగిడ్డి||

698 సావిత్రీ

నింగినేలలకుఁ దా-నే కన్నతల్లి
తమ్ముల విందునం-దలి నిగ్గుమొగ్గు
ముగిత మేలుతరము-ముక్కంటిరాణి
అడియని కెఱుకువ-నలరించువేల్పు||

700 సచ్చిదానందరూపిణీ

ఎప్పటికి నునికి, -యెఱుక, తనర్పు
నిలువున నలరారు-నిడుగట్టుపట్టి
బోడిక కెప్పుడు-నుబ్బల్పిడు వేల్పు||

701 దేశకాలాపరిచ్ఛిన్నా

కొలతలన్నింటి మీఱు-గుబ్బలిపట్టి

అంతట న్నిండిన-దా నల్లపిల్ల
 నింగినేలబతుఁ దా-నేయానుకట్ట
 వేల్పులకంటె ము-న్నే యొప్పు తెల్వి
 ఎల్ల దిన్నులకు నెం-డేఁ బుట్టినిల్లు
 అనుకొన్న దెదియుఁగా-కలరెడి జేజె॥

702 సర్వగా

ఎల్లెడలకరుగు-నేమలపిల్ల
 బోడిక నంతట-నోబ్బనిచ్చు జేజె
 విన్ను నేలల వెల్లి-విరిసిన వేల్పు॥

703 సర్వమోహినీ

వలపించు నందఱి-న్వలిగట్టుపట్టి
 వరపు నెల్లరు తగు-ల్వడసల్పు వేల్పు

704 సరస్వతీ

తనకంటె వేరు సుం-తయయిన లేదు
 దినుసె జేనియనెడు-తెల్వికింగరికిఁ
 గొలిపియతని మఱ-కువడుల్పు వేల్పు
 ఎఱుకువ యడపొడ-యేగట్టు పట్టి
 పలుకుఁజెలిసిలువు-వలిమలపిల్ల

705 శాస్త్రమయీ

చదువుల యడపొడ-చలిగట్టుపట్టి
 వరపుని కెఱుకువ-వఱలించు వేల్పు॥

706 గుహాంబా

గట్లయేలిక మనుమని-ఁగన్నతల్లి
 నల్లనింగి న్జుట్టిన-వెలుఁగు మాడ్కి-
 వరపుడెందములోన-వఱలెడు వేల్పు॥

707 గుహ్యరూపిణీ

శండువ యడపాడ-న్ద్రాలెడి వేల్పు
ఒడలుమఱచు వర-వొందెడు హాళి
తనడింగరీనికే-తా సగపట్టు
తాఁజాటుమాటుగా-తనరారు జేజె॥

708 సర్వోపాధివినిర్ముక్తా

ఎల్ల పేరులు మేను-లెడసిన వేల్పు
అడియని దనలోన-నలరించు జేజె॥

709 సదాశివపతివ్రతా

ముక్కంటి పై వల-పున్నొన్నముగిత
పుట్టుక లేని వే-ల్పునకుఁ బెండ్లాము
పగడ చెల్వున నెప్పు-పరగెడు తల్లి
వరపుతానేయయి-వఱలెడు జేజె॥

710 సంప్రదాయేశ్వరీ

పంతుల నుడువుల-నాటించి తన్ను
నమ్మిన డింగరు-న్ద్రాపాడు వేల్పు
తమపెద్దలేగిన-దారినే నడచు
నెవరికైన న్నోర్కె-లిడుపాది సాహి
మంచికోరికలఁ గొనసా-గించు వేల్పు॥

711 సాధుః

ఎంతయో మంచిదెం-దేని మలప్ప
వరపు మిక్కిలి లెస్స-వఱలించు వేల్పు॥

712 ఈ

ఈనాలుగవ వ్రాయి-యేగట్టుపట్టి

నాలవయున్కి-యై-నలువారు వేల్పు
డింగరు స్తనయందు-డిందించుజేజె

713 గురుమండలరూపిణీ

అయగారులెల్లఁదా-మాయప్పగార్లు
ఓర్పరి పొందున-కొడఁబడుపడుచు
పాడిమైఁదనయంత-వచ్చెడితెల్వి
పెద్దల మాటలు-వినువారి ప్రాపు
వరపు నెంతో చదు-వరిసల్పువేల్పు

714 కులోత్తీరా

కల, కూర్కు, మెలఁకువ-ల్కా-వించువేల్పు
తగఁజుట్టుక, కడలి-దాఁటించు జేజె॥

715 భగరాధ్యా

చీకటి గొంగకొ-లెచ్చడి గట్టుపట్టి
తాఁకవెలుఁగుగిటి-స్తనుపట్టువేల్పు
డింగరు మ్రొక్కుబడిన్గొను జేజె
అచ్చోటు కొల్పుతా-నగు తెఱగంటి

716 మాయా

వివరముగాఁదెల్పు-వీల్కాని వేల్పు
అగపడియగపడ-దమ్మెదుబొమ్మ
వరపుఁబగఱ కగ-పర్చని తల్లి
అడియని కంట్లమా-యయొనర్చు జేజె॥

717 మధుమతీ

చవికుండనము చట్టి-చలిగట్టుపట్టి
కోపాని తూఁగాడు-గుబ్బలి పిల్ల

అడియరి న్లాహిరి-నలరించు వేల్పు
తనడింగరుని నిల్పు-తాఁదాల్పు జేజె
అడియనిఁ బెందోవ-నడరించు తల్లి॥

718 మహీ

బరి నేలయడపొడం-బరఁగెడు వేల్పు
అడియనికి ముగితి-నగపర్చు వెలుఁగు

719 గణాంబా

పిల్లారితల్లి పిం-పిల్లాడుపిల్ల
నిలువెల్లఁజదువుల-నిండారు పడుచు
జేజేలనేలెడు-చిన్నారి పోటి
తనుగొల్చుడింగరు-వర్రిజేర్చు వేల్పు॥

720 గుహ్యకారాధ్యా

ముడుపు కాపరుల వే-ల్పుడుఁగొనువేల్పు
నుచ్చెన నెలయడ-నొడచూపు జేజె
గుట్టు చాగుబడిక-గొను లెఱగంటి॥

721 కోమలాంగీ

నారై న మేనితో-నలువారు పడుచు
నిలువెల్ల నెనరుమై-నిండిన తల్లి
డింగరి జాలిగుం-డె నలరు వేల్పు ॥

722 గురుప్రియా

అయగారి నెచ్చెలి-యానప్పగారు
ఎఱిఁగిన వారితో-నేయుండు పిల్ల
ముక్కంటి పై వల-పున్నొన్నపడుచు
అడియరి న్గార్మిమై-నరసెడు వేల్పు॥

723 స్వతంత్రా

అలవోక తిరుగాడు-నాముద్దులాడి
ముక్కంటి లోఁకువ-నొప్పనరించు జేజె
తనవరపుల నెల్ల-దక్కొల్పు వేల్పు॥

724 సర్వతంత్రేశీ

ఎల్ల కిట్టులకేల్క-యేగట్టుపట్టి
అన్నిచదువులడి-యకలర్పు వేల్పు॥

725 దక్షిణామూర్తిరూపిణీ

మాటాడకూరకే-మట్టియడుగున
వలకడ కెదురుగాఁ-బదియునాటేండ్ల
పడుచఁడై కూర్పుండి-వచ్చు బీదలకు
ముగితి తెరువుఁదెల్పు-ముక్కంటి నిలుపు
బోడిక యడపాడ-నొబ్బలుపారు వేల్పు॥

726 సనకాదినమారాధ్యా

డింగరు చాగుబ-డికగొను తల్లి
తగులములేని బీ-దలుగొల్పు వేల్పు
ఐదేండ్లవారికే-యగపట్టు జేజె॥

727 శివజ్ఞాన ప్రదాయినీ

మంచి తెలివినిడు-మలదొరపిల్ల
నింగిమూలకుఁగూడ-నెఱిగఱపుఁచెలి
అడియరికి స్మేటి-యరువిడు వేల్పు॥

728 చిత్కలా

చివరకు పనిముగిం-చి మిగులు తెల్వి
నింగినేలలుడుగ-నిలిచిన యెఱుక

ఎల్ల వేల్పులకుఁదా-నేపాది సాహి
అడియనికి ముగితి-నలరించు జేజె॥

729 అనందకలికా

అలరింత లెల్లతా-నగు నిండుతనువు
బరువము మొలక-వలిమలపిల్ల
వరవుల కెలపండు-వస్సల్పు వేల్పు॥

730 ప్రేమరూపా

అర్మిలి నమ్మిక-యడపొడ పడుచు
అందటి పొత్తడి-యనికిడు వేల్పు॥

731 ప్రియంకరీ

కోరికె లీడేర్చు-గుబ్బలిపిల్ల
బోడిక కనయ మిం-పు తనర్చు వేల్పు॥

732 నామపారాయణప్రీతా

ఇరువది వేలపై-నేడుమూర్ల పలు
ముప్పదార్చేరులఁ-బొగడొందు వేల్పు
ఏబదివ్రాల ని-ర్వింపారు జేజె
ఎన్నియోపేర్లతో-నలరెడి తల్లి
తనబిర్దు కొండాడఁ-దనరంపు పొందు
తగువారలనయము-తన్మొనియాడ
పొంగెడు మిక్కిలి-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక పొగడజ-ల్పు న్లను వేల్పు॥

733 నందివిద్యా

ముక్కంటి బసవఁడె-ప్పుడు వల్లెవేయు

చాటుమాట నిలుపు-చలిమలపిల్ల
లెంకయ నయము వ-ల్లించెడి చదువు॥

734 నటేశ్వరీ

ముక్కంటి యాట సొం-పు తనర్పు పడుచు
హాయిగా డింగరు-నాడించు వేల్పు॥

735 మిథ్యా జగదధిష్ఠానా

తేని దిన్నున్నట్టు-లే చూపుదంట
త్రాడు నందునఁ బాముఁ-దలపించు వేల్పు
కూరుకు, కల, మెలఁ-కువల కాణాచి
నింగినేలల వితా-నేయగు జేజె॥

736 ముక్తిదా

దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ సొసంగు
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

737 ముక్తిరూపిణీ

పెంద్రోవ యడపొడ-వలి తిప్పటంకి
అడియని తన్నిని-ల్వెయొప్పు వేల్పు

738 లాస్యప్రియా

ఆట, పాటల వేడ్క-కలరారు పడుచు
బోడిక గొండ్లి కు-ప్పొంగెడు వేల్పు॥

739 లయకరీ

నింగి నేలలను డిం-దించెడి వేల్పు
కల, కూర్కు, మెలఁకువ-కాని నాలవది
మిగుల నైదవ యున్ని-మించిన యెఱుక

ఆట, పాటల నేరు-పలరించు జేజె
నింగి నేల నాటిగొం-డిలి మేళకత్తై॥

740 లజ్జా

మంచి సిగ్గెలరెడు-మలదొర పిల్ల
డింగరీనికి నున్ని-డె మలర్చు వేల్పు॥

741 రంభా దివందితా

వినుమిటారులు మొక్కు-వెలితిప్ప తెంకి
అడియని గుండియ-నలరించు వేల్పు॥

742 భవదావ సుధావృష్టిః

జంజాలు మెరగలి-చవిజడి వాన
అడియ కిమ్ము ముగుతు-లడరించు వేల్పు॥

743 పాపా రణ్యదవా నలా

కల్లకారున కెర-గలి గట్టుపట్టి
బోడిక కీడుల-నొప్పినాడు వేల్పు॥

744 దౌర్భాగ్య తూల వాతూలా

ఎద్దడి దూదికెం-తే సుడిగాలి
అడియరుల నల్మి-నలరించు వేల్పు॥

745 జరాధ్వంత రవిప్రభా

తలుగు నడియనికి-దఱవి నలర్చు
నప్పటికి న్బడు-చేయైన వేల్పు
మొగ్గుతగ్గులు లేక-పాలుశారు జేజె
కారు చీకటికిగా-క వెలుగు నిగ్గు॥

746 భాగ్యాబ్ధి చంద్రికా

మేలు కడలి నెల-మెట్టాడు పడుచు
లలి నడియలికిఁ జ-ల్లన సల్పువేల్పు॥

747 భ క్త చి త్ర కేకి ఘనాఘనా

తగు డింగరీనిడెం-దము నెమ్మి మొగులు

748 రోగపర్వత దంభోళిః

తెగులు తిప్ప పిడుగు-తెలివేల్పు రాణి
వరపునల్కువ తెడఁ-బాపెడు జేజె॥

749 మృత్యుదారు కుఠారికా

గిట్టింపు తోటన-రెక్కడు నడిదంబు
వరపు నెల్లప్పుడు-స్రవ్వితికించు వేల్పు॥

750 మహేశ్వరీ

ఈనింగినేలల-నేలెడి దణియ
లెంక కెన్నఁటికిఁ-గల్మిఁ దనర్చు వేల్పు॥

751 మహాగ్రాసా

గొప్పకడి స్త్రింగు-గుబ్బలిపిల్ల
నింగినేలలఁ గవ్వు-నిడుగట్టు పట్టి
పుట్టించుఁ బొదలించుఁ-బొలయించు వేల్పు
బోడిక కెల్లయి-మ్ములఁ గుడ్చు జేజె॥

752 మాహాకాళీ

తఱిఁ తుదముట్టించుఁ-దాగట్టుపట్టి
హాయిగా నెప్పటి-కడియరి న్మనుచు॥

753 మహాశనా

మిన్ను నేలలివెల్ల-మింగెడు వేల్పు
బోడిక కాఁకలి-పొదలించు జేజె||

754 అపర్ణా

అందునాకులై న మాని-యర్ది కాఁక సల్పు వేల్పు
కొల్చువారికెల్ల మంచి-కోర్కులిచ్చు గట్టుపట్టి
బోడిక యప్పు చ-ప్పునఁ దీర్చు జేజె||

755 చండికా

చలపట్టి చెనటులఁ-బదుముకాటేరి
తనుఁ గొల్పఁబోనియే-తరిఁగూల్చు మారి
అడియని పగనెల్ల-నణఁచు పోలేరు
యేడేండ్ల యీడున-నెలరారు పిల్ల||

756 చండ ముండాసుర నిషూదనీ

నల్లద్రావుడుల న-ణఁచు మొగదార
తనకొండు లేదని-తాఁడెల్సి తెల్యన
ట్లాటాడు కొనుచుండు-నమ్మలప్ప
నంజుడు దిండ్ల న-ణఁచెడి పోలేరు -
చెడుగుల నెల్ల ద్రుంచెడు పెనుమారి||

757 క్ష రాక్ష రాత్రికా

పొలియక లేనిది-పోకడ కలది
తానె యానా నేల-తాలుపు పిల్ల
ఎల్ల వ్రాల యెడయై-యేపారు వేల్పు
బోడిక కన్నియి-న్ముల లర్చుజేజే||

758 సర్వలోకేశీ

అంతయు నేలెడు-నాగట్టు పట్టి
ఎల్లరి స్వరపుచే-నేలించు వేల్పు॥

759 విశ్వధారిణీ

నింగి నేలలు చాల్చు-నిడుగట్టు పట్టి
బోడిక చేమంచి-మోయించు వేల్పు॥

760 త్రివర్గ దాత్రీ

పోడ్డి, మరులు, పాడి-ముతైగ లిచ్చు
నడియని కెంతయు-నాగట్టు పట్టి
పుంట, పవలు, మాపు-ప్రోచెడి వేల్పు॥

761 సుభగా

అందమయిన దెల్ల-నమ్మల పిల్ల
అయిదేండ్ల యీడున-నలరారు బిడ్డ
వేడి వేల్పు న్నూడ-వెలిగించు జగ్గు
అడియకెంతో కల్మి-నలరించు జేజె॥

762 త్ర్యంబికా

కణు, కెండ దొర, నెల-కన్నులు మూఁడు
వాలాయ మొప్పారు-వలిమలపిల్ల
ముచ్చమూలరయు - ముక్కంటి వెలఁది
అడియకుఁదివ త్రోవ-లగపర్చు వేల్పు॥

763 త్రిగుణాత్మికా

ముక్కఁబదలనిల్పు-పాలుపారు వేల్పు
ముచ్చపాడు లలరు-ముక్కంటి వెలఁది
మూఁడు తెఱఁగుల యి-మ్ము లొనర్చు జేజె॥

764 స్వర్గా పవర్గదా

శుగితి, వేలుపు పెంకి-బులుపు లొసంగి
తను గొల్చువారి నెం-తయుఁబ్రోచు తల్లి॥

765 శుద్ధా

అయ్యము మడియైన-దాగట్టు పట్టి
తన డింగరు మడుంగు-దక్కించు వేల్పు
బోడిక మఱికువ-నోబ్బఁగొట్టు జేజె॥

766 జపాపుష్పని భాకృతిః

మంకెన విరివిడి-మైనొప్పు పడుచు
అడియని కిన్నెత్తు-రలరించు వేల్పు
నల్ల పెట్టించు మం-దరి మేటుబంతి
మంచివారల ససి-న్మనుపు వెల్లంకి
సుడియల నెట్టఁగాఁజూచు కాపెట్టి॥

767 ఓజోవతీ

ఓరు, పలపు కడిమి-నొప్పారు జేజె
కొల్చు వారలకుఁగో-ర్కు అలర్చు తల్లి
ఎన్నడు న్బిడురెడు-రెఱుంగని డంట
ఎన్నిదవ మయివం-తెసఁగించు వేల్పు॥

768 ద్యుతిధరా

ముమ్మరమగు తళ్ళు-పురుడించు పడుచు
ఎల్ల వేల్పులకు ని-గ్గెలరించు జేజె
అడియని తళతళ-లాడించు తల్లి॥

769 యజ్ఞరూపా

వేలిమియడ పొడ-వెలితిప్ప టెంకి
పెరుమాళ్ల నిల్వ జా-బిలి తాల్పు రాణి
మనికి వేల్మి చెలువు-మల దొరపిల్ల
డింగరు చాగు బ-డికయుర్పు వేల్పు॥

770 ప్రియవ్రతా

వాలెము నోము స-ల్పంగ నెంచు ముగిత
నోఁచెడి కొత్తడి-న్రోబ్బెడు వేల్పు॥

771 దురా రాధ్యా

మొత్తము పైగొల్వ-ముగ్గొయ్య వేల్పు
వేలుపుడు సలుప-వీల్కాని జేజె॥

772 దురా ధర్మా

తెగ నాడరాని దెం-తే గట్టు పట్టి
కాని వారలుఁ గొల్వ-గడ్డగు వేల్పు
వెకిలికి లొంగదు-వెలితిప్ప టెంకి॥

773 పాటలీ కుసుమప్రియా

కలిగొట్టు ననకు వే-డ్క పడుమలప్ప
తెలుపెర్పు గలసిన-దిన్నుల కలరు
మంచివారల నెంచి-మనిపెడు వేల్పు॥

774 మహాతీ

కొలఁది మీఱిన గొప్ప-గుబ్బలి పట్టి
లెంక వీనవలెఁ బ-ల్కించెడి వేల్పు
నాల్గు తొమ్ముదుల వ్రా-ల్పడిపెడి యడుగు॥

775 మేరు నిలయా

పొంగట్టి రవుకొను-ముక్కంటి వెలఁది
బోడిక నెల్ల మే-ర్వున నిల్పు వేల్పు॥

776 మందార కుసుమప్రియా

బాడిద పువ్వుల-స్వలచు గంగాన
కెళగునెత్తు కొల్వు-గీల్కొనమారి
తొలి సమర్తాడు నా-తుక పొడయంకు
దోరపండ్ల న్దినఁ-దొడరెడి పడుచు
జాబుతా గాగరా-సవరించుపోటి
అడియరి న్దెంపులా-గలరించు వేల్పు॥

777 వీరా రాధ్యా

పోటు మగండ్ర వే-ల్పుడు గొనువేల్పు
డింగరు చాగుబ-డిక నోము జేజె
అడియరి నుక్కుతు-స్య నొనర్చు తల్లి

778 విరాడ్రూపా

నింగినేలల నిల్వు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి నెల్లెడ-నడరించు వేల్పు॥

779 విరజాః

అంటులే కలరారు-నాగట్టుపట్టి
వరవుల కీడెడఁ-బాపెడు వేల్పు॥

780 విశ్వతో ముఖీ

నింగినేలల నోళ్ళ-నగడెడు వేల్పు
అడియని కెల్లెడ-నగపడు జేజె॥

781 ప్రత్యగ్రూపా

నిండాగులో చూపు-నిలువైన తెల్వి
తనకొండు తలఁపఁ-తనరాగు వేల్పు
అడియరి డెందమం-దలరెడు జేజె॥

782 పరాకాశా

డెందమందె సంగుక-డిదిగాలి తండ్రి
దినుసు లెల్లఁ దనలో-దిగ్మింగు నింగి
ఎన్నఁదరముకాని-జేదో వెలుంగు
కొట్టకొసకుఁ దామి-గులు నల్లపిల్ల
అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు
వరవుల కడుల-నాబెడు జేజె॥

783 ప్రాణదా

విదుసురు లొసంగు-చానిన్నతల్లి
అడియకుఁ బెందోవ-యరువిడు వేల్పు॥

784 ప్రాణరూపిణీ

ఉసురుల నిలువయి-యొప్పారు వేల్పు
బొడికకు ముగితి-పొనరించు జేజె॥

785 మార్తాండ భైరవా రాధ్యా

చాగుబడిక సల్పు-సగ్గెడ నెండ
దొఱలాగు కన్నట్టు-దొడ్డమలప్ప
వరవు నిరుల గొంగ-వలె సల్పువేల్పు

786 మంత్రిణీ న్యస్త రాజ్యధూః

ప్రగ్గడకుఁ దనయే-ల్బడి పూటమెత్తు
వటగలకు న్దన-పనినప్పగించు

నింగినేలల డియని కలవరించి
యనయము శ్చంద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

787 త్రిపురేశీ

ముమ్మేనులే లెడి-ముద్దులగుమ్మ
బోడిక కెల్లయి-ముమ్మలలర్చు వేల్పు॥

788 జయత్సేనా

నంజుడు దిండ్ల న-ణఁచు మొనక తై
పగర నాల్గురలోనఁ-బరిమాన్పు జెట్టి
ఎయ్యెడ న్నేఱు పా-ఁటఱుఁగని పిల్ల
లెంకచేఁ గంట్ల గె-ల్పించెడి వేల్పు॥

789 నిస్త్రి గుణ్యా

ముప్పాడులు డిగిన-ముక్కంటి వెలఁది
మున్నడు వడుఁగ-ముందొప్పు తెలివి
ముయ్యోజ లంటక-పాలుపారు జేజె
ఏపోకడలు లేని-దే గట్టుపట్టి
బోడిక మఱకువ-నొబ్బులుచ్చి వేల్పు॥

790 ఏరాపరా

తనకంటు, కంటు లి-ద్దరులేని పడుచు
మీదు క్రిందెఱుఁగని-మెట్టుమేపుట్టు
విఱుఁగు తల్లుగనని-పెంద్రోవ నిలుపు
బోడిక నెల్లెడ-నొప్పిసఁగించు వేల్పు॥

791 సత్యజ్ఞానా నందరూపా

నిల్కడ, యెఱుకువ-నెమ్మియడపొడ
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

792 సామరస్యపరాయణా

తీయగా నందఱి-న్దిలకించు తల్లి
పొత్తెల్లరికి సల్పు-పువ్వారుఁ బోడి
బోడిక నొప్పిందుమై-బాదలించు వేల్పు॥

793 కపర్ద్దినీ

తిరిదాల్చు ముక్కంటి-తీరై నరాణి
మైమఱచిన బీద-మఱగినపిల్ల
తనుగొల్చు వారి చెంత నిలుచు తల్లి
కోర్కెలేనివాని-గూడు పడుచు
బోడికచేఁ గడు-నొప్పిగడొందు వేల్పు॥

794 కలామాలా

అండఱ నలరించు-నఱువదినాల్లు
చదువుదండలఁ దాల్చు-చలిమలపిల్ల
బోడిక నెల్లరు-నొప్పిగడు చెల్వమును
జదువరి మొనకాని-సల్పెడు వేల్పు॥

795 కామధుక్

విడిముడిగోర్కె లీడేర్చు-వేమఱుదను
గొల్చువారలకు నేల్పు-కుఱ్ఱివలెను
లెంకల ముచ్చట-ల్లీర్చెడు తేజీ
కంతుని వేల్పుడు-గను తెఱగంటి॥

796 కామరూపిణీ

కాగల యటులగు-స్థలద కొలంది
అనుకొన్న యట్లుండు-నాసామితల్లి
కోరిన నిల్వఁగై-కొనెడు మలప్ప

కోర్కుల నాటాడు-కొనుపసిపాప
తెంక పట్టింపు చె-ల్లింకెడివేల్పు||

797 కలానిధి:

నిండు చలివెలుగు-నిల్వమలప్ప
అడియని కనుపండు-వొగట్టుపట్టి
కాల్గును సురులకు-గాణమా వేల్పు||

798 కావ్యకలా

కమ్మని నుడికూర్పు-కఱదనిల్వ
నొడికారమందున-మాల్కొను తెల్వి
మాటలల్లెడువాని-మైకొనువేల్పు
మంచి పలుకువాని-మరగునొయారి
తగు నుడికూర్పుల-స్తనుగొనియాడు
తన నుడియని పెంట-దానుండు వేల్పు
డింగరున్నచి నొడవులా-డించుతల్లి
దొడ్డవారలయ్యుచ్చి-దులకించు వెలుగు
మ్రొందినయుసురుల-నృతికించుమందు

799 రసజ్ఞా

తొమ్మిది చవుల పం-తునిలువువేల్పు
చారుతా నేయగు-చలిమలపిల్ల
పెంద్రోవ యడపొడ-వెలితిప్పటెంకి
బోడికకెల్ల చ-వులు గుడ్చువేల్పు

800 రసశేవధి:

చవినిగ్గు పాతర-చలిమలపిల్ల
బీదకు ముగితి చా-ర్వెట్టెడి వేల్పు
బోడిక నేడ్కల-బొదలించు తేజె||

801 పు

ఎల్లసాదరులని-ల్వేపారు వేల్పు
ఎపుడు డింగరులలా-వెక్కించు జేజె॥

802 పురాతనా

అన్నిదిన్సులకుఁ దా-నడువయా నంకు
నింగినేలలకు ముం-దే యొప్పు జేజె
అడియనిఁ బెంద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

803 పూజ్యా

వేల్పుడంద న్దగు-వెలితిప్పటెంకి
వరపు చాగుబడిక-వఱలించు వేల్పు॥

804 పుష్కరా

తిరుపతి యడపొడ-న్ద్రడించు వేల్పు
తగిన మేలొనరించు-తరవాయి నిలుపు
అడియండకు న్మంచి-యడనిడు జేజె॥

805 పుష్కరేక్షణా

తమ్ములవంటిక-న్దంటసీమాటి
అడియనిఁ జల్లఁగా-నారయు తల్లి
పగటి వేలుపునెల-ల్వరుసఁ బదాఱు
ముచ్చ చుక్కలనుండు-పొద్దగు జేజె॥

806 పరంజ్యోతిః

వేల్పుల నల్లరి-న్వలిఁగించు పంజ
పాడిమై నొప్పు గు-బ్బలియాఁడు పడుచు
బోడికి న్బంద్రోవఁ-బొల్పించు వేల్పు॥

807 పరంధామ

అప్పసమలరారు-నాకన్నతల్లి
కల, మెలకువ, కూర్కు-కరిమలపిల్ల
ఎల్లరికంటెఁ బై-నిరవారు జేజె
అడియనిఁ బెంద్రోవ-నలరించు వేల్పు॥

808 పరమాణుః

కొలువఁ దరముకాని-కొద్దిలోఁబినరు
తెలియ నలవికాని-జేకన్నతల్లి
అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు॥

809 పరాత్పరా

ఎడవున కెడయైన-దేగట్టుపట్టి
చదువుల ముదుకడు-జాబిల్లి తాల్పు
కఱివేల్పు మువ్వరి-కన్న కన్నాకు
లెస్స యంకులలో, వలి-కరువపిల్ల
కల తెఱఁగెఱుగ వీ-ల్కాని మలప్ప
అడియ నందఱి పయి-నాడించు జేజె॥

810 పాశహస్తా

డాకయి పయికొర-డాతాల్పు మారి
గొంట్లఁ జేర్కొలతోఁ-గొట్టు పోలేరు
వరవుకంట్ల న్నేల-వదలించు వేల్పు॥

811 పాశహంత్రీ

బారీల ద్రుంచెడు-వలిమలపిల్ల
లెంకల ఛెఱవది-లించెడి వేల్పు॥

812 పరమంత్ర విభేదిని

పగఱ మంతరమూడ్చు-వలిగట్టుపట్టి
బోడిక కీడుల-నోగొట్టు తల్లి
పగటివేల్పు, మనువేర్పరచు తొర్రేడు
కడలిద్రాగివ బీద కలికి, వానీడు
కంతుడు, సామి, ము-క్కంటి బసవకు
సోకులఁదిని తేను-చు తిరితాల్పు, నెల
బైదాలము నిలువు-బాసవాల్లిగి
పంజెండు వరవులి-బ్బడి గొల్పుజేజె॥

813 మూర్తా

శాన్పించు దినుసెల్ల-గట్టాడుపడుచు
తనవరవుల కెల్వఁ-దాలెచ్చెడువేల్పు॥

814 అమూర్తా

అడమయితాల్చుకే-యప్పసం జొప్పెడున్
బోడిక తలఁపు ని-ల్వగ్రాలువేల్పు॥

815 అనిత్యత్వప్తా

అలరుచుండి తన్నిఁ జొందు-నాదమందితోడుతన్
డింగరు మొక్కుబడిన్ద-న్యజేజె॥

816 మునిమానసహంసికా

బీదయాద కొలని-విడితూఁడుదిండి
గజ్జెలుకట్టి డిం-గరు నార్చువేల్పు
డింగరీని తెలివి-డినలర్చు తేజె॥

817 సత్యవ్రతా

పట్టిననోము త-ప్పని మగనాలు

వరవుల మంచి త్రో-వన్నడు వేల్పు
డింగరు న్దగిన తిం-డి నలర్చు జేజె॥

818 సత్యరూపా

ఎన్నడు న్బగడలా-గే యొప్పు వేల్పు
కలతెఱంగు నిలుపు-గ్రతుని బిడ్డ
డింగరు నిక్కమా-డించెడి జేజె॥

819 సర్వాంతర్యామినీ

ఎల్లరి న్లోనిడి-యేలెడి వేల్పు
అందరి లోలోన-నరిగెడి జేజె॥

820 సతీ

ముగిత నిల్కడ యడ-పొడ గట్టు పట్టి
వరవుఁగొత్తడిగ త-ప్పక సల్పువేల్పు॥

821 బ్రహ్మణీ

నిండు తనివి తన-నిల్వైన జేజె
వరవుల కున్నర-వ సమిడు వేల్పు
తాత కిల్లాలయి-తనరెడు నంకు॥

822 బ్రహ్మ

తానె పెంద్రోవయై-తనరారు జేజె
బోడిక నెఱుక ని-ల్వైన నిల్పువేల్పు॥

823 జననీ

నింగి నేలలకుఁ దా-నే కన్నతల్లి
అంతయు న్దలిగించు-నాగట్టు పట్టి
బోడికకు న్మేలె-పొసఁగించు వేల్పు॥

824 బహురూపా

వెక్కు నిల్వుల నొప్పు-వెలితిప్పలుంకి
పగడ, మిఱు, పదాఱు-పదిమూళ్లు రెండు
నిలువుల నలరెడు-నిడు గట్టుపట్టి
బోడిక కెల్ల చె-ల్పు లలర్చు వేల్పు॥

825 బుధార్చితా

డింగరు చాగు బ-డిక గను జేజె
నోవరి, నిక మెఱుగుట-కూనువాడు
కల్మి గోరువత్, డె-ర్క నలరు నాతఁ
డి నలువుర వేల్పు-డెపు డొందు జేజె॥

826 ప్రసవిత్రీ

నింగి నేలలకుదా-నే కన్నతల్లి
బోడికకు నల్మి-పొదలించు వేల్పు॥

827 ప్రచండా

తన నెల వెదిరించు-తంటాల మూర్గ
మిక్కిలి యటకతో-మింగెడు మారి
టాటోటుకాండ న-డంచుకాటెట్టి
బోడిక పగఱు దు-న్నును బోలడాయి
తెలి గన్నరు విరుల-దీండ్రించు నంకు॥

828 అజ్ఞా

అన్ని పన్నుల నిలు-వౌ గట్టుపట్టి
వరవులకు న్మంచి-పని పన్ను వేల్పు

829 ప్రతిష్ఠా

నింగి నేలల, లో, వెలి-న్నిండు వేల్పు
బోడిక పేరు పెం-పు లలర్చు జేజె॥

830 ప్రకటాకృతిః

అందరు నేను నే-ననుకొనునదలు
తేట తెల్లంబగు-తెల్వీయడ పొడ
బోడిక కెల్లెని-పొడకట్టు వేల్పు॥

831 ప్రాణేశ్వరీ

ఉసురుల నేలెడి-యోయూరి వేల్పు
వరపుల హాయిగా-బ్రతికించు జేజె॥

832 ప్రాణదాత్రీ

వరపు నుసురుల న-ప్పసయించు వేల్పు
మిక్కిలి యలవిడు-మెట్టాడు పడుచు॥

833 పంచాశత్పీఠరూపిణీ

ఐదు పదుల గద్దె-లడయగు వేల్పు
వీచడి వ్రాల ని-ల్వెసఁగెడి జేజె
తన లెంక కెల్ల ప-దవులీడు నంకు
బొడ్డుటవలి యడ-పొడ తెలుగంటు॥

834 విశ్వంఖలా

బారి కట్టెడపు కా-ర్బారి మలప్ప
డింగరు నకిమీని-డి కొల్పువేల్పు
అడియని తప్పొప్పు-లరయని జేజె
వరపు విచ్చల విడి-బ్రతికించు తల్లి॥

835 వివి కస్తా

తేర నొంటిగ ముగి-తి నొన్న పిల్ల
కడు మడిగా నుండు-గట్టాడు పడుచు
తెన్ను తప్పని నొడ్డు తెలు మేల్బంజి
అడియని న్బొందోవ-నలరించు వేల్పు

వదియు స్తేనిచో-నలరారు జేజె
వతోడుసు న్గొన-కెలరెడు నెఱుక
మందికంపొప్పని-మంచి మలప్ప॥

836 వీరమాతా

కడు నోచుకొన్న డిం-గరుకన్న తల్లి
మేలందఱికి సల్పు-మేటరి యవ్వ
ఆట, పాటల మేటి-నలరించు వేల్పు
ఎంతయు హఠాంత క-త్తే గట్టుపట్టి॥

837 వియత్ప్రసూః

మబ్బు త్రోవకు తల్లి-మలదొరపిల్ల
తన లెంక గుండె చ-ద లలర్చు వేల్పు॥

838 ముకుందా

పెంద్రోవ వెట్టెడు-వెలితిప్ప పెంకి
అడుగు చెమ్మట లాని-యడపొడ వేల్పు
ఆలుమగలు తానె-యా గట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల యి-మ్ము లిడెడు వేల్పు॥

839 ముక్తినిలయా

అచ్చోటు, చేరు ప-య్యడ, యక్క-లయిక
యీనాలుగు న్గామి-యేనుము గుతుల
నెలవయి యలరారు-నిడుగట్టు పట్టి
డింగరు న్బెంద్రోవ-డెక్కొల్పు వేల్పు॥

840 మూలవిగ్రహరూపిణీ

మొకటి బొంది నిలువు-ముక్కంటి వెలది
బోడిక మేని ని-ల్వన నొప్పు వేల్పు॥

841 భావజ్ఞా

పాడితోడఁ దెలియఁ-బడుగట్టుపట్టి
చదువరి కగపడు-నలిమలపిల్ల
లందఱి యాదల-నారయు వేల్పు
డింగరు చిందున్గ-డించెడి జేజె॥

842 భవరోగఘ్ని

పుట్టువు నలఁకువ-నోబ్బఁగొట్టు వేల్పు
వరపులకు ముగితి-వఱలించు జేజె
మంది తెవుళ్ళకు-మందు మలప్ప॥

843 భవచక్రప్రవర్తినీ

ముక్కంటి యుల్లము-న్నచ్చుకొన్న దణి
మంచినడత లెల్ల-మప్పెడు తల్లి
బోడిక పెద్దకా-పుర మేలు వేల్పు॥

844 చందస్సారా

ప్రాఁబలుకుల నిగ్గు-వలిమలపిల్ల
అడియనికి ముగితి-నగపర్చు వేల్పు॥

845 శాస్త్రసారా

చదువుల నికరము-చలిమలపిల్ల
అడియనికి నిడి-యలునేర్చు వేల్పు॥

846 మంత్రసారా

మంతనముల గుట్టు-మట్టుమలప్ప
నమ్మకము కొలంది-నడతెంచు వేల్పు
అడియరి కంతయు-నగపర్చు వేల్పు॥

847 తలోదరీ

అట్టడు నేల కౌ-నలరారు వేల్పు
అన్నింటి కౌనుతా-నైన మలప్ప
అడియరి కలఁతి క-డ్పలరించు నంకు
మీదు క్రిందుల హద్దు-మీఁతిన జేజె
ముంగేల నిముడు న-డ్ము తనరు పడుచు॥

848 ఉదారకీర్తిః

తనయడియని-కొసఁగు పేరు పెంపుల
ఎల్లెడల న్వాసి-కెక్కిన వేల్పు
అన్ని యుసురులు దా-నొను మలప్ప॥

849 ఉద్దామవై భవా

తనుఁ గొల్చువారల-న్దొలెడఁ బాపి
పెంద్రోవ నడిపించు-వేలుపుమిన్న॥

850 వర్ణరూపిణీ

ఎల్ల తెగల తగు-నేర్పాటు నిలుపు
అటువదినాల్లు వ్రా-లడయగు జేజె॥
వ్రాయనకాని వ-రపు నల్పు వేల్పు॥

851 జన్మమృత్యుజరాతప్త జనవిశ్రాంతినాయినీ

పుట్టువు, గిట్టింపు-ముదుముల నుడుకు
మందికూరట నిడు-మలదొరపిల్ల
ఎల్లరికి న్మేలె-యెసఁగించు తల్లి
గుసిగుంపులు డ్పియు-దుక-వ నిచ్చు జేజె॥
అడియరి న్బంద్రోవ-నలగించు వేల్పు॥

852 సర్వోపనిషదుద్ఘాట

గొప్పమిన్ను-లతల-ల్లొనియాడు వేల్పు
అడియరి తెలుకువ-నలరించు శేజె॥

853 శాంత్యతీతకలాత్మికా

మింటికిఁ బైమించి-మిగిలిన వేల్పు
నెమ్మికిఁ బై మెట్టు-నిడుగట్టుపట్టి
అడియరి న్బొందోవ-నలరించు శేజె
నాలవయున్ని-పై-నలరారు నంకు॥

854 గంభీరా

కడకాపెలోఁ తెలుం-గ స్వీలుకాదు
తనకు క్కియేరికి-స్తరమ తెల్పుటకు
నింగినేలలు ముంచి-నెగడెడు మడుగు
తలఁపున కై ననం-దదు గట్టుపట్టి
మీదుక్రిందుల హద్దు-మీఱిన వేల్పు
బోడిక మరవెలి-పుచ్చని శేజె

855 గగనాంతస్థా

ఆదలో నివ్వల-నాపయిముచ్చ
యంగముతో మిన్ను-పలమిన తల్లి
వెలుపల లోపల-స్వలిఁగెడు వేల్పు
అంతయు న్దానె యా-నా నల్లపిల్ల
డెందము చదలున-డ్మి నలరు శేజె॥

856 గర్వితా

కడుమంచి-తగవర్గ-గాంచిన తల్లి

నింగినేలలఁ బన్ని-నిక్కెడు పడుచు
నంజుడు దిండ్ర న-ణించెడు జేజె॥

857 గానలోలుపా

ఆట, పాట, వాయింపుల-కలరు పిల్ల
మాటలల్లువాని-మరగినపడుచు
తనుగొల్చువారి నో-దార్చెడి తల్లి
సీకారిపై వల-చిన మలబిడ్డ॥

858 కల్పనారహితా

ఎప్పటికి నిండు తన్వి తో-నెసఁగు జేజె
అనయము ముగితి ని-ల్వగు గట్టుపట్టి
అడియరి స్పృహదోవ-నలరించు వేల్పు॥

859 కాఘా

కలుగు నన్నిటి చేరు-గడయగు వేల్పు
తెప్పపాటంకె నిలువుమీ-తెడు మిటారి
అంతయు న్దానయై-యలరారు పిల్ల
డింగరు న్దనలోన-డిందించు జేజె॥

860 అకాంతా

అడియకు కొందల-మడచెడు వేల్పు
బోడిక కీడుల-నోబుదుల్పు జేజె॥

861 కాంతార్థ విగ్రహ

వంచ పాల్మగవాఁడు-పగడవంతింతి
యాల్మ గల్త నకుఁ దా-నగు వేల్పు మిన్న
పలు నిలువుల నగ-పట్టెడు జేజె॥

862 కార్యకారణ నిర్ముక్తా

కతము కొఱయు రెండు-కా దెద్దయైన
కతము, పనియురెండు-కలుగని వేల్పు
నింగినేలలి వికా-నియ దేదో జేజె!

863 కామకేలీతరంగితా

కవఁగూడు అల్పగల్కయికపొడ
ఎల్లరికోరిక-లీడేర్చు తల్లి
తలపుల నిలువయి-తనరారు వేల్పు
కోరినికోరిక-ల్కురియించు జేజె!

864 కనత్కనకతాటంకా

అపకంజి కమ్మల-నలరారు పడుచు
అడియండ) మనవుల-నాలించు వేల్పు!

865 లీలావిగ్రహధారిణీ

తనకోరికట్లాడ-ల్దాలెచ్చెడు వేల్పు
డప్పుతోనాడుదం-టపయిడి తల్లి!

866 అజా

అరిది పుట్టకే యన-యంబలరారు
అప్పసము వరపు-నలరించు వేల్పు!

867 క్షయవినిర్ముక్తా

నిప్పచ్చరములేని-నిడుగట్టుపట్టి
బోడిక బతుకులో-ముగితిడు వేల్పు!

868 ముగ్ధా

ఎంతయో సొగసైన-దే గట్టుపట్టి
బోడిక నొకపరి-నొనరించు వేల్పు!

869 క్షిప్రప్రసాదినీ

రివృన్దఁ దనడింగరీనికిఁ దోచి
కోర్కెలన్నియు వెల్లి-గురియించు వేల్పు
తక్కిన జేజేలు-తముగొల్పువారిఁ
దడవు సలిపికాఁచె-దరుగాని తనదు
వరవు బిరానగా-సాడుమలప్ప॥

870 అంతర్ముఖ సమారాధ్యా

లోవెల్లు గను లెంక-లు గొలుచు వేల్పు
జెందము నిలుపు బో-డికనేలు జేజె॥

871 బహిర్ముఖ సుదుర్లభా

వాలకములకు లోచ-బడకుండు వేల్పు
పై చూడ్కి కందదా-పలిమలపిల్ల
బొందిమఱచు వర-వు న్నాచు జేజె॥

872 త్రయీ

తా ముచ్చదువులమై-తనరారు నంకు
పనిక తై, పనిముట్టు-పనియైన యెఱుక
మూఁడుత్రోవల నేలు-ముప్పొకలాఁడి
వేల్పుల మువ్వర-న్వలయించుతల్లి
మీఁద, నడుమఁ గ్రింద-మెలఁగెడు పడుచు
బోడికన్ము తైర-వులనేలు జేజె॥

873 త్రివర్గనిలయా

ముచ్చగుమి యిరవు-ముక్కంటి వెలఁది
కూరుకు, కల, మెల-కువల కాణాచి
లెంకకుఁ బాడి, క-ల్మి, తమిసొసంగుఁ

గోరని కోర్కెగా-గుబ్బలిపట్టి
ముత్తగులందున-బొల్పారు వేల్పు
ఓమను వ్రాల్పాట-నొప్పారు జేజె||

874 త్రిస్తా

మూడు లెక్కల నిల్చు-ముద్దులగుమ్మ
ముచ్చోట్లు, చదువులు-మూడు, ముత్తెగలు
దారులు, ముచ్చ, యె-దారలు, మూడు
కోర్కెలుతివ, వెలు-గులు, మూడు, మేళ్ళు
మూడు పాడులుమూడు,-మూడుపలుకులు
దొసగులుమూడు, బ్రతుకు తీర్లుమూడు
తరుణము లూడి డ-తలులిరువంచ
కొలతలు మూడెటు-కువలు మూడిటుల
బలుమాళ్ళ నిల్వగు-స్వలిగట్టుపట్టి
గుండని ముత్తెఱ-గుల నేలు వేల్పు||

875 త్రిపురమాలినీ

ముత్తెఱగులమేని-ప్రోలుల నిలువు
గుండెపడి మొనల-గుడుసగు వేల్పు||

876 నిరామయా

ఎప్పుడే తెవులేని-నెనయని పడుచు
హాయిగా నవ్వున-మలరారు పిల్ల
అడియ రిన్నందోవ-నలరింతు వేల్పు||

877 నిరాలంబా

ఏ యూతము న్గొనకే యొప్పు వేల్పు
వరవుఁ దనంతట-స్వఱులించు జేజె||

878 స్వాత్మారామా

ఆఁదుది మగవాఁడు-నె తనయంతఁ
దనకుఁదాఁ గలయిక-స్తనరారు వేల్పు
గుండడై తానాడు-కొనుచుండు వేల్పు॥

879 సుధాస్పతిః

వేల్పుల కూడు గు-ప్పించెడి వేల్పు
గుండనికి స్తవి-గుడ్పెడు జేజె॥

880 సంసార పంకనిర్మగ్న సముద్ధరణ పండితా

లొంగి జంజాట మూచి ము-నుంగు డింగ
రీండఁ బైకెత్తెడి వెఱవ-రి తలకట్టు॥

881 యజ్ఞప్రియా

వేలిమి న్గోరెడు-స్వలితిప్ప తెంకి
చాగుబడిక నెంచు-జలి గట్టుపట్టి
గొబ్బున వరపు కో-ర్కులఁ దీర్చు వేల్పు
కలుపుగోలు తనమ్ము-గలది మలప్ప
పెరుమాళ్ళపైఁ గూర్చి-వెలయించు జేజె॥

882 యజ్ఞకర్త్రీ

వేలిమి కార్యారి-వెలిదొర రాణి
తన పనివారల-స్తగునట్లు పన్ని
యెప్పటికి న్వేల్చి-యే సల్పువేల్పు॥

883 యజమాన స్వరూపిణీ

వేల్చి వాని నిలుపు-వెలిదొర రాణి
నింగి, గా, డైరుపు-నీళ్లు, పారి

నల, పొద్దు, సురను నె-న్మిది బొందు లెసంగ
లెంకల బ్రతుకు వే-లిమి నల్పు వేల్పు!

884 ధర్మాధారా

పాడి కంతకుఁ దానె-పాదైన వేల్పు
ఏయే నాడుల వారల
కాయాయి తగు నడువడుల-నడరించుచుఁ దా
నే యెడల నైనఁదగ వెడఁ
బాయక తనరారు గట్టు-పట్టి సిరాజీ
అడియని మేలున-కండయా జేజె॥

885 ధనాధ్యక్షా

ఆస్తి కేలిక యన-యము గట్టు పట్టి
డింగరు నెఱుక పో-డిమి నేలువేల్పు
కాయకంటి నిలువు-గ్రాలెడు జేజె॥

886 ధనధాన్యవివర్ధనీ

అడియర్ల కాస్తి కొ-ల్పడరించు వేల్పు
కొలుచు వారలకుఁ గో-ర్కు లలర్చు జేజె॥

887 విప్రప్రియా

నాల్గు చదువులలో-నన్గడి తేటి
నేటు నడత నొప్పు-నేల వేలుపుల
పొత్తున మెలఁగు నె-ప్పుడు గట్టుపట్టి॥

888 విప్రరూపా

పనస నేర్పరి పొడ-వలిమల పిల్ల
ఇరు బుట్టువుల నిలు-వేపారు వేల్పు॥

889 విశ్వభ్రమణకారిణీ

నింగి నేలలఁ ద్రిప్పు-నిడు గట్టు పట్టి
అడియండ మంచికై-యల్లార్చు వేల్పు.

890 విశ్వగ్రాసా

నింగి నేలల కడి-స్త్రింగెడు మూరి
డింగరు న్దనలోన-డిం దించు వేల్పు॥

891 విద్రుమాభా

గసి రావలెఁ జెలంగు-గట్టాడు పడుచు
విన్నాణి యంగటి-వెలిమాను వేల్పు॥

892 వైష్ణవీ

పెరుమాళ్ల చేవయే-వెలిదొర రాణి
కలిమి చలి నిలువు-గట్టాడు పడుచు
బోడిక పగతులఁ-బొలి యించుమూరి॥

893 విష్ణురూపిణీ

అడుగు చెమ్మటలాని-యడ గట్టు పట్టి
ఎల్ల దిన్నుల నిలు-వేయల పిల్ల
అడియరి తానయై-యలరారు వేల్పు॥

894 అయోనిః

అంటు తన కేకతం-బైన నంట కొప్పు
కతన లేక తనంతఁదాఁ-గ్రాలు వేల్పు
తల్లి దండ్రుల కొడవ కే-తనరు పిల్ల
కొలత కందనిచోట నె-కొక్క-న్న పడుచు
తనవలె బోడిక-న్దనరించు జేజె॥

895 యోనినిలయా

ఒడికట్టు సుడినెప్పు-డొప్పారు వేల్పు
అన్ని దిన్నులఁ దన-యందెడిందించు
పనుల కెల్లఁ గతంబు-వలిమల పిల్ల
ముగితి తావలమయి-పోల్చెడి శేజె॥

896 కూటస్థా

నింగి నేలల నెల్ల-నివ్వెరన్నడుపు
తెలిసీ తెలియనట్లు-తిరిగెడు పాప
ఎల్లప్పు పగడలా-గే యొప్పుపిల్ల
తుద, మొదలు, నడియై-తులకించు వేల్పు
కదలిక లేక ని-ల్కడఁ బొల్పు శేజె॥

897 కులరూపిణీ

తనలోన నేల నం-తయుఁజేర్చు వేల్పు
ఎల్ల పదుగులు తా-నే యగు శేజె॥

898 వీరగోష్ఠిప్రియా

మంచివారి మాజుర్లు-మరగిన వేల్పు
మాసటిండ కొలుపు-మైకొను శేజె
అడియర్లఁ జదురున-నలరించు తల్లి॥

899 వీరా

ఎంతయు హఠాంతక-తేగట్టుపట్టి
పెనిమిటి కొడుకుల-స్వలసెడిముగతి
ప్రాతల గొప్పవాం-డ్రస్సెల్లువేల్పు॥

900 నైష్కర్మ్య

అన్నిపనులుసల్పు-నటుతోఁచుఁగాని
యెయ్యది యుజ్జేయ-దే గట్టుపట్టి
ఎప్పుడుశ్చగడలా-గే యొప్పువేల్పు
వరవెట్టు లున్నఁగా-పాడెడుజేజె॥

901 నాదరూపిణీ

మంచిటవలి నిల్పు-మలదొరపిల్ల
అంతటికి న్గత-మై యొప్పువేల్పు
కొల్చువానినాబ్బట-కులమేటిసల్పి
బాలాయమెనలేని-వాసికెక్కించి
యెంతయు న్గూర్చితో-నేలెడు జేజె॥

902 విజ్ఞానకలనా

పెంద్రోవ యడపాడ-వెలిదొరరాణి
చవిద్రావమరగిన-చలిమలపిల్ల
అన్నిచదువులడి-యకునేర్పువేల్పు॥

903 కల్యా

చదువులందారి తీరున-చ్చాళివడుచు
పాడి నెల్ల పలుకుల మా-టాడుపిల్ల
అన్ని కోపులనిలువగు-నలరుఁబోడి
ఎన్నడు నైపులంటని-పిన్నపాప
కొలుచు వారలకెల్ల మే-ల్గులుపువేల్పు॥

904 విదగ్ధా

ఎంతయు నేర్చిన-దేగట్టుపట్టి
బోడికకెల్ల నే-ర్పులు మప్పువేల్పు॥

905 బైందవాసనా

ఉచ్చినల కురిచీ-నొప్పారు పడుచు
కొలుపుకాని న్జవి-గ్రోలించు తల్లి॥

906 తత్త్వాధికా

మిన్ను నేలలు త్రుంగ-మిగిలిన నిగ్గు
పగడ గమనిక నె-ప్పటి కొప్పుదినుసు
అన్నియు న్దానెయై-యలరారు నెఱుక
ఎల్ల దినుసల మించి-యెలరెడు వేల్పు
వరవులానిక వీ నె-వాయింప నలరు
ముగితి మాగాణి య-మ్ముక్కంటి రాణి॥

907 తత్త్వమయీ

ఎప్పుడున్నడగ మే-లే సల్పు తల్లి
తనకంటె మఱి వేఱు-తలపని పాప
ఎల్ల రెఱింగి న-దే గట్టు పట్టి
తానె నిక్కువమయి-తనరారు పిల్ల
ఆకకు లోబడ-కాటాడు పడుచు
ఉన్కి, ని, గ్గలరుల-యోజ మలప్ప
అడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు॥

908 తత్త్వమర్థ స్వరూపిణీ

నీవది యను నుడ్ల-నిలువు మఱప్ప
నిక్కమైన దినుసు-నిడు గట్టు పట్టి
ఎట్లనుకొన్న న-ల్లే యొప్పు పడుచు
లేలేదు, కాకాదు-లే యెమ్మెలాడి
చెడ్డకు సేగి, మం-చికి మేలే సల్పు
నెఱిగియు నెఱుగ న-ల్లే మెచ్చులాడి

తొఁచియు న్దోఁపక-దొంగటలాడు
నడియని తోడుత-నాసామి తల్లి
ఎప్పుడు న్బగడ మే-లే సల్పు వేల్పు
ముక్కంటి యుసురుల-పొడయగు జేజె॥

909 సామగానప్రియా

శాట పనసకు ముక్కు-వ-పడెడు వేల్పు
కమ్మపల్కుల బోడి-క కలర్చు వేల్పు॥

910 సోమ్యా

మేల్పుల్ల తీగవే-ల్మికిఁదగువేల్పు
అడియని నెలవలె-నలరించు జేజె
ముక్కంటి తానయై-పొల్చు మలప్ప॥

911 సదాశివకుటుంబినీ

మేలిమి మెట్ట వి-ల్మేటి ప్రోయాలు
డింగరు న్మేలు గ-డింపించు వేల్పు॥

912 సవ్యాప సవ్యమార్గస్థా

కుడిడా తెరువుల నె-క్కొను గట్టు పట్టి
కొల్చు కొలందిఁ జే-కుఱు నిలువేల్పు
ఎండ, మంచు తఱుల-నిరువారునంకు
క్రిందు మీఁదుల గ్రిక్కి-రిసియెప్పు జేజె॥

913 సర్వాపద్వినివారిణీ

ఇదుముళ్ల నన్నిఁటి-నెడలించు తల్లి
వరపు నిక్క-లైల్లఁ-బాపెడు జేజె॥

914 స్వస్థా

వేల్పునగరులోన-విడిసిన జేజె
వరవుల యోరిమి-న్వఱలించు తల్లి॥

915 స్వభావమధురా

మంచిపాడి నలరు-మలదొరపిల్ల
వరపు నింపగు నోజ-వఱలించు వేల్పు!

916 ధీరా

తాలిమి నలరు నెం-తయు గట్టు పట్టి
అడియనికి నేవ-నలరించు వేల్పు
అరువిడు పదవ నాఁ-డలరెడు శేజె!

917 ధీరసమర్చితా

గొప్ప చడవరులు-కొరడాడు వేల్పు
బొడిక కెల్ల నేర్పు లలర్చు జేజె!

918 చైతన్యార్ఘ్య సమారాధ్యా

లోఁజాగుబడిక కే-లోఁగగు వేల్పు
పై వేల్పుడునకుఁ జో-ప్పడరాని శేజె
సిక్కపు డింగరీ-సికిఁ జిక్కు నంకు!

919 చైతన్య కుసుమప్రియా

ఉల్లము ననఁగొని-యూహ్సంగు పడుచు
పొరలేని యాదపు-వృన్దాల్పు పిల్ల
డింగరు మంచి న-డ్పించెడి వేల్పు!

920 సదోదితా

తన డింగరీని ముం-దలఁ దోఁచు వేల్పు
ఎప్పుడు న్భగడ లా-గే యొప్పు శేజె!

921 సదాతుష్టా

ఎప్పటికి న్దన్వి-నింపారు తల్లి
బోడిక కెల్ల త-న్ను లలర్చు వేల్పు!

922 తరుణాదిత్యపాటలా

లేజీకటుల గొంగ-లీల నప్పసము
తెలుపు మించిన యెర్పు-తెలివొప్పు పడుచు
పొలయల్క చిటునగ-వుల ముద్దులాడి
లెంకఁ గ్రొంజూద్దు వ-లె నలర్చు వేల్పు॥

923 దక్షిణా దక్షిణారాధ్యా

పొలమానువారి వే-ల్పుడుగొను వేల్పు
కుడి, పడువడి కొల్పు-గొనెడు మలప్ప
నేర్పరి కగపడు-నిడు గట్టుపట్టి
లెంక పెట్టున కంగ-లించెడి జేజె
అడియని కెలపర్వ-మలరించు తల్లి
తన కొల్వుసల్పు నందఱిఁ గూడఁబగడ
తీరునఁ గాపాడు-తెలిదొర రాణి॥

924 దరస్మేరముఖాంబుజా

పలువర్స పైకిఁ దో-పని వింత మొలక
యలరింత నోర్తమ్మి-నలరారు వేల్పు
అడియని కెలనగ-వలరించు జేజె॥

925 కౌలినీ కేవలా

తఱి నిలువయి యోజ-దై వారు వేల్పు
పాడి యేదియు లేని-పగడ యెటుకువ
తానయడి యరియై-తనరెడు జేజె॥

926 అనర్ఘ్య కై వల్య పదదాయినీ

అడియరి న్దనలోఁ జేర్చి-యప్పసంబు
విలువలేని కలిమి నిడు-వేల్పు మిన్న॥

927 స్తోత్రప్రియా

పొగడు కోల నకు ను-ప్పొంగెడు వేల్పు
డింగరీండ నొప్పగ-డింపించు జేజె

928 స్తుతిమతీ

కొండాడఁ దగినది-గుబ్బలి పిల్ల
కొల్చుబారల మెప్పు-గొల్పెడు వేల్పు॥

929 శ్రుతిసం స్తుత వైభవా

తొలుఁ బల్కులు పొగడు-తొంగలి వేల్పు
డింగరుఁ గడుఁ బొగఁడింపిందు జేజె

930 మనస్వినీ

తనకు లోఁబడిన డెం-ద మలరు పడుచు
మంచి యుల్లం బొప్పు-మలదొర పిల్ల
బిగియాద లెంకకు-వెలయించు నంకు॥

931 మానవతీ

గడిఁదాట దెవుడు ము-క్కంటి వెలంది
వరపుల నేర్పిరిమై-బ్రతికించు వేల్పు॥

932 మహేశీ

ఈ నింగి నేలల-నేలెడు వేల్పు
ముక్కంటిడా మేనఁ-బొల్పారు జేజె
డింగరు మ్రొక్కు పా-టింపెడి తల్లి॥

933 మంగలా కృతిః

మేలు నిల్వొప్పారు-మెట్టుమే పుట్టు
బోడికకు న్మంచి-పొసఁగించు వేల్పు॥

934 విశ్వమాతా

మిన్ను నేల పగడ-మెటికె నిముడ్చు
మడికాసు మలతేని-మంచి యిల్లాలు
మొసలి వాయొంట్లఁ దా-ల్పున్లన్న తల్లి॥

935 జగద్ధాత్రీ

ఈ నింగి నేలల-కెల్లఁగాణాచి
పోసనా లిప్పించి-పోచెడి తల్లి
ఆస్తికిఁ దావలం-బా గట్టు పట్టి
కొలిచెడి వారల-కున్బట్టుఁ గొమ్మ॥

936 విశాలాక్షీ

గొప్ప కన్నంగళ-గుబ్బలి పిల్ల
మంచిచెడ్డ లఱయు-మలదొర బిడ్డ
బోడిక న్జల్లఁగాఁ-బొడగాంచు వేల్పు
నింగి నేలల వెల్ల-నిండిన జేజె॥

937 విరాగిణీ

మరులు మానుకొసన-మంచి ప్రోయాలు
బోడిక జంజాట-మున్నాన్పు వేల్పు॥

938 ప్రగల్భా

అన్ని పనుల లోన-నారి తీతినది
ఎల్ల పల్కుల నేర్పు-నెలనాగ మిన్న
అడియ రిన్బోచు నే-ర్పలరారు వేల్పు॥

939 పరమోదారా

గొప్ప యీవి నొసంగు-గుబ్బలి కూతు
వరవులకుఁ దనర్పు-వఱలించు వేల్పు॥

940 పరామోదా

కడగి పెండ్రోవ వే-డకన్దించు వేల్పు
బోడిక కెల్ల యి-మ్ము లలర్చు జేజె॥

941 మనోమయీ

ఉల్లము నిలువయి-యొప్పారు వేల్పు
కోరిక యడపొడ-గుబ్బలి పట్టి
లెంకల మూద్దు జెల్లించెడి జేజె॥

942 వ్యోమకేశీ

చదలా కొప్పు ముడుచు-చలి గట్టు పట్టి
వినుతిరి వేలుపు-నెప్పందాడు పడుచు
అడియని గుండె మి-న్నలరించు జేజె॥

943 విమానస్థా

మినుబండిపై నొప్పు-మెట్టాడు పడుచు
తెలుగంటుల నిలుపు-జేరెక్కు వేల్పు
అలవి కానిది లేని-దాగట్టు పట్టి
అడియరి నడ్డులే-కరిగించు జేజె॥

944 వజ్రజిణీ

తెలుగంటు తేని పొ-ల్లి నిలుపు వేల్పు
మూలతా తొడవుల-నొప్పల్పు మిటారి
మంచి డెండమునంద-మరుకొను జేజె॥

945 వామకేశ్వరీ

వను వేల్పుల మాను-నెడమ వడువడి
యెసంగించు వరవుల-నేలెడు వేల్పు

తన డింగరుఁడు తప్పఁ-ద్రాగక కౌఁచు
సమల కున్నపుడెఱ్ఱయెం-తయుఁ గాఁచు నంకు
తనుఁగొల్చు మంచి యా-ద నలరు జేజె॥

946 పంచ యజ్ఞప్రియా

అయిదు వేల్పుల చను-పలరెడి వేల్పు
కన్ను, ముక్కంట, లా-గరి, నాల్గు పనుల
నేను వేలుముల లా-గెంచెడి జేజె॥

947 పంచప్రేత మంచాధి శాయినీ

తాత, కటివేల్పు ముజ్జంక-తాల్పులీయ
యిదుగురు న్నూడ బడుగుల-కుదిరికఁ దడి
నెడస్థిశంకటులటు నేల-బడినవారి
మీఁద హాయిగాఁ బన్నుండు-మెట్టపట్టి
బోడ, యూబ, యవిటి, -ములుచ వెడంగు,
కుక్కులీ యుత్త బ-ద్గులఁ బపళించు
గుండని గుండె మే-లొక-నెడి మలప్ప

948 పంచమీ

నింగి మైదవ దిన్ను-నిల్వగు వేల్పు
మెలకువ కయిదయి-మిగిలిన నిగ్గు
వ్రాల వర్సల నైద-వ “మ” యను వ్రాయి
ఐదుసురుల మొద-లా గట్టుపట్టి
కులుకు పదాతేండ్ల-గుబ్బలి పట్టి
అయిదవ అవలి ని-లొ సామి తల్లి
ఏవుర జేజేల-కెల్ల సిరాజి
డింగరు కూడిక-నీ కొల్చు నంకు

949 పంచభూతేశీ

నేల, తడి, నిప్పు, కరువలి,-నింగులయిదు
కడఁక నేలెడు వలిమల-కన్నబిడ్డ
ఐదుదిన్నుల యొడ-శృలరించు వేల్పు॥

950 పంచ సంఖ్యోపచారిణీ

ఆరు పదుల నాలు-గైవ నల్పాల్లు
గాని యేదైన లె-క్కల చాగుబడిక
చేయువాఱల కోర్కె-ఁజల్లించు జేజె
విటి, పొగ, తావి, దీ-విటి, తిండియైదు
కోపుల వేల్పుడు-లొల్పించు వేల్పు॥

951 శాశ్వతీ

అనయ మలరుచుండు-నాకన్నతల్లి
వరపులవాలెము-వఱలించు వేల్పు॥

952 శాశ్వతైశ్వర్యా

ఎప్పటికి న్గల్గి-నెలరారువేల్పు
కలిమి నప్పసము డిం-గరు నేలుజేజె॥

953 శర్మదా

లెంకకు హాయివా-లెముసంగు వేల్పు
ఎల్లవసతులిడు-నేకన్నతల్లి
పెందోవ పెట్టెడు-వెలిదొరరాణి॥

954 శఙ్ఖమోహినీ

వాఁకతాల్పు న్గూడ-వలపించు పడుచు
కొలుపుకాని న్మరు-లొల్పెడు వేల్పు॥

955 ధరా

నేలయంతయును చా-నేగట్టుపట్టి
డింగరికి వెలపు-ట్టించెడి వేల్పు॥

956 ధరసుతా

తలకని వలిమల-దణియాడు పడుచు
తనుఁగొల్పు యెల్ల గ-ద్దటికాండ తల్లి
తామేటి కణెవలె-న్దానేలమోచు
అడియసికి న్నూతు-రై పుట్టు వేల్పు॥

957 ధన్యా

అన్ని కలుములనిం-డారిన వేల్పు
ఏకొంతయుఁగాన-కెలరెడు జేజె
దొడ్డవారలకుఁ బెం-ద్రోవ నొసంగు
ఎల్లడింగరుల నొ-డ్డెక్కించుతల్లి॥

958 ధర్మిణీ

తగవును పాడియై-దనరారు జేజె
తగునటు తెల్లరి-న్దగ వెసఁగించు
ఆదట న్నాపాడు-నల్లమలప్ప
వరపునెంతయు దగ-వరిసల్పు వేల్పు॥

959 ధర్మవర్ధనీ

దొడ్డనడువడి, పెం-ద్రోవ తలంపు,
పొదలించి డింగరు-న్బోచెడివేల్పు॥

960 లోకాతీతా

నుచ్చెనపై సుడి-నొబ్బలూరు తెలివి
అడియనందరి మించు-నటుసల్పువేల్పు॥

961 గుణాతీతా

ఏయోజయు న్నొస-కే యొప్పునంకు
తానేది కాఁబో-తపరారు జేజె
నింగికి న్నూడఁదా-నే కన్నల్లి
అన్నిదిన్సులకు ముం-దాకల తెఱఁగు
ఏ తెల్వి కందకె-ల్లే యున్నసికము
డింగరు న్దనలోన-డిందించు వేల్పు॥

962 సర్వాతీతా

నింగినేలబొమించి-నెగడెడు వేల్పు
వరపుతానే యయి-వఱలెడు జేజె॥

963 శమాత్మికా

తాల్మియే తానయి-తనరారు తల్లి
అడకువ గలవారి-యందొప్పు వేల్పు॥

964 బంధూకకుసుమప్రఖ్యా

మంకెన విఱిడాలు-మైమించు పడుచు
అడియండ కెల్ల నె-త్రలరించు వేల్పు॥

965 బాలా

తొమ్మిదేడుల యీడు-తులకించు పడుచు
ఎల్లపన్నికకుఁ జాఁసే తొలి నిలుపు
డింగరు నాటలా-డించెడు వేల్పు॥

966 లీలావినోదినీ

ఎల్లదిన్సుల వేడ్క-కే పన్ను వేల్పు
అడియని నాయగా-నాడించు జేజె॥

967 సుమంగళీ

కొత్తడి మేల్బొంతి-గుబ్బలి పట్టి
తన డింగరికి మేలు-తనరించు వేల్పు॥

968 సుఖకరీ

అలిడింగరికి సుమా-శము సల్పువేల్పు
ఎల్ల యిమ్ములకుఁ బుట్టిలు గట్టుపట్టి॥

969 సువేషాడ్యా

మంచి కోలము దాల్చు-మలదొరపిల్ల
బోడిక కెల్ల తొ-డ్వలలర్చు వేల్పు॥

970 సువాసినీ

ముక్కంటి నెడబాయఁ-బోని మలప్ప
అడియని గొత్తడి-యై కొల్చు వేల్పు॥

971 సువాసిన్యర్చనప్రీతా

ముగిత వేల్పుడున కు-ప్పొంగెను వేల్పు
మంచివాఱల కొల్చు-మైకొను శేజె॥

972 ఆశోభనా

అలరుచుండు మిగుల-నందాల దొంతి
అన్ని సొబగులచే నలరారు వేల్పు
అన్ని సొబగుల వరపు-నలరించు వేల్పు॥

973 శుద్ధమానసా

మంచి డెందంబెల్ల-మలదొరపిల్ల ॥
వరపులకుఁదగు న-డ్వడి మప్పతల్లి ॥

974 చిందుతర్పణసంతుష్టా

తలపులఁ దొఱఁగు డెందమునకు దనిసి

యుచ్చి చవుల కూట-లూరెడు వేల్పు
అచ్చొట నిడు గింజ-కలరెడు పడుచు॥

975 పూర్వజా

నింగి నేలకు ము-న్నే పుట్టు వేల్పు
ఎల్ల వేల్పులకు మాం-దే యెప్పుతెల్వి॥

976 త్రిపురాంబికా

ముత్తైఱగు లమున-బొండుల న్దాల్పు
నొడలి తాల్పుల నెల్ల-నో మెడి వేల్పు॥

977 దశముద్రాసమారాధ్యా

ఈరేను రకముల-నెల్లెత్తఁ బోక
ప్రేల్మొక్కు టచ్చుల-వేల్పుడు సల్పు
నడియనికి ముగితి-నలరించు వేల్పు
నోరు మెదలుప కొం-డుల కెప్పు మేలె
సలిపెడు వరవుల-స్సాంకెడు జేజె॥

978 త్రిపురాశ్రీవశంకరీ

అంకల లొంగించు-నా గట్టుపట్టి
గుండని న్దకు లో-కువ సల్పు వేల్పు॥

979 జానముద్రా

పొందుగాఁ గుడికేలి-బొటమనప్రేలి
చిట్టె జట్టెన ప్రేలి-చివర తగిల్చి
నింగి నేలలివి తా-నేయంచు నిండు
తనవితో నెప్పుడు-నైనరారు వేల్పు
అడియ రిన్నెంద్రోవ-కలరించు జేజె॥

980 జానగమ్యా

కడిది యెర్కు-వ వంచ-కటద నెర్గనగు
బోధిక ముటకువ-నోబ్బగొట్టువేల్పు

డింగరునకుఁ గూడి-డెడు తెఱగంటు
వరవుల కేయగ-పట్టెడు జేజె||

981 జ్ఞానజ్ఞేయస్వరూపిణీ

తెల్వి, తెల్విఁబడున-దినిలువో వేల్పు
ఎఱుకువ యడపొడ-యేగట్టుపట్టి||

982 యోనిముద్రా

అన్నిదినుఁగను-నచ్చొటియచ్చు
ముమ్మాళ్ళకై మోడు-పులతోలిమచ్చు
మొదటి పన్నికడ-పొడవై నవేల్పు||

983 త్రిఖండేశీ

మూడాడుచదువుల-ముక్కలకేల్క
ము తెఱంగుల తెల్వి-మొత్తమా వేల్పు||

984 త్రిగుణా

ముత్తీర్ణ నప్పన-ము వెలుఁగువేల్పు
నిక్క, మెఱుక, గొప్ప-నక్కొల్పుచాడి
ఎప్పటికున్కి హా-యినెగడు నిల్వు
బోడికతానయై-పొల్పారు జేజె||

985 అంబా

అవ్వయేకతమగు-నన్ని మేలులకు
వరవులకు స్మంచి-వఱలించువేల్పు

986 త్రికోణగా

అడుగుటి సుడియం-దలరెడువేల్పు
ముమ్మాలల గిటిలోఁ-బొలుపారుజేజె
తాఁబడు చయ్యువం-త యుఁగనుతల్లి||

987 అనఘా

అడలు, యాము, న్గస్తి, -యదటు, లేకలరు
వరపుదొసంగెడఁ-బాపెడు వేల్పు॥

988 అద్భుతచారిత్రా

అఱ లేకదగుసటు-లరిదిముచ్చటల
నలరించి పెండ్రోవ-నడియరిన్నడువు
వరపునిక్కెడఁ-బాపెడివేల్పు॥

989 వాంఛితార్థప్రదాయిని

కోరనిమంచి కో-ర్కులొసగువేల్పు
బోడిక కెల్లయి-మ్ములిడుమలవ్వు॥

990 అభ్యాసాతికయజ్ఞాతా

అనయమున్గొల్పు నడియ-కగపడు జగి
కాటేనియిల్లాలు-గ్రతేనిపట్టి॥

991 షడధ్వతీతరూపిణీ

మువ్వేలుపులకత-ముమలతొల్పాలు
వలపల, డాపల, -పడచుర తూర్పు
పై, క్రిందు, లాఱు త్రో-వలు మించు నిలుపు
బోడిక పగఱ నా.ఱ్వురఁ ద్రుంచు వేల్పు॥

992 అవ్యాజకరుణామూర్తిః

సరుదైఱుంగనిక ని-కరమున న్నడియ
సాకెన్న డెన్నని-జాలి ల్పొచ్చు
ఎల్లరి కిన్మంచి-యే సల్పువేల్పు॥

993 అజానధ్వంతదీపికా

గుబ్బలి బొట్టెయగు మఱ-కువ మబ్బువంజ
వరపు మఱపు టిరు-ల్పొచ్చు నిలాయి॥

994 అబాలగోపవిదితా

ఏను నాదను తలం-పెల్లరిలోన
నెసఁగుట నందఱు-నెఱిగిన వేల్పు
ఆలకా పరికె తె-ల్పొంబడు జేజె
డింగరీ నికగ ప-ట్టెడు తెఱగంటు

995 నర్వానుల్లంఘ్యశాసనా

ఎవ్వరు న్దనదురా-యిందాట లేని
యెల్లెల్ల రిచ్చుచ్చు-నా గట్టు పట్టి
డింగరు న్గోరి న-టే నడ్చు వేల్పు॥

996 శ్రీచక్రరాజనిలయా

పోడిమి సుడి రళ-ము నెలపు వేల్పు
వరపు డెందము గిఱి-వ్వఱలెడి జేజె॥

997 శ్రీమత్త్రిపురసుందరీ

కలిమి ముప్రోల నెలకొన్న-గట్టు పట్టి
అడియని ముచ్చమే-లలరించు వేల్పు

998 శ్రీశివా

అందఱికి న్మేలె-యలరించు వేల్పు
తగునట్టు లెల్లరి-న్దానేలు జేజె
డింగర్ల హాయిఁ బండింపించు తల్లి॥

999 శివశక్త్యైక్యరూపిణీ

ఉసురు. వేలుపు వంచ-నొడఁ గూడునిలుపు
కాట్రేడు తాను ప-గడయకా ములప్ప
అడియని యడ పొడ-నలఱెడి జేజె॥

1000 లలితాంబికా

అన్ని దిన్నుల మించి-యాటాడు పడుచు
లాలించి యడియకు-లగ్గిడు తల్లి
కోర్కు లన్నిటికెల్ల-గుబ్బలి పిల్ల
నింగి నేల లిలితా-నే యగు వేల్పు॥

అ ఘట ప్ప ణి

(నారాయణదాసోపజ్ఞము)

అ

అంకు : కల్లు

అంకులు : కల్లులు

అండ : ఆసరా, ఊత, దండగోలపట్టు, ప్రాపు, అనిక, తావు

అంకి : ఊరికేల్లు

అంకె : అడను, తరుణము

అనయము : ఎల్లప్పుడును

అవరుస : అ అను వ్రాయి మొదలుకొని వరుసగాను

అవ్వారి : మిక్కుటమైన

అరయక : చూడక

అరయు : చూచు

అడియరి : అడుగులకు ముక్కువాడు గులాము, పిసిసారి

అదటు : ఎగపు, నిక్క, పొంగు, బడాయి, దిగువు, దిట్టు, చింకము, విరగ బాటు, కావరము, పోతరము, పొగరు

అప్పసము : ఎల్లప్పుడు, ఎడతెగక

అరిది : నివ్వెర, చోద్యము, వింత

అగ్గింపు : పొగడిక

అడ : నిలువుజాడ

అడియడు : అడుగులాత్తు గులాము

అడియరి : లెంక, ప్రాత, బీద, గుండడు, బోడిక

అటు : కుతిక, గొంతుక, మెడకాయ

అలరు : ఒత్తు

అచ్చాళి : ఏ పీకులాటయు లేక హాయిగా నెవ్వరిజోలి తలపెట్టకొంటి నాడుకొను, ఏ బెడదయులేనిది బాదర బందీలేని

అలర్చు : ఒప్పించు, వెలిగించు

అలము : అటుము, ఒత్తుకొను

అన్వరి : వెరవరి, నేర్వరి

అదను : తరుణము

అడుగు : అంజ, అంకె, అజ్జ, అడువు, అడ్డు, కాలు, మెటికె, మెట్ట, హంజ, క్రిందు, దిగువ, దిగుదల, దిగువ, దిగుబాటు, పాడు

అసిములు : తితులు, మాత్రలు

అసిమి : తిత్తి

అనఁగు : పెనఁగు

అరయన్ : తలంపగా, చూడగా

అంగములు : తీరులు

అలమిన : కప్పిన

అయగారు : చడువుల పంతులు, తండ్రి గారు

అప్పగారు : తల్లిగారు
 అడపాడ : నిలువుకాడ, ఉరవు
 అడ్డ : నాలుగు
 అడరెడు : ఒప్పారెడు
 అలవ : వెలుగు, వెల్లు, కంచె
 అగు : అయిన, అగుచున్న, జేసు
 అయకు : నాసిక
 అడ్డబాస : బులాకి
 అంపు : కొలుపు, కొలువుకొల్పు
 అంట : మేనితోలు
 అడచు : చెరచు, పోగొట్టు
 అసలు : కల్మి, పెట్టుబడి
 అక్కటిక : కనికరము, చాలి
 అలరింత : దిసంతు, నగవు, నగు, నవు
 నవ్వు, నా
 అందగాడు : నువ్వుడు, సొగసుకాడు,
 హానుకాడు, బాగరి, చూపరి, ఒకరి
 అసిరి : ఊరివేల్పు
 అలరించు : వెలిగించు
 అసలుబుట్టు : తమ్మి
 అవాంత్తము : ఆటంకము, అడ్డు
 అఱ : అరమరిక
 అకటానికటము : తాళుమారు
 అడలు : కలవరము, వగవు
 అరసెడు : కనిపెట్టెడు

అఱమర : మెఱమెఱ, పానలు (అను
 మానము)
 అడగించు : పోగొట్టు
 అరువు : ఎఱుక
 అడరు : సందుకట్టు, ఇరుకు, గొండి
 అంటు : కూరిమి
 అడువ : ప్రాంత
 అందు : కైకొను
 అగయు : చూచు, వెదకు, తలపోయు
 అగపడ సల్పుకొనుట : తాఁబర్చు
 కొనుట
 అర్మిలి : కూర్మి, కూరిమి
 అంటు : వలచు
 అగపడు : పట్టువడు
 అచ్చొట్టు : ఒడికట్టు, పావలగనుతావు
 అచ్చొటి : ఆడుగుటి
 అడిబండల : కొయ్యద్రిప్పల
 అలవరించు : పాలుచేయు
 అంటుట : తగులుకొంటు
 అరుదెంచు : వచ్చు, సమకూరు
 అరుచి : చియ్య
 అడిదము : అలుగు, నరాజి
 అచ్చు : అడ, బొమ్మ, నీడ
 అమరు : ఒప్పు
 అరయిక : నుంచిచెడ్డల నేర్పర్చుట,
 వెదకుట
 అలవి : కొలత, వాసి

అడకర : ఓరిమి

అలలి : ఎల, కొంచెము, కొద్ది, గోరు,
చికిచికి, కనీడి, కాకి, కింగిరి, కిముడు
కీసర, అలకన, ఈరు, ఉలి, కుఱకుఱ,
కొంచెము, గిటగిన, గుడిగుడి, చిటిపాటి,
చిట్టి, చిడిపి, చిడుగు, చినచిన్న, చిరుతు,
చిణి, చిటు, చిటుత, చిలిపి, చిలుప,
చెఱుకు, చెనటి, చెన్నటి, జిలిదిలి, జిలుగు,
జిలు, తక్కర, తని, తిదిరితుక్కు,
తోడెము, తోరెము, దోలినలి, నీరు, నులి,
నుసి, పిన, పిన్న, పిల్ల, పవరువున్నపులు
పుల్లు పాటిపాటి, బుచ్చి, బుడిబుడి, బొమ్మ
మరిముక్కిడి (రవ) త, తేత, వెడ, స్న
సయికము, నైకము, సరికము, పొల్కా
అదేదో : తెలియఁదరముకాని

అచ్చెడి : పట్టువడు, పాల్పుడు, లానగు

అడరించు : కలిగించు

అలపు : లాపు, సత్తువ

అడిగొంటు : చెడుగొట్టు, చెడుగు

అచ్చిన : దొరికిన, చిక్కిన

అమ్మల : అగుబ్బలి

అలవోక : విచ్చలవిడి

అసియాడు : అల్లలాడు, అల్లల్లాడు,

ఉగు, కడలాడు, జవ్వాడు, తూగాడు

అన్నపు : మిక్కిలి కొద్దికొంచెము

అబ్బకాఁడు : ములుచ, మోఱు

అటమవ్రాలు : అ, ఉ, మ, య నడి

త్రాలు

అడిబండ : ఆకతాయ, కొయ్యడిప్ప,

రాలుగాయ, గుండగొయ్య, తిప్పకాయ

అరయిక : తప్పావల గాలింపు

అ

అము : కైపు, కావరము, పొగరు

అద : తలంపు, డెండము, గుండె

అను : త్రాగు, పూనుకొను

అపయిన్ : ఆమిఁడన్

అఁక : అవాంత్రము, అంకిలి, అలఁడి,
గొడవ, గొడివె, చెడ్డ, చేటు, అడ్డకట్ట,
అడ్డుపాటు, అడ్డి, అడ్డు, అడ్డు గట్టి, అఁక
ము, నట్టు, మన్న

అఁగుగుటి : ఒడికట్టు, అచ్చొటు, పాత
లఁగుతావు

అకతాయ : పోకిరి, గరాను, గుండ
గొయ్య

అనుకట్ట : ఊతకొల, తన్నుఁగోల

అదట : పాడి, మేలు

అడించు : అటాడించు

అదటు : పోతరము

అపెడు : అడ్డగించు

అఁదుపడుచు : బొట్టియ, కూతురు

అమె : ఆయాఁడుది

అఁచెడి : అడ్డగించెడి

అరయు : తెలిసికొను

అసించు : త్రాగించు

అడెబలు : మోగిలుదొంతి

అనెములు : నీచలు, ఉడ్లు

అటంకము : అడ్డం

ఆశుపచ్చ : మదుపు

ఆలిచిప్ప : కప్పచిప్ప

ఆడు : ఏకు, తిట్టు

ఆణి : నుపాణి, కట్టాణి

ఆడుచదువులు : తొలుచదువులు

ఇ

ఇంకికొప్పుంజ : వేగంటి, వేలుపుల
తేడు

ఇంటికొప్పు : ఇంటివాడు, నెలపు
కావలి

ఇడు : ఇచ్చు

ఇడుమ : అగచాట్లు, అనాంత్రము, కీడు

ఇర్మోడు : ఆలు

ఇవ్వల : ఈవైపు నండన్

ఇలాము : పంజా

ఇమ్ములు : వసతులు

ఇరవు : ఉన్నిపట్టు

ఇరుపగడ : రెండొండు, మూడు

ఇరుకులు : మూలలు, అకుకులు

ఇంటియాపె : ఇల్లాలు

ఇరవారు : పాదుకొను, మడుగుకొను

ఇసుమంత : తోలెము, కొంచెము

ఇరుదిన్న : రెండురకములుగా నుండుట

ఇక్కట్టు : ఒడుదొడుకు, చిక్కు

ఇడుముడులు : ఇబ్బందులు

ఇరుపదాటు : ముప్పదిరెండు

ఇరులగొంగ : పగటితేడు

ఇట్టిపోక్కిలి : మదము, కమ్మతావి
నల్లని తక్కుకల్కి పురిటాండకు వేడి
పుట్టించు వంచరకపు జింక కడుపులాని
కొవ్వకాయ

ఇట్టి : పగడతీరు తేడి

ఇబ్బడి : ఇనుమడి, ఇమ్మడి, రెట్టింపు

ఈ

ఈరాలు : శండ్రెండు, బారా

ఈల్లు : తుదిముట్టు, మడియ, గంతు
గొను

ఈచ : ఏటవాలు, వంపు, సొట్ట

ఈగి : తెగువ, పెట్టు

ఈడు : పరువము, సాటి, బ్రతుకుతటి
రెండు

ఈరు : ఇరు, రెండు, కొద్ది

ఈల : కసగు, కనురు, నాన, పుచ్చటిక,
పుచ్చడిక, పుచ్చడిక, పుచ్చడికతనము,
పుయిలాట బిడియము, బిడెము, బొనుకు,
లగ్గు, సిగు, సిగ్గు, సిబ్బితి

ఈలుపు : శ్రొత్తడితనము, ముగతి
తనము, ఇల్లాలితనము పెనిమిటి న్దప్ప
బైమగవాని నెప్పడైన న్దవయడలప
కుంట

ఈరేరు : పది

ఉ

ఉసురులు : మేనుతాల్పులు, మిడుకులు

ఉల్లము : తలంపు, ఆద

ఉలివులాగలు : జానుగలు, జాను
గుజు, లాగరులు, వీనులు

ఉక్కలుదు : సమయించు, అదంచు

ఉబుకు : పొంగు, అలరు

ఉచ్చి : మాడవట్టు, బొడల, బోడు,
నడినెత్తి, నడుగుంట, నుచ్చన, నుచ్చెన,
సోడు

ఉసుగు : మందల, మిడుకు

ఉగ్రాణము : బొక్కనము

ఉక్కుతునియ : జెట్టి

ఉవ్విళ్ళూరు : కోర్కెలూరు, తత్తరిల్లు

ఉడ్డ : నాలుగు

ఉడిపి : పోగొట్టి, డిండించి

ఉడుకు : మలుగు, క్రాగు, కాగు,
దరసిల్లు, పారులు, ప్రేలు, మండు, వేగు,
వ్రేగు

ఉలిపిగొట్టు : అడిగొంటు, టక్కరి

ఉబలాటము : హెచ్చరిక

ఉలివు : అలికిడి, చప్పడు

ఉగమ్ము : ఉనురు, మనన

ఉనికి : ఇక్క, ఆసరా

ఉడుపు : పోగొట్టు, దుస్తు

ఉలకన : చులకన, తేలిక

ఉండ : కన్ను, కలు, బండికల్లు

ఉరి : ఉచ్చు, జువ్వ

ఉప్పొంగెడు : మిక్కిలియలరారు

ఉప్పొంగు : కడలుకొను

ఉసిరిక : శలితటి రెండవ నెలలో త్రోట
విందు కావించుకొను నూరుగాయచెట్టు.

ఉ

ఉడిగ్గిండు : అడయరులు

ఉరట : నిలుకడ

ఉను : పూను, తాల్చు, వేయు

ఉగెడు : శివమెత్తి యాడు

ఉతము : ఆసరా

ఉతమ్ము : ఆసరా

ఉపిరి : ఉర్పు

ఉఁచు : ఉఁగ జేయు

ఉసు : ఉబును, మచ్చట, పనిలేని
తరుణము

ఉదిన వెండి : నికరమైన మడికాను

ఉబి : బాడి, బురద

ఉరిపల్కు : నాటుమాట

ఎ

ఎలయ్యాడు : లేయాడు

ఎడదొల : పగటివేలు, పొద్దు

ఎదురు : అడ్డంకి

ఎలక : చప్పు, బబ్బు, రెట్ట

ఎసగు : ఒప్పు

ఎలుక : తెలివి

ఎలరారు : ఒప్పు, ఒప్పారు

ఎల : నాక, కరి, లేత, చిన్న

ఎలరుచు : అలరు, తనదృగ్గాను

ఎసలారు : మీరు, పెంపుచెందు

ఎరకలు : జబ్బలు, రెట్టలు

ఎదిరి : పగలు, పగవాఁడు

ఎడకడ : పరాయి, ఎఱపు, ఒండు, లాఁతి, ఒండువలను, కడను, తక్కటి, ఒకటి, తక్క, పఱ, పెఱ, మారు, వింత, వేరు

ఎల్ల : హద్దు

ఎట్టపోగులు : మొనలు, పాఁజులు

ఎకిమీఁడు : పెద్ద, ఏలిక

ఎంతే : మిక్కిలి

ఎడ : లాపు, నడిమి, ఇక్క, చోటు

ఎగయు : లేచివచ్చు

ఎరచిదిండ్లు : తొలివేల్పులు, ఉనురుల యొడల్పుదినవారు, పీనుగదిండ్లు

ఎద్దడి : లేమి, నాచారు, నిశ్చచ్చ, నిష్ప ర్చరము నెవ్వ, పంజె, పంజెతనము, పేద రికము, పేదటిమి, బీదతనము, లిగాడు, లేమిడి, లేవడి, నీదరము, నీద్రము

ఎనలేని : సాటిలేని

ఎడము : నిల్లి

ఎడన్ : ఎక్కడ

ఎర : వంత, మెరమెర

ఎమ్మాట : ఎముకలలాని నెయ్యి

ఎరగలి : కారునిప్పు

ఎలనాగమిన్న : ఆఁడువారలలా మేల్బంతి

ఎదిరించు : తిరుగఁబడు

ఎలనాగ : పాలఁతి

ఎరగలి : కారునిప్పు

ఎనసిన : కలిసియున్న

ఎత్తు : మోపు

ఎగిరెడు : చిందుద్రొక్కడు

ఎసగించు : ఒప్పించు, వెలిగించు

ఎట్టవివేల్పు : పగటిఁజేఁడు

ఎత్తునకెత్తు : వంతునకువంతు

ఎడలించు : వదలించు

ఏ

ఏతరి : కల్లరీడు, నాలిముచ్చు

ఏచు : గాసి పెట్టు

ఏల్క : ఏలిక, అరును

ఏడుగడ : కాపు, ప్రాపు, ఆనరా

ఏను : అయిదు

ఏర్పాటు : కట్టునుట్టు

ఏల్బడి : దొరతనము

ఐ

ఐతి : అలవి

ఐదార : నిప్పు

ఐపులు : తప్పులు, కీడులు, వేరములు

ఐర్పు : నిప్పు

ఒ

ఒండు : వేలు

ఒంటిక తై : జోగురాలు

ఒండొండక : ఎదురుగాన్

ఒండొరిమిక : ఒడ్దిక, పొత్తు

ఒందిలి : కొండలము, నలఁకువ

ఒంటిగా : ఒంటరిపాటుగా

ఒంటికాఁడు : విన్నాణి

ఒండొంటిలో : ఒక్కొక్కటన్

ఒండ : లొద్ది, లొచ్చు

ఒండ్రన్ : పైవారలను

ఒదవున్ : పుట్టును

ఒదవిన : పుట్టిన

ఒసఁగున్ : ఇచ్చున్, ఇడున్

ఒళరు : నేరము, తప్పు

ఒరపు : మంచి, తగిన, దొడ్డనదతగల

ఒడుపు : కూడుదల, నాయము, మేలు,
వాసి, మిగులు, నయము

ఒడుపులు : మేళ్లు, మిగుళ్లు

ఒడుదొడుకు : అరమర, ఎగుడుదిగుడు,
ఇక్కట్లు

ఒయూరి : అందక తై

ఒడికట్టు : అచ్చొట్టు, ఆఁడుగుఱి,
పాపల గనుతావు

ఒఱపరి : అందక తై

ఒండ్రక : పైవారలను

ఒరులు : ఉన్నవారు, ఎదిరివారు, వింత
వారు, తేరకాండు

ఓ

ఓజి : పుట్టుకతోనే యబ్బునేర్చు, పాడి,
పుట్టుబడి, పుట్టుదల, హెచ్చరిక

ఓము : ఏలు, ఏలుకొను, కాంచు,
కాపాడు, కొనియాడు, తడవు, పెంచు,
పెనుచుచు, ప్రోచు, ప్రోదిగొను, ప్రోది
నేయు, బ్రతికించు, మనుపు, సంతరించు,
సాకు

ఓర్పరి : తాలిమికాఁడు

ఓమెమ : కాపాడెడు

ఓలలాడు : మునుకవేయు

ఔ

ఔదల : ఉచ్చి, నెత్తల, నడినెత్తి

క

కతము : అక్కఱ, జోలి, జోపు,

కస్తీ : అడలు, జాలి, పొక్కడ, వంత

కలిమి : పదవి, ఒడమి

కల్మి : పదవి, ఒడమి, సాదరు

కతనన్ : అందువలనన్

కడిమి : హెచ్చు, అలపు, చేప,
మగటిమి

కళుకు, కళ్ళు : ఒప్పు, మెఱుగు

కడప : కడకు, కొరవి

కరివేలుపు : కలిమి చెలిపెనిమిటి,
కడతియల్లుడు

కళ : నుమాళము, మైమఱపుచొక్కు

కట్టాణి : నువ్వాణి, తారము, అణి
 వూస, హురుమంజి
 కలయిక : కూటమి
 కటద : నెటి, తలపు, శేర్పు, కరుదు,
 పలుకు, తెలివి, ఎఱుకువ
 కంఠు : తలపుచూలి, చెరకు విలు
 కాఁడు, అలరు విలు కాఁడు
 కణుకు : నిశ్వు
 కదలిక : అదురు
 కడ తేర్పు : తుదముట్టించు
 కయ్యపుదిండి : శేఱుపాటకాఁడు
 కల తెఱఁగు : నికము, నిక్కము
 కందువ : మంతనము, ఒంటిపాటు
 కనుపట్టు, కన్నట్టు : అగపడు, కాని
 పించు
 కడమ : తక్కిన
 కలుఁగు : గొయ్యి, గాఁడి
 కందు : పాప
 కటటి : బూటకుడు, కల్లరి
 కరి : ఎల, సాఁకె, విన్నవారు, చూచిన
 వారు
 కలుకు : గునియు, గునుపాటు
 కడున్ : మిక్కిలి
 కంటు : పగవాఁడు
 కట్టుపాటు : సముతు, కట్టు
 కడంగి : తలపడి, తలకొని, వూని
 కంకటులు : పాన్పులు

కరువలి : గాలి
 కడకన్ : వూనికన్
 కరువ : మెట్ట, గట్టు, మల, తిప్ప
 కడిఁది : హెచ్చిన
 కంటు : పగ
 కలిగొట్టునన : తెలుపుమించిన యెఱు
 పుగల పువ్వు, వంచరకమైన కమ్మని తెలి
 విరి
 కల్ల : అయిపు, దొసఁగు
 కడలి : ఏటితేఱు
 కడి : ముద్ద, పిడుచ
 కడు : మిక్కిలి
 కనలు : అలుక
 కలుపుగోలుతనమ్ము : అచ్చికబుచ్చిక
 కక్కుర్తి : ఓపమి, ప్రాల్మాలిక
 కలుజ : అలుఁగు, వాలుగొమ్మ
 కలిమము : కాఁచు, నంజాడు, ఎఱచి
 కలఁగని : కలతలేని
 కర్వు : జొజ్జె
 కమరు : మొలనూలు
 కల్వ : తొగ, కూటమి
 కయిపు : లాహిరి, నిసా

కా

కా : కాగా, కదా
 కాఁక : ఏదో కోర్కెతో నొడరెండ
 బెట్టకొని వేల్పున్దొల్చుపని

క్రాలున్ : ఒప్పును

కాప్రేడు : ముక్కంటి, (కాడు + ప్రేడు)

కాణాచి : ఉనికిపట్టు ఏనాటినుండియో
యలవాటుగొన్నది, ఏనాటినుండియో
యన్న యాటపట్టు, మనికి

కాయ్యు : కోరిక, బ్రతికించు

కాశ వెలుగు : ఎండవొర, పొద్దు,
పగటివేల్పు

కాటెట్టి : ఊరివేల్పు

కావితొల్పు : విన్నాటి, బోడ

క్రాంగెడు : ఉడుకు, పొగులు

కారు : ఎడారి, లొంక, పొలము

కానివారలు : వ్రాజులు

కాపాడు : ప్రోచు, కాంచు

కావరము : పొగరు, క్రొవ్వు

కార్బారి : తాళికుడు, తీర్పరి

కాకి : కొంచెమైన

కానక : చూడక, తలపక

క్రాలుగంటి : మెచ్చలాడి

కాలరి : సిపాయి, పదగుడు

క్రి

కినుక : అలుక

కిలాతములు : గుట్టములు

క్రి

కిలు : కంచి, గొప్ప, పెద్ద, కిటుకు

కిడు : చేటు

కు

కుట్టి : అబుసి, ఆవు, గిడ్డి, తొడుకు,
తొట్టు, షైరము

కుట్టుసురు : కొనయూపిరి

కుతుక : గొంతు, మెడ

కుట్టియ : మూడి, గుదము

కుట్టె : మూడి, గుదము

కుల్లాయి : తాజా

క్రుక్కి : పల్లము, లోతు

కుసిగింపులు : అలకువ, అలత, అలపు,
అలయిక, అలపు, అలనట, గాసి,
చీకాకు, దప్పి, తంటా, తమాతమా,
దప్పి, దప్పిక, నలకువ, నలగుడు,
నిక్కచ్చి, పాటు, బడలిక, అంపట, వడ
వేసట

కుదిరిక : తెలుగు, లాగు, లీల

కువ : కుప్ప, ప్రోగు, రాసి

కుందనము : అపరంజి

కుట్ర : తంటా

కుక్కి : కంకటితాళ్ళు వదలిన ఫలకము,
నులక

కుదురు : పాడు

కూ

కూటమి : కూడిక, కలయిక, కలియిక
కలువ, చేరిక, దనిపు పెనకువ, పాండిక,
మేడము, లంకియ, లెంకె

కూడుదల : ఒడుపు, మేలు, మిగులు

కూరుకు : కురక, కూరుకుపాటు, కునుకు,
గురుకు, గుఱిక, తూగు, పోగు

కూడు : బువ్వ

కూతు : కూతురు, బిడ్డ

కూడక : విఁన్

కూకటి : చిప్పకురులు

కె

కెంపుజిగి : తొగరుతకుకు

కెళగు : నెత్తుకు, అంటునెత్తు

కెంబొమిడిక : కెంపుతాజా

కే

కేలు : కయి, చేయి

కేలన్ : కయిన్

కేరు : తెగడు

కై

కైదువు : అని పనిముట్టు

కైమోడుపు : కండము, మొక్కుడు

కైలు : కేల్లవ

కొ

కొంటె : పింజారి, ఖరికాయ

కొలంది : ఆలవి, కొద్ది, కొలత, కొల్లి,
పాళము, వాసి

కొత్తడి : గొత్తడి, ఇల్లాలు

కొమ్ములు : అలవులు, కొమ్ములు

కొమ్ముకొండ్రు : కందులు, పెంటరులు

కొటకొట : అలుకపాడ

కొయ్యదిప్పు : అడిబంద, ఆకాయ

కొనియాట : పొగడుట

కొలుపు : అంపు, ఓలగము, చాకిరి

కొలుపు, మునుకవేసి మడికట్టుకొని వేల్పు
నీడపైమిడియలు చదువుచావేల్పు పెయి
వేర్జనదువుచు విరులువై చునోము.

కొల్కుకాడు : అడియరి

కొమ్మెఱుగు : తీగెమ్మెఱుపు

కొమరాండ్రు : పదారేండ్ల మొదలు

ముప్పదేండ్ల యీడుగల యాడువారు

కొండాడు : పొగడు

కొలని : మడుగుయొక్క

కొరడా : చలుకు

కొంగసిరా : కొత్తకుతికంటుపూస,
మత్తైదువతాల్పునగ

కొను : కైకొను

కొట్లమారులు : దెబ్బలమచ్చలు

కొల్పు : జాతర, కొలువుతంతు

కొమ్మ : చివర, కొన, కొన

క్రొ : క్రొత్త, వింత

క్రో

క్రోపు : వెట్టివీళ్ళు, నీవీ

క్రోల్పాట్లు : కీడులు

క్రోటానక్రోట్లు : లెక్కకుమిక్కిలి

క్రోమలి : ఆడుది, ఒప్పులాడి

క్రోలు : మిక్కిలి, చూర

క్రోలము : నాలకము, వేడలము

క్రోక : చీర, దుస్తు, సాయి

క్రోల : మగగుఱి, బెల్లము

క్రోట : పగవారికి జొరనలవికాని దొంగ
యనికీపట్టు.

కౌ

కౌను : నడుమంతరము, నడుము, నడ్ము,
నెన్నడుము, కొండి, లేకగానవీగు

గ

గట్టువట్టి : సామికల్లి, ముఱుకువ కడలి
యొడ్డెక్కిన యెఱుకువయెలక.

గమికత్తియ : మొనకత్తియ

గంగి : గంగ, కంచి, గొప్ప

గట్టి : బిగువైన, బిగ్గఱమాటాడెడు

గవి : పడఁకు, పణఁకు

గమనిక : నలెను, కరణి

గణెము : నాలకములు కేయనాదు
పెట్టుకొను కల్లనగలు

గడ్డు : చేయనలవికాని

గమికొని : పొగయి, కూడుకొని

గమి : మూఁక, మొత్తము, లెగ, గుంపు
వీండు, తుడుము, మొగి

గద్దరికాఁడు : ఉక్కుకునియ, ఒడ్డిఁడు,
చూరకరి, పోటుకాఁడు

గరగరిక : తెలివి, యెఱుకువ

గడ్డ : దుంప, కేరు, లంక

గట్టువిల్కాడు : ముక్కంటి

గసిరా : సిరాజి

గజ్జెలు : మువ్వలు

గద్దెయ : కురిచీ

గములు : గుంపులు

గ్రేని : మంచుగుబ్బిలి

గద్దువ : గడ్డము

గా

గాగరా : అంగడట్టము, కాబిందు, పరి
కిణి, పావడ, లంగా, లంగి

గాలితండ్రి : మిన్ను

గి

గిడియ : దప్ప

గిత్తత్తడిరేడు : ముక్కంటి

గిట్టిపు : యీల్లుట

గిఱి : నుడి, బరి, గుండ్రంగీతి

గిఱులు : మాద్దు తెల్పుటకు గుండ్రముగా
గీసినగీతలు, నుళ్ళు

(గీ లేదు) గు

గులపలు : గురాలగోచలు, సాహితీలు

గుబ్బమొన : చాచిముక్కు, చను మొన

గులువెంద : గురిగింజ

గుది : జల్లి

గుబ్బలి : గట్టు, తిప్ప, కరువ, మల, మెట్ట

గుల్లాము : గురాలగోచ, గులప, మంద డీడు, సాహితీ

గుప్పించు : కురియించు

గుప్పెడు : పిడికడు

గుంట : కేలిమినిప్ప గొయ్యి

గుండగొయ్యలు : కొయ్యిద్రిప్పలు, గరానులు

గుబ్బజోడు : చాచుల కవ

గుడి : గాలిగుడి, గుండ్రని

గుట్టుమట్టు : గుట్టుకుడురు

గుండె : డెండము

గుట్ట : కిట్టకు

గురుజాల : మగరాల

గుండడు : డింగరీడు

గుప్పించెడి : కురియించెడి

గులుములు : గింజ, విత్తు, కూటమి, కొనన్గోలమండి ఆడుకుటిన్నకు విత్తనము

గూ

గూబలి : ఆసాది, గోసంగి, చచ్చడి, పైడి.

గ, గే, గైలు లేవు గా, గోలు లేవు

గౌ

గౌరు : వనిక, ఏనుగు, ఏడ్లు

చ

చండి : సోమరి

చలివెలుగు : జాబిలి, నిండునెల

చలియిసుక : నెల

చదువరి : తెలివికాడు, పెద్ద

చదలు : మిన్న, విన్న

చదలకాపులు : కేల్పులు

చదువులముదుకడు : పలుకువెలది మగడు

చట్టు : గుబ్బలి

చల్లన : మేలు, బాగు

చట్టి : అడిక

చలము : పగతీర్పుకొనుట

చక్కటుల : వంకల్, చోట్ల

చవి : కేల్పులకూడు, నంచుకొనుట, నోటికింపు, బతికించుమందు

చదువు : పలుకు

చౌ

చాగుబడిక : కేల్పుడు, ముక్కుబడి,

చాచి : గుబ్బ

చాటుమాట : మంతనము

చాచులు : పోసనాల్గుడుపు, గుబ్బలు

చి

చిలుకలకొలికి : ఒత్పలాడి

చిల్వ : పాము

చిట్ట : చిటికెసప్రేలు

చివర : కొన, కొన, తుద

చిల్లింగి : చెరుపుచేత

చిల్లింగి ముచ్చలు : ఆకతాయిలు

చియ్య : కాచు, నంజాడు, ఎఱచి

చిక్కిన : తగులుకొన్న

చిందులుద్రొక్కు : గునిసియాడు

చిందాడు : కులికియాడు

చీ

చీలమండ : గుదిమండ, మణికట్టు

చీకటిగొంగ : ఎండదొర, పగటిరేడు

చీల : జంజడ, మొల, చిలుక

చూ

చూడ్కులు : చూపులు

చూడి : కడుపు, చూలు

చె

చెవటి : చెడుగు, నాలిముచ్చు, టక్కరి,

లండి, లండీ, లండుబోతు, సడియ

చెండాడు : చించు, వ్రక్కలించు

చెందొవ : ఎఱ్ఱకలువ

చెంపకొప్పు : కీలుగంటు, ఓరకొప్పు

చెలగించు : హెచ్చరించు, ఒప్పించు

చెణుకు : తోరము, కొద్ది, కొంచెము

చెఱలాడెడు : తిరిగెడు

చెందెల్పుడాళ్ళు : ఎఱ్ఱతెల్ల తగులులు

చే

చేరుగడ : ఆసరా, అండ, చేరువ, చేరువు

చేవ : అలపు, లేకువ

చేటు : కొరత, కీడు

చేర్కోల : చచుకు, కొరడా

చౌ

చౌరు : చవి

జ

జగ్గు : తగుకు

జల్లు : వాన

జంజాటము : ఆలుబిడ్డల తగులాట, ముతఁబడుపాట్లు, తొడుసు, లంచి, చిక్కు,

తగులమందరి యిడును, తగులము

జడివాన : ఎడతెగనిముసురు

జంట : కవ, జోడు, జత

జట్టు : మంచి

జలుబు : చల్లన

జవ్వాడు : అసియాడు

జక్కిణి : పేరంటాలు

జాబిల్లి : నిండునెల

బాబిలితాల్పు : ముక్కంటి
 బాల్మోలక : ఈగిమాను, వేలుపుచెట్టు
 బాను : అందను
 బాబురా : బుక్కా
 జిగి : తగుతు
 జెట్టి : ఉక్కుతునియ
 జేడె : వేలు
 జుట్టెనవ్రేలు : చూపుడువ్రేలు
 జూలు : మేల్మునుగు

ట

టాటోటు : ఉలిపిగొట్టు
 టీకు : టీవి, మిటారము, టెక్కు
 టెంకి : ఇల్లు, ఉనికిపట్టు, పట్టు,
 ఇరవు, తావు
 టోకునన్ : మొత్తముపైని, మొత్త
 ముగా, అంతయు

ద

దగర : గారి, సోతుడు
 దా : ఎడను
 దాలు : జిగి, బచ్చెన, తగుతు, ఒప్పు
 దాగరింత : చాటు, మాటు
 దాగిన : పొంచియున్న, బాడైన
 డిగ్గి : నిప్పు, కెట్టి
 దాకయి : ఎడనుకేలు

డిందించు : అడఁగార్చు
 డబ్బు : ఆస్తి, నగదు
 డామేను : ఎడనువైపునొడలు
 డెక్కొల్పు : జతపర్చు, పొచ్చించు
 డెక్కొలు : దక్కించు
 డాపల : పుట్టి

త

తమ్మి : కొలనులోబుట్టుపువ్వు, ఆనలు
 బుట్టువు
 తరుణములు : తలులు
 తగులాటము : తొడును, చిక్కు
 తగులు : అక్కఱ, కోర్కె
 తమ్మిరాయి : కందమ్మివంటి కంపు
 తనన్పు : వేడ్క, వేడుక, సరదా
 తరవాయి : అడను
 తంటాఁమానులు : కయ్యాలక్రచ్చలు
 తల్లి తల్లి పెసెమిటి : కటివేల్పు
 తమ్మిపుట్టువు : చదువుల ముదుకడు
 తటిఁదాల్పు : కరివేల్పు
 తరతరము : తరబడి
 తఱగించు : ఎడయించు
 తల్లి తల్లి చెలి : గట్టుపట్టి
 తరబడిన్ : కొలఁడిన్
 తగన్ : ఒప్పుగాన్
 తమి : వలపు
 తత్తడి : వారువము

తల్లి : అత్త, అవ్వ, కన్నది, తాయి
 తడవిన : వెదకిన
 తనయిల్లు : ఏనుగుగొంగదిబ్బ
 తల్లి : అగ్గము
 తనరున్ : ఒప్పున
 తమ్మికంటి : కడలియల్లుడు
 తలకట్టు : హసదు, కన్నాకు, మే
 ల్పంతి
 తగులమ్మ : అక్కల
 తరబడి : దినము, వరుస
 తల్లి తల్లి : కలిమిచెలి, కరివేల్పునిల్లాలు
 తనియించు : తనుపొరించు, కోర్కె
 రీడేయ్చ
 తన్ని : తనువు, ఆపాక
 తగులము : తమకము, వలపు, అక్కల
 తగవు : చక్కటి, తీరుపు, పాటి
 తనువు : తనివి, తనర్పు, వేడుక, అల
 రింత
 తగున్ : ఒప్పున
 తల్లి వేరు : దుంప, మొదటివేరు,
 అడుగునుట్టు
 తలుగు : తగ్గు
 తలపి : తేయాడు
 తడి : నీళ్లు
 తవాయి : ఆలము, ఏడ్వెర, కంగారు,
 కంగిస, కయ్యము
 తమ్మె : వీనులక్రిందు
 తమ్మ : బుగ్గనుంచు వక్కాకుముద్ద

తలగిటి : కొదలలూని నుడి
 తాట : తోలు, అంట
 తావళము : వ్రోవలు
 తారుపుడి : తాదృకతై
 తావలము : ఉనికిపట్టు
 తాత : తనంతగల యతడు, తోలు
 వేలుపు, చదువుల వేలుపు, వలుకు చెలి
 మగఁడు
 తాతలు : చదువుల వేల్పులు
 తాణ : అలపు, చేప
 తాయెత్తులు : సంఘటిదండలు
 తామేటి : తాచేలు, దాసరిగాఁడు,
 దాసరయ్య, తామేలు
 తాపుతోఁబైదోచునలరు : ఎట్టి
 పువ్వులువూచెడి వడగరకముచెట్టు
 తావి : వాడ, కడి, వలపు
 తాలిమి : ఓరిమి
 తామేలు : తాచేలు, దాసరయ్య,
 దాసరిగాడు
 తాటోటు : నాలిమాచ్చు
 తాల్పు : సంతరించు, తొడుగు
 తాయి : తల్లి
 తావలము : తావు, ఇల్లు
 తిప్ప : గట్టు, గుబ్బిలి, మల
 తిరుపతి : కడలియల్లుని కోవెలగలచోటు
 తిప్పకాయలు : గుండగొయ్యలు
 తిత్తి : పాటకాని తాపటగా నొత్తు
 కాఁదూడు తోలుపనిముట్టు

తిలకించు : చూచు
 తిరి : తేసని
 తివ : మాఁడు,
 తీవంచ : నాలుగు
 తీండ్రించు : వెలుగు
 తీపురము : ఎగ్గు
 తుమురు : తుమ్మ, తుమారము
 తులకించు : ఒప్పు, ఒప్పారు
 తుని : కడ, ఈడ్చుట, గిట్టింపు
 తునుము : త్రుంచు
 త్రుంగన్ : ఇలుగన్, గిట్టన్, పొలియున్
 త్రుంగించు : అడగించు
 తుంట : చెఱుకు
 తుదముట్టించు : పోకార్చు, నిల్పి
 వేయు
 తూఁడుదిండి : పంకమునుండి నీళ్లువేరు
 చేయుపిట్ట
 తెములక : కదలక,
 తెలి : మంచుతెలుపు
 తెల్వి : ఎరుక వెలుగు
 తెలిపులుగు : తెలిపిట్ట, తూడుదిండి
 తెఱకువ : తెలివి, ఎఱుక
 తెగటార్చు : మడియించు
 తెరగంట్టరేని : వేగంటి
 తెగ : గుంపు, తొగ, వలెను, పదుగు,
 గదుపు

తెగనాడుట : తూలనాడుట, తల్పిల్పు
 లేక పలుకుట
 తెగనాడరానిది : తూలనాడరానిది
 తెలివి : ఎఱుకువ, వెలుగు, తకుకు
 తేమానము : అప్పిచ్చిన డబ్బువై
 పెరుగుడబ్బు, వడ్డీ
 తేరన్ : ఏజోలియులేక, పాటుపడక
 తేనె : జాన్న
 తేరు : బండి
 తొమ్మిదిపూసలు : తొడవులన్నో
 దుగు తొమ్మిదిరకములురాలు
 తొఱుగిన : విడిచిన
 తొల్పాలు : మొదటపుట్టిన బిడ్డ
 తొడుకు : ఆవులు మొదలైన తొట్టులు
 తొడరి : వూని
 తొగసూడు : వేడివేల్పు, ఎండదొర
 తొఁచక : అగతడక, కనుపడని
 తోలుదాలుపు : ముక్కంటి
 తొఁగు : మునుకవేయు
 తొతెంచు : అగపడు, కానిపించు
 త్రోపుడు : నూకుడు, తెట్టె
 తోలెము : కొంచెము
 తొలు : తగులు, తొక్కె

ద

దణియు : మొనకాఁడు, దొర, ఏలిక
 దణి : ఏలిక, దొరమొనక

దంట : శేర్పులాడి
 దవ్వు : ఎడమ, ఎడ, ఎడవు
 దండగోలు : ఆసరా, అండ
 దస్తూరి : వ్రాయసము, వ్రాత, వ్రాయి
 దండి : గొప్ప, నిండు
 దుముదారు : పాఠా
 దుంప : గడ్డ, వేరు
 దూకు : ఉరుకు
 దొట్టి : మొదలుగాగల, మొదలైన
 దుందుదుకు : ముందు వెనుకలు చూడక
 దబ్బున నైదు చేయుతుంటరి
 దోంగించు : ఎఱ్ఱవారించు
 దొప్పలుదోరలు : కోటానకోట్లు
 దైవారు : ఒప్పు
 దీలించు : జేపెట్టు, తిమ్మ
 దీనుసము : చేప, తేకువ
 దేవైరి : ఏలిక

న

నసగూటి : సాగనుక తైమిండలకోరి
 నలువారు : ఒప్పారు
 నంజుడుదిండ్లు : ఆసరలు, గరానులు
 నవ్వులబండి : నవ్వులవాటుగలది
 నల్లద్రావుడు : తొలివేలుపు, సోకుడు
 నలుపు : సాగను
 నలువాయిఅడిదము : నాలుగంచల
 నైదువు

నలు : నాలుగు
 నల్ల : నెత్తురు, నలుపు
 నడి : నడుము, నడుమ
 నకనకలాడెడు : ఎండిపోవుచున్న
 నడవీన్లు : అంజేవ, శాంపచెరుపు
 నర్మిలి : అక్కర, కూరిమి, నెవరు,
 కోర్కె
 నరాజి : అడిదము
 నలకువ : తెగులు, చీడ
 నమలు : కుడుచు, కుడ్చు, తిను, నంజు,
 నమలు, మెక్కు, మెసగు, సాజుడు
 నంగనాచి : ఏమియు నెఱుగనటుల
 నైకగడదు శేర్పులాడి, మంచిదానివలె
 తిరుగుతనుగులాడి
 ననతరి : వూదరి, మందునెల
 నయము : మేలు
 నామగుంట : అంగిలిగుంట
 నాలిముచ్చు : ఆకతాయి, కల్లరీడు
 నాతుక : ఆడుకూతురు
 నాల్గునిలువులు : పాడి, మగవాడు,
 ములపకున్నదినును, తరియ నెడ్డచెయ్య
 లలా శేటైనయడ
 నిరుకు : ఏర్పాటు
 నిక్కల : ఉన్నదానినెలిసికొనికుడుచుట
 నిట్టపంట : కతములేక
 నిక్కపుడు : పాకపాచ్చెములేనివాడు
 నింగి : మిన్ను, విన్ను
 నిగుడున్ : పెఱుగును, పొచ్చును.

నిలువు : అడపాడ

నిప్పుక : నిప్పు, డిగ్గి, విదార

నిగ్గు : త్రోపుడుపోగా నిల్చిననికరము,
నిండుమెఱుఁగు, తళుకు

నిగిడ్చి : పెంచి, పెచ్చించి

నిట్ట : తిన్నని, తిన్నగా

నిల్వ : అడ్డగింపు, నిలుకడ

నిల్కడు : పదిలము

నికరము : నిగ్గు, తెట్టెపోగా తేట

నిడు : నిడివి, సోగ, పెద్ద

నివ్వెర : అక్కజము, తటకాపాటు,
ఐమ్మెర

నిట్టపంట : కతములేక, ఊరక

నిబ్బరికము : కనికరము

నిచ్చలు : ఎల్లప్పుడు

నిక్కల : నిజమైనకల, కన్నది విన్నది
యాకళింతచేసికొనుట

నిరవు : నిండుదల

నించు : నిండించు

నింగిమూల : ముక్కంటి

నిక్కవుడు : పొరపొచ్చములేనివాడు

నిరుకు : ఏర్పాటు

నీ

నీళ్లు : తడులు

నీడగనుబిళ్ళ : అచ్చపచ్చ గుండ్రని
ముక్క, అడ్డము

ను

నుచ్చెన : కొండల, నడినెత్తి, నెత్తల

నుడివోనలగు : ముమ్మొవకైదువు

నుడికారము : మాటజేర్పు

నుఱుపు : అణచు

నూల్కొను : నిలుచు, కుదురుకొను

నె

నెరసరి : రెంట్రాగుడు తిండి, ఏనుగు
గొంగ

నెయ్యి : చమురు

నెత్తము : పాళీలు

నెగగొండిలి : నేర్పుతో గావించు నాట
పాటవాయింపులు

నెత్తురుగంటియేడు : అరువజేండ్ల

నేర్లలా నేణెచ్చిదవ పేటయేడాది

నెల : ముప్పనిప్రొద్దులతరి, జాబిల్లి

నెరసు : తప్పు

నెళవు : ఆయమా, నులువు, కీలు

నేరు : తిన్నని

నేటు : మేలు, నిక్కము మంచి

నేలపట్టి : జాబిలికొడుకుపేరిటి చుక్క

నేలవేలుపులు : పారులు, ఇరుబుట్టు
పులు

నేటైన : మేలైన

నోర్తమ్మి : వాయి అసలుబుట్టువు

నోరు : వాయి, మాతి,

కోము : నోచు నేల్పు నేల్పుచుకై మును
/ నేసిమడి గానుండుట

నొడికారము : మాట నేర్పు

నొడికారపుటడ : మాట నేర్పునిల్పు

నోవరి : తెగులుగొంటు, నొప్పిగొంటి

నొరు : గోము, శేత, మత్స్యము

ప

పండువ : పండుగు, పేడ్క, తిరునాళ్ళు,
కొల్లు

పనివాడు : అడియరి, అవుజా

పస : తొలిచదువుముక్క

పంతు : పేరిమి, పాచ్చు, గొప్ప,
ఎక్కువ, పస, నిగ్గు

పర్వు : పెత్తనము, పేరిమి, బెట్టు

పయిడిరేడు : కాయకంటి, గుడ్డికన్నా
దుసా, ముక్కటిచెలి, లిబ్బినొరవానీడు

పట్టంపుదేవిరి : ఏలిక, రాణి

పట్టము : బిరుదు

పర్వము : పడుచుతనము

పంతుల : అయ్యవార్లు, చదువుచెప్ప
ఇరుబుట్టువుల

పలుకుజెలి : చదువుల తెలిది

పడుచు : కొమరాలు, గుబ్బెత, గుబ్బ
లాడి

పగడమే : పంచయే, నేరుకాని

పంచాణము : పని

పలుకరతలవంచ నెక్కొలుపుకరద :

అడిగినమాటలల్లిక గురుతుచెప్పట

పనునుకుప్పలు : తఱిహద్దులు

పంటింపని : తడబడని, తడవాడని

పంజా : దివిటీ, ఇలాయి

పదుగు : పంగసము

పస : జగ్గు, మెలుగు

పడుచు : పదియారేండ్ల మొదలు మత్స్య

దేండ్లవర కీడుగల యాదుకూతురు

పగతి : పగవారు

పరగెడు : ఒప్పెడు, పేరక్కెడు

పంటపైరులదొరి : జాబిలి, నెల

పట్టు : నెలవు, ఉనికి

పట్టుకొమ్మ : ఆసరా, అండ

పరిమార్చు : త్రుంచు

పరాకు : ఏమరిక, మరపు

పంపు : పంతు, పాలు

పరిపిని : కురాయికిలాబడి

పలువ : కులువ

పరపు : తగుల్చు

పట్టి : బిడ్డ, కూతురు

ప్రగ్గడ : ప్రెగ్గడ, పెగడ, ప్రెగడ,
హేజీబు, వజీరు, మంతిరి, మంతు

పంటవలంతి : నేల

పచుపులు : నెలవులు, పనులు

పరువము : శేయిడు, ఎలయిడు

పన్నుండు : కూర్కిడు

పనిముట్టు : ఎత్తలి, పడచ్చు, కొర
ముట్టు

పదవి : కలిమి, ఎక్కువ

పగడము : పంచ, ఒక్క

పదిమూళురెండు : ముప్పదిరెండు

పన్నకము : ఎన్నిక, పన్నగడ

పనుపు : అప్పణ, ఆక, కట్టడ, తోడు,
దురా, దురాయి, పంపు, పడి. మొదల,
సెలవు

పట్టింపు : తగులు, పట్టుదల

పచ్చవిల్లుడు : చెఱకువిల్లుకాడు, కం
తుడు

పగలింటిరేడు : ఎండదొఱ, పొద్దు,
ప్రాద్దు

పయిసరము : కలయిక, వైసరము, మన
కముకలు

పంపము : అక్కఱగొను

పగడ : పంచ, ఒక్క

పదము : తరుణము, అదను

పాతర : ఉగ్రాణము, పంటపాల

పాలన్ : లాకవన్, ఎట్లన్

పాపనీమాట : సొగసై నయాడుపాము

పాటించు : ఆలించు, కొనియాడు

పాదీసాహి : ఏలిక

పాటపవన : పాదశిలతోలుపలుకు

పాడి : ఓజ, ఆదట

పాప : అడ్డపట్టుపాప, అడ్డపాప, ఎర
గండుకందు, కందువు, కనుగండు, కట్టు,

కూన, పనిపాప, పనిబిడ్డ, పూప, బుతుత,
బురుక

పాటి : దీటు, పోలిక

పాడిమై : ఓజమై

పాడులు : ఓజలు

పారులు : తొలితెగవారు, ఇరులుట్టు
వులు

పాదు : కదురు, పాది

పాడి : పంపము, పోసనాలు, పాలు

పాటమిన్నులు : పాడుచు విప్పించు
తొల్చుచువులు

పాడి : ఓజ, పుట్టుబడి, పుట్టుదల
మంచినడత, ఆదట

పాడెగట్టు : పలుగాకి, కొయ్యదిప్పు,
అడిబండ, ఆకతాయి

పాముకంటిచుక్క : పుబ్బ

ప్రా

ప్రాకు : చెఱుపు, ముటి

ప్రాంత : అడువ, డింగరీకు

ప్రాచీపని : ఇల్లాడ్చి వేడనీళ్ళు జల్లి
బాగుచేయుపని

ప్రాచీపనిత్తు : అడిగొంటు

ప్రాడ్వాకులు : లండీలు, గరానులు

ప్రాము : రుద్దు, పులుము, చెందాడు,
కాచు

వి

వినాళి : గోల, లండీ

పిరి : చిక్కు మెలి

పివిల్పాడు : చింపాడు, ఆడు

పిసాళి : చిప్ప మొలక

పిసిడికినము : పక్కా

పిళ్ళారి : ఇద్దరుతల్లుల మాడ్చుబిడ్డడు
కొమ్మ వేలుపు, కలుగులాయ పులేటి
సిపాయి, గుంజిళ్లు పెట్టించుకొను వేల్పు
గొప్పబొజ్జగలాడు, చేటనూదటి, పుడ
పంటిదొర, పనిచేరుచువాడు, ఎరుగు
వాడు, పనిచేరుపు వేల్పు, పిట్టలకుపు
వేల్పు, చిట్టికిడుపు వేల్పు, పిల్లలతో
తొలిపట్టి, ముక్కంటి కాలులశ్రీ గొప్పడు
బింజీడు, ముట్టికాయలపొప్ప, గుండటి
వేల్పు

పీచము : పొగరు

పె

పెనపు : పెనకున, ముకునుముకు

పెనకువ : చతుష్టయ గొప్పడు గొప్పడు
మాటలాడుపని

పెంద్రోవ : తనకుండు వేరుదిమనుమాద
కేతలంపైన లేనిందుతనివిలో ముఖగా
నెప్పటికినప్పనుండుదారిమార్గితి

పేదలు : మున : ప్పడు

పేరటాలు : పేరంటమును పచ్చిన
మగనాలు

ప్రతిజ్ఞ : నామగు

ప్రమక తాలపు : ముక్కంటి

పుట్టువుకారు : పుట్టుకుదురారి

పుట్టువు : తాము, మనెత్తుడు

పురము : పురము పరిణమముపురముదేశ
మునుమును (నంజ)

పుల్లశీగ : వేలిమునుమునుపుల్లశీగ
గడుగు

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ : పుల్లశీగ

పోరిపోరిన్ : మాటిమాటికి

పో : నిరుకుపర్చువాయి

పోడ్డి : కలిమి, డబ్బు, సాదరు

పోకడలు : నడకలు

పోకడ : పాలియిక, చేటు

పోరి : చిన్నది, పడచు, పిల్ల

ప్రోలు : పట్నము

పోలక : ఊరివేల్పు, పోలేరు

ప్రోయాలుమిన్న : అతివలతలకట్టు

పోటు : వాడి, వీళ్ళ

పోసగించు : ఒప్పించు

పోల్చెడి : ఇరవుండెడి

పోలయింపన్ : పోగొట్టగా

పోదలించు : హెచ్చించు

పోలము : చోటు

పోలలాడు : దొడ్లు

పోన్బాన్సు : నిట్టపుట్టుగొంగ

పోలుపగు : అందమైన

పోంగట్టు : బంగారుగుబ్బలి

పోల్లి : పోలిక

పోలియలుక : చేట్లు

పోలియలుకలు : ఒప్పింపులు, కాడలు
చేట్లు, తలమాటులు, తొమ్మడులు, క్రుం
గుడులు, నిప్పచ్చలు, పెంపులు, పోకడలు
రత్తులు, వమ్మలు, వేరువిత్తులు

పోగడుకోలు : పోగడిక

పూస : కంపు మొదలగు తొమ్మిది తెలు

గులతోడవురాళ్లు (మిన్న)

పోరిగొను : నడియించు

పోరయిక : పొందక

పోడిమి : అందము

పోసనములు : ఒప్పులు

పోటరి : మగవాడు, వడివాడు, సక
దారు, మిడిమానిసి

పోసనాలు : పంకము, పాడి, పాలు

పై మెట్టు : మిక్కిలియెత్తు

పైడి నెలఁత : కలిమిచెలి

పైదలిమిన్న : నీయాటిమేటి

పైడి : బంగారు

పొజు : పటాలము

బ

బండ : తుంటరి

బరవసము : హెచ్చరిక, జోక

బసవడు : అచ్చపెద్ద, ముక్కంటిమాపు

బడుగుల : వగ్గుల, వీనిగల

బరువసము : వితాళ, వేడుక

బడాయి : డాబు

బంగరుకోకఁదాలుపు : కటివేల్పు

బయకారి : వగలాడి

బాడు : పకదా, తెలు

బాగులాడి : ఒప్పులాడి, కులుకు

లాడి, ముద్దులాడి, మెచ్చలాడి

బాసట : తోడు

బాజు : ఒప్పు, తరుకు

బారీలు : ఏనుగుకాళ్ళకు కట్టు ఇనుప
గొలుసులు

బాములు : చిక్కులు, పుట్టుపులు

బాగులు : మేళ్ళు

బాసవాలులు : వేలుపులు

బాగెము : మంచినుడుటివ్రాలు, మేలు

బిస్త : బిద్ద, తుదిముట్టిన మంచి చెడు
గుల నరసితగునట్లు చేయుగుదియతాల్పు
విడిద

బిగుతు : పడులుకాని

బిబ్బి : తోరనము

బిరుదు : తోడా గండపెండెరము

బిత్తల : అంగపెలుల, నీసము

బీదలు : విన్నాణులు

బెడంగు : అందము, సొగసు

బెళుకు : అడుగు, బెడకు, ఇసిరింతలు,
అడరు

బేసికంటి : ముక్కంటి

బేడిస : బొమ్మదాయ, వాలుగ

బుజ్జగించి : మచ్చికచేసి

బుగ్గలు : చెక్కిళ్ళు

బుజలు : లేమిదైల్పు గుండ్రనిగీతలు

నున్నలు, బొట్లు, మాల్కీలు

బుల్పు : ఇమ్ము, పదిలము

బువ్వ : మెతుకు

బూదె : నెలయందు చీకటిపొద్దులం

దలి పడువార్లవ నాడు, ముక్కంటిరేయి

బూమి : ఉక్కు, కుట్ర, గారడము

బోడ : కావితాలుపు, ఒంటికాడు
కుండగోలదాల్పు, బీడ, బోడి, విన్నాణి,
కాకనల్పునాడు, తిరితాల్పు

బోటి : అడుది

బొట్టె : కూతురు

బోడిక : డింగరీడు, గులాము

బొమ్మ : అచ్చు, మచ్చు

బొట్టు : నామము, నుదుటబెట్టు బొట్టు

బొమ్మంచు : కావి, తొగరు

బొమ్మలవ్రాతవివరము : మాటలు
విప్పిచెప్పట

బొప్పండ్రు : ములుచలు, పెంగళులు

బైదాలము : ఆలుక, కంతాళముకి, నుక,
చిరాకు, చిట్ట, మంట

మ

మయి : తోడన, ఒడలు

మవ్వపు : నాయ, నవరు, గోము, జవర,
తలినుము, పిడపిడ, పిడపిడన, పోడు

మందు : వెలుపు, దీనుసము

మరకువ : ఎఱుంగమి

మందడిడు : గుతాలగోచ, గుల్లాము,
సాహిణి

మడత : చుట్ట

నుదుగు : మణుగు

మటకువ : ఎఱుకలేమి, తెల్వి లేమి,
తనుపులేని

మంచి : ఒలుపు, రెన్న

మందల : మిడుకు, ఉనురు, ఉపిరి
 మంకెన : దానెనచెట్టు
 మందరి : మందిచ్చువాడు, (వెజ్జు)
 మనుపు : బ్రతికించు
 నుంది : జట్టు
 ముట్టినుల్లాడు : తొక్కిపోరాడు
 మడిగిరి : కుత్తుకయందుండి పలికించు
 నరముల నుడి
 మలపు : మంచుతిప్పకన్నయా పె
 మడికాసుముల : వెండిగట్టు, ముక్కంటి
 ఇల్లు
 మడికాసు : వెండి
 మడికాసుగుబ్బలిటెంకి : వెలితిప్పపె
 ముక్కంటితో కాపురముచేయుక్రొత్తడి
 మడియైనది : అంటులేనిది, మడికట్టు
 కొన్నది
 మడుంగు : మడినోము
 మఱువ : జోడు, తొడుగు
 మక్కువ : అక్కఱగొను
 మఱపు : కత్తెళము, చట్ట, జిరా, జో
 డుమెచుఱువు సనుకట్టు
 మఱకువపండు : కఱవద్దగించెడు వంచ
 రకము కూరగాయపంట
 మరగు : వలచు, చనువుపడు
 మగతాలు : అవలా, గుఱజాలు
 మట్టి : మట్టె, ఉడలుదించి ఎంతయో
 దవ్వుపరకు పెరుగు వంచరకపుచెట్టు, మట్టి
 చెట్టు

మంకెనవిరి : పట్టెడపువ్వు
 మా : బలీ, ఔరా, బాపురే, మా
 యొక్క, విక్కిలి,
 మాపిన : పోగొట్టిన
 మరారి : ఉరిపేల్పు
 మాటలల్లువాడు : మాటలు కూర్చి
 పహించేడువాడు, చదువరి, మాటకాడు
 నుడువరి, కొల్వూలో మాటాడువాడు
 మాడపట్టు : నడినెత్తి, నుచ్చెనగుంట
 మారాకు : ప్రాకుడుకొయ్య
 మాతాట : పోయ, కయ్యము, అలము,
 ఏడ్డెర, కంగారు, కంగిన, కలకు, కలన,
 కలను, గొడవ, అజి, గోడ, వాడము,
 చివ్వ, జగడము, తనాయి, దురము,
 పడవ, పెనకువ, పెనుకువ, పోటు, పో
 ట్లాట, పోరాట, పోరి, పోలితము, పోరు,
 బవరము, మేడము, లడాయి.
 మాపు : రేయి
 మా : నిరుకునైల్పువాయి
 మాపిన : విడచిన
 మాత్రలు : విత్తులు
 మూలు : బడుట
 మూరుతులు : పగవారు
 మాస్తీడు : కన్నాకం, విన్నాణి
 మిడిచున్ : ఒప్పారును, జవదాటును
 మిడియలు : తొలుచుడువులు, పనస
 మించు : మెఱపు, మీరును
 మినుక : తళుక

మిటారి : ఎమ్మెలాడి, అందగతై
గుమ్మెత

మినుకు : కకుకు

మిడుకు : ఉసురు

మిన్నులు : తొలుచదువులు

మించుబోడి : మెఱపువలెనందమైన
యాడుది

మింటి తెరువర్లు : వేల్పులు

మిన్నేరు : అడుగుబుట్టువు, మయ్యేరు

మినుకు తెరువర్లు : వేల్పులు

మినుకులు : తకుకులు

మిట్టాడు : కదలాడు, చిట్టాడు

మినుబండి : మింటబర్విడుతేరు

మిక్కిణి : అయిదువరాలు, జక్కిణి

మిగాళ్ళు : అడుగులమీదివైపులు

మిసరము : తలకట్టు, కన్నాకు

ముగతి : ఇల్లాలు

ముగతులు : ఇల్లాండ్రు, క్రొత్తడులు

ముదిమి : ముసలితనము, పెద్దరికము

ముంచి : మునుగవేసి

ముచ్చ : మూడు, తివ, తిగ

ముక్కంటి : పెండితిప్పరేడు, క్రిందుమీ
దువడుములుమూడిటిస్తూచువేల్పు

ముదుములు : ముదుసలితనములు

ముగితి : పెంద్రోవ, విడుపు, కొత్త
తమి

ముచ్చదువులు : మూడుతొలుచడు

వులు, వేల్పులవ్వేడుట, వేల్పుట, పాడుట
యీమాడు పనులయందువాడు ప్రాబ
ల్కులు

ముతైరువులు : క్రిందు మీదు నడిమి
త్రోవలు

ముప్పోకలాడి : పుట్టించుట, పెంచు
ట, క్రుంచుట ఈమాడుపనులుచేయుపాడి
గల వేలుపు

ముప్పెచ్చెములు : మూడు వెలుతులు

ముప్రోలు : బొడ్డు, డెందము, మాడ
పట్టులను మూడుతట్టుములు

మువ్వడులు : తరులు, తరుణములు,
గడచినది, కాగలది, జరుగుచున్నది. ఈ
మూడుతరుణములు

ముక్కాకలు : ఉల్లము మొదలగు
నైదుదినములు పుట్టునెఱలు

మూడుసరలుదులు : నమ్మిక, ఎఱు
కువ కొక్కెలేమి వెనుగులవ్వెడలింప
దెరచు మూడు గుమ్మములు కతములు

ముక్కర : వంతులు

ముదియనివారలు : వేల్పులు

ముచ్చగుమి : పాడి, కలిమివలపులనెడి
మూడింటిగుమి

ముస్తీదు : ముస్తాబు, ఆయతము

ముగ్గొయ్య : గడ్డు, గెడు, గడుగు

ముజ్జింకతొల్పులు : ముగ్గురు ముక్కం
టులు

మురళించు : ఎగతాళిచేయు

ముడి : మడ్డి, కుట్టియ

ముడివిప్పు : చిక్కువడల్పు

ముప్పదుత్రుడు : ముప్పదిమంది

ముల్కులు : కోలలు

ముచ్చటలు : కోర్కెలు

ముడుకు : మోకాలు

ముచ్చోట్టులు : క్రిందు, మీదు, నడు

ములు, క్షోదల, డెండము, బొడ్డులు

ముమ్మాల : మూడుమూలలు

ముగురు : మువ్వరు

ముడి : కడింది, గుబ్బ

ముచ్చోటులనుడులు : వేల, మిన్ను,

వేల్పు పెంకి యీనూడు తావులశ్చ

క్కొను నుడులు

ములికి : అలుగు, కోల, గనిక

ముడుతలు : కంగులు, మడులు

మూలలు : ఇరుకులు, అరుకులు

మూలడా : గురుజా

మూసిగంటలు : డాగిలిమూతలు,

డాగురుమూతలు,

మెట్టాడుపడుచు : గుబ్బలికూతురు

మెణకరి : తడుపుదానిపు, మంజ

కాడు

మెచ్చలాడి : అందకత్తె, మెచ్చ

కొనదగు ఆడుది

మెలుగుబోడి : మెఱపువంటిఆడుది

మెరమెరలు : అరమరలు, పాసలు,

వంతలు, పొక్కడలు, అంగలార్పులు,

అంగడలు, పిరువీతులు, ఇబ్బందులు

మెటికే : అంజ, అడుగు

మెట్టుమేపుట్టు : మలప్ప, గుబ్బలి
కూతురు

మేను : ఒడలు

మేల్మి : అవరంజి, బంగారు

మేలుకొల్పు : శేపు

మేలుబంతి : కన్నాకు

మేల్పసిండి : అవరంజి, కడాని

మేటి : ఏలిక, పెద్ద, గొప్ప, కన్నాకు,
మేల్బంతి

మేలమాడు : వేళాకోళముచేయు

మేరువు : వేరునడుచు వ్రేలెడు శాలికి
వూస

మేళకత్తె : ఆట, పాట, వాయింపుల
మొనకత్తె

మై : తోడన, ఒడలు

మైకొను : ఒప్పుకొను

మైకొల్పు : ఒప్పించు, చేకూర్చు

మొనలు : మూకలు, పొకలు, ఎట్ట
పోగులు

మొనకత్తె : మూకల నడిపించు
దణియ

మొగులు : మబ్బు

మొరయించు : మ్రోగించు

మొలక్రిందివంతు : బొడ్డుదిగువ యొ
డలి పంతు

మొగిలువితే : నీళ్లు

మొగ్గు : ఎక్కువ, మొగ్గు, వంచవైపు
| తాను ములు వరుగుట

మోషిక : పూటము

మ్రోగు : మ్రోయు

మ్రోగుడు : వాయంపు, మ్రోగింపు

ల

లగ్గు : మేలు

లవి : మిక్కిలి

లలిన్ : హెచ్చరిక

లంబి : పెండ్లాముబిడ్డలు లోనగువారు

లాలు : ఎఱుపు, తొగరు, దోర

లావుగా : హెచ్చుగా

లాగరి : వీను, ఉలివులాగ

లాలించు : బుజ్జగించు, మచ్చిక చేయు

లీల : కరణి, పోల్కి, తీరు

లీలలు : కరణులు, తీరులు

లిబ్బి : పాఠలు, ఆస్తీ

లెక్క : ఎన్నిక

లెస్స : మేలు

లెక్కలు : వెరసి

లేలేము : లేతపిల్ల, చిన్నపడుచు

లేక : పేద, లెంక, డింగరీడు, పోరు
సల్పువాడు, పోటుచుగడు, పోటరి

లేగొను : వీగు, కొను, వడుము,
కవును

లేజ్జకటులగొంగ : ఎండదొణ, పొద్దు

లేము : ఆడుది

లేలేదు : లేనేలేదు, ఎన్నడునులేదు,
హుళక్కి

లేబరంబు : లేమిహుళక్కి, కుండటి
కొమ్మ, లాటారమువట్టి

లొంక : కారు, ఎడారి

లొంగని : లోకువకాని

లొద్ది : లోయ, లోవ

లోగలి : నట్టిల్లు

ర

రకము : దినుసు, తరబడి

రహి : ఎఱుకున

రట్టడి : ఆరడి, సోఠ

రానురాను : తరిపిదపయగుచున్నకొ
లది

రాణి : పెండ్లాము, ఆలు, ఆలి

రిప్పున : బిరీలున, చటుకున

రేయెండ : పెన్నెల

రెల్లుచూలు : సామి, వేలుపుగమి
కాఁడు, గట్లయేలికమనుచుడు, నెమ్మిరేడు
తీగ వేరికల్కిమగడు, పుంజుదాలుపు, బార
కయిపోటరి, విత్తుగండ్ల మొత్తము. పడ
వాలు, వేలుపులమూఁక వేరిటి వెలది
చుగడు

రవలి : పాటపల్కు, పాటలోని ఏడు
తెలుగులపల్కులలో నేదో పంచమౌత
పాటయలికిడి

రవలులు : పల్కులు

రవలి : గొంతు

వ

వచ : చిక్క, పగడ, పగడము

వంచము : మొదటిది

వలదొరపగ : ముక్కంటి

వలిమెట్టు : మంచుగుబ్బలి

వలవంత : ఎడబాటుపొక్కు

వంతు : పంపు, పాలు, పంపకము

వంతులు : డెండముపొక్కడలు

వలకడ : కుడివైపున

వంటకము : కూడు, బువ్వ

వదరుబోతు : ఊరకపవికిమాలిన మాట
లాడువాడు

పాపెడు : ఎడపెడు, ఎడవించెడు

పాటకము : కేడబము, కొలము

పాలుచుక్క : తొలుకేలుపుల పంతు
లుచుక్క పేగుచుక్క

వ్రాలు : నుడివంతువ్రాలు

వాసి : విసికిడి, మంతు

విరి : విటి, అలరు, నన, పూపు, పుపు
పువ్వు

విన్ను : గాలితండి, చదలు, చుక్కల
తెరుపు, దివము, నింగి, మబ్బుత్రోవవిను,
విన్ను, విను, విన్ను, మిగిలుదారి, తలి
తండి, కేబుదెలుపు

విల్పు : అమ్మ

విడి : ఎట్టి, తొగడు, కంబాయ

వింత : క్రొత్త

విడుపు : దసిలీ, విడుదల, మాను

విత్తనము : మగగురినుండి యాడుగురి

నృడి పిల్లలనొదవించుగింజ

వీలు : వల్ల, అలని

వీపు : వెన్ను, వెనుక

వెలిమాను : వేలుపుచెట్టు

వెరవేకి : ఆల్మగల ఎడబాటు నెవ్వగ

వెరపు : అనుపు, వయపు

వెరపు : ఎత్తుగడ, మందు

వెల్లంకి : మోటు, మందుదినను

వెళలి : వెంగలి, ఎడ్డ

వెల్లి : వఅడ

వెంబరవిత్తు : ఆకతాయిలలో మొదటి
వాడు

వేల్పుడు : చాగుబడిక, మునుక వేసిచుడి
కట్టుకొని వేల్పునీడపై మిడియలు చదువు
చావేల్పు వెయిపేర్లనుచు విరలా వైచుట
వేరుపాటు : అరమర

వేల్మి : వేల్మిన్దంచె పసతీసి త్రాగడు
వంచరకము తివ్వ వేల్పులకు నిప్పలా
నెయ్యి మొదలగు దినునుల మిడియలు
చదువుచు వేల్పు పని

వేల్ములు : వేల్ములకై నిప్పమంటలో
పంకము, నెయ్యి మొదలగు దినునులవేల్పు
కొలుపులు

వేలు : వాసి, ఒండు

వేల్పుడు : చాగుబడిక

వేరిమి : వేరుపాటు

గుట : ఆరాటపడుట
 గంటి : వేల్పులరేడు
 గంటిగొంగలు : తొలివేల్పులు
 వేచు : కనిపెట్టు
 వేల్పులకూడు : చవి
 వేల్పుకుట్టి : వేల్పుటావు
 విడిచుడి : డబ్బు, కలిమి, ఆస్తి, ఓడమి
 విడుపు : ఈవి
 విలు : విల్లు
 వినుద్రిమ్మరి : వేల్పు
 వినుతిరివేల్పు : ముక్కంటి
 విత్తు : గింజ, విత్తనము
 వినుపల్కు : మింటిమాట
 వీనె : మీద నాలుగు పొడుగు తివ్వలు
 క్రింద మూడు పొట్టి సన్నని తీగలు, ఏడు
 చిక్చాల వేడుటవలలో రెండు మొదటివి
 రెండై దవవి, పల్కు లూతచేసికొని ఇరు
 వది నాల్గుమెట్లపై మువ్వదుల బలురేణం
 గుల అవలువ మ్రోయించుకొనబుట్టగల
 కట్టి మరకనిముట్టు
 వలిపిరి : చలి
 వల్లించు : రువ్వు, పలుమార్లు నోట
 న్బల్కుచుండుట
 వలదొర : కంతుడు
 వలదొర వెట్టము : ముక్కంటి
 వజీరి : మంతిరిపనిచేయు నీమాటి
 వటగలు : వేర్పూరుడుట

వటగ : వేర్పరి
 వసతి : ఇమ్ము, హాయి
 వినుమిటారి : వేల్పులాటవెలది
 వలపల : కుడివైపు
 వలన్ : కుడివైపు
 వలనుగనుట : తుమ్ములార్పులు మొద
 లగు మైతాల్పుల చెలువులంబట్టి మంచి
 చెడ్డలు చెప్పుట
 వలతి : ఆడుది
 వ్రాజె : వింబన్న, నడపీసుగు
 వానతిరితొలినెల : తూపుచుక్కనెల
 వానీడు : కాయకంటి, వైడిరేడు
 లోనుటి
 వాకతాలపు : ముక్కంటి
 వ్రాలు : పలుతీర్లమాటలమారుగీట్లు
 వాలకములమారి : బూమెలాడి
 వాంగులు : మొసలు, పొడాలు
 వ్రాయసమున : వ్రాతను

స

సల్పున్ : చేయును
 సమయించు : అడంచు, అడగార్పు
 సపి : బాగు
 సమకట్టు : ఆయత్తవచు
 సమరతి : సమర్త, శ్రోత్తముట్టు

సమకురెడు : వారికడు

సరుదు : వాద్దు, వరకు

సమకూర్పు : చేకూర్పు, పాసగించు

సమకూరు : దొరకు, చిక్కు

సరబడి : గుమ్మము, గుంబము, వాకిలి

సంతకము : చేవాలు.

సాటువ : దీటు, సాటి, పోలిక

సాదరు : కలిమి

సాకు : పళ్ళకు, సాకము

సామి : ముక్కంటికొడుకు

సాకు : కాపాడు, ఏడు, ఏలు, ఓము,

కాచు, కొనియాడు, తడవు, పెంచు,

పెనుచు, ప్రోచు, ప్రోదిగొను, ప్రోది

నేయు, బ్రతికించు, మనుచు, మనుపు,

వంతరించు

సిడి : ముద్దీటి, మావటిదేన్లుకొచ్చుచు

కైదువు, ములుకోల, మునుకోల, ఆరెకోల

సిరాజీ : కిన్నాకు, మేల్బంతి, తలకట్టు,

నేటు

సిరాసి : కన్నాకు, మేల్బంతి

సిరాజి : మెఱుగుచుక్క, మేటి

సీకారి : పాటకాడు, లయకాడు,

బయకాడు

సీమాటి : ఒయ్యారి, అందకత్తె, ఒప్పు

లాడి, బంగారుబొమ్మ

సుమాళము : ఇమ్ము, హాయి

సుప్పాణి : హరుమంజి

సుడి : గిరి, గుండ్రని గీత, చుట్టు, ఒడ

లులో కుట్టియ, డెందము, బొడ్డు, మాడ

పట్టు అందుండు నారు తెరగులగుండ్రనిగీత

లలో వంచ

సుంత : కొంచెము

సుళ్ళు : వెరవు

సూడు : కంతాళము, అలుక, కడుపు

మండు

సెలవు : దురాణి

సైకములు : సాగనులు, కొద్దులు

సైకము : తోలెను, అంతము

హ

హద్దు : ఎల్ల

హవుసు : వసతి, ఇమ్ము, సాగను

హవణింపు : ముస్తాటు

హరువు : అందము

హాస : క్రొత్త, మొలక, నారు

హుళిక్కి : హళ్ళి, హుళక్కి, తేమి,

కల్ల

హురుమంజి : అణిపూస

హురుమత్తు : గొప్ప

హొయలు : ఒయ్యారము

హొంబంతిపువ్వు : చలితరిన్నాచువం

చరకము పచ్చనివిరి

హొంతకత్తె : బిరుదులాడి

నాటుతెలుఁగు పేర్లు :

కవ్వడి : అర్జునుడు

పిల్లారి : విఘ్నేశ్వరుడు

పెరుమాళ్లు : విష్ణువు

సామి : స్కంధుడు

వీనె : వీణ

[తెలుగువాఁడు, తెలుగుది తెలివి కాఁడు తెలివికలై తెలగా (ఇచ్చట, లత రువాత నరనున్న లేడు) తెలగబలిజె ఇక్కడకూడ నరనున్న లేడు. ఆంధ్ర శబ్దమునుండి వచ్చిన తద్భవశబ్దములేదే ఆంధ్రునను తెలుఁగని యర్థమెట్లు చెప్ప నగును?]

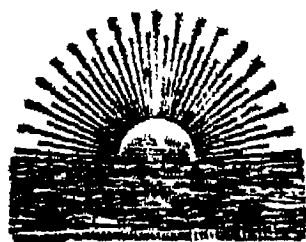
తద్భవమున నరనున్నలుగా కళకటరే ఫలుగాని యుండవు. దేశ్యమునందు హ్రస్వమిది యలఘురేఫమ లఘురేఫము వైకల్పికము. లంపటః : లంపటా; ఆంధ్రీ : రాగవిశేషః : ఆంధ్రదేశ జనగీతః : ఘూర్జరదేశాంతర్గతాంధ్రదేశః

దక్షిణాత్యాయాంధ్రీ : దక్షిణదేశాంతర్గతాంధ్రదేశీయైర్గీతా దక్షిణాంధ్రీతి రాగ విశేషః]

ఊరి వేల్పులు

అంకాలప్ప, అసిరప్ప, ఎఱ్ఱపోతప్ప, కాటేరి(కాటెట్టి) గంగానప్ప, పోలేరప్ప, కల్లకప్ప, పండితల్లి, మొగదారప్ప, ఎల్లప్ప, అంకాలు, అసిరిగంగానయెల్లప్ప పైదప్ప యెఱ్ఱపోతప్ప మొగదార నూ కాలు పోలేరు.

తల్లివిన్నిలోని నూటయెనుబదిమూఁడు వేల్పునూట కూర్పులలో నలువదిమూడవ దాని మొదటివంతు “శాంకరీ శ్రీకరీ సాధ్వీశరచ్చంద్ర నిభాననా” అనుదానిని “శాంకరీ శ్రీకరీ శక్తిః శ్రద్ధా భాగవత ప్రేయా” అనియు (౧౬౮) తొలిపంపు “తత్త్వాధికాతత్త్వ మయీతత్త్వ మర్థ స్వకూపిణీ” అనెడునది “తత్త్వాధికా క్యామలాఽంబా ప్రకృతి ర్వికృతి ర్గతిః” అనియును సవరింపవలసి యున్నది.



నుబంధము ౧

దాసుగారి సూక్తులు

అధికుడు-అల్పుడు

అంతివానికి బలువుని చెలిమి మొదల
దొడ్డగానున్నఁ దుదకది చెడ్డసేయు॥
గొప్పవారు పోరునప్పుడు తక్కువ
వారు చెంతనుండి బాగుపడరు॥

—నూలుగంటి

అపకారము

ప్రాణగొడ్డం బెద్ది వచ్చిన న్సుంతయు
జనముల కపకృతి నల్పరాదు.

— యథార్థ రామాయణము

మారొనర్చకు మే యపకారికై న.

— జానకీ శవధము

అప్రయోజకులు

మఱి కొఱమాలిన మానిసికన్న
వేవేల రెట్టులు వెఱబొమ్మమేలు.

— వేల్పుమాట

అల్పత్వము

అంతివాని తక్కువగు ప్రాపు గల్గిన
దిమ్మువట్టి యొరులఁ దిట్టుచుండు.

— నూలుగంటి

అనంతృప్తి

కోరినట్టులు చేసుకొన వీలుకాదు
ఉండకతీర దేదో వెల్లి తుదకు.

— వేల్పుమాట

అనూయ

ఒరుల గొప్పఁ జూచి యోర్వలేకుండిన
వాడు తప్పకుండ కీడుపొందు.

— అందరీష చరిత్ర

అశ

పొందఁజాలని కోర్కెను బొందఁ గోరు
నట్టివాఁ డుండునది చెడగొట్టుకొనును ॥
తనకుఁగల కొలందిఁ దనియ కొరుని దాని
కాన చేయువాడు మోసబోవు ॥

— నూలుగంటి

కలిమిలేములు

దుడ్డు గల్లు గొప్పవారి - దోసము లెక్కింప రెవరు
గుడ్డ లేని పేదవాని - కులమెంచఁగ పెద్దలంత.

— జానకి శవధము

కాలయాపన

చేయ లేక పోదునా యని జాగును
సేయువాఁడు పనిని చేయలేడు.

— నూలుగంటి

కీడు

కొత్త నేస్తకావిఁ గుఱ్ఱెఱుంగక నమ్మి
యిరవు విచ్చువారు చెఱుపుఁ గొండ్రుః
పాటుపడెడు మంచివానితో నెగనక్కె
మాడువాఁడు తుదకుఁ గీడుఁబొందుః
అంతరు వెఱింగికొనియుఁ దనంతఁ బోక
గోటు చూపెడు వాఁడు దాఁ జేటుబొందు.

— నూలుగంటి

కీర్తి

బ్రతుకునందు గడింపవలసిన దెల్ల
మాజిసి కెంతయు న్మంచిపే రొకటె.

— వేల్పుమాట

కొండెము కొండెగాడు

జట్టుదారు లొరుని చాడిలు విని విడఁ
బడిన వారికెల్ల నిడుమవచ్చుః

ఓర్వలేమికోడ నొరులపైఁ గొందెంబు

చెప్పి చెఱుచువాడు ముప్పుఁబొందు.

—నూలుగంటి

అంత స్సముద్రే భూమిధ్రాః తస్మ ర్నాకాపకారిణః

సజ్జనోపద్రవ కరా రాధ్వాన ఇవ సూచకాః ॥ —తారకమ్

క్రూరకర్ముడు

క్రూరకర్ములకుం దయ దూరముకద.

—సావిత్రి చరిత్ర

గృహస్థ ధర్మము

తనవారి మరియుదఁ దప్పవి గేస్తు

కాన కేగిన జోగికంటె నయంబు.

—వేల్పుమాట

జ్ఞాని

ఎఱుకువ గలవార లేడి యెట్లైనఁ

దల్లడిల్లరు విగి దప్ప దుల్లముల.

—వేల్పుమాట

దుర్జనపద్ధతి

తనకుఁ దొరికినట్టి దాని మే లెఱుఁగక

వనికిరాని దనుచుఁ బలుకు చెనటి ॥

లేని నేరముఁ దా బన్ని యైనఁ జెడ్డ

వాఁడు లోఁకువ వానికి కీడు పేయు ॥

—నూలుగంటి

తన సుక మొక్కఁజే తలపోయు కూళ

సోమరియై యుబుసుం బుచ్చు తులువ ॥

—వేల్పుమాట

తనకుఁ గల్గినట్టి తప్పులే యొరునకుఁ

గలుగఁ జూచి చెనఁటి యలుగుచుండు॥

ఒరులు తన్నుఁ దెలియకున్నప్పు పట్టఁ బ

గ్గాలు లేక చెనఁటి వ్రేలుచుండు ॥

చెడ్డవాండ్ర నడుమఁ జేరునప్పుడు దొడ్డ

వాఁడు కూడ వారితోడఁ తెడును.

—నూలుగంటి

దేహము - అత్త

నీవు మారపు గాని నీ నీడ మారు
నీవు విక్కంటు నీ నీడ హుళక్కి.

— వేల్పుమాట

నీతి

నీతి గల్గిన పర్వభూతహితం బగు
పరువుమాలిన పని బ్రహ్మ చెప్పినఁగాని
నీతిమంతుఁడు నేయ నెట్టుకొనునె ?

— భీష్మ చరిత్ర

పరాధీనత

ఒరుని మాట వేరు నరయక నమ్మిన
వాఁడు మోసపోయి కీడుఁబొందు॥
తనకుఁ జేతనైన తన పని యొరులపై
మోపువాఁడు తుదకు మోసపోవు॥

— నూలుగంటి

పరోపకారము

ఒరుల మంచికిఁ దన యొడ అప్పగించు
నతనికి విజము తనంతట న్నోచు॥

— వేల్పుమాట

పెద్దలు

చెనఁటి తను నెకనక్కెంటఁ చేయఁ దగిన
పెద్ద యలుగఁక వానికి బుద్ధి నెప్పు॥

— నూలుగంటి

పెద్దల మాటల పెడచెవిఁ బెట్టకు.

— జానకి

పూర్ణతంబిట్టి పిన్న గాఁబోలు పెద్ద.

— సారంగధర

పెద్దలు నీకుఁ జెప్పిన జాడఁ జొమ్ము,
నిస్సూక్తిఁ గనువాఁడు నీకన్నఁ బెద్ద.

— వేల్పుమాట

ప్రయత్నము

తనదు లావుకొండి పని పేయకుండిన
వాని మొట్ట నెవ్వరైన వినరు.

—నూలుగంటి

బంధము

తగులు చెందినవాడు తగవెన్నవేడు.

—వేల్పుమాట

బుద్ధిమంతులు

వెనుక ముందు చూచుకొని తొందఱపడక
తెలివిగలుగు వారు తిరుగు చుండు॥
కలిగినంతలోనఁ గడపు గొనుంగాని
తెలివిగలుగువాఁడు కొలువఁ బోడు॥

—నూలుగంటి

బ్రతుకు

తనదు బ్రతుకున తీపి రేదనెడు వాఁడు
చాపు చేరంగ వచ్చినఁ జావరేడు.

—నూలుగంటి

మంచిచెడ్డలు

చెడ్డ పోగొట్టి మంచి న్నెంచవలయు
మంచికి మించిన మనుగడరేడు
నిజముగ చెడ్డ కంటెం జావురేడు.

—వేల్పుమాట

పిన్నవారికైన పెద్దలకైనను
మంచి చెడ్డఁ దెలుప మనసె సాక్షి.

—భీష్మ చరిత్ర

మర్యాద

మరియాద కలవాని మది సౌము తవివి;
తనవారి మర్యాదఁ దప్పిన వాఁడు;
మనుటకంటె నిట్లుకూడ నయము;
జగముపకు నేమిలు సలిపెడు కోర్కెఁ
తెలఁగుట తగు మానిసికి మరియాద.

—వేల్పుమాట

మానవుడు

బరుల గొప్పం జూచి యోర్వరేకుంట
 ఆకనంబున మిద్దె లల్లుకొంచుంట
 తప్పని ముప్పుకై తలదీల్లుచుంట
 ఉన్నదాన న్దన్వి నొందకయుంట
 అరమరతోడుత నల్లాడుచుంట
 ఎల్లవారలకు కీడే యెంచుచుంట
 తగవరివలెఁ బైకి తలఁద్రిప్పుచుంట
 కయ్యమునకు ముందు కాల్టావ్వుచుంట
 తెలిసినపైలయు నైగ నీలుచుంట
 ఎల్లరికన్న దా నెక్కువనొక్కంట
 తన మేటి నేర మెంతయుఁ గొంచెమనుట
 బరుల తప్పొక్కింతయు న్నైచకుంట
 తన సుకమునకునై తంటాలుపడుట
 పుట్టుతెవుళ్ళివెప్పుడు మానిసులకు.

—వేల్పుమాట

మోహము

అక్కటా మోహ మన్నిటి కక్కఱంబు
 తేల్విదివ్వె చూపి తెలిపినఁ గానరు
 మోహతిమిరమందు మునుగువారు.

—సారంగధర

విదగ్ధులు

చూచునంతలోన జాట్టరికముఁ జూపు
 వాని నెఱుఁగు నేరుపైన వాఁడు ॥
 దారి కడ్డమైన దానిని నేర్పరి
 మిగులఁ దొలఁగద్రోసే పొగడఁబడును ॥
 నేర్పుఁ గలుగువాఁడు నెఱవేలు నందాకఁ
 బనికిఁ జొచ్చి కోర్కెఁ బడయుచుండు ॥

ఈడు కానివానితోడ నే స్తమునకు
నేరుపు గలవాడు చేరఁబోడు ॥
తనకుఁ జెఱుపు నేయు చెనఁటికి నేర్పిన
వాఁడు మాఱుచేసి కీడు దాట ॥

—నూలుగంటి

వినయము

నిర్మల విసీతికిం బ్రాపు నెనరు చేపు.

—జానకి

అడఁకువ గలవాని కగపడు నిజము.

—వేల్పుమాట

వేషము

రంగులు మాఱు మాఱఁడు వేనగాఁడు
మైతాల్పా మాఱఁడు మై మాఱుఁగాని.

—వేల్పుమాట

నజ్జనుడు

మంచి మానిసికన్న మరి వేల్పెవండు :
మెక్కఁ దొరుల సొమ్ము మేల్తైనవాఁడు,
తగువాఁడు విచ్చమెత్తం దెన్నఁదైన,
తగినమానిసియె పెద్దల వర్ష నిల్పు
తగవు నడ్పుట పని తగిన మానిసికి,
మరియాద నడిపించు మంచిమానిసికిఁ
దనయంతఁ గోరిన తవ్వి చేకూరు,
మంచివాఁ దొరులకై మరి సాటువడును.

—వేల్పుమాట

నతీధర్మము

ముదిసి సంతానవతి యగు ముదితయైన
పతియెడ న్గనుపించు లోపముల నైచు;
కన్నవారి కత్తింటికి న్వన్నెఁ దెచ్చి
మగనితో స్వర్గ మేగెడు మగువ మగువ.

—యథార్థ రామాయణము

ప్రాణ మిడియైన భర్తకు మానరక్ష
భార్య యొనరించుటయే సుమ్ము పరమనీతి. —హరిశ్చంద్ర

నత్పవర్తనము

వినయంబున పెద్దల గాంచు, గవీశరమున దీనులఁ బెంచు
ననయంబు నిగర్విత మించు, నన్యకాంతఁ దల్లిగ నెంచు.
—ప్రహ్లాద చరిత్ర

అన్యోన్య మైత్రికి హేతువైన
ధర్మవర్తన మెప్పుడైనఁ దప్పఁ జనదు. —భీష్మ చరిత్ర

సత్యము

సువ్రతంబుల ముఖ్యంబు సూక్ష్మతంబు
దుష్టసంసర్కమునఁ దురదృష్టమునను
కల్ల నిందను బొంది యిక్కట్లు వడియు
సత్యవంతులు తుదకు వ్రశ స్తకీర్తిఁ
బరగుదురు. —జానకీ శపథము

[నేకరణ : దాసుగారి దౌహిత్రుడు కీ. శే. ఉపాధ్యాయుల సూర్యనారాయణరావు]



అనుబంధము-౨

శ్రీ నారాయణ దాస జీవిత పంచాంగము

- 181-8-1864 జననము (రక్తాక్షి శ్రావణ దిహాళ చతుర్దశి).
- 1869 శివరాత్రి - స్వప్రజ్ఞయా భాగవత దిహమాన గ్రహణము.
- 1874 సంగీతాధ్యయనార్థము వాసా సాంబయ్యగారితో బొబ్బిలి ప్రయాణము.
- 1875 తలిదండ్రులతో కాలినడకను జగన్నాథ యాత్ర.
- 1877 సింహాచలయాత్ర - పితృవియోగము.
- 1880 విజయనగరములో అంగ్ల పాఠశాలా ప్రవేశము.
- 1883 హరికథకావతారము - విజయనగరము వేణుగోపాలస్వామి ఆలయములో ప్రథమ కథాగానము - 'ద్రువచరిత్ర' రచనము.
- 1884-85 ఉత్కళదేశమున హరికథా యాత్ర - చిత్రపురమున ఒక్కరాత్రిలో 'అంబరీషచరిత్ర' హరికథారచన, మరునా డుదయమే ప్రదర్శన-లోకనాథము గ్రామమున మొట్టమొదటి సంగీత సాహిత్యాష్టావధానము.
- 1888 మెట్రీక్యులేషను పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత - విశాఖపట్టణమున రెండు నెలలలో పందెండు హరికథలు - విజయనగరములో విక్టోరియారాణి జూబిలీకి ప్రభుత్వాహ్వానముపై హరికథాగానము - 'గజేంద్రమోక్షణ' రచన - వినాహము - వీణా వాదనాభ్యాస ప్రారంభము.
- 1888-88 విశాఖపట్టణమున F. A. చదువు - ఖాసింకోట జమీందారుగారిని రెండు హరికథలు చేసి మెప్పించి స్కాలరుషిప్పు సంపాదించుట - విశాఖలో 80 హరికథలు - అల్లిపురము జమీందారు హవేలీలో అనేకావధానములు - పితాపుర రాజ నన్యానము.
- 1888-89 బాటసారి కావ్యరచన - కాకినాడ నాటక సమాజము వారికి కాళిదాస 'విక్రమోర్వశీయ' రూపక ప్రదర్శన శిక్షణ - రాజపాత్రధారణ - బందరులో టికెట్టు పెట్టి సంగీత సాహిత్యాష్టావధానము - కొందరు సంగీత విద్వాంసులకు శృంగారంగము చేయుట.

- 1890 దంభపుర ప్రహసన రచన - సారంగధర నాటక రచన - గంజాము మండలి పర్యటన - ఉర్లాము లుకులాము లందు హరికథాగానము.
- 1891 మార్కండేయ చరిత్ర రచన.
- 1894 స్వీయ చరిత్ర రచన-మదరాసులో రాయ్ బహదూర్ పనప్పాకం ఆనందాచార్యులవారి వివాసనమున హరికథా గానము - 25-8-94 న బెంగుళూరులో మైసూరు ప్రభువు ముందు సంగీత కాలక్షేపము, హరికథాగానము-తథాపి సత్కారము.
- 1895 మైసూరు ప్రభువుచే దసరా దర్బారులో మన నన్నానము - ఆనంద గజపతిగారి ఆదరణ-సత్యవ్రతి, సూర్యనారాయణ శతకముల రచన- ఖాసింకోట కోటలో హరికథాగానము, తిరుపతి వెంకట కవుల శ్లాఘ.
- 1898 ప్రహ్లాదచరిత్ర రచన. (అప్పటికి రుక్మిణీకల్యాణ, హరిశ్చంద్ర చరిత్రలు, శ్రీకృష్ణజననము సంస్కృత హరికథ విరచితములు).
- 1900-1901 ఉర్దూ పార్సీ అరబీ భాషల అభ్యాసము.
- 1902 భీష్మచరిత్ర, సావిత్రి చరిత్రముల రచన.
- 1903 ఏకైకపుత్రిక సావిత్రిమ్మ జననము.
- 1904 ప్రత్యేకాహ్వానముపై బెంగుళూరు దాక్షిణాత్య గాయక మహాసభలో రుక్మిణీకల్యాణ హరికథాగానము - అందు దాక్షిణామూర్తి పిళ్లై అను మార్దంగికునకు గుణపాఠము - కాకినాడ సరస్వతీ గానసభా స్థాపనము. (నాటినుండి 1942 వరకు ప్రతియేట తత్సభా ప్రారంభోత్సవము దాసుగారి కథాగానముతోనే ప్రారంభమగుట ఆచారము).
- 1906 మాతృ వియోగము.
- 1908 భంగు వ్యసన త్యాగము - ముకుంద, శివ శతక మృత్యుంజయష్టక రచన.
- 1910 'తారకమ్' అను సంస్కృత వ్రణిందరచన - జర్మన్ ప్రొఫెసర్ గిల్నిరు కృత శ్లాఘ.
- 1911-12 రాజమహేంద్రవరమున వీరేశలింగము పంతులుగారిచే నవరత్న భుజ కీర్తి ప్రదాన సన్మానము.
- 1912-13 విజయనగరమున రీవానర్కార్చే సన్మానము.

- 1913 కాశీయాత్ర - అలహాబాదులో జానకీబాయి మెప్పు - కలకత్తాలో శ్రీకృష్ణజననము హరికథ - విశ్వకవి రవీంద్రుని ప్రశంస.
- 1914 బందరులో వీరావాదన ప్రజ్ఞకు చల్లపల్లి ప్రభువులచే గండపెందేర సన్మానము - కాశీ శతక రచన - (1908-1914 సం॥ల నడుమ దేశమున పలుకావుల హరికథా కాలక్షేపములు, ఘన సన్మానములు. నూజివీడులో గజారోహణ, నందిగామలో బ్రహ్మరథ సన్మానములు. పంచశతప్రజ్ఞ పరిధవించి సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు వీరఘంటా వలయమును విప్పించి, పంచముఖీ పరమేశ్వరు డను బిరు దందుట.
- 1915 భార్యా వియోగము - యథార్థ రామాయణ రచన.
- 1919 విజయరామగజపతి సంగీతకళాశాల ప్రిన్సిపాలు పదవి వదిష్టించుట.
- 1921 రామచంద్ర శతక రచన.
- 1922 పసుమర్తి కృష్ణమూర్తిగారి పార్వతీకల్యాణ యక్షగానము కృతి పతిత్వము - 'నవరస తరంగిణి' ప్రకటన.
- 1923 కాకినాడ కాంగ్రెసు మహాసభలో హరికథా కాలక్షేపము - నరోజివీ దేవి ప్రశంస లందుట - ఇంగ్లండులోని Empire Exhibition కు భారత సంగీత ప్రతినిధిగా ఆహ్వానము (కాని వెళ్లలేదు).
- 30-8-1924 విజయనగరములో షష్టిపూర్తి మహోత్సవము.
- 1927 కి ముందు 'వెన్నుని వేయిపేర్ల వినకరి' (విష్ణు సహస్ర నామ పంక్తిర్నామము) రచన.
- 1927 మదరాసు ఆఖిల భారత సంగీత పరిషత్పారంభోత్సవములో స్వవిరచితములైన 'స్వరాక్షర' కృతులను పాడి ఆచార్య పి. సాంబమూర్తి ప్రభృతుల ప్రశంస లందుట.
- 1928 మదరాసు పుర ప్రముఖుల మహాసభలలో హరికథలు చేసి "ఆంధ్ర దేశ భూషణము"గా ప్రశస్తి లగుట.
- 1929 'అచ్చ తెలుగు పలుకుబడి' వేల్పుమాట, 'మొక్కుబడి' రచన - విజయనగరములో నవగ్రహార్య ప్రతిష్ఠ.
- 1930 'వేల్పువంద', 'హరికథామృతమ్' ప్రచురణ. 'గౌరవ పెండ్లి' రచన.

- 1931 గుంటూరులో జరిగిన వస్త్రము అభిలాంధ్ర గాయక మహాసభ కథ్యక్షత - అరిక నారాయణ గజపతి ప్రభువుతో నీలగిరి ప్రయాణము - అక్కడ వివిధ సంస్థానాధీశుల గానముచే మెప్పించుట.
- 1932 తేది 11-2-32 న కొత్తపేటలో హరికథా భవనమునకు శంకు స్థాపనము - ఉమరుకైయాము రచన, ప్రచురణ.
- 1933 విశాఖపట్టణమున ప్రభల లక్ష్మీనరసింహముగారిచే సన్మానము - రాణా విక్రమదేవవర్మగారిచే "సంగీత సాహిత్య సాంస్కృతిక", 'భారతీతీర్థ' సంస్థచే "ఆటపాటలమేటి" విరుద ప్రధానము. తేది 8-2-33 న విశాఖపట్టణమున జరిగిన యొక సభలో "శృంగార సర్వజ్ఞ" విరుద ప్రతిగ్రహము. తేది 9-11-33 న తునిలో బ్రహ్మరథ సన్మానము.
- 1936 సంగీత కళాశాలాధ్యక్ష పదవీ విరమణము - హైదరాబాదులో ఆంధ్ర మిత్రమండలి సన్మానము.
- 19-5-1937 ఇల్లెందు పుర వాస్తవ్యులచే పండిత సన్మానము.
- 1938 సశిష్యముగా రామేశ్వర యాత్ర-పుడుక్కోట తిరువాన్కూరు దర్బారు సన్మానములు-కన్యాకుమారి దర్శనము-"దశనిధరరాగవతి కుసుమ మంజరి" రచనము-చెన్నపురి ఆంధ్ర మహాసభా సన్మానము.
- 2-2-39 బార్దవెల్ దొర 'నోబెలు' బహుమతి అర్జీకై ప్రోత్సహించుట (కాని దానుగారా ప్రయత్నము చేయలేదు).
- 10-4-39 మదరాసులో మరియొక సన్మానము.
- 1939-43 "సీమపల్కవహి" అను దేశ్యాంధ్రనిఘంటు నిర్మాణము; ఆయు ర్వేద పరిశోధనము-"మన్నిమిన్ను"-రచనము; "జగజ్జ్యోతి"-రచన.
- 7-5-43 విజయనగరములో ఆంధ్ర కళాపరిషత్ప్రారంభోత్సవ సభాధ్యక్షత.
- 1943-45 'తల్లి విమ్మి' రచన. (లలితాసహస్రనామమునకు దేశ్యాంధ్రవివృతి).
- 2-1-1945 పరమపదప్రాప్తి (మనుమనికి మఱుచి రాగా భగవంతుని ప్రార్థించి దానిని తా నాకర్షించుకొని మనుమని బ్రతికించిరని ప్రతీతి).

[పరికల్పన : ఆచార్య యస్వీ శోగరావు]

అనుబంధము-3

నారాయణదాస గ్రంథావళి

హరికథలు

1. అంబరీషచరిత్రము : 1884 లో చత్రపురములో నాక పెండ్లి పెద్దతో పఠము వచ్చి రాత్రికి రాత్రి రచించి దారణచేసి మరునాడుదయమే పెండ్లి పండిట్లో దాసుగారు గావము చేసిన కథ.
2. గజేంద్రమోక్షణము : దాసుగారు 1894 లో మైసూరు మహారాజావారి సమక్షమున తతస్తతముగా సాంగ్లానువాదముగా చెప్పి రాజసన్మానము వందిరి. రచన-1888.
3. గోవర్ధనోద్ధారము : ఒకపరి చేత్రోలులో దాసుగారు రక్తిణీకల్యాణము చెప్పుటకు సిద్ధముగా నుండగా సభలో ఎవరో కొంచెగా “హరికథ కాదు గిరికథ చెప్పు” డనగా అప్పటికప్పు దాకుగ ప్రయోగమును మించిన ఆకుకవితా పాటవముతో గద్య పద్య గేయము లల్లి అలవోకగా చెప్పిన కథ. ఇది నే డుపలబ్ధి ముకాదు గాని అంబరీష చరిత్రమున ఒక అవాంతర కథగా నిది ప్రసక్తమైనది.
4. గౌరప్ప పెండ్లి : అచ్చ తెలుగుపై దాసుగారి కమిత మమకారము. పరితముగా నిది యవతరించినది 1931 లో. 1940 లో శిష్యుడు శచ్చల దివరదాసు దీని నచ్చొత్తించెను. ఆ గురువుగారును, ఆయన శిష్యుడు శ్రీ కందిమళ్ళ రంగయ్యదాసు మాత్రమే కొలది పర్యాయము రేతత్కథాగానము చేసిరి. అచ్చ తెలుగున పూర్వులు చూపని క్రొత్త మెరితువలు కొన్ని చూపినారు దాసుగారు.
5. జానకీశపథము : నవరదీర్ఘ సంకలితముగ గూడ సార్థకమైన రచన. ఇందు మేళకర్త రాగముల మేళమి పరిమళించుచున్నది. ఒకరిద్దరు శిష్యులేపాటియో చెప్పగలిగినను సిద్ధపురుషుడు దాసుగారికి మాత్రమే అనాయాస సాధ్యమైనది.
6. ధ్రువచరిత్ర : హరికథక ప్రపంచమున ధ్రువకారలైన వీరి హరికథా వాఙ్మయచరిత్రము ‘ధ్రువచరిత్ర’ రచనతో ప్రారంభమై యుండు విశేషము.

అదీ వారి 19 వ యేట (1883) లో. అవలీలగా ఒక్కరోజులో ధారణ చేసి అతి హేలంగా విజయనగరమున వేంచేసియున్న గానలోయడు వేణుగోపాల స్వామి సన్నిధానమున గానము చేసిరి. ఆ కథనే పలుతావుల గానము చేసి మనసన్నానము లందిరి. కాని గ్రంథ మలభ్యము.

7. ప్రహ్లాదచరిత్రము : ఒకవరి విశాఖపట్టణమున ప్రథమ అక్షీనరసింహం పంతులుగారి యింట దాసుగారు బసచేసియుండిరి. ఎవరో వచ్చి పంతులుగారికి "తక్త ప్రహ్లాద" నాటకపు కాంప్లిమెంటరీ టికెట్టు నిచ్చినారట. "ప్రహ్లాదుడే నా యింట బసచేసి యుండగా నా కెందు కీ నాటకము ?" అని పంతులుగారు దానిని తిరస్కరించిరట. ఆ దాసుగారు పలు తడవలు గానముచేసి పరవశించి పోయిన కథ యిది. రచన 1898. సంగీత విషయమున నొక వైశిష్ట్యము గలది.
8. భీష్మచరిత్రము : తావనలో పోతన పోకడ, రచనలో తిక్కన చిక్కనయు గల కృతి. రచన 1902.
9. మార్కండేయ చరిత్ర : విజయనగరమున నొకప్పు డనావృష్టి యేర్పడి నప్పుడు ముందుగా ప్రతిజ్ఞచేసి "మూడు కోవెళ్ళు"లో దాసుగా రీ కథచెప్పి మూడు దుక్కులు వాని కురిపించిరట. వారి పవిత్రవాక్కున హరికథయు హరికథయై ప్రత్యక్షముగా శివంకరమై పరించినది. రచన 1891.
10. యథార్థరామాయణము: 1915 లో దాసుగా రొక విశిష్ట ప్రణాళికపై షట్కథా* సంపుటిగా రూపొందించిరి. అనేక ప్రక్షిప్తములతో గూడిన నేటి వాల్మీకి రామాయణమున ఆ అతిలోక దీరోదాత్త నాయకునకు, ఆర్షకవి హృదయమునకు తగినట్లు యథార్థ కథ యెట్లుండవలెనో నిరూపించిరి. ఇది నాటినుండి నేటిదనుక యావదాంధ్రమునను అనేక హరిదాసులకు మాన గ్రాసమై ఉపాధి కల్పించుచు, జనానీకమున తక్కి సద్భావ సంపదను, కళారాసి క్యమును పెంపొందించుచున్నది.

* శ్రీరామ జననము, సీతాకల్యాణము, పాదుకా పట్టాభిషేకము, రామ సుగ్రీవ మైత్రి, హనుమత్సందేశము, సామ్రాజ్యసిద్ధి.

11. రుక్మిణీకల్యాణము: ప్రకృతి పరమాత్మల సమైక్యము అంతరమైన పరమార్థముగా రూపొందిన కథ. 1898 కి పూర్వపు రచన. మిక్కిలి వాసికెక్కిన కృతి.
12. సావిత్రిచరిత్రము : సంతానార్థము దాసుగారు మాతృశ్రీ ఆదేశానుసారము 1902 లో రచించిరి. 1903 లో పుత్రికను బడసి యామె కాపేరిడిరి. అనేక జన్యరాగముల విషయమునను, కీర్తనలందు ముద్రాలంకార విషయమునను ఒక విశిష్టత గలది.
13. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము : 1898 కి ముందటి రచన. 1912 లో విజయనగరమున రీవా నర్కార్ రాణీ అప్పల కొండయాంబిగారు దాసుగారి వీరత్కథాగానము విన్నప్పుడు శోక వివశయై అంత కరుణరస పరిష్కరిగల ఆ కథ నింకెప్పుడు చెప్పవద్దని కోరిరి.
14. శ్రీహరి కథామృతము : మూడు సంస్కృత హరికథల సంపుటి. (దీని గురించి “సంస్కృత కృతులు” క్రింద చూడదగును.)

గమనిక : ఉపరికృతులలో గోవర్ధనోద్ధారము, ద్రువచరిత్రము ఉపలబ్ధములుగావు. గౌరప్పపెండ్లి యొక్కతూరి ముద్రితము. యథార్థరామాయణము, సావిత్రిచరిత్రము రాజమహేంద్రవరము కొండపల్లి వీరవేంకయ్య అండు నన్ను వారి చేతను, కడమవన్నియు విజయవాడ నరస్వతి బుక్ డిపో వారిచేతను బహువారములు ముద్రితములై నవి. (దాసుగారి యితర కృతులును అనేకము వీరియొద్ద లభించును.) ఈ హరికథ లన్నిటికిని సుపరిష్కృత ప్రతులు వెలియించుట మిక్కిలి అవసరము. ఒక్క మార్కండేయ చరిత్రకు మాత్రము అట్టి ప్రతి “నాట్యకళ” - 1965 ఫిబ్రవరి సంచికలో వచ్చినది.

అచ్చ తెలుగు కృతులు

1. అచ్చ తెలుగు పలుకుబడి : ఇది మంజరీ ద్వీపదలో ఐదీ వద్దే ముగా వ్రాయబడిన లఘుకృతి. అచ్చ తెలుగు ప్రాశస్త్యమును దానిపై దాసుగారి మమకారమును అభివర్ణించునట్టిది. ముద్రణ : నుజువరంజనీ ముద్రాశాల, కాకినాడ - 1929.
2. ఉమరు కై యాము రుబాయతు : పార్సీ రుబాయతులకు, ఫిట్జ్ జెరాల్డు అంగ్ల పద్యములకును అనువాదము.
(వివరణకు 'అనువాద' శీర్షిక క్రింద జూచునది).
3. గౌరప్ప పెండ్లి : హరికథ - ఉపరి ప్రసక్తము.
4. తల్లివిన్ని : లలితా సహస్రనామమునకు ప్రతి నామానువాదముతోడి వివృతి. పద్య గేయాత్మకము. రచన 1943-45.
ముద్రణ : దాసభారతి ప్రచురణలు, గుంటూరు - 1974.
5. నవరస తరంగిణి : ఇందు కాళిదాస శ్లోకములకు దేశ్యాంధ్రానువాదము గలదు.
(చూ. అనువాద శీర్షిక)
6. నూలుగంటి : ఈసపు నీతికథల నొక నూటి నేర్పి కూర్చిన కృతి. బాలావబోధమునకై సద్యః ప్రసన్నమగు భాషలో గద్య మటిత మైనట్టిది. ప్రతి కథాంతమందును ఒక చిన్న పద్యమున కథాంశ పురస్కృతముగ నీతి ప్రవచనము విపుణముగ చేయబడినది. ప్రతిపద్యము సద్యోహృద్య మగు నొక సురుచిర సూక్తి. దాసుగారి మాటంటివి నూలు జ్ఞానచక్తువులుగా సంభావించిరి.
ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము, రెండవ కూర్పు - 1930
7. మున్ని మిన్ను : ఇది ఆయుర్వేదమునకు సంబంధించిన వరమాద్యుత మైన పరిశోధన గ్రంథము. అధర్వనంహిత, కృష్ణ యజుర్వేద తైత్తిరీయారణ్యకము, ఋగ్వేదీయ తైత్తిరీయారణ్యకము, ఐతరేయ బ్రాహ్మణము చాందోగ్యోద్యనేకము లుపనిషత్తులు దాసుగారి పరిశోధనకు విహారభూము లై వని. వారి కా స్పృజితకు, దేశ్యాంధ్ర భాషాభిజ్ఞతకును కాబోవల మిక్కటి. వారి

ప్రామాణీ దృష్టియు, సమన్వయ ప్రజ్ఞయు కడు శ్లాఘ్యములు. శాస్త్రీయము లగు సంస్కృత పారిభాషిక పద జాలమునకు వారి తెలుగుసేత అత్యంతా శృంగారము. ఇది గద్య ఘటితము. పరిశోధన : 1939-43.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1961.

8. మొక్కుబడి : దాసుగారు వివిధ ఋగ్వేద సూక్తములందు తమకు నచ్చినవానిని 300 ఋక్కుల నెన్నికచేసి వానిని వీణావాదనమున కనువగు నట్లు స్వరపరిచి అచ్చ తెలుగు పద్యములం దనువాదముగూడ వెలయించిరి. ఆయన విజయనగర సంగీత కళాశాలాధ్యక్షులుగా నుండిన కాలమున శిష్యుల కీ ఋగ్వేదావాదనమున శిక్షణ విచ్చుచుండెడివారు. ఈ కృతికే 'ఋక్సంగ్రహ' మని మరియొక పేరు. రచన : 1929.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1929.

(దాసుగారి జాతక వివరము లిందు గలవు)

9. వెన్నుని వెయిపేర్ల విశేషకరి : 'విష్ణు సహస్రనామ' సంకీర్తన మిది. ఆ నామముల కచ్చ తెనుగున కించి ద్వివరణాత్మకమైన అనువాదము. పద్య ఘటితము. వివిధ పద్యముల ప్రసిద్ధములైన సంస్కృత నామముల కిచ్చ వచ్చిన మచ్చున తెలుగు పేర్లు పెట్టిరి. తెలుగు లాక్షణికులు చెప్పుటయే తప్ప తెలుగు కవు లెవ్వరును ప్రయోగించని అర్థ సమవృత్తముల నుపయోగించిరి.

ముద్రణ : సిటీ ప్రిమియర్ ప్రెస్, విజయనగరము. మొదటి కూర్పు-1927.

(ఇందును దాసుగారి జాతక వివరములు గలవు.)

10. వేల్పుమాట : భగవద్గీత యని దీనికి నామాంతర మున్నది కాని దాని కిది అనువాదముకాదు, మానస పుత్రిక మాత్రము. దాసుగారికి దత్తపుత్రిక. గ్రంథ మంతయు 'బడి' యను పేర మంజరియం దున్నది. చక్కని రచన. అతిగహనమైన తత్త్వముగూడ సుతిమెత్తవి తేట తెలుగు పలుకుబడిలో వాటముగా అభివ్యక్తమైనది. దీని పీఠిక చివర దాసుగారి వ్రాయన మిల్లున్నది:- "ఇరువదేడంతెలలో నెద్దియైన నొక యంతెను దలంచుకొని యీ వేల్పుమాట పొత్తములో నెద్దియైన నొక పెడ తెలుచి మీదినుండి క్రింది వలుకు లెక్కింపఁబడిన యిరువదేడు బంతులలోఁ దాఁ దలంచిన యంతెగల బంతి చదువుకొన్నప్పుడు శాపముకొన్న మని యేమగునో తప్పక తెలియ

గలదు" అని. వాసుదేవుడు తమ హృదయమునే గాక వాక్కునుగూడ ఆవేశించి యున్నాడని కాటోలు దాసుగారి విశ్వాసము. ఆ సంఖ్యావిధేకము గూడ సాభిప్రాయముగ నున్నట్లున్నది. రచన : 1929.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము - 1929.

(ఇందును దాసుగారి జాతక వివరములు గలవు.)

11. వేల్పువంద : "రెంట బ్రాగుడు తిండి మెట్టంటు వేల్పు!" అను మకుటము గల సీసపద్య శతకము. ఆ మకుటమున కర్తము సింహాచలస్వామి. నారాయణ దాన స్వానుభవ మహాభాష్య మిది. వారి తత్త్విక భావ భండారమున కెత్తిన బావుటా. లోకజ్ఞతకు పట్టిన యద్దము. రచన : 1930.

ముద్రణ : శ్రీ విద్యా ప్రెస్, విజయనగరము తొలికూర్పు - 1935.

12. వ్యాస పీఠము : ఇందు పూర్వ భాగమున ముద్రితముద్రితము లం దున లబ్ధములైన దాసుగారి వ్యాసములు 18 కలవు. అం దెక్కువ భాగము న్వగ్రంథ పీఠికలు. అంతర్దృష్టయు, ఆలోచనాశీలియు, ఉపాశాలియు నగు దాసుగారి వైమర్శికదృక్పథ వైశిష్ట్యమును వారిందు చేసిన వివిధ జీవిత భాషాసారస్వత విషయసమీక్షణమున దర్శింప గలము. ఉత్తరభాగమున వారి హరికథ లన్నిట గల ఉత్తమ వచన రచన లేర్పి కూర్చితిమి. ఇందొక గొప్ప సారస్వత సౌరభము గుబాళించుచున్నది. విమర్శాత్మకమైన పూర్వభాగమున 12 వ్యాసములును, సృజనాత్మకమైన ఉత్తరభాగమున కొద్ది పాలును దేశ్యాంధ్రమణితములు. నా సంపాదకత్వమున ఈ గ్రంథము జూలై, 1974 లో వెలువడినది.)

13. సీమపలుకువహి : ఇది యొక అపూర్వ విమంటువు - అచ్చ తెలుగు విమంటువు. ఇతః పూర్వ మే విమంటువుల కెక్కవి పదజాల మెంతో యిందు ఎక్కడి కక్కడ లెక్కదేలిన పర్యాయ వాచకము లన్నిటితోనహా యున్నది. మాతృభాషయం దింత మమకారము, ఇంత ప్రభుత్వము, ఇన్ని మనసు కాన్పులును గల సారస్వతస్రష్టను మరి చూడబోము. ఈ గ్రంథమునకు గల విపులపీఠిక మిగుల విలువైనది. విషయ గౌరవమునందేగాక పరిశోధన పాట వమునను దాసుగారికి తోడా వైచునట్టిది. ఇందు తెలుగుభాష యొక్క స్వభావము, సంస్కృతముతో దానికి గల భేద సాదృశ్యములు, సంస్కృత శబ్దములవలె గవ్వట్లు తెలుగు పురువులు, తద్భవములుగా ప్రమింపబడిన

తెలుగు పలుకులు, తెలుగులుగా భ్రమింపబడిన అన్యదేశ్యములు, నాటు తెలుగువునవి కాదని వాడు కగ్గమైన మాటలు-ఇత్యాది విషయము లెన్నియో బహువాహరణములతో చక్కగా నిరూపింపబడినవి. ప్రకృతము 'అ'-నుండి-'కందు' వరకు గల యొక భాగము మాత్రమే ఆ. నా. దాన - అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము, విజయనగరము వారిచే 1937 లో ముద్రితమైనది. కడమ భాగము విజయనగరమున గలదని వివికిడి. (ఈ నిర్మాణకృషి : 1939-43).

* * *

ప్ర బంధ ము లు

1. బాటసారి : ఒక తరము క్రిందట విశేష ప్రచారమునం దుండిన కావ్య రాజము. బహువారములు విశ్వవిద్యాలయ పట్ట పరీక్షలకు పఠనీయగ్రంథము. అవిద్యావరణములో అవతరించిన మానవజీవితము ప్రజ్ఞానసిద్ధిపడసి సార్థక మగుట యిందలి వస్తుతత్వము. ఇది యొక గూఢ వస్తుమయకావ్యము (allengorical poem) వేదాంతపరమైన ఒక మహార్థ వివేచన మిందు చతురస్రముగా సాగినది. ప్రసాదగుణ ప్రవణమైన మనోజ్ఞ రచన. దీని రచనాకాలమునాటికి దాసుగారికి 24 సం॥లు. (క్రీ. శ. 1888). పిన్నవయసు నందే హృదయ పరిపాకముగల పెద్దరచన చేసిరి. వారి జీవితకాలమునందే పలు తడవలు ముద్రితమైనది.
2. మేలుబంతి : ఇది యొక పెద్ద చాటు ప్రబంధము. వివిధవిషయములపై తత్తద్వేళావిశేషముగా ప్రసరించిన దాసుగారి మనసునుండి బాహిరిల్లిన భావములు - దేవతలు, ప్రభువులు, మహావ్యక్తులు, విద్యద్వితంసులు, దేశము - నగరములు, సంగీతసాహిత్యములు, వర్ణనలు, హితోపదేశము, అనువాదములు, ఆశాసనములు, స్వవిషయములు మున్నగువాని గురించి తెలుగున పద్యములు, సంస్కృతమున శ్లోకములు, అందువిందు కీర్తనలు - ఇట్లు బహుభంగులుగా వేసిన వాలకము లిందు కానవగును. దాసుగారి హృదయమునకును నాటి తెలుగు దేశమునకును దర్పితారోపము నంటి దీ కృతి. ఇందును అచ్చ తెలుగు పద్యము లనేకము గలవు. ఎచ్చట పట్టిమించినను దాసుగారి అచ్చ తెలుగు వైశద్యవాసితము, ఆ ఖాద్దు కౌశల పేళలము. ఒక లయకృతిగా ఇది

1929 కి ముందే ప్రకటితము. కాని తత్ప్రతులు లభించుటలేదు. అది గాత తదుపరి పదునారు వత్సరముల జీవితచరిత్ర మున్నది దాసుగారికి, ఆ కాలమున వా రలవోక గావించిన యనిబద్ధ రచన లనేకమున్నవి. ఆ యన్నిటిని కలిపి యొక బృహద్గ్రంథముగా చూపొందించితిని. ఇది 1974 జనవరిలో ప్రచురింపబడినది.

3. : తారకమ్ అపురూపమైన సంస్కృత కావ్యము. "సంస్కృత కృతులు" శీర్షిక క్రింద దీని గురించి చూడదగును.

*

*

*

శ త క ము లు

1. కాశీశతకమ్ : సంస్కృత శతకము. (చూ. 'సంస్కృత కృతులు')
2. ముకుందశతకము : "కందళితానంద మూలకంద ముకుందా!" అను మకుటము గల ప్రతిపదసుందర, భావబంధురమైన రచన. ఇందు మహాభక్త కవియైన దాసుగారి మధుర హృదయస్పందము లనేకము విందుము. 1929 కి ముందే ముద్రితము. ప్రతులు దుర్లభము. రచన : 1908.
3. మృత్యుంజయ శివ శతకము : దాసుగారికి, వారి హరికథలలో పాట కచ్చేరీలో సహకారగానము చేయుచు అనేక సభలలో సేవాషనిపించుకొన్న గాంధర్వదూర్వహుడు, సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడైన దాసుగారిని కంటికి రెప్ప వలె సాకిన సహోదరుడు నైన పేరన్నగారు మృత్యు ముఖద్వారమున నున్నప్పుడా చెంగట గ్రుక్కిళ్లు మ్రింగుచున్న దాసుగారి యెడద యేడ్చిన యేడ్పు ఈ శతకము. ఆ సహోదర సౌహార్ధ మెట్లు నాన్యతోదర్శనీయమో ఈ శతక మందలి కడుష్ట వేదనాశ్రుతి అ ట్లనిర్వచనీయమైనది. రచన & ముద్రణ : 1918.
4. రామచంద్ర శతకమ్ : చూ. "సంస్కృత కృతులు".
5. సత్యవ్రతి శతకము : విద్యావినోది యగు ఆనందగజపతి ప్రభువునకును పుంజావ సరస్వతి యగు దాసుగారికిని గల హార్దమైన ఆమలందము దొడ్డది.

ఆ రసజ్ఞ ప్రభువున కంకితముగా - "సతతము సంతస మెసంగు నత్యవ్రతి కిన్" అను మకుటముతో వెలసినది. దాసుగారి నీతి నిపుణతకును, లోక జ్ఞతకును నికపోపల మీకృతి. ఎప్పుడో డెబ్బదేండ్ల క్రిందటనే ముద్రితమైనది.

6. సూర్యనారాయణ శతకము : దాసుగారి నామకరణ మనలు 'సూర్య నారాయణ' అని. ఆయన సూర్యదేవుని ఇలవేల్పుగా, ఇచ్చవేల్పుగా నుపాసించిరి. యావజ్జీవితము జీవితమునను సాహిత్యమునను పలు తావుల ఆ మాట నుద్ఘాటించుచు వచ్చిరి. ముగురయ్యల మూలపు టయ్యగా భావించి ఆ దేవరపై నొక శతకమునే వన్నిరి. "సూర్యనారాయణా" యని దాని మకుటము. శార్దూల మత్తేటములు గృహీత వృత్తములు. ఒక మహాత్మాత్విక దృక్పథము దాని ప్రాణసారము. దాసుగారిది శ్రుతానుసృత సుకుమార శుకానువాదప్రాయమైన మెట్టవేదాంతము కాదు. మరి, లోకమును లోగొన్న జీవితరహస్యమును జీర్ణించుకొన్న భావకూలంకషమైన ఒంటబట్టిన వేదాంతము. అదే యిం దడు గడుగున ప్రత్యక్షమగును. తక్కి లవ్యమైన ఆ సముదాత్తభావనరణింబడి సహృదయ పాఠకు డెక్కడికో పోదు, ఎద లోతులకు దిగిపోవును లేదా సద్యోహృద్య సమున్నతానుభవసీమల కెగిరిపోవును. ఇక విందలి కవిత్వ మందమా సందర్భ సుందరోపమలు, సద్యః పేయ పీయూషమువంటి భాష, వాగర్థయోగజాతకషగు శైలీలాలిత్యము మొదలగు కవితా సామగ్రి యంద చందముల కాలవాలము. ముద్రణ : వైజయంతీ ప్రెస్, మదరాసు, 1903.

7. వేల్పుపంద : చూ. అచ్చ తెలుగు కృతులు.

* * *

రూ ప క ము లు

1. దంభపుర ప్రహసనము : స్వభావోక్తి సుభగములైన పద్యములతో హాస్యసారస్యములతో నొప్పు రచన. ఇందలి పాత్ర లానాటి కతివయ విజయ నగర పురప్రముఖులకు ప్రతీకలట. ముద్రితము-1921. రచన : 1890.
2. సారంగధర నాటకము : ప్రాక్రృతీచీన రూపకకైలీ మేళనము గల రచన. శాంతరస ప్రధానమయ్య హాస్య కరుణాద్వంగరస పరిపోషణ పామ

ర్యమునను సజీవ పాత్రనిర్మాణ చాకచక్యమునను బిందుర భావనంపద వల
నను, సరళరచనా రామణీయకమునను, కవితాకళకు కేశాకుశలైన పద్యముల
తోడను, సంగీత భంగీ తరంగితములగు పాటలతోడను పాఠ్యేనాఢ్యేచ మధుర
ముగ రాణించు నాటకరాజము. రచన : 1890.

ముద్రణ : శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్, విజయనగరము-1921.

*

*

*

గద్య కృతులు

1. జగజ్జ్యోతి : 'అష్టాదశ విద్యా ప్రకాశిక' యని దీని నామాంతరము. ఇది
నారాయణదాస విజ్ఞాన భాండగారము. దోరవయసునందే దొడ్డ హృదయము
గల దాసుగారు వయః పరిపాకముతోపాటు మరింత పరిపక్వమైన హృద
యముతోను, అనమాన పాండిత్య శౌండీర్యముతోను రచించిన ఆధ్యాత్మిక
విజ్ఞాన వ్యాస సంపుటి. దాసుగారి సారస్వతమును, చరిత్రమును అందును
ఈ గ్రంథమును పరిశీలించినచో ఒక జన్మకాలమున నొక మానవ మాత్రున
కిన్ని విద్య లింత లభింపడునా యని అక్కజము మిక్కిటము గాకమానదు.
అందును ఈయన హరిదాస జగద్గురువే కాని యీయన కొక్క విద్య
యందును నొక గురువనుచు లేదాయె. లౌకిక గురువుల నాశ్రయించినవా
రొండు రెండు విద్యలం దొజ్జు లగుటయే అపూర్వము కాని జగజ్జగదీశులనే
పరమ గురువులుగా పరిగణించిన వీరి కీ విద్య లభింపడుట యేమి అపూర్వము?
దాసుగారు గ్రంథాదిని ఇష్టదైవత ప్రార్థనమున 'ద్వాదశాత్మా! జగజ్జ్యోతి!
ప్రభాకరా! అని సంబోధించిరి. సంవిత్తుకు ప్రకాశము సంకేతము. దానిని
దాసుగా రే సవిత్పదేవతాక మంత్రోపాసన వలననో సముపార్జించి లోక
సంగ్రహార్థము ఆ వెలుగు నీ గ్రంథరూపమున వెలయించి చరితార్థులైరి.
మిత్ర భాషలో చతురస్రము, అనవద్యము నైన గద్య రచన. ఇందు దాసు
గారి సాధుమేధా సహస్రారధార కించిదూసన సహస్ర పుట సంపుటముగా
బాహిరిల్లినది. రచన : 1939-43.

ప్రచురణ : ఆ. నా. దాస అమృదిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము,
విజయనగరము - సంపుటము I - 1959, II - 1960.

2. నా యోజుక : దాసుగారి స్వీయచరిత్ర. సంగీత నృత్య సాహిత్య త్రికళా కుళల త్రిదశులైన వారి పూర్ణ పురుషాయుష జీవితమున చిత్రముగా విడి మొదటి ముప్పదేండ్లకే పరిమితము. “స్వయముగ చెప్పవలసిన అగత్య మున్నంతటి తన జీవితకథను మాత్రమే స్వీయ చరిత్రకారుడు వస్తువుగా స్వీకరింపవలయును; అన్యయైన జీవితకథను ప్రదర్శించు వని జీవిత చరిత్రకారునిది” అను నభిప్రాయము గల ఆ దేశద్రిమ్మరి నరన్యతీ ప్రచారకుని కేషజీవితము స్వయముగను వార్తాపత్రికల మూలమునను దేశమంతయు నెరిగినదే. మొదటి ముప్పదేండ్ల జీవిత వన్నివేళములే వారికి దప్ప రోకమునకు దెలియవివి. అందుకే ఆ నామకరణ మన్వర్థ మగుచున్నది. తెలుగులో ‘స్వీయచరిత్ర’ ప్రకటనమునకు వీరేశలింగముగారే ఆద్యు లైనను తద్రచన కాద్యు లీ అది భట్టే యని పెద్ద లనగా విన్నాడను. ఆ. నా. దాన జీవిత చరిత్ర 297వ పుట యం దట్లే యున్నది. ఈ గ్రంథమున బాలదాసుయొక్క పాండిత్య పరాక్రమము, తద్విజృంభ లబ్ధ విజయములతోపాటు ఆయన రోటుసాట్లను గూడ స్పష్టముగ గుర్తింపగలము. ఆయన వానిని బాహుళ్యముగ చాటుకొనుటకు జంకలేదు, కొంకలేదు. కొన్ని కొన్ని వన్నివేళములు రసవత్తరములుగ నున్నవి. కథారక్తియేగాదు, అపురూపములైన ఉపమాద్యంకారములతోడి కల్పనలు, వర్ణనలు నడుమ నడుమ కవికా కల్యాణికి నేనలు పెట్టినవి, చందన చర్పలు చేసినవి. ఆ నడుమ పత్రికలలో పరంపరగా నిందలి కొన్ని పుట్టములు ప్రకటితములైనవి కాని గ్రంథము నేటిదనుక అచ్చమొగము చూడకుండుట అబ్బురము. త్వరలో ఇది శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావుగారి “దాన భారతి ప్రచురణ” (గుంటూరు) గా వెలియనున్నది. సంపాదకుడు : యస్వీ.

3. నూలుగంటి : చూ. అచ్చ తెలుగు కృతులు.

4. వ్యాసపీఠము : దీని విషయము పూర్వోక్తము. (చూ. ‘అచ్చ తెలుగు కృతులు’ - పం. 18). ఇందు పూర్వభాగమున నొక సువిశిష్ట వైమర్శిక దృక్పథముగల ఒక మహాద్రష్టను, ఉత్తరభాగమున సురుచిర కవికా దృక్పథము గల ఒక మహాస్రష్టను దాసుగారియందు మనము దర్శింపగలము. ఎప్పట్టునను అనవద్యమైనది వారి గద్యకై లి. అది అచ్చబాస యైనను అంటు బాస యైనను వైశద్యము దాని జీవగణ్ణ.

అనువాద గ్రంథములు

1. ఉమర్ ఖైయాము రుబాయత్ : శ్రీ చానుగాడు పారశీకమున కందలు తిరిగిన వండితుడు. తన కనేక విషయముల సద్భుతుడు, సమావధర్ముడు, తనవలె కవియు కళాప్రమాత రసితవ్రవరుండు మహాప్రవక్త భక్తవరుడు శాస్త్రవేత్త బహుధానవభావుడు యద్భవిమ్యుడు అయిన ఉమర్ ఖైయాము మహాభాగుని అంతరంగ సంగీతమైన 'రుబాయతు' అపవ్యాఖ్యానములకు గురియగుచున్నదని గుర్తించి మహాభాధపడి మధన పడి అందుకోసమన్నట్లు పట్టుబట్టి పారశీకము నేర్చి మూల గ్రంథ లీలా మలిమ్లుచుడై కవి హృదయము నాచికొని దోచుకొని తత్పరమార్థమును మన కందిచ్చినారు. వారి గ్రంథము సమగ్ర సుందరముగా (అచ్చాండ్ర పారశీక పదటిప్పణులతో సహా) 1982 లో బొంబాయిలో ట్రిటిషిండియా ప్రెస్సులో ముద్రితమైనది. అందు 110 రుబాయతులు వరుసగా పారశీక, రోమను లిపులలో వ్రాసి అవియు పిట్ట గెర్రాల్డుగారి ఆంగ్లానువాద పద్యము లొకవైపుగను సంస్కృతాండ్రానువాద పద్య గీతము లొక వైపుగను ముద్రితములై వవి. ఇందలి తెలుగు విద్దపు టచ్చతెలుగు. ఇట్లు రుబాయతునకు సంస్కృత, దేశ్యాండ్రము లందనువాదములు వెలయించుటకు చానుగారే ప్రథములు. వీరు పిట్ట గెర్రాల్డు ప్రతిపద్యమునకును ఒక సంస్కృత శ్లోకము ఒక తెలుగు పద్యము చొప్పున వ్రాసిరి. అనలు రుబాయతుయొక్క అపాత మదుర గీతిధర్మమునకు దగినట్లు సంస్కృతమున నొకగీతి, తెనుగున నొక పాట చొప్పున వ్రాసిరి. (తెనుగు పద్యములన్నియు కందములు. దానిని 'స్కంద' శబ్దభవముగా భావించి నాటు తెలుగున దానికి "మూపు" అని నామకరణము చేసిరి. కొద్దిచోట్ల మాత్రము తెలుగుపాట తేటగీతి యాట వెలదు లందు పడినది కావి పలుకావుల "చెండు" అను పేర మంజరియే ప్రయుక్తమైనది.) సంస్కృతాండ్రములందు మూలభావము నూచముట్లుగా సంగ్రహించుచు అనువాదమున స్వతంత్రకృతి యందు కవి యొక్క భావ వ్యక్తికరణ శక్తి ప్రదర్శిత మగుటకు గల వెసులుబాటు నశ్రమముగ అల వోకగ వ్రకటించుట భాషాపరశేషభోగి యగు చానుగారికే చెల్లినది.

2. నవరస తరంగిణి : కవితలో విశ్వమును, విశ్వములో కవితను దర్శించి తమ కావ్య నాటకములం దొక రసజగత్తును ప్రగల్భింప జేసిన లోకైక మహా కవులు షేక్స్పియరు కాళిదాసు లెట్లాయా నవరసములను పోషించిరో వైనము వారిగా పటిష్ఠ ప్రణాళికముగా నిరూపింపబడిన బృహద్ద్రంథము. ఇందా మహా కవుల సర్వ కావ్య నాటకములందలి ప్రముఖ పద్యములు, ప్రసిద్ధ పంక్తు లన్నియు వచ్చినవి. ఆ మూల పంక్తులన్నియు వివిధ రస కీర్తికల క్రింద వింగడింపబడి యెదురుగా తదనువాద మెక్కవగా పద్యములలోను ఎడనెడ వచనములోను చూపబడినది. అంగ్లమున కనువాదము మిశ్రభాషయందును, సంస్కృత స్రాకృతముల కనువాదము అచ్చ తెలుగు నందును సాగినది. ఒక భాష ననువదించు పట్టున ఆ భాషయొక్క పద మొక్కచైన అందు పదగూడ దని దాసుగారి వియమము. అనువాద మెప్పుడును - "అహో మూలచ్ఛేదీ తవ పాండిత్యశామను నట్లుండరాదు. మూలపంక్తి పరమార్థమును కరబదర మొనర్పవలెగాని దానిని మించిన కఠిన పాకమున బడరాదు. కాతకు దగ్గులు నేర్పవలెనా : దాసుగారికి తెలియవిడి కావీ సులువులు. వివిధ మూలపంక్తుల ఆకర నూచనలు, సందర్భ వివరణము, మూల గ్రంథముల ఇతివృత్త సంగ్రహము, అనువాదము నందలి కఠినశబ్దముల కర్థములును గలవు. వీవి యన్నిటికిని మకుటాయమానముగ విపులమైన పీఠిక గలదు. ఆంధ్రీహర్ష మెవ్వరును గుర్తించని ఆ మహాకవుల లోటుపాటులను విమర్శించుటకు వెనుకాడలేదు సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడైన దాసుగారు. ఆంధ్రసాహిత్య సరస్వతి కొక అమూల్యాభరణ మీ గ్రంథము. ఇది యొక క్షోదక్షమమైన పరిశ్రమ ఫలితము. విజయనగర ప్రభువు శ్రీ అలకనారాయణ గజపతుల కంకితము.

ముద్రణ : విజయరామ విలాస (రాజప్రాసాద) ముద్రణాలయము - విజయ నగరము - 1922. (దీనికి యొక్కటే ముద్రణ మిప్పటికి వచ్చినది. ఆ ప్రతులు 500 మాత్రమే. నేడు ప్రతి మిక్కిలి దుర్లభము. అవశ్యము వున ర్ముద్రణ చేయవలసిన గ్రంథము.)

*3. తల్లివిన్ని : (లలితా సహస్రనామ వివృతి).

*4. నూలుగంటి : (ఈనపు నీతి కథలు).

*5. మొక్కుబడి : (ముక్తంగహాను).

*6. వెన్నుని వెయిపేర్ల వినకరి : (విష్ణు సహస్రనామ సంకీర్తనము).

*7. వేల్పుమాట : (చిగవద్గీత).

* ఇందు కొన్ని అనువాదములు, అనువాద ప్రాయములు. కొన్ని అనుసరణలు. ఈ ఆయిదింటి గురించియు "అచ్చ తెలుగు కృతులు" అను శీర్షిక క్రింద చూడ దగును.

*

*

*

సంస్కృత కృతులు

1. ఉమర్ ఖై యామ్ రుబాయత్ : "అనువాద గ్రంథ" శీర్షిక క్రింద దీని స్వరూపము నిరూపింపబడినది. ఇందు పిట్ట గెర్బాల్గారి అంగ్లపద్యముల కును, పారసీక మూలమునకును సంస్కృతమున క్రమముగా నొక్కొక శ్లోకము నొక్కొక గీతము చొప్పున అనువాదము సాగినది. అవి ప్రాచీన కవి కృత శ్లోకములవలె ప్రౌఢముగా నున్నవి. కొన్ని కాళిదాసాదుల శ్లోక ములవలె కమ్మగా నున్నవి. మరికొన్నిట వైయాకరణైకపద్యము లైన ప్రౌఢప్రయోగములు గలవు. రుబాయత్ సంస్కృతీకరింపబడుట కిదే మొదలై యుండును. శద్ధీతిదర్శమునకు తగినట్లది గీతి యందే అనూదితమగుట శ్లాఘ్యము. దీని దేవనాగరి. ఈ గ్రంథము విజయనగర ప్రభువులు శ్రీ విజయ రామరాజుగాఁకిని రాణి శ్రీ లలితకుమారీదేవిగారికివి కృతి. (ఇందు సంస్కృతాంధ్రాంగ్లములందు దాసుగారి పీఠికలు గలవు.)

2. కాశీ శతకమ్ : దాసుగారు 1913-14 లో సతీసమేతముగా కాశీపురిని దర్శించిరి. వారి తత్పుర దృశ్య పరిశీలనము, స్వానుభవము నిందు మేల్తరముగ ఘోషింపబడినవి. అలలిత యలలిత అనుష్టుప్సులలో ఆపాతమధురమైన

తై లిలో అలంకార చమత్కారచానవుగా సాగినది రచన 1914లో. ముద్రణ: 1921. ప్రాంతమున ప్రథమ ప్రచురణ జరిగినది. ద్వితీయము ఆ. నా. దాస అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము వారిది. కృష్ణా పబ్లికేషన్ ముద్రణ, విజయనగరము-1960. రిప్రింట్లు.

3. చాతుర్వర్ణ్య సాధనమ్ : దీనికే “పురుషార్థ సాధనమ్” అని మారుపేరనుకొందును. 1930 లో విజయనగరము శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్ లో అచ్చయిన దాసుగారి హరికథామృతము వెనుకతట్టు అట్టమీద ఇది సంస్కృత కృతి యనియు, అప్పటికే అచ్చయిన ట్లుటంకింపబడినది. కాని చిత్రము ఒక్క ప్రతియు నాబోటివానికి లభించినదికాదు. (298 శ్లోకములు గల తారకమ్ వెల 5 అణాలు. దీని వెల 6 అణాలు. కాబట్టి ఇది మరికొంత పెద్దగ్రంథమై యుండును).

4. తారకమ్ : ఇది దాసుగారి గీర్వాణము తారస్థాయి నందుకొన్న అపూర్వ ప్రౌఢప్రయోగ వైచిత్ర్యో భట్టికావ్యమువలె గండుమీరిన పండితుల గుండెలు తడవిచూచిన ప్రౌఢ ప్రబంధము. కావ్య ప్రారంభములో— “పాణినీయ సూత్రాణా మునై దికానా ముదాహరణ మేతత్కావ్యమ్” అని దాసుగారి ప్రతిజ్ఞ అది నిర్వహించినది వారి ప్రజ్ఞ అయిదు సర్గాలు, పాదము 304 శ్లోకాలు. కథ చిన్నది, కల్పితము. కావ్యమున నున్న చమత్కార మంతయు కవితలోనే యున్నది గావి కథా సంవిధానమున లేదు. వారు హరికథలలో మారుమూల రాగము లనేకము వాడినట్లే యిందలి చతుర్థ సర్గలో అన్యకవి ప్రయుక్తములు కాని విశేషవృత్తము లనేక మునయోగించిరి. చందస్సు మీద వారికి గల ప్రభుత్వమున కిది యొక గుర్తు. వట్టి శాబ్దికమైన పాముగరిడీలే గాక లోకోత్తర వర్ణనలు కల్పనలు నున్నవి. అన్యపదేశ విన్యాసము, సారవత్సం దేశమును గలవు. “ఉపమా అదిభట్టవ్య” అనదగిన ఉపమలెన్నో వారి సార వ్యత సర్వాంగీకరణముగా నున్నట్లే యిందు నున్నవి. ప్రతి కృతియందు ప్రతి పరిచినట్లుగనే వారి అపూర్వ వ్యక్తిత్వ మిందును. పలుకావుల ప్రతిపలించి నది. రచన : 1908-10 సం॥ల నడుమ. ముద్రణ : విద్వత్సాగర ముద్రణా లయము, బొంబాయి-1910. (జర్మనీలో మార్ బర్గ్ విశ్వవిద్యాలయ సంస్కృత శాఖాధ్యక్షుడు ప్రొఫెసర్ కె. గెర్ల్డర్ తారకకావ్యమును జూచి దాసుగారి కవితను కడు గొవ్వియాతుచు ప్రశంసాశ్లోకములు రచించి పంపెను.)

5. దశవిధరాగ నవతి కుసుమమంజరి : ఇది సంగీత ప్రపంచమున హనుమంతుని సముద్ర లంఘనము వంటిది. ఒక ఆపూర్వ కౌశల ప్రదర్శనము. 1938 లో దాసుగారు కన్యాకుమారి యందు అమ్మవారిని దర్శించుకొని ఆ పరమానుభూతితో పది వివిధ జాతులలో తొమ్మిదేసి పంక్తులకు తొమ్మిదేసి రాగముల చొప్పున అసాగా మొత్తము 911 రాగములలో అమ్మవారి పరముగ అన్వర్థమగునట్లు రాగనామ విర్దేశము చేయుచు సర్వతాళాత్మక పంచ జాత్యేక తాళముతో సస్వరముగా విరచించిన దేవీస్తవము. ఆరోహణ క్రమమున సాగిన ఆ తొంబది పంక్తులు చక్కని సంస్కృత రచన. అనంతరము అవరోహణక్రమమున సస్వరముగ సాగిన తొంబది పంక్తులు మిశ్ర భాషాత్మకములు. ఇందలి సంగీత ప్రక్రియను పరికించిన పలువురు తద్భాష విద్వాంసులా గడిదేరిన కైవాడమునకు ఆశ్చర్యచకితులైరి కాని అది యంత వరకు అచ్చుకాకపోవుట అస్మదాదుల కచ్చెరువు గొల్పుచున్నది. త్వరలో 'దాసభారతి ప్రచురణము'గా వెలయగలదు.
6. మృత్యుంజయాష్టకమ్ : రచన 1908. అలబ్ధము. రచన పకడ్బందగా నున్నదనియు, వ్యాధిగ్రస్తులైన మిత్రులు తరచు దాసుగారిచే దీనిని చదివించు కొనెడివా రనియు తెలియుచున్నది.
7. రామచంద్ర శతకము : ఇది 'రామచంద్ర' మకుటము గల భుజంగ ప్రయాత శతకము. తక్కి జ్ఞాన వైరాగ్య ప్రబోధాత్మకమైనది. దాసుగారి అద్వైత పేదాంత జ్ఞానమునకు నికషదృష్టుగ నున్నది. విషయము మహాగహనమైన తత్త్వమగుటచే భాషయందును బంధమునందును సారళ్యమునే కోరి ప్రదర్శించినారు దాసుగారు. ఇది 1921 నాటికే రచితపూర్వమైనను అ. నా. అమృదిత గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము వారిచే 1960 లో ప్రచురింపబడినది. ముద్రణ : శ్రీకృష్ణా పబ్లికేషన్, విజయనగరము.
8. శ్రీహరి కథామృతము : ఇది శ్రీకృష్ణ జననము, పితృబంధ విమోచనము, ధర్మసంస్థాపనము అను మూడు హరికథల సంపుటి. 1918 లో కలకత్తాలో ప్రథమ కథాగానము చేసి విశ్వకవి రవీంద్రుని శ్లాఘాశీరఃకంపమునకు పాత్రులైరి దాసుగారు. వారి అభీష్ట సిద్ధాంతములకు, వైదుష్య పరిజాహమునకు, తక్కి భావుకతకు, లోకజ్ఞతకు తావలమైన కృతి. ప్యూయకృతులలో వారి

కిది షక్తిలి ప్రతిపాత్రమైనదిగ తోచును. వాడు దీనిని దేవభాషలో వ్రాయు తొలుత 1930 లో విజయనగర శ్రీ వేదవ్యాస ప్రెస్సులో తెలుగు లిపి ముద్రించినను, పిదప 1939 లో మదరాసు వావిళ్ళ ప్రెస్సున నాగరిలిపి వేయించుట చూడ సర్వదేశస్థులును దీనిని చదివి కృతార్థులు కావలెనని యాశయ మవిపించును. అనుపద హృదయంగమ మైన రచన. సంస్కృతాక్షకును, చందస్సందర్బాది కావ్య మర్యాదలకును కొంత తక్కువి తెలు వారికము వై చిరి. (1921 లో విజయనగరము S. V. V. Press లో యిన దాసుగారి సారంగధర నాటకము చివరిదైన 124 వ పుటలో “వ తము లగుచున్న మద్విరచిత గ్రంథములు” అను శీర్షిక క్రిందమన్న పట్టి తొలుదొల్త కాశీయమర్దనము, కంసవధ, పారిజాతాపహరణము అను మూ సంస్కృత హరికథ లని ఉటంకింపబడియున్నది. ఆ పేరిటి కృతులు లభింపకపోవుటవలన వరుసగా నీ మూడే హరికథామృత సంపుటిలోని లగునేమో యని అనుమానింపవలసి వచ్చుచున్నది. కాని ఆ ‘సారంగ వెనుకటి యట్టపై “మద్విరచిత ముద్రిత గ్రంథముల” పట్టికలో సంస్క శ్రీకృష్ణజననము పేర్కొనబడియుండుటచే మీది యూహ యెంతవట్టు నన్నిహిత మగునో చెప్పలేము)

అముద్రితములు : అలబ్ధములు

1. గోవర్ధనోద్ధారము : అలబ్ధము. (మా. 'హరికథలు' కీర్తిక)

2. తర్కసంగ్రహము : అముద్రితము.

3. ధ్రువచరిత్రము : అలబ్ధము.

4. పురుషార్థ సాధనము : అముద్రితము. ఇది దాసుగారి "చాతుర్వర్ణ్య సాధనమ్" అను సంస్కృత కృతికి నామాంతరమో లేక ఆంధ్ర భాషా కృతియో?

5. బాలరామాయణ కీర్తన : రెండు చరితములు మాత్రమే దొరకినవి. ఆరెండును 'దానభారతి' వారి పేరుబంతి యందు ప్రకటితములు.

6. మృత్యుంజయాష్టకమ్ : అలబ్ధము. ఇదియు, మీద కీర్తనయు విజయ నగరమున నెపరైన పెద్దల యొద్ద దొరకవచ్చును.

7. వ్యాకరణసంగ్రహము : అముద్రితము.

8. సీమపల్కువహి : (ద్వితీయ భాగము) అముద్రితము.

గమనిక : 1980 లో ఆ. నా. దాన అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణసంఘము, విజయ నగరము వారు ప్రకటించిన దాసుగారి కాశీశతకమున తత్కార్యదర్శి చేసిన విజ్ఞప్తియందు వారు పైపట్టిక యందలి 2, 4, 7, 8 సంఖ్యల గ్రంథములను తాము ప్రకటింప నున్నట్లు వ్రాసరి. కాని నేటిదనుక అవి ముద్రితములు కాలేదు. వావి ప్రతులు వారి కడనే యుండుననియుండవలెను. మొన్న మొన్నటి దాసుగారి వంటివారి కృతులు కొన్ని యింకను అముద్రితములుగ నుండి బోవుటయు, కొన్ని ఆసలే అలబ్ధము లగుటయు, కొన్ని ముద్రిత పూర్వములయ్యు అతిదుర్లభము లగుటయు మిగుల శోచనీయము.

అకారాది గ్రంథ సూచిక

- | | |
|--|---|
| <p>1. అంబరీష చరిత్రము-హ.
 2. అచ్చ తెలుగు పలుకుబడి-అ. తె.
 3. ఉమరుకై యామురుబాయతు-అను.
 4. కచ్చపీఠుతులు (కవితానంకలనము)
 5. కాశీశతకమ్-సం.
 6. గజేంద్ర మోక్షణము-హ.
 -7. గోక్షర్తనోద్ధారము-హ.
 8. గౌరప్ప పెండ్లి-అ. తె. హ.
 9. చాతుర్వర్ణ్య సాధనమ్-సం.
 10. జగజ్జ్యోతి (అష్టాదశ విద్యా ప్రకాశిక-గ.)
 11. జానకీ శపథము-హ.
 X 12. తర్క సంగ్రహము
 13. తల్లివిన్ని (అతితా సహస్ర నామము. అ. తె.)
 14. తారకమ్-సం.
 15. దశవిధరాగనవతి కుసుమ మంజరి-సం. & తె.
 16. దంభపుర ప్రహసనము
 -17. ద్రువచరిత్ర-హ.
 18. నవరసతరంగిణి-అను.
 19. నా యెఱుక (స్వీయచరిత్ర) గ
 20. నూలుగంటి-అ. తె.
 X 21. పృథుషార్థసాధనము-గ.
 22. ప్రహ్లాదచరిత్ర-హ.
 23. బాటసారి (కావ్యము)
 -24. బాలరామాయణ కీర్తన</p> | <p>25. దీప్తి చరిత్ర-హ.
 26. మన్కిమిస్తు (అయ్యేదసారము)
 27. మార్కండేయచరిత్ర-హ.
 28. ముకుందశతకము
 29. మృత్యుంజయ శివశతకము
 30. మృత్యుంజయాష్టకమ్-సం.
 31. మేలుబొత్తి (చాటుప్రబంధము)
 32. మొక్కుబడి (ఋక్సంగ్రహము) అను.
 33. యశార్థరామాయణము-హ.
 34. రామచంద్ర శతకమ్
 35. రుక్మిణీ కల్యాణము-హ
 36. వెన్నువి వెయిపేర్ల వినకరి-అ. తె., అను. (విష్ణు సహస్రనామ సంకీర్తనము)
 37. వేల్పుమాట (భగవద్గీత)
 38. వేల్పువంద-అ. తె.
 X 39. వ్యాకరణ సంగ్రహము
 40. వ్యాపీఠము-గ.
 41. సంగీత తరంగిణి
 42. సత్యవ్రతి శతకము
 43. సారంగధర నాటకము
 44. సావిత్రి చరిత్రము-హ.
 45. సీమవల్క్య-వహ్- అ. తె. విమలబువు.
 46. సూర్యనారాయణ శతకము
 47. హరిః ధామృతమ్-సం. హ.
 48. హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము-హ.</p> |
|--|---|

సంకేతములు : అ. తె.=అచ్చ తెలుగు. అను.=అనువాదము.

గ=గద్యము.

హ=హరికథ

X = అముద్రితము.

- = అరిష్టము.

దానభారతి ప్రచురణములు

1. మేలుబంతి : చాటు ప్రబంధము. (అనేక పటములతో)
పుటలు 284. వెల 12 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు.
2. కచ్చపీఠములు : దానుగారి వర్వకావ్యములనుండి యేర్పికూర్చిన పలు చక్కవి పద్యముల సంకలనము.
పుటలు 100. వెల 6 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
3. వ్యాసపీఠము : భాషా సాహిత్యజీవిత సంబంధులగు అనేక విషయములపై విమర్శనాత్మకములు, నృజనాత్మకములు నగు వ్యాసముల సంపుటి.
పుటలు 300. వెల 15 రూ॥ సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
4. తల్లివిన్ని : లలితా సహస్రనామముల పరమార్థ ప్రకాశిక—అచ్చ తెలుగు పద్యములందు వివృతి. (అచ్చులో నున్నది)
పుటలు సుమారు 280. వెల 12 రూ॥
సంపాదకులు : ఆచార్య శ్రీ ఓరుగంటి నీలకంఠశాస్త్రి
5. నా యెఱుక : దానుగారి స్వీయచరిత్ర. (అచ్చులో నున్నది)
పుటలు సుమారు 300. వెల 15 రూ॥
సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు
6. సంగీతతరంగిణి : పాటకచ్చేరిల కనువగునట్లు ఏర్పి కూర్చి, స్వరపరిచిన అపురూపములైన దానుగారి కృతులు, కీర్తనలు. 'దశవిధరాగ నవతి కుసుమ మంజరి, పంచముఖీతాళ స్వరూప వివరణాత్మక పట్టికయు చేర్చబడినవి. (త్వరలో). సంపాదకుడు : శ్రీ నూకల చినవత్సనారాయణ.
7. The Light of the Worlds : An abridgement and translation of the Jagajjyoti, an astounding product of learning and genius of Narayanadas by Sri Peri Suryanarayana, M. A., L. T. (dealing with the eighteen disciplines of the ancient Indian Wisdom.)—(Shortly)

ప్రకాశకులు :

శ్రీ కర్రా ఈశ్వరరావు

B. Com. (Hons), B. L., F. C. A.

Manager, Leaf Stocks & Supply,

J. L. T. D. & Co., Guntur.

దాస సాహితీ జీవిత సమీక్షా గ్రంథములు

1. శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస సారస్వత నీరాజనము :

దాసుగారి జీవితము, వ్యక్తిత్వము, సాహిత్య వైభవము (సర్వ గ్రంథ సమీక్షాసహితము), సంగీతప్రతిభ మున్నగు సర్వవిషయముల గురించి దేశములోని హేమాహేమీ లైన రచయితలు చేసిన సరసప్రౌఢ సమీక్షలు, అత్యవశ్యకములగు అనుబంధము లనేకము గల బృహద్ద్రుఢము. పుటలు : 1200. వెల : 50 రూ॥లు

ప్రచురణ : రచయితల సహకార సంఘము, గుంటూరు-1974.

సంపాదకుడు : యస్వీ జోగారావు

2. శ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాస శతజయంత్యుత్సవ సంచిక :

దాసుగారి సర్వతోముఖ ప్రజ్ఞావైభవమును ప్రత్యక్షముగా ఎరిగిన పెద్దలు, శిష్యప్రశిష్యు లనేకు లా మహానుభావునకు సప్రశ్రయముగా సమర్పించిన వ్యాస ప్రసూనాంజలి.

పుటలు : తెలుగు & ఇంగ్లీషు 302+51. వెల : 5 రూ॥లు

ప్రచురణ : సంస్కృతి సమితి, చీరాల - 1967.

3. నారాయణదాస జీవితచరిత్ర :

రచన : శ్రీ మరువాడ వెంకట చయనులు, B. A., B. L.

ప్రచురణ : కొండపల్లి వీరవెంకయ్య & సన్సు, రాజమండ్రి-1959.

పుటలు : 285. వెల : 4 రూ॥లు

4. Life of Adibhatla Narayana Das :

By Sri Vasantarao Brahmaji Rao, B. A., B. L. Advocate, Vizianagaram—1956

Pages 105. Price Rs. 2.

5. శ్రీ నారాయణదాస జీవితచరిత్రము (యక్షగానము) :

రచన : కవికథకరత్న శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసు, నర్సాపురము, ప॥ గో॥ జిల్లా.

ముద్రణ : 1967. పుటలు : 50. వెల : 1 రూ॥

— [పరికల్పన : ఆచార్య యస్వీ జోగారావు]



శుద్ధపాఠసూచనము

పుట	ఉన్నది	ఉండవలసినది	శ్లోక సంఖ్య
3	సంఘా	సంఘాత	24
3	జ్వాలా	జ్వాలా	27
4	నిష్కలకా	నిష్కలంకా	46
9	శాకినీ	కాకినీ	105
11	కియాశక్తి	క్రియాశక్తి	130
12	తైత్తిర్య	తైత్తిర్య	132
12	ప్రభా	ప్రభా	143
13	నిశ్య	విశ్య	146

పుట	ఉన్నది	ఉండవలసినది	నామ సంఖ్య
9	లసత్కచా	లసత్కచా	13
14	కుచఫల	ఫలకుచ	34
25	వైభవ	వైభవా	83
„	ధి	ధిః	84
„	పంకజ	పంకజా	85
„	రూపిణి	రూపిణీ	86
26	ధారిణి	ధారిణీ	87
„	త్మిక	త్మికా	88
„	కలేబర	కలేబరా	89
„	రసిక	రసికా	90
27	పాలిని	పాలినీ	91
„	కులాంగన	కులాంగనా	92
„	స	సా	93
„	కౌలిని	కౌలిని	94
28	యోగిని	యోగినీ	95
„	అకుల	అకులా	96

శుద్ధపాఠసూచనము

పుట	ఉన్నది	ఉండవలసినది	శ్లోక సంఖ్య
3	సంఘా	సంఘాత	24
3	జ్వాలా	జ్వాలా	27
4	నిష్కలకా	నిష్కలంకా	46
9	శాకినీ	శాకినీ	105
11	కియాశక్తి	క్రియాశక్తి	130
12	తైక్య	తైక్య	132
12	ప్రభా	ప్రభా	143
13	విశ్వ	విశ్వ	146

పుట	ఉన్నది	ఉండవలసినది	నామ సంఖ్య
9	లనత్కచా	లనత్కచా	13
14	కుచఫల	ఫలకుచ	34
25	వైభవ	వైభవా	83
„	ధి	ధిః	84
„	పంకజ	పంకజా	85
„	రూపిణి	రూపిణీ	86
26	ధారిణి	ధారిణీ	87
„	త్మిక	త్మికా	88
„	కలేబర	కలేబరా	89
„	రసిక	రసికా	90
27	పాలిని	పాలినీ	91
„	కులాంగన	కులాంగనా	92
„	స	సా	93
„	కౌలిని	కౌలినీ	94
28	యోగిని	యోగినీ	95
„	అకుల	అకులా	96